

DE VOCE
CANONICORVM
 IN CAPITVLO,
 OFFICIO IN CHORO,
 ET MISSA IN ECCLESIA.

TRACTATVS
 Elegans, vtilis, & necessarius,

*Nedum Canonicis, & alijs in Congregatione decidentibus, & cunctis
 ad recitationem diuinorum officiorum, & celebrationem
 Missarum obligatis, sed doctis, & pijs Viris, ac
 omnibus fidelibus maxime fructuosus.*

AVTHORE
ABBATE ANTONIO RAGVCIO V. I. D.
 Canonico, & Maiori Pœnitentiario Ecclesiæ Beneuentanæ,
 Illustriss. & Reuerendiss. D. Scipionis Cardin. Burghesij
 Abb. S. Sophiæ, Vicario, & Illustriss. et Reuerendiss.
 D. Alexandri de Sangro Patriarchæ, Archiep.
 Beneuentani Generali Visitatore.
Cum Summarijs, & Indice locupletissimo.

NEAPOLI, Ex Typographia Lazari Scorigij. M. DC. XXI.
 Sumptibus Io. Dominici Boue excusis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. DOMINO

D. SCIPIONI BVRGHESIO
S. R. E. CARDINALI
Amplissimo.

ANTONIUS RAGVCIVS CANONICVS,
& Maior Pœnitentiarius Ecclesiæ Bene-
uëntanæ Foelicitatem.

Gunt, meo iudicio, prudenter, qui, opus ali-
quod edituri, Patronum illi deligunt, cuius
nomen, & beneuolentiam capiet legentium,
& inuidorum, qui plerunque querunt quod
reprehendant, quàm quod ediscant, refra-
net audaciam.

Nè, ego ad præstandum utrumque pru-
dentius, quippe qui huic operi Te Patro-
num præ omnibus elegi, Te, Cardinalem
Amplissimum, Te, fel. record. Paul. V. dignissimum Nepotem,
Te, qui illius noui Atlantis Auunculi tui, onus sæpe subleuasti,
latatus es gloria, sanctitatem, & Maiestatem suspexisti, ac Pru-
dentiam, eius uoluntati, in omni officij genere obtemperando, dili-
genter es imitatus. Te, ob summarum Virtutum merita, & me-
ritorum magnitudinem, grauissimis Christianæ Reip. administran-

† 2 dis

dis muneribus, eo Pontifice, præfectum, Te, in quo ita humanitas, & benignitas, cæteraque Virtutes uidentur inter se se quodammodo decertare, ut admirantibus dubium sit quæ nam sibi uendices principatum, cum unaquaque alijs præire officiosa contendat. Te, de quo meritò dici potest (ut de Camillo dicebatur) quod Natura opus sis admirabile, ac uirtutum uiua imago, & uirtutibus ornatorum gratissimus Mæcenas. Te, qui excellenti uirtutum indole, ac diuina propè animi moderatione, ad æternam famam hominum florescentem currere non desistis. Te, qui pia tunc Auunculi tui consilia ad Christianam Rempub. fulgentiam constantissime adiuuasti, & nullum eius rei gratia laborem, aut uigiliarum incommodum respuisti, in eamque curam dies, noctesque elaborasti, ut intelligere omnes potuerint, eo Te procreatum esse, ut optimi Pontificis præcepta exhauriens, saluti subiectorum consuleres. Te, qui Prudentiæ nitore mirifice eluces, & prouida consiliorum maturitate persulges. Te, qui in florenti ætate (quod rarissimi exempli est) summam uitæ integritatem cum summa comitate, ac facilitate in tam excelsso gradu copulasti, quo fit ut abs te nemo non sui uoti compos (quod peculiare tuum esse audiui) discedat. Hinc omnes meritò Te celebrant, quod scilicet collegis eiusdem amplissimi ordinis, quo nullum habet terrarum Orbis augustiorem difficile ad imitandum exemplum, relinquis, ut non ipse aliorum æmulus reddaris, sed æmulandæ uirtutis, Te ipsum alijs præbeas exemplum, quò dici congruenter possit, Te in administratione munerum, successores posse habere, in uirtutibus, haudquaquam, aut perdifficile.

Sed Illustrissime Scipio, Te ipsum cum dico, nè illa quidem dico, & indus, & totius corporis dignitatem, quæ tibi omnium animos, primo statim aspectu, conciliat (licet uerè dicatur, gratiores in puero corpore esse uirtutes) sed quæ in Te sunt ueriora, & solidiora bona, Te inquam, & tot nominibus clarum huic Operi diuinum T. m. selarem elegi, & maximè exopto.

Et licet ab electione hac mea deterrere me uideretur: tui Nominis Maiestas grauioribus occupata muneribus, & dignioribus affec-

ta Scriptoribus. Contra uero humanitas illa tua ad te colendum omnibus obuia, & quae omnibus bonis animum facit, suaderet. Singularis tamen seruitutis meae uinculum, peculiari quodam modo, ad te aliqua tributi laude uenerandum, fecit me debitorem. Quod scilicet Abbatialis tuae insignis Ecclesiae sanctae Sophiae, iurisdictioni amplissima administranda, Domini mei Alexandri de Sangro Patriarchae Alexandrini, Archiepiscopi Beneuentani, etiam testimonio commendatum (licet antea nominis tui deuotissimum, & obseruantissimum seruum) Vicarium Generalem praeficere, & in tuorum seruorum numero dignatus sis adoptare, pro quo gratias tibi ago, quot possum innumeras, & cum referre non ualeam, habebō tamen immortales. Interim credas uelim, quod quantum tibi ex uirtutibus, dignitatis, atque auctoritatis additum est, tantum ueteri, erga te meae obseruantiae, & officij incrementum accesserit. Opus igitur Nomini tuo splendoris, & reuerentiae plenissimo offero, committo, consecro, ea etiam certa spe doctis, & pijs uiris baud inutile, sed omnibus gratum futurum, quod tanto Principi dicatum est. Et quidem si aut ex sua, aut ex tua dignitate spectetur perexiguum; si ex uiribus meis, mediocre; si ex animo, magnum, sed magnam honoris accessionem factam illi puto, dum sub tui nominis splendore in manus hominum uenit.

Accipiat igitur Illustrissima Amplitudo tua humillimi serui munusculum, in eoquē nil praeterquam in celeberrimum tuum nomen animi mei propensionem, atque ut alijs prosum studium, agnoscas.

Et quamuis dum exiguitatem muneris, quam dissimulare non possum, cum Amplitudinis tuae meritis, confero, suffundar rubore, & dum gratum officium exequi studeo, crimen audaciae incurrere metuum, tamen facilitas ista recreat me, animi tui scilicet illa cunctis nota, benignitas. Habet enim maiestas in suis laudibus singulare hoc non ultimum quod & exigua dignatur, & quae magna dare consueuit, minima tamen minimē aduersatur.

Nunc, quantum ad me attinet, baud ociosē natum me putabo, si cum alijs tuarum laudum praconibus, connumerer, & Pauli Quinti Pontif. Opt. Max. (cuius memoria in benedictione sit) Nepotem
egregium,

**egregium, quem Urbes, & Regna, de eorum publico bono optime
meritum, in oculis ferunt, ipse quoque, quo potius feruntis genere
veneratus apud posteros dicat. Et Deus, ut oro, sapienterudinem
quam Illustrissimam, diu conferuat felicem, & incolumem.
Beneuent. ex Abbatiali Palatio Sancta Sophiae, die 10. Augusti
1621.**

[The following text is extremely faint and largely illegible, appearing to be a long letter or document.]

[Illegible text lines follow, including what appears to be a signature or name at the bottom.]

CAESAR MACHABEVS SATHIET I. V. D.

Prothonotarius Apostolicus apud Illustriss. Archiepisc.

Beneuentanum, Examinator, & Iudex Synodalis,

Ad Canonicos.

Quorsum caput atq; quorsum studiosa voluntas
Fertur in incertum? Nox ruit, ecce dies.
Regula iustitiae, cunctis debentibus illi
Doctrinae studiis, arte labore datur.

AD ANTONIVM BENIVENTANVM PATRICIVM

Patricij Beneuentani.

Si noua possit placere, nouus hic tractatus, & alta
Gratus erit doctis, gratus vbiq; pijs.
Nam docet à priscis, docet haud tractata modernis,
Propterea Authorem secula futura canent.

IO. BAPTISTAE DE PHILIPPO I. C. BENEVENT.

ad Librum.

I Liber, & totum profer noua dona per orbem,
Quà Sol exoritur, vel quà caput abdit aquis.

D. IVLII CAESARIS BARRIGELLI

Medici, & Philosophi excellentissimi

ad Auctorem.

Si noua cuncta placent, nouus hic tractatus, & alta
Plenus doctrina, non placiturus erit?
Si nouus hic Liber, inuidiae videatur inanis,
Despice, nam laus est, displicuisse malis.

AD BENIGNVM LECTOREM.

HAbes, benigne Lector, Tractatum hunc
nouum, propediem habiturus hæc alia
opera nostra; **Lucernam Parochorum, seu Cate-**
chesim ad Parochos Diocesis Beneuentanæ,
Vasculum Ecclesiasticæ disciplinæ, Tractatum
de statu animarum in præsentī vitæ, & in altera;
Literalem, & germanam expositionem sacre
Genesis, & Tractatum Visitationis; Roga Deum
pro me, & vale in Domino.

IN VENETIIS, A CAROLO DE CHILIBO A.C. BENEFICENT.

ANNO 1711.

Exemplum huius tractatus per officium
typographicum expressit.

IN VENETIIS, A CAROLO DE CHILIBO A.C. BENEFICENT.

ANNO 1711.

Exemplum huius tractatus per officium
typographicum expressit.

IN VENETIIS, A CAROLO DE CHILIBO A.C. BENEFICENT.

ANNO 1711.

Exemplum huius tractatus per officium
typographicum expressit.

IN VENETIIS, A CAROLO DE CHILIBO A.C. BENEFICENT.

I N D E X

L O C V P L E T I S S I M V S

R E R V M O M N I V M

A L P H A B E T I C A S E R I E D I S P O S I T V S .

A
 Abbatiam, vel Prioratum habens in titulum, vel Commendam, cum perceptione fructuum, tenetur ad recitationē diuini officij num. 3. fol. 72. & nu. 1. fol. 76.

Abbates de iure dicuntur Pralati num. 5. fol. 3.

Abbatis Panormitani doctrina in cap. cum nobis de elect. declaratur nu. 3. fol. 19.

Abscindens sibi aliquod membrū, etiam si sit occultum, nō potest celebrare nu. 1. fol. 111.

Absens à loco, unde vocari debet, si iusto impedimento detinetur, potest constituere procuratorem ad eligendum nu. 9. fol. 41. & nu. 20. fol. 43.

Absens causa studij tenetur recitare diuinum officium n. 5. fo. 76. Amplia nu. 6. fol. 77. col. 1.

Absens ultra dietas non est citandus, & ius constituendi procuratorem ei non fauet n. 6. fo. 40. Amplia nu. 7. 8. ibid. & fol. 41.

Absentia, ut possint percipere distributiones quotidianas, vacat

tia unius mensis, vel plurium eis non prosunt n. 6. f. 91. col. 1. Abstemius, id est abhorrens vinum omnino, non potest celebrare Missam nu. 2. fol. 107. col. 1. Ne quē debet ordinari, & ordinatus non debet celebrare sub nu. 1. fol. 179. col. 1.

Actus expletus in Capitulo valet, licet inhabiles, & priuati non fuerint vocati nu. 5. fol. 11.

Actus voluntarius factus à maiori parte Capituli valet, repugnante, & reluctante minori, cum declarat nu. 1. fol. 13.

Administratio iurisdictionis refidet penes totum Capitulum, antē electionem in Capitulo n. 2. fol. 53.

Amputans sibi genitalia, etiam ad vitandum luxuriam, vel credens id placere Deo, non potest celebrare sine dispensatione Apostolica nu. 2. fol. 111.

Angeli boni non possunt consecrare Sacramentum Missa nu. 4. fol. 168. col. 1.

Angelus Roccha Apostolici Sacramenti Praefectus, laudatur sub nu. 2. fol. 202. col. 1.

Anniuersariam, si occurrat die

Domi-

I N D E X.

- Dominico, celebrari debet die
præcedenti, scilicet in Sabatho,
& non die sequenti num. 4. fol.
201. col. 1.*
- Apostoli addiderunt aliqua Mis-
sa, nu. 2. fol. 99.*
- Appellari non potest à sententia
Capituli, ad effectum suspensi-
uum, sed in deuolutiuo secus,
nu. 3. fol. 28.*
- Aqua ullo modo est apponenda
post consecrationem, & reddi-
tur ratio nu. 2. fol. 181. col. 2.*
- Archidiaconi de iure dicuntur
Pralati nu. 5. fol. 3.*
- Archidiaconus præcedit Archi-
prasbyterum, licet sit minor,
vel in ætate, vel in promotione
nu. 3. fol. 9.*
- Archidiaconus, qui non est Cano-
nicus, quomodo habet vocem in
Capitulo nu. 4. fol. 20.*
- Archidiaconi doctrina est maxi-
ma autoritatis nu. 5. fol. 13.*
- Archiprasbyteri de iure dicun-
tur Pralati, nu. 5. fol. 3.*
- Audire predicationem continens,
peccat mortaliter nu. 2. fol. 197.*
- Audiens mediam Missam in una
Ecclesia, & mediam in altera,
vel in eadem, seclusa malitia,
an satisfaciat præcepto, addu-
cuntur diuersa opiniones nu. 1.
fol. 189.*
- Audiens Missam extra propriam
Parochiam, an satisfaciat præ-
cepto nu. 1. 2. 3. fol. 190.*
- Audiens Missam à quocumque
Sacerdote ministrante, satisfacit
præcepto audiendi Missam
num. 1. fol. 191. col. 2.*
- Audiens Missam à Concubinario
publico, notorio, & denunciato
peccat mortaliter, & non satisfacit
præcepto, & adducitur
declaratio Concil. Mantuani
sub Papa Alexandro celebrati
nu. 1. fol. 192. Amplia nu. 2. 3. 4.
5. 6. ibid. & fol. 193. col. 1.*
- Audiens Missam non ieiunus, pec-
cat venialiter, seclusa malitia,
vel contemptu n. 2. f. 193. col. 2.*
- Audiens Missam recedens ab ea
ante benedictionem, an satisfaciat
præcepto, & sic à predica-
tione nu. 3. fol. 197.*
- Audientes Missam, & colloquen-
tes, aut cachinnantes in ea, si
satisfaciunt præcepto, tamen
male faciunt, dummodo non sit
tantum colloquium, quod esset
peccatum scandalii, quia non
satisfacerent n. 1. fol. 196. col. 2.*
- D. Augustinus Vrsulupus Archi-
prasbyter Ecclesiæ Beneuentana
laudatur sub nu. 1. fol. 139.*
- Author fuit Secretarius, & Com-
positor Synodi Dioecessana Be-
neuenti celebrata sub Illu-
strissimo Maximiliano de Pa-
lumbaria sub nu. 2. f. 121. col. 2.*
- Auxilium diuinum imploratur
in principio singularum hora-
rum; quia in Dei nomine om-
nia facere, debemus. n. 7. fol. 69.*

B

Beneficia plura habens, non
tenetur recitare plura officia,
sed semel tantum nu. 3. fol. 71.
& 74. fol. 96.

Bene-

- Beneficiarius tenens habitum, etiam si non sufficiat ad vitam sustentationem, tenetur recitare diuinum officium** nu. 1. fol. 72.
- Beneficiarius renunciatus, reseruatis sibi omnibus fructibus, etiam tenetur recitare diuinum officium** n. 2. fo. 76. *Limita* ibid. n. 3.
- Beneficiarius possidens nulliter, non tenetur recitare officium diuinum** nu. 2. fol. 78.
- Beneficiarius obligatur ad horas Canonicas, ut satisfaciatur pro Fundatoribus beneficiarum** nu. 4. fol. 68.
- Beneficiarius, an teneatur dicere officium statim post collationem, etiam non capta possessione, adducuntur multa opiniones** nu. 1. fol. 77. col. 2.
- Beneficiarius tenentur recitare diuinum officium, etiam si sint tantum priuati tonsura initiati** nu. 1. fol. 71. *Limita* ibid. nu. 2. & sub nu. 3.
- Beneficiarius, vel in sacris constitutus statim obligantur ad recitationem diuini officij, & declaratur Concil. Lateranense. Sess. 6. nu. 1. fol. 74.**
- Berengarius haereticus ab haeresi se emendauit, ob processiones Sanctissimi Corporis Christi** nu. 4. fol. 202.
- Breuiarium Romani regula debet seruari in recitatione diuini officij in Choro** nu. 3. fol. 84.
- C** **Alia fractus indiget consecratione, si ei est ablata for-**
- ma prima** nu. 1. fo. 126. col. 2.
- D. Camillus Castellanus olim Auditor Illustrissimi Maximiliani de Palumbaria Archiepiscopi Benemeritani, & postea Sancti Caroli, laudatur** num. 5. fol. 96.
- Canonisatorem solum habentes, habent vocem in Capitulo** nu. 2. fol. 7.
- Canonicatum, & praeendam habens, si de uno tantum percipit fructus, tenetur recitare diuinum officium** nu. 4. fol. 76.
- Canonicus etiam quod non sit Subdiaconus habet vocem in Capitulo, si Pontifex dispensat in etate** nu. 7. fol. 8.
- Canonicus cui facta est collatio Canonicatus, absque alia installatione habet plenum ius, tam in voce in Capitulo, quam in alijs** num. 2. fol. 9.
- Canonicus priuatus, & restitutus, quem locum habebit** nu. 2. fol. 24.
- Canonicus, si creatur per Papam, est valida possessio data per singulos Canonicos, etiam quod non sit data in pleno Capitulo** nu. 5. fol. 25.
- Canonicus excommunicatus, seu alias prohibitus, si admittitur ad dandum vocem in Capitulo, actus inficitur** nu. 5. fol. 27.
- Canonicus si tanquam nouus dat fructus primi anni, vel aliud Capitulo si postea diuidantur inter singulos, dabitur ei portio competens pro rata** nu. 2. fo. 28.

I N D E X . I

- Canonicus resignans canonicatum, non priuatur possessione sua, quousque alter coeperit possessionem. nu. 5. ibid.*
- Canonicus non dicitur habere successorem, & quod est debiti de redditibus beneficialibus, spectat ad capitulum nu. 1. fol. 29.*
- Canonicus habet tantum vivere de prebenda, & quod ei superest, debet conuerti in pios usus nu. 2. ibid.*
- Canonicus non valens ire ad dandum vocem in capitulo, reputatur ut absens nu. 3. ibid.*
- Canonicus potest esse testis contra alium canonicum nu. 6. ibid.*
- Canonicus nouus debet prestare iuramentum fidelitatis etiam Praelato capitulo nu. 2. fol. 30.*
- Canonicus non installatus, non debet vocari ad dandum vocem in electione, nec ut contemptus potest impugnare n. 1. f. 31. co. 2*
- Canonicus reuelans secreta capituli est falsus, & mentitur ut periurus nu. 3. ibid.*
- Canonicus impeditus, an possit constituere procuratorem ad dandum vocem in capitulo nu. 1. fol. 32.*
- Canonicus infirmus habetur pro praesenti in choro, cum declarat. nu. 9. fol. 33.*
- Canonicus supernumerarius non connumeratur inter alios canonicos ordinarios nu. 3. fol. 37.*
- Canonicus, si fuit electus ad aliam dignitatem, & eo praesente, & non contradicente, fuerit facta collatio a superiore de sua prebenda, valet nu. 1. fol. 38.*
- Canonicus, si iurauit obedire suo Praelato, intelligitur in his, quae spectant ad officium ipsius Praelati, concernens seruitium diuini nu. 2. fol. eod.*
- Canonicus exterius per adeptionem canonicatus, qui est dignitas, efficitur ciuis nu. 4. ibid.*
- Canonicus, ubi non expectat confirmationem, potest renunciare in manibus capituli nu. 5. ibid.*
- Canonicus potest in eadem Ecclesia obtinere canonicatum, & esse capellanus, sed non potest obtinere duos canonicatus, nec duas capellanas nu. 6. fol. eod.*
- Canonicus habens vocem in capitulo, in electione, si est in loco, unde vocari debet, & non vocatur, potest cassari facere electionem factam, eo absente nu. 1. & 3. fol. 40.*
- Canonicus, si iuste erit absens, an si voluerit constituere procuratorem aliquem de capitulo, & nullus vellet recipere, possit cogi aliquis ad recipiendum, referuntur diuersae opiniones nu. 18. fol. 43.*
- Canonicus absens poterit prescribere procuratori suo de certa persona, sed non capitulo num. 19. ibid.*
- Canonicus potest proprio nomine agere, absque mandato, pro iuribus sua prebenda, cum declarat. nu. 7. fol. 62.*
- Canonicus potest lucrari distributiones*

- siones quotidianae, si inseruit extra animarum, capitulo, vel si abest pro seruitio ipsius capituli nu. 6. fol. 64.*
- Canonicus, si est Theologus, vel Lector, eo die quo legit non amittit distributiones, similiter Poenitentiarius dum confessiones audit censetur pro praesente n. 7. ibid. Amplia n. 8. ibid.**
- Canonicus debet esse in Ecclesia a principio officij num. 7. fol. 91. col. 1.**
- Canonicus, si vadit ad chorum, sola intentione lucrandi distributiones quotidianas, committit simoniam mentalem num. 9. fol. 96.**
- Canonicus supernumerarij non habent vocem in capitulo n. 2. f. 1.**
- Canonici citantur ad dandum vocem in capitulo, & citatio constituit non venientes in contumacia nu. 1. fol. 10.**
- Canonici absentes non vocantur in capitulo, nisi in arduis, cum declarat. nu. 5. fol. 15.**
- Canonici non possunt dare vocem in scriptis, vel in voce separationem, sed simul congregati nu. 1. fol. 17.**
- Canonici congregati aliquo modo insolito in numero sufficienti, possunt expedire nu. 5. ibid.**
- Canonici, si omnes essent vocati, & citati, & duo, vel unus tantum compareret, ille unus potest expedire, praesente tamen Superiore capituli nu. 6. fo. 18.**
- Canonici nullam habent iurisdictionem super canonicos, nisi ex consuetudine num. 3. fol. 23.**
- Canonici facientes aliquod cum capitulo, quomodo dicatur factum, declaratur nu. 4. fol. 33.**
- Canonici, nisi obstat specialis consuetudo, possunt per alios canonicos, seu alios extraneos officiare in Ecclesia collegiata num. 7. ibid.**
- Canonici noui debent habere fructus, qui diuiduntur in capitulo de annis praeteritis n. 8. ibid.**
- Canonici non possunt opponere nec de loco, nec de impedimento facta electione, etiam quod in mandato non adsit iuramentum n. 11. fol. 42. Amplia n. 12. ibid.**
- Canonici, si in capitulo discordarent in eligendo Vicarium, Episcopo mortuo, quid agendum nu. 1. fol. 53.**
- Canonici non possunt lucrari distributiones quotidianas, ratione trium mensium, quibus abesse eis licitum est nu. 1. 2. 3. f. 63.**
- Canonici uti canonici sunt exempti, non tamen erit exemptum capitulum nu. 7. fol. 36.**
- Canonici, siue alij Presbyteri, vel clerici non habent vocem in consilio laicorum nu. 10. fol. 36.**
- Canonici non possunt renunciare privilegio honorabili Ecclesiae nec tacite, nec expresse n. 3. f. 38.**
- Canonici quomodo se habeant gerere in choro nu. 1. fol. 66.**
- Canonici, vel Beneficarij non recitantes officium diuinum statutis horis in choro, non lu-**

I N D E X.

- erantur distributiones quotidianas nu. 2. fol. 94.
- Canonicorum** dua partes non possunt recipere aliquem extraneum non canonicum ad dandum vocem in capitulo nu. 1. fol. 14.
- Canonicorum** dua partes saltim debent simul conuenire, ut valeat cōclutū in capitulo, n. 2. ibi.
- Canonicorum** conuocatio potest fieri personum campana, & declaratur nu. 4. fol. 17.
- Canonicorum** nomina apponere in Instrumento à capitulo confecto, non est necesse, sed sufficit dicere, capitulū sic fecit n. 1. f. 26
- Canonicorum** officium in Choro quid sit. nu. 1. fol. 65.
- Canonicorum** Punctator, vel aliorum obligatorum absentium à choro, si malitia, vel odio non recte exercet officium suum, committendo, vel omittēdo peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem nu. 3. fol. 95.
- Capellani** habentes à persona Ecclesiastica tenentur recitare diuinum officium nu. 2. fol. 72.
- Capellani**, & alij beneficiati in Ecclesiis capitularibus, vel collegiatis non sunt de corpore capituli, seu collegij nu. 3. fol. 5.
- Capitulum** quid sit nu. 1. fol. 1.
- Capitulum**, Collegium, Conuentus, & Vniuersitas sunt synonyma nu. 4. fol. 2.
- Capitulum**, Collegium, & Conuentus vnde dicantur nu. 5. ibid.
- Capitulum** ibi dicitur adesse, ubi est maior pars canonicorum, licet aliqui contradicant num. 7. fol. 11. Declara nu. 8. 9. ibid, & fol. 12.
- Capitulum**, si non ratione, sed voluntate contradicit Prælato, valet quod facit Prælatus, & ipsi de capitulo haberi debent pro consentientibus nu. 4. fol. 13.
- Capitulum**, si est congregatum in numero sufficienti, & aliqui exeant, qui remanent possunt expedire, non obstante aliorum absentia nu. 2. fol. 16.
- Capitulum**. Sede vacante potest vnire beneficio, sicut vnit Episcopus viuens nu. 1. fol. 22.
- Capitulum** nullam regulariter habet iurisdictionem, nisi ex priuilegio, vel consuetudine nu. 2. ibid.
- Capitulum**, an possit, Episcopo mortuo instituere, & confirmare electos remissiuè nu. 8. fo. 23.
- Capitulum**, si vocat canonicum non vocandum, si eo non expectato negotium completur, & expeditur, actus valet n. 3. f. 24.
- Capitulum** non venit appellatione personarum nu. 1. fol. 35. Limita nu. 8. 9. fol. 36.
- Capitulum**, & collegium non possunt excommunicari num. 3. fol. 35.
- Capitulum** potest remittere iuramentum in mandato requisitū, quia ob eius incredulitatem est introductum nu. 17. fol. 42.
- Capitulum**, mortuo Episcopo, succedit ei in his, quæ sunt iurisdictionis

- Etionis nu. 1. fol. 44. col. 2. Declara nu. 2. fol. 45. Limita nu. 3. 5. ibid. Amplia nu. 4. ibid.*
- Capitulum, Episcopo mortuo, succedit in omni iurisdictione, exceptis casibus aliquibus nu. 1. fol. 46. col. 1.*
- Capitulum, Episcopo mortuo, debet infra octo dies creare Vicarium, aut existentem confirmare, cum declarat. n. 1. f. eod. col. 2*
- Capitulum quod succedit in iurisdictione Episcopi mortui, dicitur ferè par ei nu. 1. fol. 47. Succedit etiam pleno iure, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, nu. 2. ibid. Amplia nu. 3. 4. ibid.*
- Capitulum non succedit, si Episcopus mortuus habebat in exercitio iurisdictionis aliquem collegam nu. 1. fol. 48. Intellige nu. 2. ibid. Amplia nu. 3. 4. 8. ibid. & fol. 49. Limita nu. 7. ibid.*
- Capitulum, mortuo Episcopo, an succedat ei in his, quæ sunt ordinis Episcopalis nu. 1. fol. 49. col. 2. Succedit etiam in munere visitandi Dioecesim nu. 2. fol. 50. Succedit etiam in facultate dispensandi in omnibus casibus Episcopo de iure permissis nu. 3. ibid. Succedit etiam in potestate excommunicandi, & absolvendi nu. 4. ibid. Non succedit in potestate conferendi beneficia nu. 5. 6. fol. 51. Potest præstare Oeconomum Ecclesiis vacantibus, vel ad tempus eas commendare nu. 7. ibid. Item enu-*
- merantur omnia ea, quæ poterit, & quæ non, remissive ibid. & fol. 52.*
- Capitulum potest ad eius libitum reuocare Vicarium ab eo electum nu. 3. fol. 53. Limita nu. 4. ibid. Amplia nu. 5. fol. 54.*
- Capitulum postquam elegit Vicarium, non abdicat à se iurisdictionem, sed tantum exercitium nu. 7. fol. 54.*
- Capitulum non potest alienare bona Ecclesiæ vacantis, sed res, quæ seruando seruari non possunt nu. 9. ibid. Item non potest infeudare bona deuoluta dependentia à mensa Prælati nu. 10. ibidem.*
- Capitulum potest cogere Exequutores testamentarios, imò eis negligenteribus exequi nu. 11. f. 55.*
- Capitulum potest cognoscere de causis arduis, vacante Ecclesiâ num. 1. fol. 55. col. 2. Item potest dare litteras dimissorias ad ordines post annum vacationis Ecclesiæ, vel in casu necessitatis nu. 2. fol. 56. Item potest concedere Episcopo extraneo exercere Pontificalia in Ecclesiâ vacante nu. 3. ibid.*
- Capitulum, si amouetur Vicarius Capitularis, potest eum compellere ad reddendum rationes administrationis nu. 2. fol. 57.*
- Capitulum, an possit concedere Indulgentias nu. 3. ibid.*
- Capitulum, si Vicarius Capitularis allegatur suspectus, potest eligere Arbitros, & si causa su-*

I N D E X .

- spitionis militat, poterit causā alteri committere nu. 4. fol. 58.
- Capitulum** Sede vacante, potest deputare Vicarium ad certum tempus, imò & plures, vel unū generalem, & alterum foraneum nu. 8. fol. 59.
- Capitulum** in commissione Vicarij potest præfigere tempus, & modum procedendi, sed non potest a nu. 14. ibid.
- Capitulum**, si habeat electionē Canonici in suis mensibus, nō requiritur examē, nec cōfirmatio, nec cōsensus Episcopi n. 18. f. 60.
- Capitulum** potest facere suum Superiorem procuratorem, vel syndicum cum limitat. nu. 6. fol. 62.
- Capitulum**, neque Episcopus possunt remittere amissionem distributionum nu. 4. 5. fol. 63.
- Capituli** appellatione, an veniat Prelatus, distinguitur n. 1. f. 12.
- Capituli** conuocatio, absente eius Presidente, spectat ad antiquiorem nu. 4. fol. 15.
- Capituli** vocabulum, seu vox explicatur nu. 2. fol. 21.
- Capituli** consuetudo, etiam iuramento firmata, quod in negotijs Capitularibus omnes Canonici debeant concordare, alias actus non valet, est inualida nu. 1. fol. 25. Est etiam inualida si diceret, quod due partes ad minus concordarent num. 2. ibid. Declara nu. 3. ibid.
- Capituli** principales possunt puniri, si scripserint literas sub nomine Capituli, eo tamen inscio num. 4. ibidem.
- Capituli** corpus, seu Collegij moveri debet ad dispositionē eius Capituli, & illi obedire nu. 4. fo. 61.
- Capituli** caput potest ex se absque Capitulo explicare aliqua negotia minora nu. 5. fol. 62.
- Carens** nasu, vel auribus, aut alio membro, quod inducit deformitatem, non potest celebrare sine dispensatione Apostolica nu. 2. fol. 108. col. 2. Quis cognoscet de huiusmodi vitijs, latè discutitur nu. 3. fol. 109. col. 1.
- Casus** miraculosus adducitur de quodam non recitate officii attentè, & deuotè nu. 5. fol. 96.
- Casus** omnes, in quibus excusatur qui non audiunt Missam in die festo de præcepto, enumerantur nu. 1. fol. 198. & 199.
- Causa** legitima, ob quas quis dicitur absens nu. 16. fol. 42.
- Coecus** non tenetur recitare diuinum officium, & multi alij, qui enumerantur nu. 6. 7. 8. fol. 78.
- Coecus** tenetur audire Missam, alias peccat mortaliter num. 1. fol. 187. col. 2.
- Celebrandi** de nocte consuetudo valet nu. 4. fol. 157. col. 1. Declara nu. 5. ibid.
- Celebrandi** horæ in Natali Domini Nostri Iesu Christi, quæ sint nu. 6. ibid.
- Celebrari** non potest de nocte, nisi in nocte Natalis D. N. Iesu Christi, & cum dispensetur à Summo Pontifice nu. 1. fol. 157.
- Celebrari** non potest in Calice ligneo

I N D E X.

- gneo, seu vitreo, vel stanneo, vel ex alia materia, quàm ex auro, vel argento nu. 1. fol. 126. col. 1. Dictum pulchrum Zepherini Papa circa hoc refertur n. 2. fol. 126. col. 2.
- Celebrans**, si recordatur se nō esse ieiunum, antè consecrationem debet cessare à celebratione, si sinè scandalo poterit nu. 2. fol. 117. col. 1.
- Celebrans** necessariò debet habere attentionem actualem, vel saltem virtualem in celebrando, & ibi explicatur quæ sint hæc attentiones nu. 1. fol. 132. col. 2. Amplia nu. 3. 3. fol. 133.
- Celebrans**, si nō est ulli obligatus, poterit applicare valorem Missæ cui voluerit nu. 1. fol. 136. Declara nu. 2. ibid.
- Celebrans** habens respectum, & mentem ad eos, quibus applicat Missæ valorem, debet expressè nominare Summum Pōtiffcem, & eius Antistitem, & quid si haberet plures Antistites, latè explicatur nu. 3. ibid.
- Celebrans** accipiens elemosynā, ut celebret Missam votivam, v. g. de Sancta Maria, si postea celebrat de mortuis, non satisfacit obligationi nu. 1. fol. 137.
- Celebrans** semper dum celebrat tenetur sumere Hostiam, & Sanguinem, aliàs peccat mortaliter, nisi tamen impediatur morte violenti, vel infirmitate, vel alia iusto, & legitimo impedimento, quia excusaretur.
- nu. 1. fol. 147. col. 1. Limita nu. 2. 3. ibid.
- Celebrans** quid agere debeat, si Hostia particula remanserit in sumptione sanguinis nu. 1. fol. 147. col. 2.
- Celebrans**, si ex studio non eleuaret Calicem, vel Hostiam, peccaret mortaliter num. 1. fol. 149.
- Celebrans**, an debeat semper benedicere populum in fine Missæ, & quid præsentè suo Episcopo num. 1. fol. 150. colu. 1. Item an ei liceat salutare Populum circumstantem, finita Missa nu. 2. ibid.
- Celebrans** ante diem, credens esse auroram, vel diem, excusatur à peccato mortali nu. 3. fol. 157.
- Celebrans** quid agere debeat, si omisit dicere aliqua in Missa ex obliuione nu. 1. fol. 168. col. 2.
- Celebrans**, si se communicauit, & statim per sumptam communionem euomat, quid agere debeat nu. 1. fol. 169. col. 1.
- Celebrans** non potest emendare defectus Hostiæ, vel vini post datam benedictionem, quia esset Missam iterum celebrare nu. 3. fol. 182.
- Celebranti** non licet vlla causa, vel excusatione cōsecrare Hostiam sinè Calice, vel neutrum nu. 1. fol. 146. colu. 1. Amplia num. 2. ibidem.
- Celebranti**, si erumpat Sanguis debet pausare, & sedere quousque cesset, si verò fluxus

- corporis violentus immineat, si aliter facere non potest, debet introire Sacristiam, vel alium locum aptum ad seruiendum commoditati corporis nu. 1. 2. fol. 146. col. 2.
- Celebrantes in Ecclesia polluta, vel interdicta à Iudice, peccāt mortaliter, & efficiuntur irregulares nu. 3. fol. 156.
- Coemiterium censetur etiam pollutum, Ecclesia polluta, dummodo sit illi contiguum, & nemo debet in eo sepeliri n. 2. f. 156
- D. Casar Canalis Thesaurarius Ecclesie Beneuentanae laudatur sub nu. 1. fol. 139.
- Citari quis non debet, nisi sit in loco, ubi est de iure citandus nu. 2. fol. 40.
- Citatio per Superiorem constituit non venientes in contumacia nu. 3. fol. 10.
- Clericus simplex potest esse Canonicus, sed si non est Subdiaconus non potest interesse Capitulo nu. 4. fol. 29.
- Clericus non promotus in sacris, non potest habere vocem in Capitulo nu. 1. fol. 30. col. 2.
- Clerici, vel in prima tonsura constituti non tenentur recitare diuinum officium, sed obligantur ad officium B. M. V. nu. 5. fol. 70.
- Clerici seculares constituti in sacris, Beneficiati, Religiosi, & Moniales professi Choro deputati, tenentur recitare diuinum officium nu. 4. fol. 73. Amplia
- ibid. nu. 5. 6. 7. 8. 9. 11. Limita nu. 10. fol. 74.
- Coadiutor datus alicui Presbytero, ratione Coadiutoria, si non obligetur, tamen tenetur recitare diuinum officium, propter defectum principalis nu. 2. fol. 74. Declara nu. 3. fol. 75. col. 1.
- Collegium, quid sit nu. 1. fol. 1.
- Collegium, seu Capitulum, adhuc ut fiat, duo sufficiunt, & constituit unum corpus, cuius caput dicitur esse Prælatus, & alij membra nu. 3. fol. 1.
- Collegium non potest esse omnino sine Capite nu. 4. fol. 5.
- Collegium, seu Capitulum, si habet curam animarum, ea cura residet penes Prælatum nu. 5. ibid.
- Collegij corpus debet obedire illius Capiti nu. 2. fol. 6.
- Commemoratio defunctorum à quo instituta n. 4. fol. 159. col. 1.
- Compromissum factum à Canonis presentibus, non potest requiri ab absentibus nu. 4. fol. 28.
- Concil. Trid. Sess. 22. de obseru. & eustan. in Miss. cap. quanta, declaratur nu. 6. fol. 191. col. 1.
- Condemnati ad irremas, vel ad Carceres, vel ad aliam poenam corporalem, vel spiritualem, adhuc tenentur recitare officium diuinum nu. 3. fol. 79.
- Confessor pro poenitentia potest iniungere poenitenti, ut faciat celebrare tot Missas, & hoc cessante fraude nu. 2. fol. 139. Declara nu. 3. ibid.

Confessores Regulares, seu Collegiales non possunt sibi retinere elemosynas pro Missis celebrandis, sed debent illas consignare Superiori, vel Procuratori, & ibi enarratur solitum Ecclesie Beneuentanae nu. 1. fol. 139.

Consentientes alicui rei proposita in damnum Ecclesiae, si habent vota decisa, & sine eorum votis non fuisset conclusum, tenentur restituere nu. 10. fol. 34. Item ibid. enumerantur casus, in quibus consentientes in damnum Ecclesiae tenentur restituere, & peccant mortaliter.

Consuetudo, aut statutum, quod qui est praesens in una hora, lucratur distributiones quotidianas pro omnibus alijs horis, est inualida nu. 6. fol. 96.

Contemptus vitium potest separatim per singulos purgari nu. 2. fol. 16.

Conuocatio per tabellam, vel Campanam in factis grauius, non sufficit, sed per Nuntium, vel per literas secus nu. 4. fol. 11.

Corporalia lota non indigent noua benedictione, & ibi refertur quis habeat ea lauare nu. 2. fol. 126. col. 2.

Culpa non debet asferre commodum delinquenti nu. 4. fol. 70.

D

Debitum Capitulo non debetur singulis de Capitulo, nec e contra nu. 6. fol. 36.

Decani de iure dicuntur Pralati nu. 5. fol. 3.

D. Decius de Robino Canonicus Ecclesiae Beneuentanae laudatur sub nu. 3. fol. 95.

Deformitatem aliquam habens in oculis, vel vultu, ita quod mouerit risum circumstantibus, non potest celebrare, neque debuit ordinari nu. 1. fol. 108. col. 2.

Dictum pulchrum Zepherini Papae refertur nu. 2. fol. 126. col. 2.

Dignitas, & praebenda non possunt haberi in eadem Ecclesia de iure communi, de consuetudine, & dispensatione, verò secus nu. 1. fol. 9.

Dispensatus ad obtinendum praebendam, etiam si habeat annexum ordinem sacrum, non est dispensatus, ut habeat vocem in Capitulo nu. 3. fol. 27. Adducitur in hoc Authoris contraria opinio. ibid. nu. 4.

E

Ecclesia qualibet intus Ecclesiam Archiepiscopalem, vel alias maiorem potest agere pro manutentione iurium illius nu. 8. fol. 62.

Ecclesia, si excretur, non dicitur execratum altare in ipsa positum nu. 1. fol. 127. col. 2.

Ecclesia polluta, dicitur etiam pollutum altare in ipsa positum nu. 1. fol. 128. col. 1. Redditur ratio diuersitatis ibid. nu. 2.

Ecclesia polluta, non dicuntur polluta altaria ipsius portatilia ibid. nu. 3. col. 2.

Ecclesia quot modis violetur nu. 8. fol. 152.

Et-

- Ecclesia, quando incipiat esse polluta* nu. 9. *ibid.*
- Ecclesia, an polluitur per actum matrimonialem, tempore belli adducuntur diuersa opiniones* nu. 1. fol. 153.
- Ecclesia violatur per omnem sanguinis effusionem, dummodo effusio sit magna, & quod sit iniuriose facta* nu. 1. fol. 154.
- Ecclesia non violatur per effusionem sanguinis animalis occisi in ea* nu. 2. *ibid.*
- Ecclesia polluitur, etiam si non effunditur sanguis, dummodo grauis ictus, vel vulnus in ea datus fuerit* nu. 3. *ibid.* Amplia nu. 4. *ibid.*
- Ecclesia, an violetur, si quis alium extra Ecclesiam manentem ex Ecclesia ictus, vel alio modo vulnerat, latè declaratur* num. 1. fol. 155.
- Ecclesia polluitur, licet sanguis non effundatur, si percussio erit mortalis, sed si non erit mortalis, secus* nu. 2. *ibid.* Amplia nu. 3. Limita nu. 4. 5. *ibid.*
- Ecclesia non polluitur, si sanguis, vel semen effundatur supra tectum ipsius* nu. 1. fol. 156.
- Ecclesia polluta, censetur pollutum etiam Coemiterium illi contiguum, & nemo debet in eo sepeliri* nu. 2. *ibid.*
- Ecclesia consuetudini quisque se debet conformare in recitatione diuini officij* nu. 3. fol. 67. col. 1.
- Ecclesia pollutio, an inducatur per copulam matrimonialem in ea habitam, diuersa adducuntur opiniones* nu. 1. fol. 152. col. 2.
- Ecclesia Collegiata a quibus signis dignoscantur* nu. 2. fol. 5.
- Ecclesiam reconciliare quis possit, declaratur cum distinctione* nu. 4. fol. 156.
- Electio quomodo fieri debet* nu. 5. fol. 19.
- Electio Pralati Ecclesie Collegiata, de iure spectat ad Capitulum* nu. 3. fol. 21. Declaratur nu. 4. 5. *ibid.* & fol. 22.
- Eleemosyna pro celebranda Missa non accipitur ut pretium, vel merces, sed pro sustentatione Ministrorum* nu. 3. fol. 165. col. 2.
- Emolumentum nomine, intelligitur poena, quae est imposita ratione contumaciae, ac etiam quod percipitur ratione depositi* num. 5. fol. 48. Intellige prout n. 6. *ibid.*
- Episcopus est Caput maius Populi, & dicitur Princeps Populi* nu. 6. fol. 2.
- Episcopus, si est Canonicus non habet primum locum in dando vocem in Capitulo* nu. 1. fol. 20. Declaratur *ibid.* nu. 2. 3.
- Episcopus mortuus, si habebat in exercitio iurisdictionis aliquam Collegiam, Capitulum eo non succedit* nu. 1. fol. 48. Intellige prout nu. 2. *ibid.* Amplia nu. 3. 4. 8. *ibid.* & fol. 49. Limita nu. 7. *ibid.*
- Episcopus, si haberet alternatiuam, & Capitulum praeenderet pos-*

I N D E X.

E eligere, & conferre Canonica-
tus, facultas si Capitulum
eam habeat, non est ei sublata, si
ius conferendi ei competat in
quatuor mensibus nu. 17. fol. 60.
episcopus, neque Capitulum pos-
sunt remittere amissionem dis-
tributionum nu. 4. 5. fol. 63.
episcopus iterinans, & Sacerdos
peregrinans, an possint de no-
te celebrare, late declaratur
nu. 2. fol. 157.

episcopus in Synodo Dioecesana
potest statuere, ut aliqua certa
elemosyna detur pro celebran-
da Missa nu. 4. fol. 166. col. 1.

episcopus, vel alius Superior non
potest, etiam per Censuras cogere
populum, ut audiat Missam
in propria Parochia, & in hoc
excommunicatio est nulla nu.
4. fol. 190.

Episcopum adesse in Capitulo ut
Prelatum, & ut Canonicum,
differunt nu. 4. fol. 3. Intellige
prout nu. 5. ibid.

Exclusi ab electione enumeran-
tur nu. 21. fol. 44.

F

Facta a maiori parte Capituli,
sed non saniori, non valent,
cum declarat. nu. 1. fol. 37.

Fœmina non potest esse minister
Sacerdotis nu. 3. fol. 129.

Fidelis, an satisfaciet precepto de
audienda Missa, si ex proposito
se cõfert ad Ecclesiam, ubi eius
Amasius audire solet Missam,
& cum ea audit, diuersa addu-
cuntur opiniones num. 1. fol.

186. col. 2.

Fidelis, qui in die festo de prece-
pto audit Missam, an satisfaciat,
si eam audit de feria, vel
de requie, vel aliam non corres-
pondentem officio diei num. 1.
fol. 188. col. 1.

Fideles tenentur audire Missam
in diebus Dominicis, & festis
de precepto nu. 1. fol. 185. Am-
plia nu. 2. ibid.

G

Genuflexiones, que precipi-
tur in precibus, & alijs, obli-
gant precipue in Choro, sed nõ
extra nu. 6. fol. 85.

D. Gregorij notabile exemplum
circa valorem eius Missarum
memoratur nu. 4. fol. 137.

H

Hermophrodytus, an possit ce-
lebrare nu. 3. fol. 116. col. 1.

P. Hieronymus Pecorarius Socie-
tatis Iesu laudatur sub num. 2.
fol. 187. col. 1.

Hieronymus Grassus Notarius
Capituli Beneuentani lauda-
tur nu. 1. fol. 26. col. 1.

Hymnus Dies iræ, &c. a quo com-
positus, remissus nu. 2. fol. 162.
col. 1.

Hora Canonica unde dicantur
nu. 1. fol. 66. col. 2. Quare sunt
septem nu. 2. ibid. & n. 1. fol. 75.

Hora Canonica quid sint, & quã-
do, & quomodo inceperunt nu.
1. fol. 67. col. 2.

Hora Canonice debent dici cum
puritate conscientie, animi
deuotione, & modestia n. 5. f. 68

Hora

I N D E X

- Hora competentes in recitatione diuini officij declarantur* nu. 3. fol. 89.
- Hora Canonica psalli debent in Ecclesijs Cathedralibus, Collegiatis, & Regularibus* num. 4. fol. 93. col. 1.
- Horarum Canonisarum recitatio est de præcepto* nu. 1. fol. 70.
- Hostia quod sit eleuanda, redditur mysteriosa ratio* nu. 2. f. 149.
- Hostia consecrata, si esset comesta à mare, vel alio animali, quid agendum, latè declaratur* nu. 3. fol. 177. Adducitur pulcher casus de quodam Sacerdote, qui species consecratas sputo leprosi eiecit sumpsit nu. 2. ibid.
- I
- I**acobus Cardinalis Sabellus laudatur nu. 3. fol. 63. sub nu. 1. fol. 86. col. 1. & nu. 2. fol. 120. col. 2.
- D. Iacobus Terragnolus ad præfens Vicarius Generalis Beneuenti, laudatur* nu. 2. fol. 196. col. 2.
- Ignorantia iuris, & facti, atque inuincibiles, qua sint* nu. 2. fol. 141. Adducitur exemplum nu. 3. fol. 142. col. 1.
- Impetrans gratiam de prouidendo ad primum beneficium spectans ad collationem quorumcumque, non venit beneficium pertinens ad Capitulum* nu. 5. fol. 35.
- Inhibitio facta Vicario Capituli non ligat Episcopum successorem, vel eius Vicarium, ut at-*
- tentet* nu. 10. fol. 59. Amplia nu. 11. ibid.
- Interesse nolentes in Capitulo, quando agitur de Ecclesia interesse, compelluntur* nu. 4. f. 16.
- Intrusus non tenetur recitare diuinum officium* nu. 3. fol. 78.
- D. Io: Baptista Capassus Primicerius maior Ecclesia Beneuentana memoratur* nu. 3. f. 67. col. 1.
- D. Io: Carolus de Robino olim Canonicus Beneuentanus laudatur* sub nu. 3. fol. 95.
- Iurans obedientiam Prelato, & Capitulo, debet prius obedire Prelato* nu. 1. fol. 6.
- Iurisdictio, quam habent Prelati inferiores Episcopo, respectu Canonicorum dicitur leuis, non grauis, & non possunt cognoscere de causis criminalibus* nu. 2. fol. 3.
- Ius prouidendi, ob negligentiam illorum de Collegio, vel mortem omnium deuoluitur ad Episcopum, vel ad alium eorum superiorem* nu. 2. fol. 31. col. 2.
- L
- L**ite vertente inter aliquas dignitates alicuius Collegiate, circa obedientiam, si interim alter alteri eam præstet, videtur tacitè renunciare n. 3. f. 29.
- Loci celebrande Missæ sunt Ecclesia, & Oratoria regulariter* n. 1. fol. 150. col. 2. Limita nu. 2. 3. 4. 5. fol. 151.
- M
- M**aior pars Capituli potest, reluctante minari admittere

I N D E X.

- tere aliquos ad consulendum in Capitulo in omni negotio, etiam electionis, cum ampliat. nu. 2. fol. 13.*
- Mayor pars Capituli non dicitur maior comparatione minoris, sed respectu totius Collegij, & datur exemplum nu. 1. fol. 18.*
- Mayor pars Capituli non potest donare ea, quae sunt communia pluribus ut singulis, & declaratur nu. 1. fol. 20. col. 2.*
- Mandatum expeditum contra omnem personam non comprehendit Capitulum nu. 4. fol. 35.*
- P. Marius de Andria Societatis Iesu Authoris Magister laudatur nu. 3. fol. 200.*
- D. Marius Vipera laudatur sub nu. 1. fol. 9.*
- Matutinum, Prima, & Completorium sunt hora nocturna, coetera verò diurna nu. 2. fol. 65.*
- Matutinum potest terminari ad laudes, ex quacunque iusta causa nu. 5. fol. 83. Intellige pro ut nu. 6. ibid.*
- Maximiliani de Paläbaria olim Archiepiscopi Beneventani memoria recolitur nu. 7. fol. 49. & sub nu. 8. fol. 62.*
- Maximilianus Ragucius Authoris nepos ad praesens Capellanus Illustrissimi Patriarchae de Sangro Archiepiscopi Beneventani, & Nuntij Apostolici apud Catholicam Maiestatem in Hispanijs memoratur sub nu. 2. fol. 197.*
- Men dicantes habent privilegium, ut qui in eorum Ecclesijs audiunt Missam satisfaciunt precepto de audienda Missa in die festo nu. 5. fol. 191. col. 1.*
- Mentis distractio in recitatione diuini officij quatuor modis potest contingere nu. 2. fol. 92.*
- Ministri in primitiua Ecclesia ter de nocte interpellatim surgebant ad recitandum diuinum officium, & quare nu. 9. fol. 69.*
- Minor qui est in ordine, ratione maioris administrationis habet primam vocem in Capitulo nu. 4. fol. 9.*
- Minor pars contradicens non tenetur probare coram maiori rationem suae contradictionis nu. 3. fol. 13.*
- Minor pars Canonorum potest agere, & rescindere conclusum à duabus partibus, vel maiori, si eam non vocauerint, vel contemnerint nu. 1. fol. 16.*
- Minor pars Capituli, si propter peccatum commissum fuerit priuata potestate eligendi, tunc maior pars, ea non vocata eligit nu. 13. fol. 42. Intellige pro ut nu. 14. 15. ibid.*
- Missa non potest celebrari, non recitata matutino cum laudibus, & est peccatum mortale facere id ad libitum, & sine iusta causa, & adducuntur diuersae opiniones nu. 1. fol. 85. col. 2.*
- Missa non est de bonis Canonicis, sed de officijs ecclesiasticis nu. 8. fol. 96.*
- Missa quid sit, & unde dicatur nu.*

I N D E X

- nu. 1. fol. 98. Et quomodo accipiat^{ur} nu. 2. *ibid.*
- Missā à quo instituta fuit* nu. 1. fol. 99.
- Missā Sicca quæ sit, & ibi dicitur si potest celebrari* nu. 3. fol. 123.
- Missā de congruitate, non de necessitate debet conformari officio* nu. 1. fol. 133. col. 2.
- Missā debet celebrari pro omnibus Christi fidelibus viuis, & defunctis* nu. 1. fol. 134. *Amplia* nu. 2. 3. *ibid.* *Limita* nu. 4. 5. 6. *ibid.* & fol. 135. *Declara* nu. 7. 8. 9. *ibid.*
- Missā non potest celebrari in Mariā, ob periculum effusionis sanguinis, licet multi teneant contrarium* nu. 6. fol. 151.
- Missā non potest celebrari in Ecclesia polluta* nu. 7. fol. 151.
- Missā est infiniti valoris ex parte Sacrificij, & Christi in ea oblatis* nu. 1. fol. 158. col. 2. *Declatur perbellè eius valor* nu. 2. 3. *ibid.* & fol. 159. col. 1.
- Missā dicta pro anima alicuius defuncti, qui nihil ordinauit ab aliquo celebrante male vitæ, valet* nu. 1. fol. 159. col. 2.
- Missā pro defunctis, an plus profit uni, quam altero, declaratur remissiue* nu. 2. fol. eod.
- Missā valet tam si est celebrata à bono, quam à malo Sacerdote* nu. 1. f. 160. col. 2. *Amplia* nu. 2. 3. fol. 161. col. 1.
- Missā, si celebratur pro anima, quæ est in Paradiso, quæ non indiget, valebit pro alijs indigentibus, ex diuina misericordia* nu. 4. fol. 161. col. 1.
- Missā pro defunctis, an tantum valeat de requie, quantum de feria, vel Sancto, latè explicatur* nu. 1. fol. 161. col. 2.
- Missā, si celebratur pro pluribus, an valeat tantum cuique, quantum si pro unoquoq; celebraretur, adducuntur varia opiniones* nu. 1. fol. 162. col. 2.
- Missā celebrata ab excommunicato est meritoria, & satisfactoria, & adducitur ratio* num. 1. fol. 166. col. 2. *Adducitur opinio D. Tbome, quæ est probabilior* nu. 2. fol. 167. col. 1.
- Missā in quot partes diuidatur* nu. 1. fol. 184. col. 2.
- Missā debet audiri integra, vel maior pars, & quomodo sit audienda declaratur* n. 1. fol. 188. col. 2.
- Missā audiri potest à Sacerdote illiterato, & idiota* num. 1. fol. 193. col. 2.
- Missā offertur specialissimè pro illis, pro quibus Sacerdos tenetur celebrare, vel ex promissione, vel ex elemosyna accepta* nu. 1. fol. 194.
- Missā pro aliquibus offertur generaliter* nu. 2. *ibid.*
- Missā potius audiri debet, quam predicatio in die festo, ad finem satisfaciendi precepto Missæ, dummodò non esset de precepto audire predicationem, quia secus esset* nu. 1. fol. 197.
- Missā est audienda, deuota, assentia*

*ia corporis, & mentis, & non
ebet esse nimis prolixa, nec bre-
rior media hora nu. 3. fol. 200.
Iffa continuata plus valent,
quam alia interpellatim dicta
nu. 1. fol. 161. col. 2.*

*iffa sacrificium nō prodest ani-
mis positis in Inferno, sed illis
positis in loco purgatorio nu. 1.
fol. 167.*

*iffa significatus omnes enume-
rantur fol. 183. & 184.*

*Iffam audiendi modus, & satis-
faciendi praecepto datur nu. 3.
fol. 185.*

*Moriens in die Paschatis, debet
tumulari in crastinum num. 5.
fol. 201. col. 1.*

*Mulier patiens menstrua credens
peccare, si vadit ad Ecclesiam
ad audiendum Missam, quid
agere debeat n. 2. fol. 187. col. 1.*

*Mutus non potest celebrare Mis-
sam, & quare num. 1. fol. 107.
col. 1.*

*Mutus tenetur audire Missam,
alias peccat mortaliter num. 1.
fol. 187. col. 2.*

N

*Nomen, Capitulum, Collegiū,
seu Populus quid importet
nu. 2. fol. 37.*

O

*Obligatio recitandi horas Ca-
nonicas est partim de iure
diuino, & partim de iure posi-
tuo nu. 1. fol. 78. col. 2. Declara
nu. 2. fol. 79.*

*Obligatus ad recitandum diuini
officium tenetur sub peccato*

*mortali recitare officium B.
M. Defunctorum, & Septem
Psalms cum Litanjs in die-
bus, quibus in Breniario anno-
tatur nu. 1. fol. 84. Declara nu.
2. ibid.*

*Obligatus recitare diuinum offi-
cium, si non recitet peccat mor-
taliter toties quoties, & alias
patitur poenas n. 1. fol. 93. col. 2*

*Obligatus recitare diuinum offi-
cium, quatuor ex causis potest
excusari a recitatione num. 4.
fol. 93.*

*Observantia in exequijs mortuo-
rum nu. 8. fol. 69.*

*Obtentum per obreptionem in spi-
ritualibus, reuocatur etiam
post sententiam nu. 10. fol. 42.*

*Obtinentes dignitatem in Capite
lo sine Canoniciatū, non habet
vocem in eo nu. 1. fol. 7.*

*Obtinentes dignitates, personatus,
officia, vel praebeudas, quibus
certi ordines sunt annexi, si in-
fra annum non faciunt se pro-
moueri non habent vocem in
Capitulo nu. 2. fol. 30. col. 2.*

*Officium diuinū diūm recitatur, si
notabili temporis intervallo in-
terumpatur; peccatum com-
mittitur, & interruptio quo-
modis potest contingere nu. 3.
4. ibid.*

*Officium diuinum debet exprimi
per verba articulata diūm reci-
tatur nu. 3. fol. 87.*

*Officium diuinum debet recitari
intra diem naturalem, & com-
petentibus horis nu. 1. fol. 86. Et
quid*

- quid observabatur antiquitus
nu. 2. fol. 89.
- Officij divini in recitatione enu-
merantur requisita nu. 4. fol. 90
- Omittens recitare tatum officium,
vel partem notabilem, puta
unam horam, vel plures peccat
mortaliter nu. 1. fol. 80. Decla-
ra nu. 4. 5. fol. 81.
- Omittens recitare Matutinum ex
oblivione potest recitare ante
medium noctem: diei sequentis
nu. 2. fol. 80.
- Omittens recitare horas Canoni-
cas committit unum peccatum
mortale, non septem nu. 3. ibid.
- Omnes si essent impediti, vel in fir-
mi vel citati non vellent veni-
re in Capitulum, vel si nullus
esset in sacris, expeditio deuo-
lueretur ad Praelatum n. 6. f. 11.
- Onus probandi incumbit ei, con-
tra quem excipitur se non esse
promotum, cum limitat. nu. 1.
fol. 30.
- Oratio Dominica de hoc procedere
amnes alias nu. 2. & 6. fol. 68.
- Ordinem invertere in recitatione
divini officij contra cunctum,
& scandalum aliorum est pec-
catum veniale n. 4. fol. 84. Red-
ditur ratio nu. 5. fol. 85.
- P**arochus potest uti stola loco
cinguli, & e contra cum de-
clarat. nu. 2. fol. 123.
- Parochus, seu Procurator Conven-
tus, Collegij, vel Capituli, si acci-
pit eleemosynam pro Missa cele-
branda, potest celebrare facere
- ab aliquo eius familiari nomi-
ni fol. 138. Declara nu. 2. ibid.
- Poenam statuta a Praelato, & Capi-
tulo, potest inferri a solo Prae-
lato sub nu. 4. fol. 7.
- Poenam Sacrorum Canonum im-
posita Celebranti pro defectibus
in Missa ultra peccatum, om-
nes enumerantur nu. 4. fol. 182.
- Poenitentarius dum confessio-
nes audit, censetur pro presen-
te, similiter si Canonicus est
Theologus, vel Lector, & o die
quo legit non amittit distribu-
tiones nu. 7. fol. 64. Amplia nu.
8. ibid.
- Petrus Misillus olim Vicarius
Generalis Beneventi, laudatur
sub nu. 5. fol. 28.
- Petrus Pedecinus Canonicus
Beneventanus laudatur sub n.
9. fol. 41. col. 2.
- Philippum III. dum vivebat, &
IV. eius filium Reges Catholi-
cos Missam audientes, tanquam
immobiles, & devoti in ea asside-
re, assertur n. 2. fol. 196. col. 2.
- Pompeius Cardinalis Aragonius
laudatur sub nu. 3. fol. 5. sub n.
6. fol. 40. nu. 7. fol. 49. num. 1. fol.
61. & sub nu. 2. fol. 137.
- Pontifex, si mandat alicui Capi-
tulo, ut talem eligant in Cano-
nicam, vel ut conferant preben-
dam, tale mandatum debet esse
qui collegialiter nu. 2. fol. 17.
- Vide in verb. Summ. Pontif.
- Potestas eligendi, si est data Prae-
lato, & Capitulo, tantam habet
ipse Praelatus, quantam Ven-
uer-

veritas, vel totum Capitulum
nu. 5. fol. 23. *Amplia etiam in*
poenalibus nu. 6. *ibid.*

habenda, & dignitas non pos-
sunt haberi in eadem Ecclesia
de iure communi, de consuetu-
dine, & dispensatione vero sed
cus nu. 1. fol. 9.

habendam, vel Canonicatum
habens, si de uno tantum perci-
pit fructus, tenetur recitare di-
uinum officium nu. 4. fol. 76.

Prælati Capituli, seu Collegij
habet aliquam præbeminentia,
& iurisdictionem circa ea, qua
occasione eius officij oriuntur
nu. 1. fol. 2. *Sed iurisdictione præ-*
dicta dicitur lex, non gravis,
& non potest cognoscere de cau-
sis criminalibus. nu. 2. fol. 3.

Prælati dicitur pars Capituli
honorabilior nu. 3. *ibid.*

Prælati Capituli, qui est prima
dignitas post Episcopalem
solet appellari Archiepiscopus,
Decanus, Archiepiscopus,
Abbas, de alio nomine, secun-
dum Ecclesiarum diversas con-
suetudines nu. 4. *ibid.*

Prælati Capituli debet propo-
re negotia decidenda, & suffra-
giæ votantium colligere, & a-
quid cum debet remanere sigil-
lum, & dicere primum votum
nu. 1. fol. 4.

Prælati tantam potestatem ha-
bet quando est solus, quantam
habet cum suo Capitulo nu. 6.
fol. 6.

Prælati Collegij quomodo sede-

bit in eo nu. 3. fol. 6.

Prælati dicitur procurator, non
Dominus Capituli, sed habet
maiores prerogativas, quæ
alitis procurator, & potest sub-
stentare eius consanguineos de
bonis Ecclesie, & ipse vivere
nu. 4. *ibid.*

Prælati principalis non caret
voce Capituli, etiam si non est
in sacris nu. 3. fol. 7.

Prælati Ecclesie potest commit-
tere alteri vices Canonici ab-
sentis, & de illius beneficio por-
tionem assignare nu. 6. fol. 8. *&*
nu. 1. fol. 61. *ubi adducitur ob-*
servantia in Ecclesia Beneven-
tana.

Prælati, an veniat appellatio
Capituli, distinguitur n. 1. f. 12

Prælati Capituli non potest com-
vocare illud ad sui libitum, sed
temporibus consuetis n. 1. f. 28.

Prælati principalis Ecclesie, et-
tiam si non sit in sacris, habet
voce in Capitulo, cum decla-
rat. nu. 3. fol. 30. col. 2.

Prælati principalis Ecclesie non
est proprie pars Capituli, sed
dicitur principalis in Capitu-
lo nu. 4. fol. 31. col. 1.

Prælati præsumitur intervenis-
se, si in Instrumento facto in
Capitulo dicatur, quod Præla-
tus contraxit de consensu Capi-
tuli, cum declarat. nu. 4. fol. 31.
col. 2.

Prælati, si est negligens, ius agen-
di de votis ad Capitulum,
eo negligente ad Canonicos par-

- ticulares Ecclesia nu. 5. fol. 33. Procurator Camerella Ecclesia Beneuentana, qui habet curam celebrationis Missarum, recto ordine potest leuiter percutere Clericos inferuientes diuinis, & non incurrit excommunicationem nu. 12. fol. 61. Amplia nu. 3. ibid.*
- Pralatus in sua Dioecesi potest statuere certam quantitatem pro Missis celebrandis, & enarratur solitum in Ecclesia Beneuentana nu. 4. fol. 139.*
- Pralato principali Capitali absente, possunt praesentes sine ipso facere actum nu. 2. fol. 32.*
- Praelati illi proprie dicuntur, qui habent ordinariam iurisdictionem nu. 6. fol. 4.*
- Praelati, seu Parochi occulte excommunicati, qui non sunt in mora petendi absolutionem, si coguntur administrare Sacramenta eorum subditis petentibus, non incurrunt irregularitatem, neque peccant, sed cessante necessitate secus nu. 1. fol. 142. col. 2. Amplia n. 2. ibid. Declara n. 3. ibid.*
- Praesbyteri ad recitationem Horarum Canonicarum tenentur sub poena peccati mortalis n. 2. fol. 70. Amplia nu. 3. ibid.*
- Prioratus, vel Abbatias obtinentes quouis titulo, cum perceptio ne fructuum, tenentur recitare diuinum officium nu. 3. fol. 72. & nu. 1. fol. 76.*
- Præuilegiū concessū Pralato, cense tur concessū dignitati n. 3. f. 33*
- Præuilegia concessa personis Capitalaribus, si denegentur, non censentur denegata Capitulis nu. 2. fol. 35.*
- Procurator constitutus à Canonico absente uidetur habere duplicem vocem, cum declarat. n. 22. fol. 44.*
- Promotum se esse credens in ordine sacerdotati, & tamen non esse, si celebrat non dicitur consecrare nu. 1. fol. 107. col. 2.*
- Procurator Canoniorum, vel aliorum obligatorum absentium à Choro, si malitia, vel odio non recte exercet officium suum, committendo, vel omittendo, peccat mortaliter, & tenditur ad restitutionem nu. 3. fol. 95.*
- Q***ui non sunt de Capitula, & uellent per uiam intrare, & habere vocem possunt licite expelli nu. 1. fol. 26. col. 2. Ampliatur etiam in Vniuersitate nu. 2. ibid.*
- Qui pretendunt ad beneficium litigiosum, & fructus sunt sequestrati per Iudicē, an teneantur ad diuinum officium recitandum nu. 1. fol. 78. col. 1.*
- Qui non est adeptus possessionem beneficij, non tenetur recitare diuinum officium nu. 5. fol. 78.*
- Qui uiuit ex eleemosynis oblatia pro Missis celebrandis, non potest eleemosynam sibi datam retinere, sed illam in communem massam reponere nu. 2. fol. 137.*
- Qui accipit decem carabazas in elec-*

elemosynam pro celebratione
decem Missarum, si soluit pro
illis quinque tantum carole-
ros, non peccat, & adducuntur
diuerse opiniones nu. 3. fol. 138.
potest audire Missam de festo
currenti, & audit de reque pec-
cat mortaliter, licet satisfaciatur
præcepto nu. 2. fol. 188. col. 1.
tenetur audire Missam, an
satisfaciatur præcepto, si simul re-
citatur Horas Canonicas, vel aliā
orationem, adducuntur diuer-
se opiniones nu. 1. fol. 195.

R

Recitare diuinum officium
ad libitum est peccatum
mortale, & hoc post reformatio-
nem Breuarij Romani num. 1.
fol. 86. col. 2.
recitans Horas Canonicas quid
retinetur nu. 3. fol. 68.
recitans officium diuinum solus,
vel cum alio ita velociter, ut
non possit percipere verbum,
vel eius sensum, non satisfacit
nu. 1. fol. 81.
recitans officium diuinum in
horo ita submisit, ut ipse solus
artem suam audiat, & ab alijs
non audiatur, non satisfacit
præcepto, quo tenetur num. 2.
fol. 82.
recitans diuinum officium mente,
vel meditando, non satisfacit
præcepto nu. 2. fol. 87.
recitans diuinum officium exi-
ens in peccato mortali, si at-
tente, & integrè recitet, satisfacit
præcepto nu. 4. ibid.

Recitans diuinum officium per
alios, non lucratur distributio-
nes quotidianas nu. 5. fol. 90.
Recitans diuinum officium, debet
attentè, & deuotè satisfacere
diuino cultui nu. 1. fol. 91. col. 2.
Recitans diuinum officium sine
intentione satisfaciendi, sed ad
aliud finem, peccat mortaliter
nu. 3. fol. 92.
Recitantes diuinum officium,
quid debeant obseruare nu. 10.
fol. 97.
Regula, quod sufficiat maior, &
sanior pars Capituli ad conclu-
dendum, declaratur num. 3.
fol. 17.
Robertus Cardinalis Bellarmi-
nius laudatur sub nu. 1. fol. 85.
col. 2.

S

Sacerdos ritè, & ritè ordina-
tus, est minister Missæ nu. 1.
fol. 106. col. 2.
Sacerdos coecus non potest cele-
brare Missam, nec dicere Euan-
gelium, seu Epistolam, potest
tamen audire confessiones, præ-
dicare, & legere nu. 1. fol. 108.
col. 1.
Sacerdos coecus oculo sinistro,
non potest celebrare sine dispen-
satione nu. 2. ibid.
Sacerdos, si post inchoatam Mis-
sam meminit se non esse ritè, &
ritè ordinatum, sepè validè,
quid agere debeat nu. 1. fol. 109.
col. 2.
Sacerdos hereticus, schismaticus,
excommunicatus, interdictus,

§ § 3 irre-

- irregularis, vel degradatus, de iure non potest celebrare, & redditur ratio num. 2. fol. 110. col. 1.*
- Sacerdos gibosus, vel claudus, vel mutilatus aliquod membrum primum capiti, an possit celebrare, latè exaratur nu. 1. fol. 110. col. 2.*
- Sacerdos cadens morbo caduco non potest celebrare, cum declarat. nu. 1. fol. 114. col. 1.*
- Sacerdos castratus ab alio, culpa sua, puta quia dabat operam res illicitas, non potest celebrare, si vero ab inimicis, vel consilio Medici, ob infirmitatem, bene poterit, & sic non tenetur deferre pulverem membrorum amissorum, dum admitteretur ad celebrandum num. 1. fol. 112.*
- Sacerdos potest permittere sibi amputari genitalia, aut alia membra, pro salute totius corporis, & poterit celebrare, dummodo non causetur deformitas, ex tali abscissione, nu. 1. ibid.*
- Sacerdos amputans sibi, vel amputari faciens ab alio aliquod membrum pro evitando periculo vite, non potest celebrare nu. 1. fol. 113. col. 1.*
- Sacerdos dans operam rei licita, si amittat ungulam pollicis, potest celebrare sine dispensatione Episcopi, dummodo non sequatur deformitas, aut debilitas ad tractandum divina ministeria num. 1. fol. 113. col. 2.*
- Quid si dentem sibi excussit nu. 2. ibid. Quid si habet manum aridam, vel paralyticam, vel leprosam nu. 3. ibid.*
- Sacerdos habens membra superflua, vel obsessus à Dæmone, vel amens, vel patiens fluxum seminis, vel sanguinis, vel stomachi, an possit celebrare, latè discutitur nu. 1. fol. 114. col. 2.*
- Sacerdos leprosus, dummodo non impeditus ex corrosionibus huius morbi potest celebrare in occulto, & in publico coram alijs leprosis tantum num. 1. fol. 115.*
- Nauarri opinio circa hoc declaratur nu. 2. ibid.*
- Sacerdos, qui tarda hora comedit, & non digessit cibum, vel quia non dormiuit, qua hora de mane celebrare debeat n. 1. fol. 116. col. 2.*
- Sacerdos non impeditus legitimo impedimento non peccat, si quotidie non celebrat, cum declarat. nu. 1. fol. 117. col. 2.*
- Sacerdos, an possit sine peccato per totam vitam cessare à celebratione secluso impedimento, latè declaratur nu. 1. fol. 118. col. 1.*
- Sacerdos non nisi semel debet in die celebrare num. 1. fol. 118. col. 2. Enumerantur decem casus, in quibus antiquitus poterat bis à Sacerdote in die celebrari nu. 2. fol. 119.*
- Redditur ratio, cur in die Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi celebratur nu. 3. fol. 120. col. 1.*
- Sacerdos potest celebrare in omnibus diebus anni, exceptis feriis*

I N D E X.

- ria Sexta, & Sabatho maioris Hebdomada, & non obstat consuetudo in contrarium num. 1. fol. 120. col. 2.*
- Sacerdos non potest celebrare, non recitatis prius Horis Canonis na. 1. fol. 121. Declaratur nu. 2. ibid.*
- Sacerdos non potest celebrare sine vestibus sacris, seu benedictis num. 1. fol. 122. col. 1. Declaratur num. 2. ibid. Item non potest celebrare in altari, in quo illa die celebrauit Episcopus, nisi ex dispensatione Episcopi, vel necessitate nu. 3. ibid.*
- Sacerdos non potest celebrare sine vestibus sacerdotalibus, nisi urgente necessitate, & sine contemptu Religionis num. 1. fol. 124. col. 1. Neque potest celebrare sine calceamentis, cum declarat. nu. 2. ibid.*
- Sacerdos celebrans super altare portatile, peccat mortaliter, Limitatur in Episcopo nu. 1. fol. 127. col. 1.*
- Sacerdos non potest celebrare sine aliquo sibi inserviente, aut Clerico vti esse debet, aut laico defectu Clerici num. 1. fol. 129. Amplia in Sacerdote Hæremita, qui neque potest nu. 2. ibid.*
- Sacerdos incipiens Missam cum Clerico sibi inserviente, si relinquatur inter celebrandum, quid agere debeat nu. 4. ibid.*
- Sacerdos non potest celebrare in Altare, in quo eadem die celebrauit eius Episcopus, sine licentia, & ibi adducitur observantia Dioecesis Beneventana nu. 5. ibid.*
- Sacerdos, an possit celebrare coram excommunicato, & quid agere debeat, si excommunicatus est persona potens, & ipse debilis nu. 1. 2. fol. 130.*
- Sacerdos non potest celebrare sine lumine, vel cum certo candelarum numero, vel sine libro nu. 1. fol. 130. col. 2.*
- Sacerdos debet in celebratione Missæ secreta secretè proferre, & aliter faciendo peccat nu. 1. fol. 131. Item non potest ex deuotione dicere in Missa aliqua, qua non sunt in Missali, posset tamen aliqua deuotè cogitare, & meditari num. 2. fol. 132. Item non potest omittere debis, qua dicenda sunt, nam si omitteret aliqua de forma consecrationis, sacramentum non conficeretur, & ipse grauissimè peccaret nu. 3. ibid. Item si recorderet se in Missa aliqua non dixisse, non debet repetere num. 4. ibid. Declaratur num. 5. ibidem.*
- Sacerdos latinus debet latina lingua celebrare, Græcus græca, & non vulgari, & aliter asserens est excommunicatus nu. 2. fol. 134. col. 1.*
- Sacerdos excommunicatus, interdictus, vel suspensus, si celebrat, an fiat irregularis, vel incurrat aliquam poenam, adducuntur multe opiniones n. 1. f. 140.*

Sa-

I N D E X.

- Sacerdos, si celebrando incidit in aliquam infirmitatem, ut non possit perficere Missam, vel si moreretur, quid agendum, distinguitur nu. 1. fol. 143. Item si Missam inceptam sine iusta, & urgente causa dimitteret, peccat mortaliter nu. 2. ibid.*
- Sacerdos celebrans, si deficiat post consecrationem Hostia, nondum consecrato Calice, quid agendum, late discutitur nu. 1. fol. 144.*
- Sacerdos post celebrationem, an possit statim comedere, vel bibere num. 2. fol. 148. Et an possit per communionem ante sumptam ablutionem expuere, vel tussire nu. 3. ibid. Declara nu. 4. ibid.*
- Sacerdos peregrinans, & Episcopus iterinans, an possint de nocte celebrare, late declaratur nu. 2. fol. 157.*
- Sacerdos, si celebrat pro anima alicuius, quem odit, iussu Superioris, celebratio valet, & redditur ratio num. 1. folio 160. fol. 1.*
- Sacerdos debet esse cautus, ut non accipiat eleemosynam a pluribus, pro una Missa celebranda nu. 2. fol. 163.*
- Sacerdos, qui accepta eleemosyna promissit alicui celebrare Missam de Sancto Antonio, vel alio Sancto, si postea celebrauit de feria, vel Spiritu Sancto, non satisfacit auctori, ad cuius devotionem Missa celebratur nu. 3. ibid. Enumerantur duo alij casus, in quibus Sacerdos non satisfacit nu. 4. 5. ibid.*
- Sacerdos, qui promissit celebrare tres, vel quatuor Missas, si postea celebrat unam, excusatur in quatuor casibus nu. 1. f. 164. col. 1. Declara nu. 2. ibid.*
- Sacerdos peccat mortaliter, si promissit tribus personis dicere singulis unam Missam, si postea dicat unam pro omnibus nu. 1. fol. 164. col. 2.*
- Sacerdos celebrans, debet applicare valorem generalem Missae uniuersali Ecclesiae, medium ei, pro quo celebratur, & speciale sibi debitum, cui melius sibi videtur debetur nu. 3. fol. 165. col. 1.*
- Sacerdos pauper accipiens plures eleemosynas pro una Missa celebranda excusatur a peccato mortali nu. 1. fol. 165. col. 2. Redditur ratio nu. 2. ibid.*
- Sacerdos, qui uni promissit dicere Missam de B.V. alteri de Sancto Antonio, & tertio de defunctis, si dicit Missam de B.V. cum commemoratione Sancti Antonij, & pro defunctis, non satisfacit omnibus, licet Angel. teneat contrarium n. 1. f. 166. col. 2*
- Sacerdos dum celebrat, si superuenit excommunicatus, & vult Missam audire, quid agere debeat nu. 1. fol. 169. col. 2.*
- Sacerdos quid agere debeat, si aduertit Hostiam non esse ex tritico, vel alio liquore, quam alia aqua naturali confectam nu. 1. 3. 4. 5.*

I N D E X.

- 3.4.5. fol. 170. & 171. col. 1. *Itē quid agere debeat, si ante Canonem viderit non fuisse appositam Hostiam, vel esse deperditam, vel vintū sparsū n. 2. ibi.*
- Sacerdos quid agere debeat, si species consecrata ceciderint super tabuleis Altaris, vel super alitū pannum, vel in Terram, vel super lapidem, vel tabulam nu. 1. fol. 171. col. 2.*
- Sacerdos quid agere debeat, si celebrando tetigerit Hostiam consecratam cum barba, vel cum naso, vel cum vestibus nu. 1. fol. 172. Item quid agere debeat, si spillauerit sanguis extra Calicem in rotum, vel in parte nu. 2. 3. 4. y. d. y. d. ibid. & fol. 173.*
- Sacerdos quid agere debeat, si in sumptione sanguinis remanserit particula Hostia consecrata in fundo Calicis nu. 1. fol. 174. col. 1. Item quid agere debeat, si post sumptionem sanguinis adhaerent particula Hostia in palato nu. 2. ibid.*
- Sacerdos quid agere debeat, si Hostia consecrata transportaretur a vento, vel alio modo fuerit amota, & ibi adducitur admonitio, & poena, quam meretur nu. 1. fol. 174. col. 2. Item si post abluitionē reperit aliquas reliquias Hostia consecrata super corporale, vel alibi quid agere debeat, latē declaratur nu. 2. fol. 175. Itē quid agere debeat, si super particulis consecratis superueniet alia nō consecrata n. 3. ibi.*
- Sacerdos quid agere debeat, si ante consecrationem, vel post reperit super corporale in Altari, vel extra, eo plicato aliqua fragmenta Hostia, vel Hostiam integram, vel particulas pro communicandis nu. 1. fol. 176. col. 1.*
- Sacerdos quid agere debeat, si ubi apposuit in Altari plures Hostiolas, scū particulas pro communicando populo, & cum pervenerit ad verba consecrationis profert illa, dirigendo intentionem actualem solummodo ad Hostiam quam videt supra alijs, & non ad alias Hostiolas nu. 1. fol. 176. col. 2. Item adducuntur pulchra admonitiones Sacerdotibus celebrantibus nu. 2. ibid.*
- Sacerdos celebrans admonitur quomodo se gerere debeat in consecratione, & maxime si intendit consecrare numerum determinatum particularum pro communicandis nu. 1. fol. 178. col. 1.*
- Sacerdos celebrans quid agere debeat, si celebrando acciderit ei nausea nu. 1. ibid. col. 2. Item si non apposuerit vinum in Calice nu. 2. fol. 179. Item si apposuerit in eo vinum corruptum nu. 3. fol. 180. col. 1.*
- Sacerdos celebrans quid agere debeat, si vinum fuerit congelatum in Calice nu. 1. fol. 180. col. 1.*
- Sacerdos celebrans quid agere debeat, si venenosum animal inueniatur in vīpo posito in Calice nu. 1. fol. 180. col. 2. Item si ad-*

uer-

I N D E X

uerterit esse venenum in eo nu. 2. fol. 181. col. 1.

Sacerdos celebrans quid agere debeat, si oblitus est apponere aquam in Calice nu. 1. fol. 181. col. 2.

Sacerdos post inchoatam Missam, ad cuiusvis aduentum, etiam Magni Principis, non debet re. incipere illam, nu. 2. fol. 189.

D. Simon Bassus Canonicus Escla. sia Beneuentana, memoratur nu. 3. fol. 67. col. 1.

Studentes in Sacra Theologia debent habere integrè distributio. nes nu. 6. fol. 33. Affertur in hoc declaratio Sacrae Congregatio. nis sub nu. 8. fol. 64.

Subdiaconus dispensatus ad du. cendum uxorem, non tenetur recitare diuinum officium nu. 4. fol. 78.

Subiectus per iuramentum Epi. scopo, & Capitulo, non est su. biectus singulis de Capitulo n. 4. fol. 23.

Summus Pontifex in Missa solem. ni quare consecret ad Altare, & folio communicet, late expo. nitur nu. 2. fol. 201. col. 2.

Summi Pontifices omnes, qui ad. diderunt Missa enarrantur, & omnia, quae addita fuerunt, & cau. rum significatus nu. 1. fol. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. & fol. 202. col. 2.

Sumptio Sanctissimi Sacramenti vocatur communio, quia per ip. sam unimur Christo nu. 1. fol. 201. col. 2.

Surdus tenetur de praecepto audi. re Missam, alias peccat morta. liter nu. 1. fol. 187. col. 2.

T

Testes idonei sunt illi de Capi. tulo, & in dubio statur eo. rum dicto, quando tractatur, de iure Capitali, non ut singulo. rum nu. 7. fol. 23.

Tobalea quot esse debent pro cele. bratione nu. 2. fol. 127. col. 2.

D. Thomas Aquinas composuit of. ficiam Corporis Christi, iussu Urbani IV. Summi Pontificis nu. 3. fol. 202.

V

D. Valerianus Mutus olim Vicarius Beneuentanus, & deinde Nundius Apostolicus Neapoli, laudatur sub num. 2. fol. 11.

Valor Missa triplex est nu. 3. fol. 137. Item perbellè declaratur num. 2. 3. fol. 158. col. 2. & 159. col. 1. & nu. 2. fol. 165. col. 2.

Valor Missa, qui applicetur nu. 2. fol. 167. col. 2. Item quomodo pro sit, Sanctis nu. 3. fol. 168. col. 1.

Vasa sacra possunt vendi, & in alios usus conuertri, dummodo urgent necessitas, & vendan. tur alteri Ecclesiae num. 1. fol. 125. col. 1.

Vasa sacra non possunt tangi ab alijs, quam à personis sacris nu. 1. fol. 100. col. 2. Amplia nu. 2. 3. Limita nu. 4. ibid.

Veste sacra debent teneri mun. da, & ibi datur consilium cele. brantibus, de modo tenendi di. ctas

Estas vestes nu. 4. fol. 112. c. 12.

Vestes sacerdotales, si iterum abscinduntur, quia erant consumptae, debant iterum benedici, ut possit cum eis celebrari n. 1. ibi.

Vestes sacrae & sacerdotales etiam consumptae non possunt canentur in usum prophanum, nec vendi ad illum usum nu. 3. fol. 124. col. 2.

Vestes mulierum aptae fieri planeas, vel pallia altaris, vel palliola custodiae sanctissimi Sacramenti conceditur ex universali consuetudine, & ex privilegio Xisti IV. Summi Pontificis nu. 1. fol. 124. col. 2.

Vicarius, si est Canonicus, quomodo sedebit, & dabit vocem in Capitulo nu. 1. fol. 124.

Vicarius Capitularis debet esse Doctor Iuris Canonici num. 6. fol. 54.

Vicarius creatus à Metropolitano, seu alio superiore, ob negligentiam Capituli, si moritur, Capitulum potest infra octidies creare alium nu. 8. ibid.

Vicarius Capitularis non potest exequi literas Apostolicas directas Episcopo, vel eius Vicario nu. 1. fol. 55. col. 1.

Vicarius Capitularis, durante sede vacante ante annum non dat licentiam Episcopo commoranti in Civitate, vel Dioecesi ut ordinet Regulares, etiam praeiudicio examine per ipsum Vicarium facto nu. 4. fol. 56.

Vicarius Capitularis, se absente

potest substituere alium Vicarium, durante absentia num. 1. fol. 57. & nu. 9. fol. 59. Enumerantur tres alij casus.

Vicarius Capitularis, si amovetur, Capitulum potest eum compellere ad reddendum rationes administrationis nu. 2. fol. 57.

Vicarius Capitularis, si allegatur suspectus, Capitulum potest eligere Arbitros, & si causa suspicionis militat, poterit causam alteri committere nu. 4. fol. 58.

Vicarius Capitularis, si non est ex Canonicis, sed extraneus, non debet habere priorem locum ante primam dignitatem nu. 7. ibidem.

Vicarius Capitularis, si interverit in Choro, ut lucretur distributiones quotidianas, debet sedere in loco sui Canonicatus nu. 6. ibid.

Vicarius Capitularis, & alij Officiales tenentur reddere rationes, & stare sindicatui coram nouo Episcopo nu. 13. ibid.

Vicarius, quod sit de corpore Capituli est potius deoens, quod necessarium nu. 15. ibid.

Vicarius Capitularis non potest interdicare, vel suspendere tantum Capitulum, sed bene singulos Canonicos nu. 16. ibid.

Vicarius Capitularis potest cessabit post adeptam possessionem per nouum Episcopum nu. 12. fol. 59.

Vicario Capitulari ex Canonicis debetur salarium ex bonis Ecclesiae

I N D E X I

- clesia vacantis*, etiam si esset *Vox in Capitulo* quid sit num. 1. extraneus nu. 5. fol. 58. fol. 1.
- Videns solum cum oculo sinistro* *Vocem non habens in Capitulo*, potest celebrare sed sic caret sinistro, & videt cum dextero non potest nu. 1. 2. fol. 110. col. 2. 2.
- Vide in verb. Sacerdos coecus.*
- Vniuersitas, Capitulum, Collegiū & Conuentus sunt synonyma* nu. 4. fol. 2.
- Vniuersitas quando congregatur de per se, & non per Presidentem, necesse est, ut interueniant dua partes, & declaratur* nu. 4. fol. 19.
- Vniuersitatem representant totam duo, & etiam unus, ceteris negligentibus* nu. 2. fol. 10.
- Vocati per habentem potestatem non venientes, non computantur in numero duarum partium* nu. 3. fol. 14.
- Vocem habens in Capitulo absens ultra diuitas non est citandus, & ius constituendi procuratorem ei non fauet* nu. 6. fol. eod.
- Vomitum patiens frequenter non potest celebrare quousque non fuerit sanus* num. 4. fol. 116. col. 2.
- Vtilitates omnes, quae consequuntur ab his, qui audiunt Missam enumerantur* nu. 2. fol. 200.

F I N I S.

ERRATA

- Dic, quod pie credendum est* pag. 11. vers. 11.
- Communis opinio* pag. 98. vers. 3.
- Inter apostolos, ego teneo* pag. 106 vers. 10.

CORRIGENDA

- Dic quod aliqui dixerunt pie credendum esse.*
- Communis sententia,*
- Qui inter Apostolos celebrant, ego teneo.*

DE VOCE CANONICORVM

I N C A P I T V L O .

Quæsitum I.

SUMMARIVM.

- 1 *Capitulum, Collegium, & Vox in Capitulo quid sit.*
- 2 *Canonici supernumerarij non habent vocem in Capitulo.*
- 3 *Collegium, seu Capitulum, ad hoc ut fiat, duo sufficiunt, & constituit unum corpus, cuius caput dicitur esse Prælati, & alij membra.*
- 4 *Capitulum, Collegium, Conuentus, & Vniuersitas sunt synonyma.*
- 5 *Conuentus, Collegium, & Capitulum unde dicuntur.*
- 6 *Episcopus est caput maius populi, & dicitur Princeps populi.*

Quid est Capitulum, quid Collegium, & quid Vox in Capitulo?

- 1 I c quod Capitulum est quodam corpus, qđ constituitur ex multis Felyn. in cap. eā te, de rescrip. & hoc corpus caret anima, sed vox Canoniorum in Capitulo dicitur anima huius corporis: Collegium verò, est collectio ho-

mium in vnum simul viuentiū, Archidiaconus in c. deliberationi, de offic. legat. in 6.

Vox in Capitulo est votum, Canoniorum in Congregatione prolatum exprimens consensum, vel dissentium, circa ea, quæ proposita sunt in Capitulo, & solet dari, vel publicè, vel per secreta suffragia, maxime in negotijs arduis, sed tutius dicerè, si semper detur hoc ultimo modo, & dàdum est gradatim, primum à dignitatibus secundum earum præcedentiā, & deinde à Canonici, eodem modo prò vt creati sunt Canonici, & hoc regulariter; potest enim aliud habere consuetudo: Canonici autem, supernumerarij non habent vocem in Capitulo.

- 2
- 3 Nota hic primo, quòd duo sufficiunt ad faciendum Collegium, seu Capitulum, Abbas in cap. 1. & ibi glos. de electione.

Capitulum autem, seu Collegium constituit vnum corpus, cuius caput dicitur esse Prælati, & alij, membra, cap. nouit & ibi Abbas, de his quæ fiunt à Prælat. fin. cons. cap. Pauinus de auth. cap. Sede vacante, præludio 3.

- 4 Notā fecundò, quòd hæc nōmina, Capitulum, Collegium, Conuentus, & Vniuersitas, sunt synonyma, idem significantia, & propterea quolibet Ecclesia collegiata potest dici Conuentus, & appellari Capitulū, vel Vniuersitas; licet habeat vsus, vt Conuentus, de Regularibus intelligatur, & Capitulum, vel Collegium, de secularibus Religiosis. Abb. in cap. cum terra de elect. Felyn. in cap. Capitulum de re scriptis: sed aliquando hæc vocabula confunduntur, vt congregatio Clericorū appelletur Conuentus, & e contra, nam ex vi vocabuli, & ætimologia hoc verbum verificatur de omnibus collegiatis: & hic sciatur, quod Conuentus dicitur à conueniendo, sicut Collegiū dicitur à colligando Abb. in c. nobis de iur. patr. in 2. notab. sed Capitulum dici possit, quia constat ex Canonici, qui sunt capita, sed minora populi, nam Episcopus est caput maius, & honorabilius populi, & Episcopi dicuntur Principes populorum, Canonici verò Cathedralis habent magnum honorem, & præminentiam, c. quamuis de Præb. in 6. Rot. decis. 26. de Præb. in nouis nu. 6. & dec. 2. de fil. Præbyter. in nouis, nam Canonicus dicitur pars corporis Ecclesie, & Episcopi, c. nouit de his quæ sunt à Prælat.

Quæsitum II.

SUMMARIUM.

- 1 *Prælatus Capituli, seu Collegij habet aliquā præminentiam, & iurisdictionē circa ea, quæ occasione eius officij oriuntur.*
- 2 *Iurisdictio prædicta quam habent Prælati inferiores Episcopo respectu Canoniorum dicitur levis, non gravis, & nō possunt cognoscere de causis criminalibus.*
- 3 *Prælatus dicitur pars Capituli honorabilior.*
- 4 *Prælatus Capituli, qui est prima dignitas post Episcopatum, solet appellari Archidiaconus, Decanus, Archipræbyter, Abbas, vel alio nomine secundum Ecclesiarum diuersas consuetudines.*
- 5 *Archidiaconi, Decani, Archipræbyteri, & Abbates de iure dicuntur Prælati.*
- 6 *Prælati illi propriè dicuntur, qui habent ordinariam iurisdictionem.*

An Prælatus Capituli, seu Collegij habeat aliquam iurisdictionem in subditos, etiam quod ipsi eum elegerint, siue in choro, vel in Ecclesia, & in quibus, & quo modo?

- 1 **D**Ic, quod habet aliquam præminentiam, & iurisdictionem

tionem, circa ea quæ occasione eius officij oriuntur, Rot. decif. 173. de theſauraria tit. de præbend. in nouis Felyn. in cap. ex parte Decani de reſcrip. Gemin. cap. 1. de conſuetud. facit l. fin. C. de iuriſd. omn. iudic. Innoc. in c. cum ab Eccleſiarum de offic. ordin. Abb. cap. 1. de elec.

2 Nota primo, quod hæc iuriſdictio, quam habent Prælati inferiores Epifcopo reſpectu Canonicoꝝ, dicitur leuis iuriſdictio, & non grauis, nam non poſſunt cognoscere de cauſis criminalibus, quæ ad ſolum Epifcopum ſpectant, nec poſſunt cogere ad reſidendum, ſed habent iuriſdictionem non cognitionalem, ſed correctionalem, itaque poſſunt inobedientes in eorum munere correctionaliter priuare ad tempus emolumentis illius diei vulgo punire, ſeu caſſare per tot dies, dicerem tamẽ pœnam non debere extendi ultra lucrũ illius diei, in quo commiſſus eſt defectus, vel omiſſum, quod fieri, & nõ omitti debebat. Abb. in c. cum contingat de foro competen. gloſ. in tit. de concubinijs, in prag. ſanctione, §. quod ſi hi.

3 Nota ſecundo, quod Prælatus dicitur pars Capituli honorabilior. gloſ. in c. cum inter Vniuerſas de electione.

4 Nota tertio, quod Prælatus Capituli, qui eſt prima dignitas poſt Epifcopalem, vbi reperiuntur

tur dignitates, ſecundum Eccleſiarum diuerſas conſuetudines, ſolet appellari Archidiaconus, vel Decanus, vel Archipreſbyter, vel Abbas, vel alio nomine, prout mos Eccleſiæ habeat in erectione. Sed in Eccleſia Beneuentana, prima dignitas eſt Archidiaconus poſt Epifcopalem, qui habet iura quaſi Epifcopalia in tribus Caſtris, nempe, Colli, Cercelli, & Caſtripagani, ſicut Canonici Beneuentani habent nunc iuriſdictionem in ſpiritualibus, in Caſtro Sancti Lupi de monte Petroſo, & creat ibi Vicariũ, olim eſt in Caſtro Cepaluni, temporalem, & ſpiritualem iuriſdictionem habebant, & Dominus Archiepiſcopus Beneuentanus erat Baro Terræ Montis Herculis inſignis ſuæ Diœceſis, nunc tantum S. Angeli ad cupulam, & Mottæ in territorio Beneuentano.

5 Nota quarto, quod de iure Archidiaconi, Decani, Archipreſbyteri dicuntur Prælati, cap. 1. de ætat. & qualit. & ibi Abb. Dec. in cap. ad aures de reſcript. ſicut etiam dicuntur Prælati Abbates, vt notatur in cap. ea noſcitur de his quæ ſunt à Prælat. ſine conſ. cap. gloſ. in ver. Prælatus de elec. in prag. Sancti. Abb. & Felyn. in cap. 11. de iudic. in princip. & vt ſupradictum eſt, Decanus, & Archidiaconus quãdo eſt prima dignitas, dicitur honorabilior pars Capituli.

A 2 Sed

- 6 Sed aduertendum, quòd illi propriè dicuntur Prælati, qui habent ordinariam iurisdictionè, latè autem qui habent præeminentiam sine iurisdictione, vt sūt Plebani, lætissimè verò dicuntur etiam præsbyteri, qui habent curam animarum. Dec. in cap. discernimus de iudic. col. 6. & videtur dicendum de Prælatis sicut dici potest de Præpositis, vt Præpositus dicatur, qui alijs præest, vt habetur in c. quāuis de verb. signif. vide Abbat. in c. 11. de donatio. in 1. notab. & facit ad idem cap. quia nonnullis de Magistris, & hoc obiter dicta fiat.

Scio ego quandam Plebanū, quem, dum fui in Visitatione, inueni gestantem anulū satis amplū, & præciosū, & interrogāti mihi, respondit ingenuè se esse Prælatum, & iure posse deferre anulum, mouit risum hominis simplicitas, quippè etiā se iactabat se originem trahere a Carolo Magno, & ab eius Patre Pipino.

Quæsitum III.

ΣΥΜΜΑΡΙΩΝ.

- 1 Prælatus Capituli debet proponere negotia decidenda, & suffragia votantium colligere, & apud eum debet remanere sigillum, & dicere primum Votum.

- 2 *Signa cognoscendi Ecclesias Collegiatas.*
 3 *Capellani, & alij beneficiati in Ecclesijs capitularibus, vel collegiatis non sunt de corpore Capituli, seu Collegij.*
 4 *Collegium nō potest esse omnino sine capite.*
 5 *Collegium, seu Capitulum si habet curam animarum, ea cura residet penes Prælatum.*
 6 *Prælatus tantam potestati habet quando est solus, quantam habet cum suo Capitulo.*

Ad quem ex Canonici pertineat declarare, proponere, tenere sigillum, conseruare scripturas, & dicere primum Votum in Capitulo?

- D** Ic primo, quod in his standum est consuetudini particulari Ecclesiarum, quæ sint in obseruantia, quando ex ea non resultent abusus, sed de iure Prælatus Capituli debet proponere negotia decidenda, & suffragia colligere votantium, siuè publicè, siuè secretè, prout mos Ecclesiarum habet, ita Speculator in tit. de locat. s. sequitur, & ad eum pertinet cōcludere quod Canonici deliberauerint, Abbas in c. quanto de consuetud. colum. 11. qui dicit, quod perfectio actus reseruatur Superiori, & apud eū Prælatum debet remanere sigillum.

Iun. Cassaneus in suo catalogo
1. par. considerat. 17. in 1. concl.
& fundatur per eum in c. dilecta,
de excess. prælatus.

Et ad eundem etiam pertinet
dare primum votum, Præpos. in
c. Episcopos, 17. dist. Cassan. con-
siderat. 19. 1. par. sui catalogi, &
ad eundem etiam pertinet con-
servare scripturas, & documen-
ta, idem Cassan. loc. cit.

- 2 . Nota hic primo, quod signa co-
gnoscendi Ecclesias collegiatas
ponit Abb. in c. nobis de iure pa-
tronatus, & sunt hæc, nempe si
habeat priuilegium, vel si habeat
possessionē. super iure Collegij,
nam in utroque casu habebitur
pro Collegio, & possessio Colle-
gij cognoscetur, si exercet iura
pertinētia ad solum Collegium,
nempe quia soliti fuerunt facere
Syndicum, & per eū iurare, c. Im-
peratorum, & c. in pertractandis
de iuram. ealium. Item si habent
sigillum commune, vel si consue-
verunt eligere Prælatum, cap. 1.
de elect.

Cessantibus his signis, etiam
quod sint plures clerici, non dice-
tur Collegiū, Card. in clem. 1. 1.
q. 4. nu. 8. de ztate, & qualitate,
Felin. in cap. accedentes, de præ-
scriptionib. col. 1.

- 3 . Nota secundo, quod Cappel-
lani, & alij beneficiati in Eccle-
sijs capitularibus, seu collegiatis
nō sunt de corpore Capituli, seu
Collegij, nec de per se possunt fa-

cere Capitulum, seu Collegium.
Abbas in c. dilecta, de excessibus
prælatus, in 2. notab. in cap. pen. de
clericis non residentib. col. fin. in
cap. Cumana, de electione, in 3.
not. Hinc in institutione Benefi-
ciatorum in Metropolitana Ec-
clesia Beneuētana per Illustriss.
Cardinalem Arigonium, nun-
quam satis laudatum, fuit ex-
pressè cautum, vt non possint se
congregare.

Nota tertio, quod licet de si-
gnis Collegij sit, vt. habeat ca-
put, tamen hoc non est de neces-
sitate, loquendo de capite spe-
ciali, sed tamen oportet, vt ha-
beat caput generale, vt Episco-
pum, vel Papam, glosa in verb.
Collegium, de electione, in prag-
mat. sanct. & quando non habe-
ret caput speciale, tunc cura re-
sideret penes ipsum Collegium,
& tunc maior pars Collegij, seu
Capituli est inter eos loco capi-
tis. Hinc est, quod Collegium
non potest esse omnino sine ca-
pite, Vide notata per Innocent.
in cap. cum non ignores, de præ-
bend.

Nota quarto, quod si Colle-
gium, seu Capitulum habeat cu-
ram animarum, hæc cura residet
penes Prælatum, intellige quan-
do ipsa Ecclesia collegiata est
parochialis, Abb. singulariter in
cap. cum contingat, de foro com-
petenti, in fine, & ille admini-
strat Sacramenta parochianis, &

alijs vt adminiſtrent dat licen-
tiam, licet non ſit preſbyter .
gloſ.in clement. 1. de priuileg. &
exceſſ. prælatus. verb. preſbyteri ,
Lapus alleg. 3. in fine. . Intellige
dummodo i li, quibus daret li-
centiam, eſſent approbati ab
Ordinario.

- 6 Nota qui to, quod tantam
potestatem habet Prælatus, quā
do eſt ſolus, quantā habet cum
ſuo Capitulo, Felyn. in cap. edo-
ceri de reſcriptis, col. 9. Decius
in cap. reprehendiſſibilis de appell.
in fine, Abb. in cap. dudum, il 2.
de elect.

Quæſitum IV.

SUMMARIVM.

- 1 *Iurans obedientiam Prælato, &
Capitulo, debet prius obedire
Prælato.*
- 2 *Corpus Collegij debet obedire il-
lius Capiti.*
- 3 *Prælatus Collegij quomodo ſede-
bit.*
- 4 *Prælatus dicitur procurator, nō
dominus Capituli, ſed habet
maiores prerogatiuas, quā
alius procurator, & poſſeſſ
ſubſtituere ſuos conſanguī-
neos de bonis Eccleſia, et ipſe
vinere, & declaratur vt in-
fra.*

Qui iurauit obedientiam Præ-
lato, et Capitulo, ſi hi man-
dant eodem tempore, vel di-
uerſo, contraria inter ſe, cui
obediet de iure?

1 **D** Ic, quod debet prius obe-
dire non Capitulo, ſed
Prælato, Abb. in cap. cum cle-
rici, de verborum ſignificat. de
Vitalinis in clement. 1. de ſent.
excomm. nu. 67.

2 Nota primo hic, quod corpus
Collegij debet obedire illius ca-
piti, c. cū non liceat de præſcript.
& cap. non decet, & c. præceptis,
12. diſtinct. & cap. noſſe vos, de
conſecr. diſt. 3. ſunt enim Cano-
nici membra capitis, quæ regu-
lantur à capite, vt Inſt. de ſacriſd.
4. final. & Baldus in cap. edoceri
citato.

3 Nota ſecundo, quod Prælatus
Collegij, ſi eſt æqualis in aliqua
qualitate alijs de Collegio, de-
bet ſedere in medio, ſed ſi non ſit
aliqua æqualitas, ſedebit in capi-
te, & in loco eſeſiatiōri, Caſſan.
in 6. conſid. ſui catalogi, idem in
13. idē in 14. hic tamen Prælatus
tenetur ſolus procurare negotia
ſibi, & Capitulo, ſeu Collegio
cōmunia; & poſeſt ſine mandato
Capituli, Abb. in d. c. edoceri, in
2. not. idem ibi Dec. qui ſubdit, q

4 Prælatus dicitur procurator, nō
dominus, ſed tamē maiorē pro-
rogatiuā habet Prælatus, quā alius
pro-

procurator: & est plusquā tutor, seu curator, nam Prelatus potest sustentare suos consanguineos inopes de bonis Ecclesiæ, seruatis ordine charitatis, & canonū norma, & ipse viuere, quod nequit tutor, seu curator, cap. 1. de cohabit. cleric. & mulier. & cap. pastoralis, de his, quæ fiunt à prelato.

Nota etiam tertio, quod pena statuta à Prelato, & Capitulo, potest inferri à solo Prelato, Abbas in cap. reprehensibilis de appellat. in ult. notab.

Quæsitum V.

SUMMARIVM.

- 1 *Obtinentes dignitatem in Capitulo sine Canoniatu non habent vocem in eo.*
- 2 *Habentes Canoniatum solum, habent vocem in Capitulo.*
- 3 *Prelatus principalis non caret voce Capituli, etiam si non est in sacris.*
- 4 *Episcopum adesse in Capitulo ut Prelatum, & ut Canonicum differūt, intellige prout n. 5.*
- 6 *Prelatus Ecclesiæ potest committere alteri vices Canonici absentis, & de illius beneficiis portionem assignare.*
- 7 *Canonici etiam quod non sit Subdiaconus, habet vocem in Capitulo, si Pontifex dispensat in etate.*

An habeant vocem in Capitulo obtinentes dignitatem, seu personatum, vel officium in Capitulo sine Canoniatu.

Dic quod non, nisi ex cōsuetudine, vel privilegio, seu aliquo iure speciali competeret. Abb. in c. cum olim de re iudic. col. 3. vbi dicit, q̄ solum habētes canonicatū, habent vocem in Capitulo. Hinc sequitur, q̄ Archidiaconus, vel Decanus est de Capitulo, si alias est Canonicus, sin aliter soli Canonici facerēt Capitulum, Abb. in c. cū inter vniuersas in r. not. de elect. & in cap. scriptū, eod. tit. col. 3. id tamen verū esset in voce, quā Archidiaconus, seu Decanus prætēderet habere iure Collegij nō vt Prelatus, nam potest quis habere vocem vt Prelatus, licet non habeat vocem iure Collegij. Prelatus enim larga significatione dicitur esse in Capitulo tanquam illius caput, sed in stricta significatione sub nomine Capituli nō includitur Prelatus: ita q̄ si Prelatus priuaretur voce Capituli, deberet intelligi de voce, quæ solet haberi iure Collegij, nō autē de illa voce, quæ habetur iure prelacionis, Card. in clem. 1. q. 10. de regular. Et ratio est, quia principalis Prelatus nō caret voce Capituli, et si nō est in sacris, quod locus est in non principalis,

A 4 Card.

Card. in d. clem. 1. col. 3. in quo loco concludit, qd Prælatus nō dicitur habere vocē in Capitulo, nec est pars Capituli, propriē loquendo, vt not. in clem. vt hi, de æta. sed est principalis in Capitulo, & ideo cōcluditur ibi in 6. oppo. qd Prælatus habet vt talis vocem in Capitulo, sed si haberet vocē etiā vt Canonicus, c. postulastis, de appell. c. a collatione, in 6. de præbend. c. cum in Ecclesia, in 6. in tali casu Prælatus excluderetur tali voce, vt Canonicus.

4 Hinc sequitur, quod si Episcopus interest Capitulo vt Prælatus, & Canonici essent triginta, si ipse haberet secū quindecim voces, nō diceretur habere maiore partē Capituli, secus autē esset si interueniret vs Canonicus, quia in tali casu ipse Prælatus cōputaretur in numero vt Canonicus, Abb. in d. c. postulastis, de cōcess. præb. col. 3. glos. in c. vnico, ne sede vacante, in 6.

5 Sed hic nota, quod hæc intelliguntur de Episcopo, & Prælato respectu Ecclesiarū collegiatarū maiorum, non autem respectu Ecclesiæ collegiatæ inferioris sibi subditæ, licet sit caput Collegij mediati, non autem immediati, Abb. in c. causam, de elect. in glos. 1. col. pen.

6 Nota etiā secundo, quod Prælatus Ecclesiæ potest cōmittere alteri vices absentis Canonici, & de illius beneficio portionē assi-

gnare, c. pertinet, et. 2. de appell. & ibi glosa. Sed hoc nō sequitur in distributionibus quotidianis, nam absente Canonico acquiruntur præsentibus; poterit tamen Prælatus superior eum cogere ad residendum, iuxta canonicas sanctiones.

7 Nota etiā tertio, qd præsupposito, qd Canonicus nō habeat vocē in Capitulo, nisi sit Subdiaconus, vt clem. 2. de æta. & qualitat. & ætas est 23. ann. incepta, ex clem. 3. eo. tit. si Pōtēfex dispēsat in ætate, & fiat Subdiaconus, habet vocē in Capitulo, & ratio est, quia id erat non defectu ætatis, sed ratione defectus ordinis talē ætatem poscentis, Sanchez disp. 1. lib. 8. de diuort. nu. 23.

Quæsitum VI.

SUMMARIVM.

- 1 Dignitas, & præbenda non potest haberi in eadem Ecclesia de iure communi, de consuetudine, & dispensatione vnde secus.
- 2 Canonicus, cui facta est collatio Canoniceatus, absque alia installatione habet plenum ius, tam in voce in Capitulo, quā in alijs.
- 3 Archidiaconus præcedit Archipresbyterum, licet sit minor, vel in ætate, vel in promotione.

4 Qui

4 *Qui est minor in ordine, ratione maioris administrationis habet primam vocem in Capitulo.*

An aliquis possit eodem tempore in eadem Ecclesia habere principalem prælaturam ipsius, et Canonicatum?

1 **D**ic, quòd de iure comuni non potest haberi in eadem Ecclesia dignitas, & præbenda, glos. in pragmat. Sancti. §. quod si quis, in verbo requireret; de collat.

Sed de consuetudine, & dispensatione aliter observatur, & consuetudine induci potuit, ut quis habeat in eadem Ecclesia principalem prælaturam, & Canonicatû, Gem. in c. cû in Ecclesia, de præb. col. 1. Io. de Silua de beneficio, q. 49. in 3. par. Guiliel. de Benedictis in repet. c. Raynuius de testam. m. 10. & alij. Et ita se habet cõsuetudo in insigni Metropolitana Beneuêti Ecclesia, nam Dominus Archidiaconus, qui nunc est D. Marius de Vipera, ex illustri familia, quæ est prima dignitas post Archiepiscopalem, est etiam Canonicus, & habet vnam vocem in Capitulo, & in Ciuitate Capuana Archiepiscopus est etiam Canonicus.

2 Nota hic primò, quòd Canonicus, cui facta est collatio Cano-

natus, absque alia installatione habet plenum ius, tam in voce in Capitulo, quàm in alijs, Felinus in cap. super his, de accus. col. 1.

3 Nota secundo, quod Archidiaconus præcedit Archipresbyterum, licet sit minor vel in ætate, vel in promotione, quia maior administratio ei commissa est, 25. dist. c. 1. Et sic dicas de alijs dignitatibus gradatim respectu aliorum, vide gl. infr. cit. 93. dist. & Host. in sua sum. de maio. & obed. §. in quibus attendatur obedientia. Conclude, quòd aliquando minori debetur obedientia ob maiorem administrationem commissam respectu aliorum, vel etiam si obtineat locum superioris, gl. in c. a Subdiacono, 93. dist. & in hoc casu qui est minor in ordine, ratione maioris administrationis habet primam vocem in Capitulo, immo hic, qui cæteris præest, potest, & debet obuocationes Ecclesiæ distribuere, c. decimas, el. 1. 16. q. 7. & hic etiam de iure est dispensator omnium, quæ habet Ecclesia, c. expedit, 12. q. 1. Et si quis eligitur in Canonicum, debet inuestiri per manum ipsius, Arch. 21. dist. in summa. Vide igitur quid operetur dignior administratio commissa, ut faciat præcedere minorem, etiam in ordine, aut ætate.

Quæ-

Quæsitum VII.

SUMMARIUM.

- 1 *Canonici citantur ad dandâ vocem in Capitulo, et citatio constituit non venientes in contumacia.*
- 2 *Duo, & etiam vnus, cæteris negligentibus, representant totam vniuersitatem.*
- 3 *Citatio per Superiorem, constituit non venientes in contumacia.*
- 4 *In factis granibus non sufficit conuocatio per tabellam, vel per campanam, sed vel per nuntium, vel per literas.*
- 5 *Actus expletus in Capitulo valet, licet inhabiles, & priuati non fuerint vocati.*
- 6 *Si omnes essent impediti, vel infirmi, vel citati non vellent venire in Capitulum, vel si nullus esset in sacris, expeditio demoleretur ad Prælatum.*
- 7 *Capitulum ibi dicitur adesse, ubi est maior pars Canonicebrum, licet aliqui contradicant. Declaratur aa. 8. 9.*

Quomodo conuocantur Canonici ad dandam vocem in Capitulo?

- 1 **D** Ic, quod quando per eum, ad quem de iure, vel de

consuetudine conuocatio spectat, citantur Canonici, & tunc citatio constituit non venientes in contumacia, & in tali casu venientes, & præsentés possunt expedire ea, quæ agenda incumbunt, etiam si hi præsentés non faciât maiorem partem, sed longè minorem.

Sed quando non congregantur citati per Præsidentem, sed per se congregantur, vt sit in Capitulo Beneuentano quilibet die Mercurij, tunc oportet quod sint præsentés duæ partes, Abbas in cap. causis, de electione, col. 4. Licet Decius venuerit contrarium in cap. cum omnes, de constitution. sed eius ratio non militat, scilicet quod sequeretur, vt duo, vel tres ex vocatis, qui venirent, facerent corpus totius vniuersitatis, quia hoc non est absurdum, nam duo, immo etiam vnus, cæteris negligentibus, representant totam vniuersitatem, Felynus post glosam in cap. cum olim, de test. col. 11. & ibi Abbas, & in cap. in causis, de electione, col. 4. Et ratio est, quia citatio per Superiorem constituit non venientes in contumacia, vt sine ipsis possit expediri actus, Abbas, & post eum Felynus in dicto capitulo cum omnes, de constitutionibus, glosa in clementina ne Romani, §. porro, & ibi Cardinalis de electione,

atione, idem tenet Bertachinus de Episcopo, quæst. 16. vel 45. in tertia parte libri primi, idem Panvinus de potestate Capituli sede vacante, in præludio quinto. Vide pro totali decisione huius quæsti Innocentium de electione, cap. cum Ecclesia, il secundo, colum. penult. & ibi 7 Abbarem, & Cardinalem in dicta clementina ne Romani, in fine, de electione, & in clementina quod circa, & ibi Cardin. de electione, quæst. 12. Rocch. de Curte de iure patronatus, q. 58. nu. 91.

4. Secunda conclusio Decij contraria potest intelligi de factis gravibus, in quibus non sufficit convocatio per tabellam, vel per campanam, sed vel per nuntium, vel per literas, ita Abb. in dicto capit. cum omnes, & allegat cap. in causis, de electione, ubi ponit regulam, quomodo debeat convocari Vni- 8 versitas.

5. Nota hic primo, quod valet actus expletus in Capitulo, licet inhabiles, & priuati non fuerint vocati, nec fuerit discussum per prius, an sint priuati, Abb. de postula. prælat. in cap. gratum, rem bene declarat.

6. Nota secundo, quod si omnes essent impediti legitime, vel infirmi, vel citati nollent venire in Capitulo, vel si nullus

esset in sacris (quia solum qui sunt in sacris, habent vocem, in Capitulo) regulariter, & de iure, expeditio deuolueretur ad Prælatum, glos. in clement. 11. in verb. constitutus, & ibi Card. quæst. 15. de ætate, & qualitate.

Nota tertio, quod ibi dicitur adesse Capitulum, ubi est maior pars Canonicoꝝ, licet aliqui contradicant, Abbas in cap. ex parte Astensis, de concessione præbendæ, in secundo notabili, facit etiam, textus, & ibi glos. in cap. cum inter Canonicos, de electione, & ibi etiam Abbas, dicit namque ibi Abbas, quod ubicunque est dissensio super iuribus capitularibus, ibi dicitur adesse Capitulum, ubi est maior pars Capituli, & tunc tanquam Capitulum potest providere, & concludere, quod expedit.

Nec obstat, quod Capitulum consistit ibi, ubi sunt duæ partes, vt l. plane, & l. nulli, ff. quod cuiusque vniuersitat. nam hoc est verum, quando Collegium, seu Capitulum est in congregando, sed dum est congregatum, & inter eos discutitur super negotio proposito, tunc Collegium facit maior pars Capituli: intellige maior pars, & sanior, Felinus in cap. cum omnes, de constitutionibus, columna decima tertia,

tia, & prius eo Abbas ibidem, columna 9. & sanior pars presumitur in dubio, nisi contrarium probetur, Archidiaconus in cap. Nicena, trigesima prima distinctione.

- 9 Nota quarto, quod hoc procedit in actibus Ecclesiasticis, nam in profanis sufficit quod sit maior pars, nec est necessarium, ut sit sanior, & hoc est menti tenendum.

Quæsitum VIII.

SUMMARYM.

- 1 *Appellatione Capituli, an veniat Prælatus, distinguitur ut infra.*

An appellatione Capituli veniat Prælatus?

- 1 **D** Ic, quod si loquimur de Prælato habente iurisdictionem in Collegio, seu Capitulo, non venit Prælatus appellatione Capituli, Abbas de prælendis, in cap. post electionem, col. 2. Sed si loquimur de inferioribus, qui non habent iurisdictionem in illos de Collegio, ut Archidiaconus, vel Decanus, tunc quia Decanus est propriè pars Capituli, venit appel-

latione Capituli, maxime in re fauorabili; Felinus in proœmio decret. columna 4. 5. qui addit, Prælatos inferiores ab Episcopo habere vocem in Capitulo de iure speciali, vel de consuetudine, sed de iure communii ipsi non veniunt appellatione Capituli, intellige quando non sunt Canonici; & secundum hanc doctrinam si Pontifex in re odiosa scribit Capitulo, non videtur scribere Archidiacono, vel Archipresbytero. Hinc habet stylus Curie Romanæ, quod in materia odiosa, separatim exprimantur Prælati inferiores, sed in materia fauorabili appellatione Capituli venit Prælatus ipsius inferior, Abbas in cap. Osius Episcopus, de electione, in 3. notabili, & in cap. 1. de pactis, in ultimo notabili, Baldus in cap. finali, de electione, glosa in verbo Collegium, §. 1. de electionib. in pragm. Sanct. vide etiam Ioannem de Selua q. 16. de beneficio.

Quæsitum IX.

S V M M A R I V M .

- 1 *Actus voluntarius factus à maiori parte Capituli valet, repugnante, et reluctante minori, cum declarat.*
- 2 *Maior pars Capituli potest, reluctante minori admittere aliquos ad consulendum in Capitulo in omni negotio etiã electionis, cum ampliat.*
- 3 *Minor pars contradicens, non tenetur probare coram maiori rationem suã contradictionis.*
- 4 *Capitulum si non ratione, sed voluntate contradicit Prælato, valet quod facit Prælatus, & ipsi de Capitulo haberi debent pro consensientibus.*
- 5 *Archidiaconus est maxima auctoritatis.*

An actus voluntarius factus à maiori parte Capituli valeat, repugnante minori parte, & reluctante?

1 **D**ic quod valet, nisi ostendatur à minori parte, de non iustitia, & irrationabilitate, idẽ dicendum de actibus vtilibus, quod valeant, nisi opponatur de irrationabilitate, Felyn. in cap. cum omnes alias citat. de Cõstitut. col. 11. Abb. in cap. scripta, de elect. qui allegat Compõst.

2 Nota hic primo, quod maior pars Capituli, potest reluctante minori parte admittere aliquos

in Capitulum ad consulendum, in omni negotio Capituli, etiam electionis, imò hæc regulã valet etiam pro qualibet Vniuersitate tam seculari, quàm Ecclesiastica, in explicandis eorũ negotijs.

3 Nota secundo, quod minor pars contradicens non tenetur probare corã maiori parte rationẽ suã contradictionis, quia maior pars non est Iudex, tum etiam quia est suspecta minori parti, ob talem repugnantiam, itaque erit Iudex superior ipsius corporis, vel Vniuersitatis, vel sunt eligendi arbitri. Abb. in cap. cum in cunctis, de his, quæ fiunt à maior. glos. penult. & in tali si minor pars, vel etiã vnus de Capitulo assignabit iustã causam suã contradictionis, ille solus præualet omnibus alijs, & reuocabitur, quod conclusum iniquẽ fuerat.

4 Nota tertio, quod si Capitulũ, non ratione, sed sola voluntate contradicat Prælato, valet quod facit Prælatus, & ipsi de Capitulo haberi debent pro consensientibus, Archidiacon. in cap. Episcopum 6 r. dist. 1. & in Summ. 18. dist. Felyn. in c. cũ omnes de constit. col. 13. glos. in cap. sanẽ 65. dist. & de Archidiacono, quod est rãtã auctoritatis, & inter diuersas opiniones (p. decil. Rot. in antiq. 3.1. quã alibi et citauimus de immun. cler. in Vasculo Ecclesiasticæ disciplinæ) est standum eius sententiæ.

Quæsi-

Quæsitum X.

S V M M A R I V M.

- 1 *Due partes Canoniorum, non possunt recipere aliquem extraneum non Canonicum ad dandum vocem in Capitulo.*
- 2 *Conclusum in Capitulo, ut valeat debent simul conuenire saltem due partes Canoniorum.*
- 3 *Vocati per habentem potestatem, non venientes non computantur in numero duarum partium.*
- 4 *Conuocatio Capitali, absente eius Presidente spectat ad antiquiorem.*
- 5 *Canonici absentes non vocantur in Capitulo, nisi in arduis, declaratur, ut infra.*

An possint duæ partes Canoniorum, Imò omnes recipere aliquem extraneum non Canonicum, & illum admittere ad dandum vocem in Capitulo, ut ceteri Canonici, si vnus contradicat?

- 1 **D**ic qd vnus sufficit ad impediendum in dicto casu aliorum voluntatem, & ratio est, quia interest cuiuslibet nè admittatur extraneus, quia ex hoc diminui-

tur potestas cuiusque Felyn. in c. cum omnes de constit. col. 12. vide Abbatem in cap. Arctum de electione col. 11.

2 Nota hic primo, quod ut valeat conclusum in Capitulo debent simul conuenire saltem duæ partes, & ex his ad minus cōsentire maior pars, & sanior, & tunc quod conclusum est, dicetur factum ab ipsa tota Vniuersitate, quia duæ partes representant totum corpus.

Sed si conuenirent plures, quā duæ partes, tunc requiritur maior pars duarum partium, Felynus in d. c. cum omnes de constit. col. 21.

3 Nota secundò, quod vocati per habentem potestatem, non venientes non computantur in numero istarum duarum partium, namque alienos se monstrant, & reddunt, Abbas in cap. inter vniuersas de electio. col. j. & in c. cum nobis eod. tit. col. 11. in 3. notab. & ratio Abbatis est, quod vocati per habentem potestatem si nolunt comparere, faciunt se alienos, & non sunt computandi inter absentes nec inter eos, qui sunt in Capitulo.

Sed quoad hunc actum explicandum tunc ac si non essent Canonici, intellige si fuerunt conuocati per Præsidentem Collegij, alias duæ partes vocandorum ad minus debent esse præsentes, & ex illis consentire maiorem partem, Abbas in cap. in causis supra

supra citat. de elect. col. 4. & in cap. 1. de his quæ fiunt a maior. par. cap. circa finem, Bertachin. in 3. par. j. lib. q. 16. de Episcopo, & alias in eadem parte, & libro quæst. 45.

- 4 Nota tertio hic, quod absente Præsidente Collegij, vel Capituli conuocatio spectat ad antiquiorem creatum Canonicum, non ætate, in Capitulo Beneuentano absente Archidiacono, qui est prima dignitas post Archiepiscopalem conuocatio spectat ad Archipresbyterum, quæ est secunda dignitas, & sic gradatim ad cæteras dignitates, vt vocant nempè Primicerios, maiorem, & minorè Thesaurarium, & Bibliothecarium, sed quod absente capite spectat ad antiquiorem tenet Rebuff. in tractatu nominationum quæst. 21. Felynus dicto cap. cum omnes de constitut. col. fin.

- 5 Nota quarto, quod quando dicitur, quod duæ partes sunt vocandæ, intelligitur de Canonicis deferuentibus, & præsentibus, nam absentes non vocantur, nisi in arduis, Felyn. in d. c. cum omnes de constit. Abb. in c. cum inter Vniuersas de election. Sed vbi negotium est arduum, vocantur etiam absentes si commodè vocari possunt. Glosa tamen in cap. 1. de testibus in 6. quæ magistralis est dicit tantum in tribus casibus esse vocandos absentes, sed in illis casibus vocantur, ob

negotiorum arduitatem, & importantiam, hinc sequitur regula, quod vocandi sunt in omnibus arduis similibus, vel etiã maioribus, Abbas in cap. cum ex iniuncto de operis nunciat. col. 11. circa finem, Felyn. in d. cap. cū omnes de constit. sed his non obstantibus attendenda est consuetudo Ecclesiarum, vt firmat Bertachinus de Firmo tertio parte, quæst. 7. nu. 9. de Episcopo.

Quæsitum XI.

S V M M A R I V M.

- 1 Minor pars Canonicorum potest agere, & rescindere conclusum à duabus partibus, vel maiori si eam non vocauerint, vel contemnerint.
- 2 Vitiū contemptus potest separatim per singulos purgari.
- 3 Qui non habet vocem in Capitulo non potest agere de contemptu.
- 4 Nolentes interesse Capitulo, quando agitur de interesse Ecclesia, compelluntur.

An si due partes essent concordēs, vel maior pars, et contemnerent vocare minorem partem, vel non vocauerint, possit minor pars non vocata, agere, et rescindere conclusum à maiori parte?

Ic quod sic, ita habetur in cap. quod sicut de electione, & ibi Abb. in 7. notab. ita Felyn. in c. cum omnes de constit. col. 2. & ratio est, quia plus obest contemptus vnius, quam oppugnatio, & cōtradictio multorum, Abbas in Capitulo bonæ memoriæ, il secondo de electione in 8. notab. col. 2. idem in cap. venerabilem eod. tit. nam contemptus vnius dumtaxat facit, ut possit retractari quod conclusum est, secus in contradictione aliquorum, qui presentes sunt, quia tunc valet quod est conclusum à maiori parte, & saniori.

2 Nota tamē primo, quod licet ratione contemptus possit actus validus infringi ab aliquibus de Capitulo contemptis, vitium tamen cōtemptus, poterit separatim per singulos purgari, Felyn. in d. c. cum omnes col. 17. & ratio est, quia remouent ob-
staculum, non autem fundant factum.

3 Nota secundo, quod non potest agere de contemptu, secundum Gemin. in c. ex eo in 3. notab. col. 1. de electione in 6. nisi ha-

beat vocem in Capitulo.

4 Nota tertio, quod quando agitur de interesse Ecclesiæ possunt compelli ad interessendum Capitulo, qui nollent interesse, secus quando non agitur de interesse Ecclesiæ, Abbas in cap. quia propter de electione in 2. notabili.

Quæsitum XII.

S Y M M A R I V M.

- 1** Canonici non possunt dare vocem in scriptis, vel in voce separatim, sed simul congregati.
- 2** Pontifex si mandat alicui Capitulo, ut talem eligant in Canonicam, vel ut conferat præbendam, tale mandatum debet exequi collegialiter.
- 3** Declaratur regula, quod sufficiat maior, & sanior pars Capituli ad concludendum.
- 4** Conuocatio Canoniorum potest fieri per sonum Campanæ, & declaratur, ibid.
- 5** Canonici congregati aliquo modo in solio in numero sufficienti, possunt expedire.
- 6** Si omnes Canonici essent legitime vocati, & citati, & duo, vel unus tantum compareret, ille unus potest expedire, præsentis tamen Superioris Capituli.

AN.

An sufficeret ad concludendum affirmatiuè , vel negatiuè , si Canonici separatim consentirent , dando quisque suam vocem, vel in scripto, vel in voce Notario Capituli, vel Secretario?

1 **D** Ic, quod nō sufficeret, quia oportet vt sint simul congregati tanquam Collegium, & collegialiter consentiant, & concludant, Fel. in c. cum omnes, col. 16. & ibi Dec. in 1. lectura, col. 6. de constitutionibus.

2 Et hic nota primo, quòd si mādatur à Sanctissimo D. N. Papa Capitulo Beneuentano, vt talem eligant in Canonicum, vel vt præbendam cōferant, debent exequi hoc mandatū collegialiter, Fely. in d. c. cum omnes, col. 17. sed secus esset dicendum, si esset facta collatio per Sanctissimū, & mandetur Capitulo, vt prouisum recipiant in Canonicum, in hac receptione non requiritur actus collegialis, cum sit nuda receptio facti, Fel. in c. irrefragabili, de off. ord. col. 2. In Capitulo Beneuentano consuetudo est etiam recipere hos collegialiter, idest congregato Capitulo.

3 Nota secūdo, quod supposito, quod ad concludendum sufficiat maior pars, & sanior, nec sufficeret sanior, nisi maior, loquendo de actibus ecclesiasticis, nā secus in profanis, non tamen valebit

quod facit maior pars præsentium, si non sit maior pars respectu illorum, qui debent vocari, v. g. sunt triginta Canonici, congregantur viginti nouem, nō valebit factum per quindecim, contempto trigesimo, quia computato absente, reperitur quod conclusio nō fuit facta à maiori parte totius Collegij, Abb. in cap. in Genesi, de elect. col. vltima.

4 Nota tertio, quod conuocatio Canonici potest fieri per sonum campanæ, vbi est consuetudo, dūmodo campana possit audiri ab existentibus in loco, vbi verò ageretur de arduis, in quibus essent vocandi absentes, non sufficeret sonus campanæ, sed vocandi essent absentes, vel per citationem, vel per literas, vel per certum nuncium, Abb. de elect. in c. in causis, col. 3. In Reuerendissimo Capitulo Beneuentano mos est in arduis citatio, in leuibus verò sonus campanæ, vt sit qualibet die Mercurij post Vesperas.

5 Nota quarto, si fuerint alio modo insolito vocati, & simul congregati sunt in numero sufficienti, possunt validè expedire, Fely. in c. illud, de præscript. col. 4. idē Dec. in d. 1. lectura, de constitut. & ratio ipsius est, quia cum sint omnes præsētes, nemo remanet læsus, quod non sit vocatus, vide Bal. in l. nulli, ff. quod cuiusq. vniuer. qui dicit, non requiri conuocationem, quando omnes sunt

B præ-

præſentes, nam conuocatio reſpicit non congregatos, ſed abſentes.

- 6 Nota quinto hic, quod ſi eſſent omnes legitimè vocati, & citati, & duo, vel vnus tantum compareret, videtur, quod ille vnus poſſet expedire, & concludere: intellege præſente Superiore Capituli, vt dicitur de Concilio vniuerſali, ad quod ſi ex Epiſcopis vocatis, tantum vnus veniret, & iniret Concilium, in eo eſſet authoritas tota ſtatuendi, præſente Domino Papa, vel Legato, vide Inn. in c. 1. de maio. & obed. & in c. 2. de nou. oper. nunciat. & vide cap. cum nobis, de elect. quia alij vocati nolentes venire, ſe fecerunt alienos, vide conſil. Rom. 303. Et hæc pro curioſis.

*tem, neciſſo eſt vt interueniāt
duæ partes, et declaratur ibid.*

5 Electio quomodo debet fieri.

Quomodo dicitur maior, vel minor pars ad faciendum validum, vel inuvalidum actum?

- 1 **D**ic, quod maior pars Capituli, non dicitur maior cōparatione minoris partis, ſed reſpectu totius Collegij, Fely. in d. c. cum omnes, de conſtit. col. 14. Abbas in cap. Eccleſia veſtra, de elect. & ratio eſt, quia Capitulum, ſeu Collegium conſtituitur ex omnibus ibi præſentibus, Abb. in c. quoniam, & in c. ſin. de iure patro. col. pen. vbi dat exemplū, vt ſi in vniuerſitate ſint triginta, & quindecim eligant vnum, octo eligant alium, & ceteri eligant tertium, in hoc caſu omniū nulla erit electio, quia nulla reperitur facta à maiori parte vniuerſitatis, Bal. idem tenet in c. Eccleſia veſtra, & Dec. in c. cū omnes, ſupra citatis. Vbi nota, qd non præfertur, qui habuit plura vota, quia non habuit voces à maiori parte Capituli, idē tenet Rebuff. in verb. formam, in rub. de Regia ad præl. nom. facit ſ. vltimo, idē Bertacchinus in 1. par. c. 3. q. 14. num. 62. de Epiſcopo.

- 2 Hic nota primo, quòd ſi Capitulum eſt congregatum in numero ſufficienti, & aliqui exeant, qui remaneant poſſunt explere quæ

Quæſitum XIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Maior pars Capituli, nō dicitur maior comparatione minoris, ſed reſpectu totius Collegij, et datur exemplum ibid.*
- 2 *Capitulum ſi eſt congregatum in numero ſufficienti, & aliqui exeant, qui remaneant poſſunt expedire, non obſtante aliorum abſentia.*
- 3 *Doctrina Abbas in c. cum nobis, de elect. declaratur.*
- 4 *Vniuerſitas quando cōgregatur de per ſe, & non per Præſidem*

que incubunt, non obstante aliorum absentia, Abb. in c. cum nobis, de elect. in fi. Oldr. cons. 122. Lapus alleg. 131. Gemin. in c. ubi periculum, §. sanè, de elect. in 6. I. imita quando exirent ex causa legitima, idem tenet Archid. in c. si forte, 65. dist. Abb. dicit in d. c. cum nobis, col. fin. esse verum, nisi exirent duæ partes personarum capitularium, quia illi recedendo, qui repræsentant totum Capitulum, videretur reuocata convocatio. Idè dic, si præsentés in Capitulo congregato in numero sufficienti, multi noluerunt dare vocem, isti habentur pro affirmantibus, Felyn. in cap. 1. de maior. & obed. col. 11.

3 Sed hæc limitatio Abbatis videtur non procedere, quando fuit facta convocatio per eum, ad quæ de iure, vel de consuetudine spectat, quia tunc citatio constituit in contumacia non venientes, vel recedentes, licet venientes sint longe minor pars. Abb. d. c. cum omnes, & post eum Fel. de constit. & contumax in hoc proposito dicitur qui citatus comparuit, sed illicitiatus recessit, Nicolaus de Milis in suo repertorio, verb. contumax, Felyn. in c. 1. de iudicijs, col. pen. Dec. ibidem in 5. notabili, col. 4. qui dicit, quod eadè poena punitur, qui non compareret, & qui comparuit, & absque licentia recedit, gloss. in c. cupientes, de elect. in 6. §. quod si per viginti dies.

4 Sed quando Vniuersitas per se congregatur, & non per Præsidentem, tunc duæ partes necesse est, ut interueniant, & si aliqui recedunt, non possunt, qui remanent explere ea, quæ incumbunt, Abb. in c. citato in causis, & cap. cum omnes, & ibi Felyn. col. pen.

Nec etiã valeret factum à Canonicis, si vnus eorum, qui actui interesse debebat, ex necessitate recessit, sed cum licentia, ita respondet Bertacchinus in 3. parte, lib. 1. q. 55. num. 50. hæc sententia Innocentij in cap. considerauimus, de elect. & ibi DD. contraria ex his.

5 Nota hic secundo obiter, quod electio debet fieri in Choro, vel in Capitulo regulariter, vide Abbatem in cap. in terra, de elect. qui notat in cap. quod sicut, eodè tit. quod si cessante causa fieret, saltem extra ambitum Ecclesiæ, non valeret, sed in his præualeat consuetudo.

Quæsitum XIV.

SVMMARIVM.

- 1 *Episcopus si est etiã Canonicus, non habet primum locum in dando vocem in Capitulo. Declaratur nu. 2. & 3.*
- 4 *Archidiaconus qui non est Canonicus, quomodo habet vocem in Capitulo.*

Si Episcopus est etiam Canonicus, an habeat primum locum in dando vocem?

1 **D**ic, quod non, quia ibi tunc est vt Canonicus, non autem vt Episcopus, sed primam vocem dabit, qui est primus inter Canonicos, gl. in c. a collatione, de appellat. in 6. Abbas in c. audistis, de elect. col. 11. Felyn. in rubr. de maior. & obed. qui dicit, quod Episcopus saltē debet habere secundum locum in dando vocem, sed non in sedendo, Cassan. 4. p. considerat. 45. sui catalogi glorię mundi.

2 Nota tamen hic primo, quod cessante statuto, vel Ecclesię consuetudine, debet Episcopus habere primam vocem, quia est caput, & Canonici membra, & hoc est rationabilius, & decentius, c. nouit, de his, quę sunt a pręla. Abb. in c. postulasti, de concess. prębendę, & Ecclesię non vacantis, in vers. sed quęro.

3 Nota secundo, quod quando Episcopus interest vt Pręlatus, & Canonici essent triginta, si haberet quindecim voces, non sufficeret, quia non habet maiorem partem Capituli, vt supra dixi, secus si interuenit vt Canonicus, idem dic de quolibet Pręlato Collegij, quando non est Canonicus, Abb. in cap. postulasti, de concess. pręb. col. 3. gl. in c. 1. ne sede vacante, in 6. habet tamē Episcopus potestatem concluden-

di secundum maiorem partem, vt not. in c. a collatione, in 6. de appellationibus.

4 Archidiaconus, qui nō est Canonicus, non habet vocem in Capitulo vt Canonicus, sed bene potest habere ratione dignitatis, in hoc tamen standum est consuetudini Ecclesię.

Quęsitum XV.

S V M M A R I V M.

- 1 *Maior pars Capituli non potest donare ea, quę sunt cōmunia pluribus vt singulis, & declaratur ibid.*
- 2 *Vocabulum, seu vox (Capitulū) explicatur.*
- 3 *Electio Pręlati Ecclesię collegiata de iure spectat ad Capitulum. Declaratur n. 4. & 5.*

An maior pars Capituli possit donare quartilios, vel aliud emolumentum, reluctantē minori parte, vel aliquo reluctantē?

1 **D**ic, quod regula est, quod ea quę sunt communia pluribus vt singulis, maior pars non potest donare, in pręiudiciū aliorum, qui non consentiunt, Dec. in c. cum omnes, de constit. in 1. lect. col. 2. Intellige hanc regulam, quando iure proprio, & singulari cōpetit ius, secus esset in

in iure Ecclesiæ, quia tunc valet quod facit maior pars, sicut valet quod facit circa communia pluribus, vt vniuersis, puta in rebus ipsius Capituli, vel Collegij, & ratio est, quia non agitur primariè de interesse singulorum, sed est factum Collegij, vel Capituli, & hæc eadem ratio valet etiam in actibus voluntarijs, vt tenet Dec. loco cit. In Capitulo Beneuentano agitur satis benignè in donâdis huiusmodi quartilijs, vt vocant, nam non accipiunt cum rigore quartę partis, sed quid exigunt, quod ab omnibus ferè Canonicis semper approbatum est, exceptis quibusdā paucis, quos alij de auaritia arguebant, fuit huius moris quidam, quem non nomino, quia omnes Canonici eum norunt, & futuræ memoriæ parum dignus est.

- 2 Nota hic primo, quod quādo hoc vocabulum, seu vox (Capitulum) iungitur cum verbo sonante ius, iungitur numero singulari, vt Capitulum Beneuentanum habet ius eligendi, sed si iungatur cū verbis sonantibus exercitium, seu actum, vt Capitulum Beneuentanum elegerunt N. in Canonicum, & ratio huius diuersitatis est, quia actus sunt singulorum, scilicet dare vocem, sed ius eligendi residet penès ipsum corpus Capituli, seu Collegij, & hoc sit additum pro delicati, & perspicacis ingenij viris, qui se-

cundum vocabulorum proprietatem loqui student, vt fuit Illustrissimus, & Reuerendiss. Valerianus Mutus Patricius Romanus, Vicarius Beneuentanus, postea Nuntius Apostolicus Neapoli, Dominus à me semper laudandus, ob vitæ probitatem, scientiæ eminentiam, & generis nobilitatem.

- 3 Nota secūdo hic, quod electio Prælati Ecclesiæ collegiatæ de iure spectat ad Capitulum, vt habetur in c. 1. de elect. posset tamen ex consuetudine spectare ad Episcopum, Io. And. in c. cum venerabilis, de exceptionib. & in c. 2. de in integ. rest. & in c. nobis, de iurepatr. & in c. accedentibus, de excessib. præl. & prius eo Host. in locis citat. vide Io. de Sella de beneficio, q. 22. nu. 43. in 2. par. nā Episcopus potest de iure speciali, puta de consuetudine habere ius eligendi, imo ex consuetudine potest induci generalis consuetudo, vt Episcopi habeant electionem Prælatorum in suis Ecclesijs, Abb. in c. cum venissent, de in integ. rest. in 2. notab. & sic etiam poterunt Episcopi amittere hoc ius per contrariam consuetudinem, per tex. in cap. 1. de electione.

- 4 Aduertendum tamen tertio, quod nō per hoc, quod Canonici Ecclesiæ collegiatæ eligant sibi caput, possint eligere, seu instituere Canonicos, sed hoc pertinet ad Episcopos, nisi consuetudo

B 3 aliter

aliter habeat, vide Fely. in c. cum venerabilis, de exceptio. col. 14. & Ioan. de Selua in tra&. de beneficio, q. 22. nu. 14. in 2. p. sed in omnibus his attenditur consuetudo, quæ præfertur iuri communi, Abb. in cap. cum Ecclesiæ, de elect. col. 3. & seq.

- 5 Nota quarto hic, quod supposito, Canonicos habere electionē Prælati, eo deficiente, nisi ad aliū spectaret de iure, vel consuetudine, conuocatio Capituli spectat ad eum, qui est antiquior in ordinatione, non tamen iste potest exercere iurisdictionē, nisi hoc haberet consuetudo, hinc nō poterit punire non venientes, nec agere nomine Ecclesiæ, aut facere contractus, quia non est Prælati Ecclesiæ, sed tantum habet istā maiorem in honoribus, poterit tamen facere cōtumaces absentes, ita vt potestas resideat penes venientes, Abb. in c. 1. de maior. & obed. col. 2. Fel. in c. cū omnes, de const. in fi. sed regulariter debent cōvocari per illum, qui est caput Capituli, ratione dignitatis, non autem temporis, Fely. in c. 1. de maior. & obed. col. 1. & seq. vide Rebuff. q. 22. in tra&. nominationum.

Quæsitum XVI.

SUMMARIVM.

- 1 Capitulum sede vacante potest vnire beneficio, sicut vnit Episcopus viuens.

- 2 Capitulum nullam regulariter habet iurisdictionem, nisi ex privilegio, vel consuetudine.
3 Canonici nullam habent iurisdictionem super Canonicos, nisi ex consuetudine.
4 Subiectus per iuramentum Episcopo, et Capitulo, nō est subiectus singularibus de Capitulo.
5 Potestas eligendi si est data Prælati, & Capitulo, tantum habet ipse Prælati, quantum Vniuersitas, vel totum Capitulum. Ampliatur etiam in penalis, nu. 6.
7 In dubio statuitur dicto illorum de Capitulo, & sunt idem iuris, quando tractatur de iure Capituli, non vt singulorum.
8 Capitulum, an possit Episcopo mortuo instituire, & confirmare electos, remissum.

An Capitulum, Sede vacante, possit vnire beneficio, sicut vnit Episcopus viuens.

- 1 **D**ic, quod sic, dūmodo nihil depercat iuri Episcopali, Fely. in c. cum olim, de maior. & obedient.

- 2 Nota hic primo, quod Capitulum nullam regulariter habet iurisdictionem, nisi ex privilegio, vel ex consuetudine, tex. & Abb. in c. cū contingat, de foro comp. & cap. irrefragabilis, de off. ord. s. excessus, & ibi etiā Abb. col. 2. Sed quando iurisdicō competet

teret Capitulo, vel Collegio, tunc non est apud singulos, nec exercitium iurisdictionis, sed est apud corpus Capituli, seu Collegij fictum, & repræsentatum per singulos simul collectos. Ina. in d. c. irrefragabilis, & ibi etiã Abb. col. 3. cum Felyno de off. ordin. Abbas etiam in c. prudentiam, & ibi Decius de offic. delegat. Non obstante quod nemo sibi imperet, l. penult. ff. de arbit. tamen Capitulum imperat singulis, quia aliud singuli, aliud vniuersi, Felyn. in cap. eam te, de rescript.

3. Nota secundo, quod Canonici non habent iurisdictionem super Canonicos, & collegialiter, nisi, vt supra, vbi est cõsuetudo. Abb. in c. cum causa, de off. deleg.

4. Nota tertio, quod qui est subiectus per iuramentum Episcopo, & Capitulo, non est subiectus singularibus de Capitulo, quia est aliud singuli, aliud est vniuersi, vt supra, sed deputato à Capitulo Iudici.

5. Nota quarto, quod si sit data potestas Prælato, & Capitulo eligendi aliquem in Canonicum, tantam habet potestatem eligendi ipse Prælatus solus, quantam Vniuersitas, seu totum Capitulum de iure, nisi aliud appareat de mente statuentium, & ratio est, quia nominatus in aliqua actione, tantam habet solus potestatem, quam plurimi innominati coniuncti per nomen collectivum.

6. Hinc si incidit in aliquam poenam Episcopus, & Capitulum, ipse Episcopus tenetur pro dimidia, & pro reliqua dimidia ipsum Capitulum, Fely. in c. pastoralis, de rescript. col. pen. & seqq. Rocch. de Curte de iurepatr. q. 3. nu. 8. Ioan. de Selua de beneficio, 2. p. q. 17. col. 6. Et hæc doctrina est vera, quando ius prælaturæ est distinctum à iure Collegij, vt in Episcopo, qui non est propriè de Capitulo, secus autem esse in eo, qui esset Prælatus Capitulo, & ius suum haberet cõfusus cum Capitulo, vt in Archidiacono Beneuentano, qui, vt Archidiaconus, est etiam Canonicus.

7. Nota quinto, de gestis in Capitulo, quando dubitaretur, statueretur dicto illorum de Capitulo, & vbi tractatur de iure Capituli, nõ vt singulorũ, illi de Capitulo semper sunt idonei testes, Fely. in c. tertio loco, de prob. col. 2. non sunt tamen testes omni exceptione maiores in causa Collegij, sed in actibus difficilis probationis, nisi per illos de Collegio, bene probant, Decius in d. c. tertio loco, ex communi sententia DD.

8. Nota sexto, quod an Capitulum possit, Episcopo mortuo, instituere, & confirmare electos, videndus est Abb. in cap. ex frequenti, de Instit. vide glo. in cap. fin. de off. vic. in 6.

Quæsitum XVII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vicarius si est Canonicus, quomodo sedebit, & dabit vocem.*
- 2 *Canonicus priuatus, & restitutus, quem locum habebit.*
- 3 *Capitulum si vocat Canonicum non vocandum, si eo non expectato, negotium completur, & expeditur, actus valet.*

An Vicarius Episcopi, si est Canonicus, in sedendo in Choro, vel in Capitulo, sedebit in loco primo, vt Vicarius, et dabit vocem primus?

D Ic, quod quando est ibi, vt Canonicus, debet sedere tam in Choro, quā in Capitulo, & dare vocem in loco alias suo, Gemin. in c. d. collatione, de appellat. in 6. col. pen. & post eum Felyn. in rub. de maior. & obed. col. 2. Cassan. in catalogo, 4. p. confid. 45. sed quando Vicarius existit in actu, in quo est vt Vicarius, sedebit in loco maioris, c. præcipimus, 93. dist.

2 Nota hic primo, quod Canonicus priuatus omni iure Collegij, non recuperat primum locū, si restituitur, sed habebit locum quod ei competit secundū tempus restitutionis, Fel. in c. ex infirmatione, col. 2. de simonia,

Rebuff. in tract. nominat. ionum, q. 21. Idem dic de Canonico, qui infirmus resignauit, si postea cōualuerit, & per aliam resignacionem obtinuerit eundem Canonicatum, non habebit primum locū priorem, sed locū vltimū, & vt vltimus dabit vocem in Capitulo, scilicet ab eo tempore, quo recuperauit Canonicatum, & si sit consuetudo, vt nouus Canonicus aliquid soluat, debet solvere, quia verē est nouus Canonicus, Rebuff. vbi supra, hoc accedit, & obseruatum est in praxi in Ecclesia Beneuentana.

3 Nota secundo, quod si Capitulum vocat Canonicum, qui non debebat vocari, si eo non expectato, negotium completur, & expeditur, valet actus, Felyn. in c. examinata, de iudicijs, col. 7. Et ratio est, quia non deest vox necessaria, & vocatio non tribuit illi ius.

Quæsitum XVIII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Consuetudo Capituli, etiam inramento firmata, quod in negotijs Capitularibus omnes Canonici debeant concordare, alias actus non valet, est inualida.*
- 2 *Est etiam dicta consuetudo inualida, si distaret, quod duo partes ad minus concordarent.*
- 3 *Declaratur eum.*
- 4 *Prim-*

4 *Principaliores Capituli possunt puniri, si scripserint literas sub nomine Capituli, eo tamen infcio.*

5 *Si creatur Canonicus per Papā, est valida possessio data per singulos Canonicos, etiam quod nō sit data in pleno Capitulo.*

An valeret consuetudo Capituli, etiam iuramento firmata, vt in omnibus negotijs capitularibus, omnes Canonici debeant concordare, et aliās non valeat actus?

1 **D**ic, quōd non valet hęc consuetudo tanquam contra Ecclesię vtilitates, nam de difficili omnes Canonici concordāt, & sic impediretur vtilitas Ecclesię, si factum ā maiori parte non valeret, Abbas in c. 1. de his, quę fiunt ā maiori parte, col. 2.

2 Nec valeret consuetudo, seu statutū, vt duz partes ad minus debeant concordare, Abb. ibidē.

3 Sed Decius distinguit, quod aut statutum esset de omnibus negotijs capitularibus, & sic non valeret, neque valeret consuetudo sic disponens, etiam iurata, aut esset in aliquibus casibus particularibus, & arduis, & sic valet cōsuetudo, & statutum, in c. cum omnes, col. pen. de const. Et hanc distinctionem videtur amplecti Abb. in c. constitutus, de appell. vbi notat, qd possunt illi de Vni-

uersitate statuere, vt non valeat aliquis actus, nisi consentiant omnes, & ratio est, quia ā principio ita placuit omnibus se ligare, dicit tamen Abbas ibidem, quod hoc procedit, nisi aliter fuerit dispositum ā iure, scilicet, vt valeat factum ā maiori parte, vel nisi propter hoc statutū, seu cōsuetudinē impediretur Ecclesię vtilitas, vel nisi aliud suaderet necessitas, tunc enim nō obstante statuto, valeret actum ā maiori parte, arg. c. 1. de his, quę fiunt ā maio. par. capit. & c. cum omnes, de const. vbi etiam dicit Abb. quod potest statuere Vniuersitas, quod valeat actus ā pluribus de Vniuersitate, licet non faciant maiorem partem totius Vniuersitatis, sed sunt plures partium facta comparatione acti per minorem partem.

4 Nota hic primo, quod infcio Capituli, principaliores nō possunt scribere literas sub nomine Capituli, aliās possunt puniri, Abb. in c. super his, de testi. cog. & in c. literis, de testib. col. 2.

5 Nota etiam secundo, quod si creatur Canonicus per Papam, valida est possessio data per singulos Canonicos, etiā quod non sit data in pleno Capitulo, Rot. in nouis de cōcess. preb. decif. 15. in princ. Fel. in c. eāte, de rescrip. vbi etiā loquitur inferius de consuetudine, quod consensus prebeatur separatim, cum nominibus singulorum.

Qua-

Quæsitum XIX.

SVMMARIVM.

- 1 *Nomina Canoniorum apponere in instrumento à Capitulo confecto, non est necesse, sed sufficit dicere, Capitulum sic fecit.*

An sit necesse vt nomina Canoniorum ponantur in instrumento confecto à Capitulo?

- 1 **D** Ic, quod nō est necesse, licet sit bonum, nisi in casibus à iure expressis, sed sufficit dicere, Capitulum fecit sic, Abbas in c. quanto, de his, quæ sūt à præl. Sed in Capitulo Beneuētano per Notarium Hieronymū Grassum probatz vitæ, & satis cautum scribūtur nomina Canoniorū, sed quando non scribuntur nomina singulorum, si tale instrumentum sit munitum sigillo Capituli, seu Vniuersitatis, facit plenā fidem, intellige in arduis, quia in negotijs ordinarijs sufficit instrumentū Capituli, & probat, nisi probetur contrarium, Gemin. in cap. fin. de pactis, in 6. Dec. in c. cum omnes, in 1. l. c. de constit. Rota concl. in antiquis 132.

Quæsitum XX.

SVMMARIVM.

- 1 *Qui non sunt de Capitulo, & vellent per vim intrare, & habere vocem, possunt licitè expelli.*
 2 *Ampliat̃ etiam in Vniuersitate.*
 3 *Dispensatus ad obtinendum præbendam, etiam si habeat annexum ordinem sacrum, non est dispensatus vt habeat vocem in Capitulo.*
 4 *Authoris opinio contraria.*
 5 *Canonicus excommunicatus, seu aliis prohibitus, si admittitur ad dandum vocem in Capitulo, actus inficitur.*

An si aliqui per vim vellent intrare vbi est coadunatum Capitulum, qui non sint de Capitulo, et vellent habere vocem, possint expelli?

- 1 **D** Ic, quod hi possunt licitè expelli, quia turbant Capitulum in sua quasi possessione iuris. Idem dic de qualibet Vniuersitate, Abb. in c. 1. de immu. eccl. & in c. cum Vinton. de elect. vbi cōcludit, quod si priuatus notoriè vellet omnino interesse Capitulo, potest violentè expelli, Rom. in suis singularibus, sing. 673. per tex. in c. in loco benedi-

dictionis, 5. q. 4. facit tex. in c. veniens, & in c. cum voluntate, de sent. ex quo Decius in c. dilectis, de appell. in fine.

3 Nota hic primò, quod qui obtinuit dispensationem, vt possit obtinere præbendam, etiam si habeat annexum ordinem sacrū, non est dispensatus, vt habeat vocē in Capitulo, & ratio est, quia dispensatio operatur sine illo accessorio, cum habiliter ad Canonicatum, Felyn. in c. postulasti, de rescriptis, col. 15, sed si quis fuerit dispensatus ad ordines ante ætatem, poterit etiā dare vocē in Capitulo, & ratio est, quia non erat inhabilis ad id, nisi ob defectum sacri ordinis, Felyn. in d. c. postulasti, vbi inducit etiam gl. de rescript.

Sed tenet contrariū ipse Fely. in c. at si clerici, de iudic. col. 12. quod dispensatus ad ordines, nō poterit dare vocē in Capitulo, durante minori ætate, idē tenuit lo. de Selua de beneficio in 2. parte, q. 6. vbi dicit, quod dispensatio operatur circa omnia alia, præter quam vocem in Capitulo, idē tenet Bonif. de Vitalinis in cle. generalē, de æta. & qual. nu. 34.

4 Ego, salua meliori sententia, dicterem, quod posset dare vocē in Capitulo, quia dispensatio Apostolica etiā habilitat ad ordinem, & alia sequentia, quod dare vocem, & exercere actū ordinis.

5 Nota etiam secundo, quod si Canonicus excommunicatus, seu

aliis prohibitus favore iuris publici, admittitur in Capitulum ad dandā vocem scienter in electione, actus inficitur, sic etiam in alijs negotijs capitularibus, secus esset in illo, qui esset inhabilis favore aliorum habiliū, quia illi possent eum habilitare, vt non existens in sacris, potest admitti ad vocem, & nō vitiatur actus, sed hæc vox non computatur inter cæteras voces, Abb. in c. fin. de procurat. col. pen. Fely. in c. super eo, de offic. deleg. & in c. cum M. Ferrariensis, de const. col. 2. de Vitalinis in clem. 3. de ætate, & qualitate, col. 3.

Quæsitum XXI.

SUMMARIVM.

- 1 *Prelatus Capituli non potest commovere illud ad sui libitū, sed temporibus consuetis.*
- 2 *Canonicus, si tanquam novus, dat fructus primi anni, vel aliud Capitulo, si postea diuidatur inter singulos, debetur ei portio competens pro rata.*
- 3 *A sententia Capituli non appellatur ad effectum suspensivum, sed indevolutivo scilicet.*
- 4 *Compromissum factum a Canonico presentibus, non potest revocari ab absentibus.*
- 5 *Canonicus resignans Canoniciatum, non priuatur possessione sua, quousque alter capere possessionem.*

An

An Prælatus Capituli possit ad suum libitum conuocare Capitulum, seu ad congregationem?

1 **D**ic, quod non, sed potest congregare temporibus consuetis, Abbas in cap. his, quæ, de maior. & obed. col. 1. Panninus de author. cap. sede vacante, 3. prælud. posset etiã congregare quandocũq; aliquod negotium vrgens Capitulo immineret.

2 Nota hic primo, quòd si Canonicus dabit aliquid, puta fructus primi anni, vel aliud Capitulo tanquam nouus Canonicus, si postea diuidatur inter singulos, dabitur ei portio competens pro rata, Fely. in cap. accedentes, de præscript. col. pen.

3 Nota etiam secundo, quòd si sententia Capituli non appellatur ad effectum suspensiuum, gloss. in c. Ecclesia, 16. q. 1. sed in duplici uo valet appellatio, si est rationabilis, & poterit reuocari quod est dispositum per maiorem partem, Abb. in cap. cum in cunctis, de his, quæ fiunt à maiori par. cap. col. 1. Immo ratio vnius de Capitulo contradicentia præualet omnibus alijs, vt supra diximus, secundum Archid. in cap. Episcopum, 61. dist. & gl. in c. 1. 65. dist.

4 Nota tertio, quòd si omnibus Canonicis legitimè vocatis, esset factum compromissum à præ-

sentibus in aliquos, & antequam publicaretur electio, & re integra aliquis de Canonicis absentibus superueniret, non poterit contradicendo reuocare compromissum factum à Capitulo, omnibus uocatis, Archid. in cap. factus est, 7. q. 1.

5 Nota quarto obiter, quod in resignationibus Canonicatum, Canonicus resignans non priuatur possessione sua, quousque alter ceperit possessionem, ita dixit conspicacissimus Dom. D. Petrus Micillns Vicarius Generalis multis nòminibus dignus, inter ceteras DD. sètetiãs in hac re dubias

Quæsitum XXII.

SUMMARYM.

1 *Canonicus non dicitur habere successorem, & quod est debitum de redditibus beneficijs spectat ad Capitulum.*

2 *Canonicus habet tantum viuere de prabenda, & quod si superest debet conuerti in pios vsus.*

3 *Canonicus nò valens ire ad dam vocem in Capitulo, reputatur vt absens.*

4 *Clericus simpliciter potest esse Canonicus, sed si non est Subdiaconus non potest interesse Capitulo.*

5 *Lite vertente inter aliquos dignitates alicuius Collegiate circa obedientiam, si inter eos alter*

*alter alteri cam præstet, vide-
tur tacite renunciare.*

6 *Canonicus potest esse testis con-
tra alium Canonicum.*

An Canonicus nouus dicitur
successor Canonici premor-
tui, ita vt competat sibi ius
exigendi decimas, vel alios
redditus non solutos, et debi-
tos Canonico premortuo.

1 **D**ic, quòd Canonicus nob di-
citur habere successorem,
Abb. in c. quoniā Abbas, col. 5.
& ibi Felyn. col. 3. de off. deleg.
sed si quid est debitum de bene-
ficialibus redditibus, perueniet
ad Capitulum, & Capitulum acqui-
ritur, & ratio est, quia licet bo-
nā Ecclesiæ in præbendas diui-
dantur, tamen illa bona semper
Ecclesia possidet, nec desinit illa
possidere, quia Canonicus habet
tantum viuere de præbenda, &
non vt sit illa sua propriè, & si
quid ei superaret, cōuertatur in
pios vsus, Abb. de præbend. in c.
ratio, col. 1. in fine.

3 Nota hic primo, quòd Cano-
nicus reputabitur vt absens, si sit
in eodem loco, dummodo non
possit ire ad Capitulum ad dan-
dum suam vocem.

4 Nota secundo, quod etiam
Clericus simplex potest esse Ca-
nonicus, sed si non est Subdiaco-
nus, non potest interesse Capitu-
lo, sed tamen prout videbitur

Superiori indulgere, secundum
Ecclesiæ necessitatem, debet pro-
moueri postea ad maiores ordi-
nes, interim inferuire in minori-
bus ordinibus, ad quos reperit-
ur promotus, nam Ecclesiæ Col-
legiatæ pro eorum seruitio indi-
gent etiam inferioribus ordini-
bus, Abb. inc. in Ecclesia, de inst.
not. 3.

5 Nota tertio hic, quod si fuerit
his inter aliquas dignitates alicuius
Collegiatæ circa obedientiam,
& interim alter alteri præstet
obedientiam, videtur tacite renun-
ciare, vt notatur in cap. ex ore,
de his, quæ sunt à maio. par. cap.
sed id procedit in actu spontaneo,
nam in actu coactio non videtur
voluisse renunciare iuri suo, &
maximè si protestatus sit ante,
vel postea, Gemin. in cons. 15.

6 Nota quarto hic, quòd Cano-
nicus potest induci à Canonico
contra alium Canonicum in te-
stem, c. super, 13. q. 11. & ratio
est, quia est æqualiter omnibus
suis Concanonicis domesticus
talis testis.

Quæsitum XXIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Onus probandi incumbit ei, contra
quem excipitur se nō esse pro-
motum. Limitatur nū. sed.*
- 2 *Canonicus nouus debet præstare
iuramentum fidelitatis etiam
Prælato Capituli.*

An

An competat excipienti ius probandi, quod aliquis non habeat vocem in Capitulo, quia non est promotus saltem ad ordinem Subdiaconatus, vel onus incumbit ei, cōtra quem hoc opponitur?

I D I C, quòd de iure incumbit onus probandi illi, contra quē excipitur, se nō esse promotū, vel per Bullas, quæ conficiuntur, vel per testes de visu, & amissione literarū, c. legum, 11. q. 1, nisi tāta esset euidentia facti pro ordinato, & præsumptio, vt si multo tempore inseruerit Ecclesiæ tanquā promotus, quia tunc onus probandi est excipientis, Innoc. in c. super his, de accusat. Abbas in c. sicut nobis, de re iud. col. pen. Rota in rub. de probat. & except. decif. 84.

2 Nota hic, quòd nōn Canonici debet præstare iuramentū fidelitatis etiā Prælato Capituli, Felyn, in c. ex diligenti, de simon. licet aliqui dicant, hoc iuramentum non deberi, nisi Episcopo, vel alteri habenti iura Episcopalia, & non alijs Prælatis inferioribus, Abb. ind. c. ex diligenti.

Quæsitum XXIV.

S V M M A R I V M.

1 Clericus non promotus in sacris, non potest habere vo-

cem in Capitulo.

2 Obtinentes dignitates, personatus, officia, vel præbendas, quibus certi ordines sunt annexi, si infra annum non faciunt se promoueri, nō habent vocem in Capitulo.

3 Prælatus principalis Ecclesiæ etiam si non sit in sacris, habet vocem in Capitulo. Declaratur num. eod.

4 Prælatus principalis Ecclesiæ non est propriè pars Capituli, sed dicitur principalis in Capitulo.

An aliquis Clericus non promotus in sacris, possit habere vocem in Capitulo?

I D I C, quòd non, & hoc tam in Cathedralibus, seu Collegiatis, quā Secularibus, vel Regularibus, etiā si ab alijs habentibus ei liberè concedatur, nisi saltem fuerit in Subdiaconatu constitutus, ex Conc. Trid.

2 Nota hic primo, quòd illi, qui obtinēt dignitates, personatus, officia, vel præbendas, quibus certi ordines annexi sunt, dummodo pacificè possideant, nisi infra annum se promoueri fecerint ad ordinem annexum, nullam habent vocem in Capitulo, nisi impedimentum eos legitimum excuset, clem. 2. de eta. & qual.

3 Nota secundo, quòd principalis Prælatus Ecclesiæ non competit

prehēditur sub hac clementia, glof. ibi, & ibi Card. in notab. 4. nam principalis Prælatus etiam si non fit in sacris, habet vocem in Capitulo, secus est si non est principalis, Card. in clem. 1. de regularib. col. 3. itaque principalis Prælatus non excluditur à voce, quam habet ut Prælatus, sed si haberet etiam ut Canonicus, à tali voce excluderetur in casu d. clem. 2. de æta. & qualitate.

- 4 Nota tertio, quod principalis Prælatus non est propriè pars Capituli, ut d. glof. in d. clem. 2. sed est principalis in Capitulo.

Quæsitum XXV.

SUMMARIVM.

- 1 *Canonicus non installatus non debet vocari ad dandum vocem in electione, nec ut contemptus possit impugnare.*
- 2 *Ius providendi, ob negligentiam illorum de Collegio, vel mortem omnium, devolvitur ad Episcopum, vel ad alium eorum Superiorem.*
- 3 *Canonicus revelans secreta Capituli, est falsus, & mentitur ut periurus.*
- 4 *Si in instrumento facto in Capitulo dicatur, quod Prælatus contraxit de consensu Capituli, præsumitur intervenisse ex tali narratione. Declaratur, ut infra.*

An Canonicus non installatus debeat vocari ad dandum vocem in electione, aut ut cōtemptus possit impugnare?

1 **D**ic. quod non, quia nō habet possessionem iuris sibi collati, que regulariter traditur per installationem in Choro, & vocē in Capitulo, Anchar. in cap. sine possessione, de reg. iur. in 6. & hoc verum est. ubi non est contraria consuetudo, nam Canonicus cui facta est collatio, habet plenum ius in voce, & alijs, absque installatione, vide Abb. in c. transmissam, de elect. col. 3. & Felyn. in c. accedens, & in c. super his, de accusationib. col. 1. in utroque.

2 Nota hic primo, quod ob negligentiam illorum de Collegio, vel mortem omnium, ius providēdi devolvitur ad Episcopum, vel ad alium Superiorem eorū, Abb. in c. 1. de elect. col. ultima, & in cap. cum Ecclesia, de elect. col. fin.

3 Nota secundo, quod Canonicus revelās secreta Capituli est falsus, quia facit contra iuramentum, & quia mentitur, ut periurus, non creditur ei, lo. And. in c. literas, de præsumpt. Bald. in l. nullum, C. de testib.

4 Nota tertio, quod si in instrumento facto in Capitulo, enunciatur quod Prælatus contraxit de consensu Capituli, præsumitur inter-

teruenisse ex tali narratione, quia potuit interuenire, & Nota-rio potuit constare, sed secus esset si diceretur, quod fuit facta alienatio ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesie, quia hæc debent constare aliunde, quam ex assertionem, Fely. de re iudic. in c. si cut, col. 13. & 14. & non creditur assertioni Notarij.

Quæsitum XXVI.

SUMMARIVM.

- 1 *Canonicus impeditus, an possit constituere procuratorem ad dandum vocem in Capitulo.*
- 2 *Pralato principali Capituli absente, possunt presentes sine ipso facere actum.*
- 3 *Privilegium excessum Pralato, censetur concessum dignitati.*
- 4 *Canonici facientes aliquod cum Capitulo, quomodo dicatur factum, declaratur.*
- 5 *Pralatus si est negligens, ius agendi deuoluitur ad Capitulum, & eo negligente, ad Canonicos particulares Ecclesie.*
- 6 *Studentes in Theologia debent habere integrè distributiones.*
- 7 *Canonici, nisi obiter specialis consuetudo, possunt per alios Canonicos, seu alios extraneos officiare in Ecclesia Collegiata.*
- 8 *Canonici noui debent habere fructus, qui diuiduntur in Capitulo de annis præteritis.*

9 *Canonicus infirmus habetur pro presenti in Choro, declaratur num. eod.*

10 *Habentes vota decisiva, & consentientes alicui rei propositæ in damnum Ecclesie, & sine eorum votis non fuisset conclusum, tenentur restituere. Item enumerantur casus, in quibus consentientes in damnum Ecclesie, tenentur restituere, & peccant mortaliter.*

An possit Canonicus ad dandum vocem in Capitulo pro electione facienda ipse impeditus constituere procuratorem?

1 **D**ic, quod regulariter non potest, nisi sit impeditus in aliquo loco, ex quo debeat vocari, c. quia propter, de elect. & ibi Abb. quia à contrario literæ dicti Capituli potest quis in alio negotio constituere procuratorem, etiã quod ipse adesse possit, & hoc est speciale in negotio electionis, & in casu constituendi procuratorem, debet constituere aliquem de Collegio, non autem extraneum, sed si Canonici sint cõtenti, vt cõstituatur extraneum, tunc potest cõstituere extraneum, Abb. in c. constitutus, de appell. in 2. col. vide quæ infra inferuntur de procuratore.

2 Nota hic primo, quod absente à Capitulo principali eorũ Pralato,

lato, possunt presentes sine ipso facere actum, Gl. in c. cum inter vniuersas, de cle&.

3 Nota secundo hic, quod priuilegium concessum Przlato, censetur concessum dignitati, Abb. in c. cum ex illo, de translatione, quia natura operatur subiectæ materiæ plusquam nominis expressio ad disponendum.

4 Nota tertio, quod si dicatur, quod Canonici fecerunt hoc, aliqui dicunt, quod intelligitur collegaliter, aliqui quod capitulariter, aliqui singulariter. Tu dic, quod si sumus in actu, qui solet fieri capitulariter, tunc intellige factum capitulariter, sed si sumus in actu, qui solet fieri singulariter, tunc intelligitur singulariter, Ant. Corset. in repertorio in Abbatem, in ver. vniuersitas.

5 Nota quarto, quod si Przlatus sit negligens, ius agendi deuoluitur ad Capitulum, & eo negligente, ad Canonicos particulares Ecclesiæ, imò Episcopus potest supplere negligentiam Abbatis, si secundum facultates, & consuetudinem antiquam non instituit Monachos, Abb. in c. ex parte Astensis, de concess. przb.

6 Nota quinto, quod Studentes in Theologia possunt, & debent habere integrè distributiones, etiam si omnes redditus sint distributiones, & ratio est, quia huiusmodi redditus sunt loco prębendę, gl. notab. in c. licet uobis, de pręben. alias daretur canonica

sine prębenda, quod non potest esse, cap. cum M. Ferrariensis, de constit. & c. dilectus, de pręben. Franc. de Ripa de peste, fol. 26. nu. 97. Pet. Rebuff. in rubr. de collationib. in concord. Et hæc obiter in gratiam Studentium in sacra Theologia, idem dicerem de Studentibus sac. Canonibus.

7 Nota sexto, quod Canonici, nisi obstat specialis consuetudo, possunt per alios Canonicos, seu alios etiam extraneos officiare in Ecclesia collegiata, gl. in ver. vel alio titulo de tab. pendent. in Choro, in pragmat. sanctio. Sed obstat nunc Sac. Conc. Trid. ubi dicitur, quod per seipsos inserviant Canonici.

8 Nota septimo, quod fructus, qui inter Canonicos hoc anno diuiduntur, debentur etiam Canonicis nouis, etiā quod sint de annis præteritis, præcedentibus eorum receptionem, quia nõ debentur ut singulis, sed Capitulo, ut Capitulo, & Capitulum semper est idem, Felyn. in c. dilectus, il secondo, de simon. col. 2. & in c. eam te, de rescript.

9 Nota octauo, quod Canonicus infirmus habetur pro presente in Choro, dummodo infirmitas sit causa nõ intertelliendi, & sanus interesse consueuerat, Felyn. in c. extrãmissa, de pręscrip. col. 1. Abb. in c. ad audiẽtiam, de cler. non resid. Gemin. in c. 1. cod. tit. in d. & alij. Et si ei dabitur à Summo Pontif. ipse cum interueniet,

C

fede-

sedebit in loco suo, sed ubi interueniet eius Coadiutor, hic sedet in loco ultimo, idest in loco, qui ei competit.

- 10 Nota, quod qui consenserunt alicui rei propositæ, quæ resullaret in damnum Ecclesiæ, & ipsi habent vota decisua, & sine illorum votis non esset conclusum, tenentur restituere, D. Th. 2. 2. q. 67. art. 3. Siluester verb. restitutio 3. qui habent tantum vota consultiua, non tenentur restituere, sed peccant mortaliter.

Qui fingunt se absentes, & non hunc interuenire in Capitulo, vel si interueniunt, fingunt se dormire, & tunc alij concludunt rem iniustam esse faciendam, tunc dic, vt infra, quod qui finxerunt se absentes, & poterant impedire presentes, peccant mortaliter, nisi excusarentur aliquo imminenti maiori periculo, sed non tenentur restituere. Inn. in c. 1. de his, quæ fiunt à maiori par. cap. Abb. in cap. 2. de his, quæ fiunt à Præl. de consen. cap.

Qui consenserunt, vt maior pars, peccant mortaliter, & tenentur restituere, & restitutio intelligenda est in solidum in omnibus.

Qui finxerunt se dormire, vel tacuerunt, nec consenserunt, peccant mortaliter, & tenentur restituere.

Qui consenserunt post conclusionem factam, peccant mortaliter, sed non tenentur restituere.

Nauarr. cap. 17. num. 10. Caiet. ver. restitutio, c. 1. sed potuissent contradicendo mutare malum aliorum consilium, tenentur & ipsi restituere, si poterant sine eorum periculo contradicere, vel damno notabili, vel in persona, vel in bonis.

Qui à principio non consenserunt, & postea consenserint, & subscripserunt decreto conclusionis factæ, & exequendæ sententiæ, tenentur restituere, Medina de restitut. q. 7. art. 3. Siluester verbo restitutio 3.

Qui proponit malum, tenetur restituere, sicut & alij cõsentientes, sed qui consenserunt, quia non poterant impedire, peccant mortaliter, sine restitutione, nisi excusarẽtur aliquo timore probabili. Et hæc, salua correctione DD. Superiorum, & idem dicendum de propositis in quibusuis Congregationibus, seu Concilijs, etiam laicorum.

Quæsitum XXVII.

SUMMARIVM.

- 1 Capitalum non venit appellatione personarum. Limitatum. 8. q.
- 2 Priuilegia concessa personis Capitalaribus, si denegatur, non censentur denegata Capitalis.
- 3 Capitulum, & Collegium non possunt excommunicari.
- 4 Mandatum expeditum contra

omnem personam, non comprehendit Capitulum.

5 *Impetrans gratiam de providendo ad primum beneficium spe Etas ad collationem quorumcumque, non venit beneficium pertinet ad Capitulum.* 3

6 *Debitum Capitulo, non debetur singulis de Capitulo, nec de contra.*

7 *Canonici uti Canonici sunt exco-
pti, non tamen erit exem-
ptum Capitulum.*

10 *Canonici, siue alij Presbyteri,
vel Clerici non habent vocem
in consilio laicorum.*

An si constitutio sit in Capitulo, ut si aliqua contentiones iniuriosae nascerentur inter Canonicos, aliqui ex senioribus procederent appellatione remota, ad satisfactionem iniuriato, et ad emendam, si quis Canonicus deliquerit contra totum Capitulum, procedat haec constitutio?

1 **D**ic, quod non, quia in hoc casu non venit Capitulum, nam Capitulum non venit appellatione personarum, decis. Puttei 88.

2 Nota hic primo, quod si dene-
gentur privilegia concessa perso-
nis capitularibus, non censentur
derogata privilegia concessa Ca-

pitulis, ut habetur in c. Episcopus, 12. q. 2. Bald. in c. 1. de pace
iuram. firm. nu. 2. Rom. col. 193.
num. 3. conf. 400. nu. 4. & conf.
436. nu. 1. & seq.

Nota secundo, quod Capitu-
lum, & Collegium non possunt ex-
communicari, quia excommu-
nicatio est poena animae, & Capi-
tulum non habet animam, c. Ro-
mana, de sent. excomm. in 6. Fel.
in c. eam te, de rescript.

4 Nota tertio, quod mandatum
expeditum contra omnem per-
sonam, non comprehendit Capi-
tulū, decis. de Grassi. 15. similiter
si diceretur contra certas perso-
nas, cum clausula, Omnesque alios,
adhuc non capit Collegia, seu Ca-
pitula, Gemin. in c. cum illis, de
prae. nu. 10. in 6. Marian. Socin.
de citat. q. 3. art. 3. Gomez. in c.
cum in multis, de rescriptis, in 6.
nu. 68. Idem dic, si fuerit statutū,
quod compromittantur contro-
versae inter quascunque perso-
nas, non comprehendit controuer-
sas Collegij, vel Capituli, vel
Universitatis, Rom. conf. 400.
Socin. conf. 275. Similiter dicen-
dum est, si fuerit facta promissio
de defendendo contra omnem
personam, non extenditur contra
Capitula Civitatis, & simil. &
habe regulam, quod ubicunque
disponatur de personis, non pro-
cedit in Capitulis.

5 Nota quarto, quod si quis ha-
beret gratiam de providendo ad
primum beneficium, petens ad 3

collationem quorūcūque, non veniret beneficium pertinet ad Capitulum, Felyn. in d. c. eam te, de, rescript. nisi exprimantur Capitula, seu Collegia.

Nec dicas, quia personę repręsentant Collegium, seu Capitulum, idē esse Capitulum, & personas, nam non est ita, quia aliud est Capitulū, & aliud singuli de Capitulo, c. Episcopus, 12. q. 2. Fel. in c. eū accessissent, de const.

- 6 Nota quinto, quod debitum quod debetur Capitulo, non debetur singulis de Capitulo, nec ē contra, text. in l. sicut, ff. quod cuiusque vniuers.

Hinc sequitur, quod si hoc anno sunt soluendi certi fructus Capitulo, qui hoc anno solent distribui, & aliqua partita fuerit dilata, & postea recuperata, debet diuidi inter Canonicos pręsentes, etiam si aliqui de nouo intrauerint, & ratio est, quia solutio fit Capitulo, quod semper est idem, & non singulis de Capitulo, Calder. de pręb. conf. 21. Nauarr. de sent. excomm. nu. 6. consil. 9.

- 7 Nota sexto, quod Canonici vti Canonici sunt exempti, non tamen erit exemptum Capitulum, quia, vt dictum est, aliud est Capitulum, & aliud singuli de Capitulo, Ant. de Pręs. cap. 3. nu. 33. de iurisdictione, & facit cap. per exemptionem, de priuilegijs, in 6.

- 8 Limita tamen, quod appella-

tione personarum non veniant Collegia, & Capitula, & Vniuersitates, quando in constitutione aliud declaretur, vtpote vt comprehendat personam fictam, & repręsentatam, quia tunc comprehenduntur non ex propria significatione, sed ex extensione constitutionis.

9 Limita secundo, quod in materia fauorabili veniunt Collegia, & Vniuersitates, las. in l. si quis maior, C. de transact. nu. 7. & seq. Similiter dic in materia, quę nō discordat a iure communi, sed potius eum eo cōcordat Rom. d. conf. 400. Sed hęc dicta sint obiter, prater prępositam materiam, cui adde, quod si qui redditus sunt bona fide diuisi inter Canonicos secundum solitū, si aliquis prætendit super illis, non potest agere contra Capitulum, sed contra singulos, vide Calder. in cons. vbi supra.

- 10 Nota hic obiter, quod Canonici, siue alij Pręsbyteri, vel Clerici non habent vocem in Concilio laicorum, per tex. l. placet, C. de Episc. & cleric. quod tenet Innocent. in cap. dilecta, de excessib. Pręlat. quia ipsi non sunt de Vniuersitate laicorum, licet quidam Abbates, etiam Regulares, habent vocem in Concilio status alicuius Prouincię, quia sic est mos.

Quæsitum XXVIII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facta à maiori parte Capituli, sed non saniori, non valent. Declaratur nu. codi.*
- 2 *Nomen Capitulum, Collegium, seu populus, quid importet.*
- 3 *Canonicus supernumerarius nō connumeratur inter alios Canonicos ordinarios.*

An valeant, quæ fiunt à maiori parte Capituli, sed non à saniori?

- 1 **D** Ic, quod nō, nisi illa maior pars sit sanior, Abb. in c. cum omnes, col. 9. Felyn. ibidem col. 13. de constitut.

Sed secus est in actibus merè profanis, & non ecclesiasticis, quia non requiritur sanior pars, sed maior sufficit, & in dubio præsumitur sanior, nisi probetur contrarium, Archidiaconus in c. Nicæna, 31. dist.

- 2 Nota primo, quod hoc nomen Capitulum, seu Collegium, seu populus, quæ nomina importat ius non factum, hæc semper remanent eadem, etiam si illa singularia, quæ erant, omnia mutantur, Inn. in cap. gratum, de sent. excomm. Lap. alleg. 98. & ratio est, quia Capitulum, seu Collegium non mutatur superuenientibus nouis personis, Petr. de Anchar. in cap. si sint, de sentent. excomm.

in 6. & gl. sing. 7. q. 1. c. denique.

3 Nota secundo, quod si quis fuerit receptus in Canonicum, supernumerarium, nō connumeratur inter alios Canonicos ordinarios, Fel. in c. cum M. Ferrariensis, de constit. col. 13. & hic non habet ius ad primam dignitatem vacaturam, cap. dilecti, de præben. nisi aliàs esset expressum à Collatore habere potestatem.

Et si Collator prouideret alteri de prima præbenda vacatura, & nō huic supernumerario, valebit collatio, sed tenetur prouidere huic, c. prouidere, de redditib. communibus, gl. in §. si in verbo collatoris, tit. de collat. in prag. Sanct. de statu, & qual. Rebuff. in rub. de reseruat. in concor.

Quæsitum XXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 *Canonicus si fuit electus ad aliā dignitatem, & eo presente, & non contradicente, fuerit facta collatio à Superiore de sua præbenda, valet.*
- 2 *Canonicus si iurauit obedire Pralato suo, intelligitur in his, quæ spectant ad officiū ipsius Pralati concernens seruitium diuinum.*
- 3 *Canonici non possunt renunciare priuilegio honorabili Ecclesia, nec tacite, nec expresse.*
- 4 *Canonicus exterius per adptionem Canonicatus, qui est*

C 3 di

dignitas, efficitur Cuius.

5 *Canonicus ubi non expectat confirmationem, potest renunciare in manibus Capituli.*

6 *Canonicus potest in eadem Ecclesia obtinere Canoniciatum, & esse Cappellanus, sed non potest obtinere duos Canoniciatus, nec duas Cappellanas.*

An si Canonicus fuit electus ad aliam dignitatem, et Collator, qui potest conferre, eo presente, confert prebendas illius alteri, et ille non contradicit, si postea collatio facta etiam cassetur, possit redire ad suum Canonicatum?

1 **D**ic, quod collatio facta de prebenda illius Canonici, eo presente, & non contradicente, valebit, nec ipse poterit reuertere ad suam primam prebendam, & ratio est, quia cum per se stetit, illam dereliquit, & Episcopus, vel Collator iuridice contulit, Archid. in c. si seruus, ille secundo, 4. dist. Ioannes de Silua allegat, & sequitur Archid. in 3. p. de benefic. q. 10. nu. 8. Boerius in addit. ad Dyn. super regula, qui tacet, affirmare videtur, lib. 6.

2 Nota hic primo, quod si Canonicus iurauit obedire Prelato suo, debet intelligi in his, quae spectant ad officium ipsius Superioris concernens seruitium diuinum, Abb. in c. super quibusdam,

de verb. signif. in fi. & obligatio durat, durante eo in illa dignitate, c. venerabilem, & ibi Abb. de elect. & idem Abb. in c. cum ex iniuncto, de no. oper. nunc.

3 Nota secundo, quod Canonici non possunt renunciare priuilegio honorabili Ecclesiae, nec tacite, nec expresse, Inn. in c. accedentibus, de priuileg. Abb. in c. cum accessissent, de consuet. & Felyn. de foro comp. in c. si diligenti, in 3. corrol. secus esset si per renunciationem huiusmodi redderetur ad ius commune, idem Abb. in c. veniens, col. 5. & ibi Apostill. ad eum, de praescript. & Felyn. in d. c. veniens, col. 2.

4 Nota tertio, quod Canonicus exterius per ademptionem Canoniciatus, qui est dignitas, efficitur Cuius, idem dic de alijs dignitatibus, Abb. in c. quia in tantum, de praebend. Felyn. in c. dilectus, ille secundo, de rescript. idem dic de beneficio requirente residentiam, secundum Felyn. idem de Abbatibus, & alijs Prepositis Ecclesiarum per eundem Fely. d. c. dilectus.

5 Nota quarto, quod Canonicus ubi non expectat confirmationem, potest renunciare in manibus Capituli, Abb. in c. quod in dubijs, de renunc. ac alibi etiam diximus. Et hic casus accidit de recenti in Capitulo nostro Beneuentano, cum Canonicus electus renunciavit in manibus Capituli, & noluit acceptare electionem, iustis de causis

causis eius mentem mouentibus.

- 6 Nota quinto, quod Canonicus posset in eadē Ecclesia obtinere Canonicatū, & esse Cappellanus in eadem Ecclesia, sed non posset duos Canonicatus, vel duas Cappellanas obtinere, nec duo altaria in eadem Ecclesia, Rebuff. in rubr. de mandat. Apost. §. 1. in glos. ita tamen, vide Lap. alleg. 116. vide Felyn. in cap. ex parte, de rescript. col. 1. & 2.

Quæsitum XXX.

SVMMARIVM.

- 1 *Canonicus habens vocem in Capitulo in electione, si est in loco unde vocari debet, & non vocatur, potest cassari facere electionem factam eo absente, & num. 3.*
- 2 *Citari quis non debet, nisi sit in loco, ubi est de iure citandus.*
- 4 *Habens vocem in electione, si sciatur quod sit infra loca, ubi citari debet, personaliter debet citari, & si nescitur, debet citari in loco, ubi communiter moratur, declaratur nu. 5.*
- 6 *Habens vocem in Capitulo absens ultra dietas, non est citandus, & ius constituendi procuratorem ei non fauet. Ampliatur nu. 7. 8.*
- 9 *Absens à loco, unde vocari debet, si iusto impedimento desi-*

metur, potest constituere procuratorem ad eligendum, & num. 20.

- 10 *Quod est obtentū per obreptionem in spiritualibus, reuocatur etiam post sententiam.*
- 11 *Canonici nō possunt oppomere, nec de loco, nec de impedimento, facta electione, etiam quod in mandato nō adfit iuramentum. Ampliatur nu. 12.*
- 13 *Minor pars Capituli si propter peccatum commissum, fuerit priuata potestate eligendi, tunc Maior pars, ea non vocata, eligit. Intellige prout nu. 14. 15.*
- 16 *Causa legitima ob quas quis dicitur absens.*
- 17 *Capitulum potest remittere iuramentum in mandato requisitum, quia ob eius incredulitatem est introductum.*
- 18 *Canonicus si iuste erit absens, an si voluerit cōstituere procuratorem aliquem de Capitulo, & nullus vellet recipere, possit cogi aliquis ad recipiendum, referantur diuersæ opiniones.*
- 19 *Canonicus absens poterit prescribere procuratori suo de certa persona, sed non Capitulo.*
- 21 *Enumerantur hi, qui sunt exclusi ab electione.*
- 22 *Procurator constitutus à Canonico absente, videtur habere duplicem vocem; sed declaratur ut infra.*

An si Canonicus, vel alter habens vocem in Capitulo, in electione, si est in loco unde vocari debet, et non vocatur, possit facere cassare electionem factam eo absente?

D Ic, quòd sic, Inn. in c. quia propter, de elect. num. 10. qui citat plures canones. Et tene menti, quod electio potest fieri per scrutinium, per compromissum, vel per inspirationem, d. c. quia propter, & ibi Inn.

2 Hic nota primo, quòd non debet quis citari, nisi sit in loco, vbi de iure citandus sit, idest infra duas dietas, vel de consuetudine, quæ in his præualeat, c. nonnulla, de rescript. & cap. coram, de elect. quem tamen vbi citauerint pro tali die, & hora, Capitulum non tenetur expectare ultra illud tempus præfixum, cap. cum inter vniuers. de electione.

3 Nota secundo, quòd qui citandus est, quia habet vocem in electione, si est in loco unde vocari debet, nisi vocetur, potest facere electionem declarari nullā, quia eo contempto est facta, cap. venerabilem, & cap. quod sicut, & cap. Ecclesia vestra, de elect. & interim non erit nulla electio, nisi declaretur.

4 Nota tertio, quod si scitur, quod habes vocem in electione, sit infra loca vade citari debet,

personaliter debet citari, sed si nescitur vbi est, tunc citari debet in loco, vbi communiter moratur, & hoc per publicū edictum, Inn. in c. citato quia propter, de elect. num. 10. qui allegat plura capitula.

5 Nota quarto, quod si tempore citationis erat in loco vade debet citari, si tempore electionis reperitur extra fines deputatos Electoribus, tunc Capitulum poterit eligere, eo absente, quia non interest citari extra fines, Inn. loco citato.

6 Obiter adde hic, quod non potest habens vocem in Capitulo, constituere procuratorem ante casum electionis, & ipse interim abire in longinquas partes, & ratio est, quia absens ultra dietas non est citandus, & ius constituti di procuratorem illi non fauet, nisi in casu vacationis, & ita fuit conclusum in celeberrimo Capitulo Beneuentano diebus proxime elapsis in electione cuiusdam Hebdomadarij (nam Capitulum Beneuentanum habet electionē Canonicoꝝ ex antiqua consuetudine in viridi obseruantia, ac etiam Hebdomadarioꝝ, ab eo tempore scilicet, quo fuerūt electi, opera Pompei Cardinalis Arigonij Archiepiscopi Beneuentani, omni futuro tempore laudandi.)

7 Idem dic, si Caponicus est intra fines Electoribus deputatos tempore electionis, sed quando alij

alij citatur abest extra fines, valet electio absq; eo, quia citatio dat ius, vel negat, itaq; culpa sua abest, nam Capitulum potest se excusare, quia per se non stetit, Innoc. vbi supra.

8 Idem dic de vagabundo, qui aliquando est intra fines, aliquando extra, licet sit aliquo die infra illud tempus, quo citationes fiunt intra fines Electoribus deputatos, si eo non citato, fiat electio, valet, sed tutius est cum citare domi in hoc casu, Inn. vbi supra.

9 Nota quinto, quod absens in loco vnde vocari debet, si iusto impedimento detineatur, potest constituere procuratorem ad eligendum, Inn. loco cit. qui procurator debet esse Canonicus, & potest etiam esse non Canonicus, immo si sit in loco vnde non sit vocandus, etiam si nullum habet impedimentum, si Capitulo placuerit, potest constituere procuratorem ad electionem, sed hoc ex gratia, Innoc. loco cit. & ratio Innocentij est, quia si Capitulum potest transferre potestatem eligendi in unum extraneum, fortius poterit unam vocem in Capitulo dare absenti Canonico.

Nec obstat quod adducit in contrarium Innoc. in hoc loco, nempe, quod habetur pro infecto, quod sit lege prohibente, ut hic in casu supra posito, ergo admissio illius procuratoris est nulla, & electio irrita, quia videtur facta prohibente canone,

quia hoc est verum, quando excipitur contra ipsam electionem, sed si non excipitur, valet admissio, & electio inde secuta, Innoc. loco cit. nu. 1. sed procurator nomine alterius debet habere speciale mandatum, ad iurandum in animam constituentis, scilicet, quod credit Dominus constitues, quod erat tempore electionis intra fines, qui deputati sunt ad vocationes electionum Electoribus, & hoc bona fide, & sine fraude, & quod tenetur iusto impedimento, ut modo interesse non possit electioni, & credit in futurum, quando electio facienda est, quod tenebitur eodem impedimento, & debet exprimi impedimentum, quo detinetur, & fines, & male faceret, qui constitueret procuratorem sine hac potestate, quia esset necesse, expectare Capitulum quousque veniret mandatum cum tali potestate, vel iterum dare terminum electioni, Innoc. vbi supra.

Successit hic casus in electione superius citata, & Capitulum expectavit potius, quam voluit iterum assignare terminum electioni, & doctè respondit Abbas Petrus Pedecinus Canonicus, amicus meus, vir pius, & doctus.

Nota sexto, quod si opponeretur contra mandatum ab habente interesse. scilicet quod constituens non erat intra fines, quando fecit mandatum, vel quod non detinetur iusto impedimento, esset audiendus, quia

- 10 quia in spiritualibus reuocatur etiam post sententiam quod fit per obreptionem obtētum, Inn. loco cit. nu. 12. vbi etiam dicit, quod videretur non esse audiendum talem opponentem, per doctrinam eiusdem Inn. in d. c. quia propter, & ibi citat canones.
- 11 Nota septimo, quod dato, quod in mandato non adesset iuramentum, vt supra, & non esset petitū à procuratore, tūc facta electione, non possunt de cetero Canonici, vel alius interesse habens opponere, nec de loco, nec de impedimento, quia videtur remisisse hanc exceptionem, quando iuramentum remisit.
- 12 Nec ei valet allegare, quod fuit deceptus ignorantia facti, quæ etiam pericissimos fallit, cū credidit esse vera asserta in mandato, & adesse iuramentum, quia hæc ignorantia vocatur supina, & ius prouidit talibus per iuramentum exigendum, Inn. vbi supra.
- 13 Nota octauo, quod si minor pars Capituli propter peccatū in forma commissum, fuerit priuata potestate eligēdi, tunc maior pars, ea non vocata, eligit licitè, vel si maior pars fuerit priuata propter formā non obseruatam, tunc minor pars non eligit, nec Ordinarius, qui sententiam priuationis tulit, sed prouidet Papa, cap. quia diuersitatem, de concess. præben. & cap. bonæ memoriæ, de elect. Innocent. vbi supra.
- 14 Alij dicunt, quod prædicta doctrina procedit, quando totū Capitulū priuatur, sed non quando priuatur maior pars, quia tunc potestas deuoluitur etiam ad minorem partem, & ratio est, quia minor pars non est priuata nec ipso iure, nec per sententiam.
- 15 Sed bene potest dici, quod peccante in forma maiori parte, potest priuari totum Capitulum, quia maior pars repræsentat totum Capitulum, & hoc propter peccatum in forma, secus dicas, quando scienter delinquant, eligendo personam indignam, quia tunc ob delictum maioris partis non priuatur Capitulum ipsum per sententiam, cum Capitulum non possit delinquere, Innoc. vbi supra.
- 16 Nota nono, quod in proposita materia dicitur absens et. à quī sit in eadem villa, vel loco, dummodo non possit ire ad Capitulum, d. c. bonæ mem. de elect. vel quia timet, vel ob infirmitatem, vel quia vocetur ad maius Tribunal, & hæc sunt tres causæ legitimæ, nempe timor, infirmitas, & vocatio ad maius Tribunal.
- 17 Nota decimo, quod Capitulū potest remittere iuramentum in mandato, vt supra requisitum, nam ob eius incredulitatem est introductū, Inn. ibid. nu. 13. sed si minor pars voluerit opponere de iuramento, & maior pars voluerit admittere, tunc valet vox huius procuratoris, etiam contra-

tra-

tradicante minori parte, quia præualet quod factum est per maiorem partem.

Immo præualebit conclusio maioris partis, etiam si minor pars offerat se probaturam coram Vicario, vel alio Superiori, quod nullum adest impedimentum, vel causa, propter quam absens debeat admitti per procuratorem, & ratio est, quia hoc est arbitrium Capitulo admittere, vel non admittere, immo si Capitulum, vel maior pars sciat nullum adest impedimentum, adhuc tamen potest admittere hunc procuratorem, cap. scriptum, de electione, & ratio est, quia Capitulum potest remittere, quod est introductum ad sui fauorem, ut sunt supra requisita in mandato.

Alij dicunt, quod poterit, & debeat opponens admitti ad probandum nullum subesse impedimentum, & tunc reuocabitur suffragium exhibitum per eius vocem in Capitulo, non autem quicquid secutum esset post tale contradictionem, etiam interposita appellatione, sed quando ex huius voce in Capitulo pederet totum quod factum est, tunc totum esset reuocandum, neque hic obest appellatio interposita tanquam extraiudicialiter, secus dicas in appellatione iudicialiter interposita, itaque si in Capitulo aliquis appellet contra factum a maiori parte, Capitulum potest procedere post appellationem, & non

definit esse iudex, nam in Iudice habet locum, quod post appellationem definit esse iudex, c. cum causam, de appell. non autem in Capitulo, quod utitur iure suo, ideo poterit Capitulum procedere ad alia, non obstante appellatione interposita, quantumvis iusta.

Sed Capitulum non poterit procedere contra appellationem, quæ fuit tantum ne vox absentis admitteretur in Capitulo per procuratorem, c. cum nobis, de elect. vide Innoc. ibid. nu. 13.

18 Nota vndecimo, quod si Canonici iuste erit absens, & voluerit constituere procuratorem aliquem de Capitulo, & nullus velit recipere, nec extraneus, aliqui dicunt, quod potest cogi aliquis ad recipiendum vices ipsius, aliqui dicunt, quod ei est imputandum, & possunt præsentés procedere ad electionem.

19 Nota duodecimo, quod Canonici absens poterit præscribere procuratori suo de certa persona, sed id non poterit præscribere Capitulo, Inn. nu. cit. in fine.

20 Nota decimotertio, quod qui est præsens in loco vnde debeat vocari ad electionem, non potest ipse constituere procuratorem in negotio electionis, sed debet præsens ipse comparere ad dandum suum votum, sed si est absens à loco electionis, sed est in loco vnde necessarium debet aduocari, sed iusto impedimento detinetur,

tunc

tunc potest constituere procuratorem, Abb. in d.c. quia propter, num. 2.

- 21 Nota decimoquarto, quod excommunicati, & suspensi, sunt exclusi ab electione, item qui non sunt constituti in sacris, item im puberes, & irregulares, & alie personae inhabiles ad eligendum, & alij, qui de iure, vel consuetudine interesse non debent, sed qui habiles sunt, nolint interesse, non debent compelli ad interessendum, nisi inter sit Ecclesiae, Abb. cap. cit. nu. 4. & nolentes interesse, non debent computari in numero duarum partium, non est ergo necesse, quod congregentur duae partes, ex quo aliqui facientes duas partes, nolunt comparere, Abb. ibidem nu. 5.

- 22 Nota decimoquinto, quod hic procurator constitutus ab altero Canonico absente, videtur habere duplicem vocem, per cap. scriptum, de elect. & cap. in causis, de rescript. sed tamen contrarium videtur, quia in electione veritas melius inquiritur per plures, & ideo statuitur iudicio maioris partis.

Sed si procurator est ad certam personam, tunc eius vox in Capitulo duplum valet, & in hoc casu erit potius nuncius, quam verus procurator, sed excluso hoc casu quando non ad certam personam, sed generaliter absens commisit vices suas, quod in hoc casu non est intelligibile qualiter per unam

animam possit exprimere plures consensus, scilicet, dicendo primo, consentio in Iulium, nomine meo, & postea consentio in eundem, ut procurator Nicolai Antonij Canonici, quod est impossibile simul, & semel consentire in duos.

Attamen haec subtilitas licet suffragetur, praualuisset electio facta ab eo, qui plurimum vocem habuisset, si postea in fine alter ultimo nominatus non praualuisset cum pluribus votis, vide Inn. in d.c. quia propter, de elect. sub nu. 14. in fi. vbi latius haec materia tractatur.

Nota decimosexto, quod hic procurator potest compromittere ei, qui non est ad certam personam, Inn. vbi supra, secus si est ad certam personam.

Quaesitum XXXI.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Capitulum, mortuo Episcopo, succedit et in his, quae sunt iurisdictionis, declaratur nu. 2. limitatur nu. 3. 5. ampliatur num. 4.*

An mortuo Episcopo, succedat Capitulum, et in quibus.

- 1 **D**ic, quod Capitulum succedit in his, quae sunt iurisdictionis, Glos. in clem. 1. in fine, de haereticis.

Nota

3. Nota hic primo, quod succedit Capitulum Episcopo mortuo in iurisdictione ordinaria, non autem delegata, Abb. in c. cū olim, de maio. & obed. Feder. de Senis conf. 30. ampliatur etiam de iurisdictione generali, quā habet Episcopus delegatam à iure auctoritate Apostolica, Panvinus in suo tractatu par. 1. q. 10. Ioan. And. in c. ad abolendā, de hæret. & est communis omnium Scribentium, & præcipue Cardin. Zabarellæ in præallegato loco in c. abolendam, & in clem. 1. q. 8. Francus in c. vnico, de maior. & obed. in 6. & alij, & ratio est, quia in delegatis Apostolica auctoritate, potius supplerentur vices Papæ, quàm Episcopi mortui. Eiusdem sententiæ est Bellamer. concl. 166. Nec obstat, quod hæc iurisdictione delegata sit perpetua, vt Feder. de Senis conf. 130. Sed posset dici, quod succederet etiam Capitulum in huiusmodi delegatis, vrgēte necessitate, vel vtilitate rerum expediendarum, vel si Episcopus nouus non esset de proximo ad suam Diocēsim, & Ciuitatem venturus, aliās Capitulum, Episcopo mortuo in delegatis à iure non succedit.

3. Nota secundo, quod stante necessitate, vel vtilitate, & etiam quod Episcopus nō esset de proximo futurus, non tamen Capitulum succederet Episcopo in his, quæ ei competere aliquo iure speciali, vel accidentali, dumodo

illud accidentale tribueret nonā iurisdictionem Episcopo, sed si esset quodā additamentū, quod habet Episcopus, in sua Diocēsi factum suæ generali, & naturali iurisdictioni, tunc Capitulum Episcopo mortuo succederet, Ant. de Burr. in c. cū in cūctis, de elect. Fely. in cap. cum verum, de foro compet. nu. 3. Abb. in clem. statutum, de electio. in 3. opposit. Gemin. in cap. quamquam, de elect. in 6.

4. Nota tertio, quod Capitulum succedit Episcopo mortuo in iurisdictione, seu alio iure, quod sibi ex consuetudine acquisiuiſſet Episcopus, Francus in d. cap. vnico, de maiorit. & obedientia, num. 4. in 6. Panvinus p. 1. q. 9. num. 7. Abbas in d. c. cum olim, quæst. 10. licet dicat contrarium in cap. scriptum, num. 12. de elect.

5. Nota quarto, quod Capitulum non succedit Episcopo mortuo in mandato facto Episcopo de providendo, etiam si essent præsentatæ scripturæ, Butrius in cap. eam te, de rescript. nu. 5. & ibi Imola, Felynus ibidem, num. 17. Nec Capitulum succedit in executione literarum, executorialium commissā Episcopo, si nō confert potestatem concurrentem cum ea potestate, quæ competit Episcopo ex iure communi, Lud. Romanus conf. 606.

Quæ-

Quæsitum XXXII.

S V M M A R I V M.

1. *Capitulum, Episcopo mortuo succedit in omni iurisdictione, exceptis casibus, ut infra.*

An Capitulum succedat Episcopo mortuo in omni iurisdictione, tam contentiosa, vel necessaria, quàm in iurisdictione voluntaria?

1. **D** Ic primo, quod regulariter succedit in his omnibus, quæ sūt iurisdictionis ordinariæ, exceptis casibus, qui excipiuntur. Nauar. de temp. ord. in antiquis, cons. 3 1. nu. 2. atque ita in iurisdictione contentiosa, vel necessaria, Fel. in c. cum olim, de maior. & obed. & per consequens succedit in his, quæ concernunt iustitiam, & quando casus non patitur dilationem, sed est expediens de necessitate, immo si differetur, posset appellari, arg. eorum, quæ habentur in c. nullus, de iurepatr. Sed ut aliqui volunt, non succedit in iurisdictione voluntaria, & in his, quæ concernunt gratiam, Io. Monach. in c. vnico, de maior. & obed. in 6. Sed dici posset, quod in his etiam succedit in casibus à iure concessis, Gemin. in d. c. vnico, de maior. & obed. in 6. Adde quod dici potest succedere etiã in his, urgente ne-

cessitate, Felyn. in c. cum omnes, de constitutionib. nu. 10.

Quæsitum XXXIII.

S V M M A R I V M.

1. *Capitulum, Episcopo mortuo, debet infra octo dies creare Vicarium, aut existentem confirmare, declarare ut infra.*

An Capitulum possit per se exercere iurisdictionem, in qua succedit Episcopo mortuo per vocem in loco Capituli congregato, vel singuli possint dare eorum votum circa expedienda, vel teneatur deputare Vicarium?

- D** Ic, quod olim totum Capitulum poterat per se ipsum administrare iurisdictionem, & exercere, Felyn. in c. cum olim, de maior. & obed. num. 9. Abb. in c. irrefragabili, de offic. ordin. nu. 2. & credo ego id fuisse verum, quando canonici erant paucissimi, & plura negotia expedienda, nunc verò dic, quod debet, & tenetur infra octo dies post mortem Episcopi, omnino constituere Vicarium, vel existentem confirmare, Conc. Trid. de refor. c. 16. sess. 24. qui sit Doctor in iure canonico, vel Licentiatus, vel aliàs quantum fieri poterit idoneus, si verò secus obseruatum fuerit, si Ec-

si Ecclesia est suffraganea, deputatio deuoluitur ad Metropolitani, sed si ipsa fuerit Metropolitana, seu exempta, tunc in Metropolitana constituet Vicarium antiquior ex suffraganeis, sed in exempta constituere poterit propinquior.

Quæsitum XXXIV.

SUMMARIVM.

- 1 *Capitulum, quod succedit in iurisdictione Episcopi mortui, dicitur ferè par ei.*
- 2 *Succedit etiam ei pleno iure, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus. amplia num. 3. 4. & per totum.*

An Capitulum, quod succedit in iurisdictione Episcopi, vt dictum est, dicitur par Episcopo, vel inferius?

- 1 **D**ic, quòd dicitur ferè par, quia habet, vt subrogatū eadē potestatem, quam habet Episcopus, & eius iuribus vtitur, & est ferè cōmunis opinio, Sbroz. de Vicario Episcopi, lib. 1. q. 15. Adde, quod succedit in iurisdictione Episcopi pleno iure, tã in spiritualibus, quàm in temporalibus, c. si Episcopus, de sup. plen. neglig. Præl. in 6. etiam si spiritualia requirerent speciale mādatur, si Episcopus viueret,

4 Gemin. in c. cū nullus, de temp. ord. in 6. & alij. Adde etiā, quod Capitulum posset etiam cognoscere de causis laicorū, si Episcopus id cognoscebat, vt est Beneuēti, nam Illustris. Archiepiscopus est Iudex appellationum laicorum in causis ciuilibus Ciuitatis, olim erat etiam in criminalibus, facit arg. tex. in c. conquestus, de foro compet. & in c. Romana, de appell. in 6. immo potest exercere in criminalibus per alios absque metu irregularitatis, c. fin. ne cler. vel monac. in 6. Adde, quod Capitulum potest exercere huiusmodi iurisdictionem, in qua succedit, contra singulos de Capitulo, etiam cōtra dignitates, etiam primam, & est cōmunis opinio, vide Nauar. de off. ord. in antiquis, conf. 7. nu. 3. Conclude igitur quod Capitulum succedens Episcopo, nō est illo inferius, sed par, & similiter Vicarius Capitularis est par Vicario Episcopali, & potest exercere iurisdictionem in singulos de Capitulo, etiam si esset prima dignitas.

Quæsitum XXXV.

SUMMARIVM.

- 1 *Episcopus mortuus, si habebat in exercitio iurisdictionis aliquē Collegam, Capitulum eo non succedit, intellige nu. 2. amplia nu. 3. 4. 8. et limitem. 7.*

5 No-

- 3 *Nomine emolumentis intelligitur pœna, quæ est imposita ratione contumaciæ, ac etiam quod percipitur ratione depositi. intellige nu. 6.*

An Capitulum, mortuo Episcopo, nõ succedat in aliquibus?

- 1 **D**ic, vt infra, quod Capitulum non succederet Episcopo, quãdo exercitium iurisdictionis non habuisset Episcopus ipse solus, sed cum alio Collega, quia tunc mortuo Episcopo succederet Collega, non autem Capitulum, cap. fin. 65. dist. Sed intellige hoc, quãdo inter Episcopum, & Collegã esset locus iuri accrescendi, Zabarel. in c. ad abolendã, de hæretic. alias Collega solus non posset cognoscere, sed esset expectandus nouus Episcopus, sed si ius cõpeteret in solidum Episcopo, & Collegæ, tunc accresceretur Collegæ, c. quoniã Abbas, de off. deleg. nec succederet, quãdo cõtenditur. Nec succedit Capitulum, quando verteretur questio super proprietate alicuius certi iuris, seu iurisdictionis, quia cũ ageretur de præiudicio mensæ Episcopalis, quæ tunc caret defensore, non succedit Capitulum in hoc, secus esset, quãdo ageretur de nudo exercitio iurisdictionis, vide Panor. in cap. verum, de foro compet. num. 12. qui ponit exemplum.

Et intellige etiam si causa hu-

iusmodi fuisset incepta viuente Episcopo, quia militat eadem ratio, Panuin. p. 2. q. 9. DD. in d. c. de suppl. negl. Prælatorum.

- 4 Adde, quod etsi Capitulum succedit in iurisdictione, non tamen succedit in emolumentis prouenientibus ex iurisdictione, etiam si emolumentum esset commune Episcopo, & Capitulo, & ratio est. quia cũ hoc emolumentum cõsistat in re diuisibili, pars Capituli cedit successori, quod est intelligendum, quando emolumentum directe prouenit ex iurisdictione, secus esset si emolumentum non detur, tanquã debitum, sed datur gratis ex causa iudicis exercentis gratis iurisdictionem, Imola in clem. 1. de hæreticis, nu. 19. Sed in Regno Neapolitano succedit Camera Apostolica.

- 5 Nota hic primo, quod sub nomine emolumentis intelligitur pœna, quæ est imposita ratione contumaciæ, ac etiam quod percipitur ratione decreti interpositi, Vital. in d. clem. 47. intelliguntur etiam compositiones, & pœnæ pecuniariæ, & multæ, vide Couar. lib. 2. var. resol. c. 9. nu. 9. Fel. in c. irrefragabili, de off. ord. Sed post Concil. Trid. multæ assignantur pijs locis ibi existentibus, & hoc ex vi Concil. statim Vicarius Capitularis exequi potest.

Sed sunt deducendæ ex dictis emolumentis expensæ rationabiles,

biles, pro quibus vide glos. in clem. statutum, ver. expensæ.

7 Nota secundo duo, quod Capitulum succedit in antedictis ipso iure, ut usus est, & vidi ego bis observari in Metropolitana Ecclesia Beneventana in obitu Maximiliani de Palubaria, & Pompei Arigonij Archiepp. Beneventan. (quorum memoria in benedictione fit) quibus ut Auditor, & Visitator usque ad eorum obitum interuii, & Capitulum non habet opus alicuius Iudicis ministerio pro hoc suo iure, sed si Capitulum succederet in aliqua iurisdictione, quæ competere alicui personæ certæ, & ita esset constitutum, & cautum in fundatione illius dignitatis, vel ex Ecclesiæ privilegio, vel consuetudine, tunc non succederet eis ipso, vide pro primo Lambert. lib. 1. p. 1. art. 9. 1. q. pro secundo vide Panuin. p. 1. q. 9. nu. 5. & Io. And. in c. penult. de off. leg.

Et hoc sequitur etiā si dignitas illa esset cum emolumento, Clement. statutum, in fine.

8 Sed non succederet in his iuribus, si fuisset datus Episcopo Coadiutor, vel Administrator, Felyn. in c. cum olim cit. nu. 8. & Francus in d. c. vnico, nu. 3. nam & Coadiutor, & Administrator, & alia quæcunque, quæ respiciunt personam, mortuo Episcopo expirant, & cessat eorum munus.

Quæsitum XXXVI.

SUMMARIVM.

- 1 Capitalam, mortuo Episcopo, an succedat ei in his, quæ sunt ordinis Episcopalis.
- 2 Succedit etiam in munere visitandi Diocesim.
- 3 Succedit etiam in facultate dispensandi in omnibus casibus Episcopo de iure permissis.
- 4 Succedit etiam in potestate excommunicandi, & absolvendi.
- 5 Non succedit in potestate conferendi beneficia, & nu. 6.
- 7 Potest præfigere Oeconomum Ecclesiæ vacantibus, vel ad tempus eas commendare, & per totum.

An Capitulum, mortuo Episcopo, succedat in his, quæ sunt Episcopalis ordinis?

1 **D**ic, ut infra, quod succedit quò ad facultatē, ut possit Episcopo vicino quem maluerit concedere exercitium illorum, quæ sunt ordinis Episcopalis, Francus in d. c. vnico, nu. 9. ut si commodè nō posset haberi Episcopus conuicinus, poterit committere alicui alteri Episcopo, qui cōmodior videbitur, & hoc intellige posse facere in omnibus, quæ requirunt ministerium cōsecrationis, Panuinus p. 1. q. 3. nu. 4. sed debet in hoc protesta-

tionem adhibere Capitulum, vt per hanc concessionem, nullum ius dicto Episcopo acquiratur, quæ protestatio debet fieri authenticè, & conseruari ad futurâ rei memoriam inter acta Capitularia, vide Abb. in c. his, quæ, de maior. & obed. nu. 3. sed non succedit Capitulum quò ad immunitates, & priuilegia, seu prerogatiuas, quæ sunt concessæ Episcopis ratione dignitatis, & ordinis, DD. in d. c. vnico, vide Panuinum nu. 9. loco cit. & Sbrozz. de Vicario, lib. 2. q. 2. & seq.

Nota hic primo, quod Capitulum, mortuo Episcopo, succederet in munere visitandi diœcesim, Abb. in d. cap. cum olim, Soc. de visitatione, col. 4. Bonif. de Vital. in clem. 1. de hæret. nu. 79. sed in duobus casibus non posset, quando de proximo expectaretur nouus Episcopus, Fely. in d. c. cum olim, nu. 3. Inn. in d. c. ad abolendam, de hæretic. & quando visitatio Episcopo competeret aliquo iure speciali, vt quando visitatur tanquã Delegatus Apostolicus, vt habetur in Clem. attendentes, de statu Monac. & ibi Zabarella q. 4. Federic. de Senis conf. 291. Sed tu dic in hoc secundo casu, quod etiam posset, vrgente necessitate, vide Panuin. p. 1. q. 7.

Nota secundo hic, quod Capitulum succedit in facultate dispensandi in omnibus casibus Episcopo de iure permissis, Panuin. p. 1. q. 5. Fed. de Senis conf. 30. & alij.

Hinc sequitur, posse dispensare cum illegitimis ad ordines, & beneficia simplex, interueniente tamen legitima causa dispensandi, gl. in c. vt constitueretur, & cap. Domino Sancto, 50. dist. & ratio est, quia cum sit huiusmodi dispensatio cum causæ cognitione, dicitur pertinere ad iurisdictionem, Zabarella in c. 1. ne sede vac. q. 3. sed in hoc casu esset necessaria expressa facultas concessa Vicario electo à Capitulo, & sufficeret, si post aliquos casus specificatos, fuisset appositâ clausula generalis, de Senis conf. 40. Adde quod Capitulum succedit etiam in facultate concessa Episcopis dispensandi in irregularitatibus, vt per decretum Trid. sess. 24. cap. 6. de refor. Henric. in summa lib. 1. c. 20. de irregularitate, licet Suarez sentiat contrarium disp. 41. sect. 2. de censuris, sed cum Henric. tenet etiam Guttier. lib. 1. can. quæst. cap. 3. num. 10.

Nota tertio, quod succedit in potestate excommunicandi, & absoluendi, vt posset Episcopus, c. vnico, de maior. & obed. in 6. intellige etiam quò ad excommunicationem à iure nulli reservatam, Nauarr. c. 27. nu. 39. itaque potest ligare, & soluere, & monitoria ad finem reuelationis expedire, & absolvere à casibus reservatis Episcopo, & Pœnitentiariâ deputare ad euitandum periculum, Abb. in c. his, de maior.

& obed. immo posset absoluer
à iuramento, non incurso periur
rio, Card. conf. 33. Felin cap. 1.
de iureiur. nam post incursum
periurium absolutio pertinet ad
Summum Pontificem.

- 5 Nota quarto, quod Capitulum
non succedit in potestate confe
rendi beneficia, c. 2. ne sede vac.
Const. Pij V. incip. Sanctissimus,
fol. 1167. in Bullario, & hoc pro
cedit etiam si collatio pertinet
ad Episcopum, esset faciendā cum
consensu Capituli, cap. vnico, ne
sede vac. in 6. Nauarr. conf. 1. ne
sede vac. in nou. & hoc etiam ex
tenditur, quando alius haberet
conferre insimul cum Episcopo
ex aliquo iure speciali, vt si col
latio esset faciendā cum cōsilio,
vel cum consensu Episcopi, nam
in neutro horum casuum succe
deret Capitulum, vt dare non
posset nec consilium, nec consen
sum, & tunc Collator ille posset
conferre, Capitulo irrequisito,
Gemin. & Franc. in d. c. vnico,
§. fin. Rebuff. in prax. tit. de de
uolut. nu. 76. Gem. & Franc. cit.
DD. dicunt in secūdo casu, nepe
de consensu esse necessario expe
ctandum successorem in Episco
patum, qui consentiet, Gl. in c. si
pro te, de rescript. in 6. & in d. §.
fin. & tunc sic impedito non cur
rit tempus, c. quia diuersitatem,
de concess. prab. & c. fin. de elect.
sed intellige hoc, quādo ille con
sensus esset prastadus ab Episco
po respectu Episcopalis iuridi

tionis, vt in cōcessione decima
rum, & in iurisdictione patronatus, cap. nul
lus, de iure patron. vide Panuin.
loco cit. nu. 11.

- 6 Nota quinto, quod Capitulum
non succedit in collatione bene
ficiorum deuolutorum quocūq;
modo, per Bullam Pij V. nec po
test cōferre Hospitale in titulu,
quia habetur loco beneficij, Cle
ment. quia contingit, de Relig.
domib. 2. de prabend. sed posset
dare ad nutum, vt Ioan. Silu. de
beneficio, p. 2. q. 11.
- 7 Sed posset etiam Capitulum
conferre solum quando collatio
spectaret cōmuniter ad Episco
pum, & Capitulum, d. c. vnico, ne
sede vac. in 6. Idem dicas in po
testate eligendi, vel præsentiandi,
quādo ad vtrumque pertineret,
Lap. in d. cap. vnico, de maior. &
obed. in 6. & tūc aliquod dicitur
communiter pertinere, quando
vtraque pars habet aequale ius
in actu, Gemin. in d. c. vnico, ne
sede vacan. in 6. Philip. Prob. in
addit. ad Ioan. Monachi in c. cum
illis de prabend. in 6.
- 7 Adde, quod potest Capitulum
præfigere Oeconomum Ecclesijs
vacantibus, vel ad tempus eas
cōmendare quousque prouideat
ur illis, c. cum vos, de off. Ordin.
& ibi Abb. qui idem affirmat in
c. bono, de appellat. Felyn. in d. c.
cum olim, & potest etiam insti
tuere præsensatum à Patrono,
c. 1. de instit. in 6. & ibi Francus,
& Gemin. ac etiam potest cōfir

mare electos, vt faciebat Episcopus viuēs, d. cum olim Panuin. p. 2. q. 4. 3. & si competeret confirmatio de iure ad Capitulum, & Episcopum, tunc sede vacante, Capitulum confirmaret duplici iure, Gl. & DD. in c. pen. de supplen. neglig. Prel. in 6. potest etiā dare licentiā vt edificetur Ecclesia cum reservatione iurisdictionis, Calder. de iurepat. cōf. 3. licet dubitet in hoc Lambertin. lib. 1. p. 1. art. 9. q. 2. cuius opinio est fauorabilis Episcopo, quia sede vacante non est qui tueatur ius Episcopale, & ideo videtur prohiberi Capitulo consentire, arg. tex. inc. 1. ne sede vac. sed posset Capitulum, si patronus esset Clericus cōferre illi acceptānti Ecclesiam, Panuin. p. 2. q. 5. in fi. sed nō potest interponere auctoritatem in permutatione beneficiorum, quādo collatio est communis illi, cum Episcopo, Glo. in Clement. vnica, in ver. conferantur, de rerum perm. Zabarella cōf. 3. 6. nu. 2. & quādo collatio pertinet ad aliquem tertium, Zab. Clēm. r. de heretic. vrb. duro, attamē potest recipere beneficiorū. resignationē, Gemini in d. cap. vnico, de maio. & obed. in 6. casu 2. 3. Frācus inc. 1. de rerum perm. in 6. sed intellige hoc, quādo resignatio fit ex causa decessaria, non autē liberē, Rebuff. in prax. de deuolutione num. 97. & quando fuerit in poenam resignationis, vt habetur ex extranagi

exorabilis, & ceterum de preb. vel quādo dicta resignatio fieri ante quam fuisse facta prouisio de Prelato futuro, Paris. lib. 7. q. 23. nu. 47. de resign. qui dicit, id procedere in beneficijs ad collationem Episcopi, & Capituli insimul, & esse communem, & veriorē sententiam, secus esset vbi Capitulum esset in possessione recipiendi etiā resignationem beneficiorum ad collationē solius Episcopi, quia attenditur in his possessio, c. cōsultationibus, de iurepat. Dec. cōf. 126. nu. 2. posset tamen ex causa vacare beneficia in omnibus casibus permissis Episcopo, vnire, DD. in Clem. 1. de statu Mon. & in c. 1. de maior. & obed. in 6. atque ita etiam ex causa potestio disuina, Rebuff. in prax. de vnion. reuoci. nu. 19. & hęc vnio, vel disunio durabūt etiam in tempus Episcopi futuri, diuino de fa. & sine praiudicio iuris Episcopalis, Petrus de Perudo reuoc. vnion. nu. 16. & 17. Felyn. in d. c. ubi, in fi. poterit etiam Capitulum iustis de causis, et seruatis seruandis, priuare beneficiatos

Quæsitum XXXVII.

- QVÆSITVM XXXVII.**
DE VNIONE & DISYICTIONE
 1. *Episcoporum, sive Capituli*
Canonici discordant in ali-
quādo vnionem, quid agendū.
 2. *Aut aliter, in Capitulo,*

- ad administratio quibusdictionis
refertur penes totum Capitulum
- 3 Capitulum potest ad eius libit
reuocare Vicarium ab eo ele
ctum. Limita nu. 4. Amplia
num. 5.
 - 6 Vicarius Capitularis debet esse
Doct. Juris Canonici.
 - 7 Capitulum postquam elegit Vi
carium, non abdicat. R. de iuris
dictionem, sed tantum exer
citium.
 - 8 Vicarius creatur à Metropoli
tano, seu alio Superiore ob
negligentiam Capituli statu
ritur, Capitulum potest in
tra octo dies creare alium.
 - 9 Capitulum non potest aliterare
bona Ecclesie vacantis, sed
res, que seruando seruari non
possunt.
 - 10 Item non potest instigare be
na deuoluta dependenda men
sa Praebend.
 - 11 Capitulum potest cogere Benc
dictos testamentarios, immo et
negligentes, exequi.

Quid faciendum si in Capitulo
voces Canonieorum, essent
discordes circa electionem
Vicarij, et una pars in nume
ro sufficiens eligeret unum,
et eadem eligeret alium?

- 1 Dicitur, quod remaneret electus
magis idoneus, & habens
qualitates Concilij, sed si omnes
essent aequaliter idonei, & habe

rent qualitates & equitas, tunc
diceretur, scribendum esse ad Sa
cram Cōgregationē, sed si essent
paria, vota, non esset facta electio,
& iterum facienda, quod disse
retur post octo dies, tunc deuol
ueretur ad Metropolitanum, vel
ad alios, vt supra dictum est.

- 2 Nota hic primo, quod ante ele
ctionē in Capitulo, eo tempore
administratio iurisdictionis re
sidet penes totum Capitulum,
quod potest etiā statim creare,
& restringere tēpus, vt habetur
in c. Ecclesia vestra, de elect. &
ibi Abb. notat. Aliqui dicunt, pot
illud tempus debere sustinere vi
ces Archidiaconum, & allegant
tex. inc. 2. & in ead. hac, de offic.
Archid. & id. sentit Sbroz. de
offici. Vic. lib. 1. q. 6 l.

- 3 Nota hic secundo, quod Capi
tulum potest reuocare ad eius li
bitum totum Vicarium ab eo ele
ctum. Nauarr. cons. 9. de elect. in
antiquis, Panuin. p. 2. q. 10. nu. 7.
sed hac reuocatio non debet fieri
sine causa urgente, nam alias Ca
pitulum referretur ad interesse,

Preterea tract. de subsecu. & iusta
causa amouēdi esset aliquod tur
pe delictū in officio, & alie cau
se, quas ponūt Scriptores, & pre
cipue Menoch. in addit. ad lib. 1.
de arbit. iud. q. 35. nu. 29. nam si
iustis ex causis Capitulum non
propter delictū, tēnetur de delicto Vi
carij, Panuin. loc. cit. num. 22.
sed in causa amotionis, est consu
lēda Sacra Cōgregatio, vt infra.

5. Adde, quod poterit renouare etiā si iurauerit sub aliqua poena non renouari, D. Anton. 3. p. tit. 19. c. 10. §. 2. & renouato primo ex causis, debet infra octo dies alium constituere, aliās electio deuoluitur, ut supra; & terminus octo dierum currit a die sciētię, Abb. cons. 101. p. 2. & infra illos octo dies Capitulum non cogitur constituere Vicariū, & potest per se cum voto Consultoris administrare, tamen melius est ut etiam eo tempore aliquem deputet, qui nomine ipsius administret. Et in casu amotionis Vicarij ex causa, potest Capitulum compellere ipsum ad reddendam rationē pro eo tempore, quo administrauit, & punire pro modo culpę, idem dic de alijs Officialibus Capitularibus. Adde, quod Episcopus successor poterit eisdem compellere ad dandum syn dicatum, vide partem primam sexti Concilij Prouincialis Mediolanensis.
6. Nota tertio, quod Vicarius Capitularis debet esse Doctor Iuris Canonici, cui, si Doctor nō esset, potest Capitulum dare Consultorem, alioquin poterit ipse eligere Consultorem, partibus tamen non suspectum, ut pluries fertur Sacram Cōgregationem censuisse.
7. Nota quarto, postquam Capitulum elegit Vicarium, non abdicat a se iurisdictionem, sed tantum exercitium, quod etiam potest in aliquo minore, reseruan- do sibi aliqua, vel restringendo aliqua, Guttier. lib. 1. can. quest. 11. nu. 10.
8. Nota quinto, quod si morietur Vicarius creatus a Metropolitano, vel alio Superiore ob negligētiā Capituli, Capitulum potest infra octo dies creare ut prius, quia pro prima vice tantū amisit ius, & si Metropolitānus differret, non posset tamen Capitulum se immiscere, Gemi. in cap. fin. de suppl. neglig. Præl. num. 81.
9. Nota sexto, quod Capitulum nō potest alienare bona Ecclesię vacantis, per c. precarie, & c. si qua, 12. q. 2. sed posset alienare res, quę seruando seruari non possunt, Panuin. par. 2. q. 8. nu. 3. Abb. in c. 1. q. 1. sed vac. posset et pro aliqua instanti necessitate, in qua appareat euidentē Ecclesię utilitas, & negotium non pateretur dilationem, & adiri Superior de facili non posset, accipere multo pecunias, gl. in c. cupientes, de elect. in 6. & ex tali mutuo obligaretur successor Prælatus, & ipsa Ecclesia, Panuin. d. q. 8. nu. 20. posset tamen Capitulum in alienatione licita inferiorum Ecclesiarū, quę uellent ex causa alienare cōsentire, Fracus in d. c. vnico, Rebuff. de deuolut. nu. 104. & de alienandis rebus Ecclesię seruetur omnino Raulina.
10. Nota septimo, quod Capitulum nō potest insecutare bona deuoluta

Ina depēdētia à mensa Prelati quæ infēudari solent, nisi inuestitura videretur necessaria omnino, & nullum inferretur præiudiciū succēssori, vel ita haberet consuetudo illius Ecclesiæ; Amadeus à Ponte ad tit. qui seu dum dare poss. nu. 157.

- 11 Nota octauo, quod potest cogere. Executores testamētorym, immò exequi, illis negligētibus, Card. in Clem. vnica, q. 1. de test. immò potest cogere Executores ad reddendas rationes, Imol. in d. Clem. vnica, nu. 13. Francus in c. vnico, de maior. & obed. q. 11. in 6. & potest etiam exigere manualē obedientiā, vt moris est in aliquibus Diocēsisbus aliquo festo die, vt cōpareant Clerici cū muneribus, per tex. in c. his, de maior. & obed. licet ibi Zabarel. teneat contrarium q. 4. sed alibi obseruatur.

& ratio est, quia id non competit Capitulo iure accidentali, & sic nec Vicario Capitulari.

Quæsitum XXXIX.

SVMMARIVM.

- 1 Capitalum potest cognoscere de causis arduis, vacante Ecclesia.
- 2 Item potest dare literas dimissionis ad ordines post annum vacationis Ecclesiæ, vel in casu necessitatis.
- 3 Item potest concedere Episcopo extraneo exercere Pontificalia in Ecclesia vacante.
- 4 Vicarius Capitularis, durante sede vacante ante annum, non dat licentiam Episcopo commoranti in Ciuitate, vel Diocesi, ut ordinet Regulares, etiā prauo examine per ipsam Vicariam facto.

Quæsitum XXXVIII.

SVMMARIVM.

- 1 Vicarius Capitularis non potest exequi literas Apostolicas directas Episcopo, vel eius Vicario.

An Vicarius creatus à Capitulo possit, sede vacante exequi literas Apostolicas directas Episcopo, vel eius Vicario?

- 1 D Ic, quod non, Felyn. in cap. eam te, de re. num. 18.

An possit Capitulum cognoscere de causis arduis vacante Ecclesia?

- 1 D Ic, quod sic, quia hoc non reperitur prohibitum, immo cognoscit de causis matrimonialibus, quæ inter maiores habentur, c. veniens, de eo qui duxit in matr. Abb. in c. præterea, de test. cogend. nu. 2. Nec obstat dispositio Triden. sess. 24, c. 20. de reform. nam per verba quæ videtur relinquere examini

Episcopi tantum causas matrimoniales, excluduntur Prælati inferiores, sed non Capitulum, quod dicitur in hoc casu par, & non inferius Episcopo, vide Nauarr. de offic. deleg. conf. 1. nu. 5. & 6. immò potest etiam cognoscere de heresi, sed debet Vicarius Generalis habere id expressum in sua commissione.

- 2 Nota hic primo, quod Capitulum nõ potest dare literas dimissorias ad ordines post Conc. Trid. nisi post annum vacationis Ecclesiæ, vel in casu necessitatis, vt in casu arctationis ratione beneficij, & cum potest dare dimissorias, potest etiam dispensare super interstitijs, vt poterat Episcopus, vt in Conc. Trid. sess. 23. c. 11. 13. 14. de reform.

Et potest etiam approbare de vita, & moribus eos, qui habent priuilegium à Summo Pontifice recipiendi ordines cū approbatione Ordinarij, Nauarr. conf. 19. de temp. ordin. in antiquis.

- 3 Immo potest concedere Episcopo extraneo exercere Pontificalia in Ecclesia vacanti ordinandi subditos ipsius Ecclesiæ, non autem subditos ipsius Capituli, & hoc infra annum, Henriq. lib. 10. de ord. c. 22. sed post annum potest, immò etiam subditos aliorum cū dimissorijs suorum Superiorum, Nauarr. conf. 21. in antiq. de temp. ordin. & conf. 44. in nouis.

- 4 Nota secundo, quod Vicarius

Capitularis, durante sede vacante ante annum, non dat licentiam Episcopo commoranti in Ciuitate, vel Diocesi vt ordinet Regulares, etiam præuio examine per ipsum Vicarium facto, & ita est vsus Neapoli, & extat decretum Sacre Congregationis.

Quæsitum XL.

S.V.M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Vicarius Capitularis, si absente potest substituere alium Vicarium, durante absentia, & nu. 9. enumerantur tres alij casus.

- 2 Capitulum, si amouetur Vicarius Capitularis, potest eum compellere ad reddendum rationes administrationis.

- 3 Capitulum, an possit concedere indulgentias.

- 4 Vicarius Capitularis si allegatur suspectus, Capitulum potest eligere Arbitros, & si causa suspicionis militat, poterit causam alteri committere.

- 5 Vicario Capitulari ex Canonicis debetur salarium ex bonis Ecclesiæ vacantis, etiam si esset extraneus.

- 6 Vicarius Capitularis si interuenit in Choro, ut lucretur distributiones quotidianas, debet sedere in loco sui Canoniciatus.

- 7 Vicarius Capitularis si nõ est ex Canonicis, sed extraneus, nõ debet

debet habere priorem locum
ante primam dignitatem.

8. *Capitulum, sede vacante potest
deputare Vicarium ad certū
tempus, imò & plures, vel
vnum generalem, & alterum
foranum.*

10. *Inhibitio facta Vicario Capi-
tulari, non ligat Episcopum
successorem, vel eius Vica-
rium, ut attentet. Amplia
nu. 11.*

12. *Potestas Vicarij Capitalaris
cessabit post adeptam posses-
sionem per nouum Episcopū.*

13. *Vicarius Capitalaris, & alij of-
ficiales tenentur reddere ra-
tionem, & stare sindicatus co-
ram nouo Episcopo.*

14. *Capitulum in commissione Vi-
carij potest praefigere tempus,
& modum procedendi, sed
non postea.*

15. *Vicarius quod sit de corpore
Capituli, est potius decens,
quod necessarium.*

16. *Vicarius Capitalaris non po-
test interdixare, vel suspende-
re totum Capitulum, sed be-
ne singulos Canonicos.*

17. *Episcopus si haberet alternati-
uam, & Capitulum prae-
deret posse eligere, & conser-
re Canonatus, facultas si
Capitulum eam habeat, non
est ei sublata, si ius conferen-
di ei competat in quatuor
mensibus.*

18. *Capitulum si habeat electionē
Canonatum in suis mensi-*

*bus, non requiritur examen,
nec confirmatio, nec consen-
sus Episcopi.*

An Vicarius Capitalaris se ab-
sente possit substituere aliū
Vicarium durante tempore
absentiae, vel spectet ad Ca-
pitulum?

1. **D**ic, quod substitutio spectet
ad ipsum Vicarium, sicut
ad eundem spectat electio substi-
tutorum, alijs officialibus absen-
tibus.

2. Nota hic primo, quod si con-
tingat amoueri Vicarium Capi-
tularē, aliosuē Officiales a suo
munere, fas est Capitulo tam Vi-
cariū, quā alios Officiales com-
pellere ad reddendam rationē
administrationis, & eos si opus
fuerit punire, vide decreta sexti
Concilij Mediolanensis, vbi hæc,
& alia inuenies, & vbi est non-
contraria consuetudo.

3. Nota hic secundo, quod secun-
dum Aliquos, Capitulum sede va-
cante potest concedere Indulgē-
tias, vt posset Episcopus, si viue-
ret, vt per c. cum ex eo, de pœnit.
& remis. sed communis opinio
est in cōtrarium, vide D. Thom.
3. sent. dist. 20. q. 4. art. 2. & ratio
ipsius est, quia potestas cōceden-
di indulgentias pertinet ad cla-
uem iurisdictionis, & est verē iu-
risdictio concessa dignitati Epi-
scopali, c. accedētibus, de excess.
Prælat.

Prælat. Nauarr. tamen de Iubil. & Indulg. notab. 31. nu. 7. tenet, quod sic, maxime si Capitulum id haberet ex consuetudine, sede vacante, & cum eo tenet Ludou. Bologn. de Indulgentia.

His tamen non obstantibus dicerem, salua meliori sententia, ut Capitulum committeret hoc alicui Episcopo.

4 Nota tertio, quod si allegetur suspectus Vicarius Capitalaris eo casu ipsum Capitulum potest eligere Arbitros, ut posset Episcopus, & si causa suspicionis militat, poterit causam alteri committere, ita censuit Sacra Congregatio, & eo casu poterit committere alteri de gremio Capituli, si ibi esset idoneus, vel alteri, sed cæteris paribus est præferendus Canonicus, sicut in electione Vicarij Capitalaris debet eligi Canonicus, licet id non ex necessitate, si adest idoneus, & Doctor, alioquin potest eligi magis idoneus ex ipsis Canonicis, etiam non Doctor, sed poterit ei deputari Consultor, ut per Constitutionem Leonis X.

5 Nota quarto, quod Vicario Capitalari ex Canonicis debetur salarium ex bonis Ecclesiæ vacantis, ac si esset extraneus, Card. in Clement. statutum, q. 7. Nauarrus dicit, quod non posset Capitulum pacisci cum Vicario de diuidendis emolumentis, quia esset simonia, consil. 2. ne Prælat. vices suas, &c. in antiq. sed non

incurreretur in poenas extrauag. 2. de simon. quia hæc habet locum in ordine, vel beneficio, idem. Nauarr. in summa, c. 33. nu. 111.

Nota quinto, quod si hic Vicarius Capitalaris interueniret Choro, ut lucretur distributiones quotidianas, debet sedere in loco sui Canoniciatus, c. à collatione, de appell. in 6. & ibi Scribes, nisi contraria est consuetudo in aliqua Ecclesia, Nauarr. de off. Vicarij, cons. 2.

7 Nota sexto, quod quando Vicarius non eligitur Canonicus, sed extraneus, non debet habere priorem locum ante primam dignitatem post Episcopalem, Gemin. & Io. And. in cap. pen. de off. deleg. & alij, & ubi Præpositus, vel Decanus præfertur Archidiacono, ut est in aliquibus Ecclesijs, tunc etiam præfertur ipse Decanus Archidiacono, etiam si ipse Archidiaconus gerat vices Episcopi, sede vacante, & tunc temporis imperet Præposito, & ratio est, quia illa sua potestas, breui duratura, & temporalis, non facit eum habere maiorem dignitatem, vide Fel. in rub. de maior. & obed. nu. 10.

Et hic Vicarius Capitalaris electus ex gremio Capituli, habetur pro præsentem in Choro ad lucrandum distributiones quotidianas, quia est in seruitio ipsius Ecclesiæ, dum exercet officium Vicariatus, Panuin. de off. Vicar. sede vac. p. 2. q. 10. nu. 5. & alij,

Ali-

- Aliqui dicunt contrarium, vide dec. Rot. diuers. 222. nu. 6. par. 2.
- 8 Nota septimo, quod Capitulum sede vacante potest deputare Vicarium ad certum tempus, ita Sacra Congregatio censuit, imò & plures Vicarios constituere, &que principales, vel vnum Generalem, & alterum Foraneum, maxime si est ampla Dioecesis, vt Beneuentana, Mediolanensis, & similes, immò in Toletana Dioecesi sunt duo Vicarij Generales ob amplitudinem Dioecesis, immò posset et creare Vicarios duos, qui alternis mensibus exercerent, si ita est immemorabilis consuetudo, & ita declarauit Sacra Congregatio, & vbi sunt duo Episcopatus vniti, posset vtrumque Capitulum, si extat, creare eorum Vicarium.
- 9 Nota octauo, quod in tribus casibus Vicarius Capitularis potest substituere alium, primo quando magna ex causa, & improuisa faceret, & non frequenter, Zabarella in Clemen. vnica, q. 19. de off. Vicar. Hostien. in c. Clericos eod. tit. Secundo, quando habet hanc facultatem in commissione. Tercio, ex causa infirmitatis, vel alterius impedimenti, & tunc secundum verior sententiam requiritur consensus Capituli.
- 10 Nota nono, quod inhibitiō facta Vicario Capitulari non ligat Episcopum successorem, vel eius Vicarium, vt attētet, Lan- cellottus c. 20. limit. 28. nu. 5. de attētatis, qui citat Rotam, idem
- 11 de Vicario creato à Capitulo non causa mortis, sed quia Episcopus degit in remotis, & eius Vicarius moritur, quia longa absentia æquiparatur morti. Cardin. in Clemen. vnica de off. Vicar. q. 18.
- 12 Nota decimo, quod potestas Vicarij Capitularis cessabit post adeptam possessionem per nouum Episcopum, Panuin. q. 2. nu. 19. p. 2.
- 13 Nota vndecimo, quod Vicarius Capitularis, & alij officiales tenentur reddere rationem, & stare sindicatui coram nouo Episcopo, Concil. Trident. sess. 24. c. 16.
- 14 Nota duodecimo, quod Capitulum in commissione Vicarij potest præfigere tempus, & modum procedendi, sed non postea, vt v. g. in causa Canonicoꝝ procedat cum voto aliquoꝝ Consultoꝝ, vel Congregationis vbi vsus est, vt est Beneuenti in Metropolitana Ecclesia, & hoc vt consulatur Canonici ex ois ipsi Vicario, ob votum non præstitum.
- 15 Nota decimotertio, quod Vicarius, decens est vt sit de corpore Capituli, non tamen est necesse, & Parochus non potest esse Vicarius, quando commodè vtri que muneri satisfieri non potest.
- 16 Nota decimoquarto, quod Vicarius Capitularis non potest interdi-

terdicere, vel suspendere totum Capitulum, quia id resuleret contra se ipsum, quod est verum etiā in Vicario creato à Metropolitano ob negligentiam Capituli, vel à viciniore Episcopo, Suarez de censuris, disput. 7. sect. 3.

Sed posset Vicarius Capitularis excommunicare singulos Canonicos, vel suspendere, quia nō considerantur vt Collegium, sed vt singuli. Cetera huc pertinentia, videantur in Scriptoribus materiam hanc fusius tractantibus, vt est Panvinus, & alij, imò in Quaranta, quadragesies laudando, habentur multa, cum decent breuitate.

- 17 Nota decimoquinto hic obiter, quod præsupposito, quod Episcopus haberet alternatiuā, & Capitulum prætenderet posse eligere, & conferre Canonicatus, facultas (si Capitula eam habeant) non est eis sublata, ex Concil. Trid. si ius cōferendi Capitulo competat in quatuor mensibus, González super Regulam octauam, glos. 54. & sequen. qui multa dicit pro notitia huius materie collationis Episcopi, & Capituli, & dicit se consuluisse super hac materia in vna causa Canoniceys Nouariens. & ita fuisse decisum, vt ipse consuluit corā R. P. D. Iusto de anno 1568. die 1. Decemb. Nota hic, quod de iure cōmuni Episcopi eligunt Canonicos, cit. q. 3. dist. 1. vt alibi diximus.

18 Nota decimosexto, quod præsupposito, quod Capitulum habeat electionem Canonicatum in suis mensibus non requiritur nec examen, nec cōfirmatio, nec consensus Episcopi, Abb. in c. cū Ecclesia, de elect. nu. 2. vbi dicit hæc verba formalia, quod receptio, seu creatio Canonorum potest pertinere ad Capitula sine alia cōfirmatione, Rebuff. in prax. benefical. de elect. num. 4. Francus in c. auaritia, de elect. nu. 4. in 6. Zabart. in suo cōsilio, nu. 4. & ratio ipsius est, quia non sit propriè electio, sed receptio, licet videatur tenere Abb. quod requiratur, in cap. postquam, de elect. & in cap. cum venerabilis, de consuet.

Quæsitum XLI.

SUMMARIVM.

- 1 *Prelatus Ecclesie potest committere alteri Canonico vires absentis Canonici, & illi assignare de eius beneficio, & adducitur observantia in Ecclesia Beneuentana.*
- 2 *Procurator Camerella Ecclesie Beneuentane, qui habet curam celebrationis missarū, refo ordine potest leuiter percutere clericos inservientes diuinis, & non incurrit excommunicationem. Amplia num. 3.*
- 4 *Corpus Capituli, seu Collegij*

*moueri debet ad dispositionē
eius Capituli, & illi obedire.*

5 *Caput Capituli potest ex se abs-
que Capitulo explicare ali-
qua negotia minora.*

6 *Capitulum potest facere suum
superiorem procuratorem, vel
syndicum. limita nu. eod.*

7 *Canonicus potest proprio nomi-
ne agere absque mandato pro-
curatoris sui. prabende. decla-
ra nu. eod.*

8 *Qualibet Ecclesia intus ecclesiā
Archiepiscopalem, vel alia
maiores potest agere pro ma-
nutentione turrium illius.*

An Prelatus Ecclesię possit com-
mittere alteri Canonico vi-
ces absentis Canonici, et illi
assignare de illius beneficio?

1 **D**IC, quod sic, ita tenet glos-
in c. peruenit, de appellat.
il secundo, dummodo cōgruam
portionem assignet.

Atque ita quāmequissimē de-
creuit Illustris. & Reuerendis.
D. Pompeius Arigonius Archie-
pisc. Beneuentanus memorandę
memorię; quod Dominicis die-
bus, & festis Missa Conuentualis
à Canonico circulariter cante-
tur; quod si quis impeditus, vel
alias noluerit, vel non potuerit
cantare, cantāti pro eo alteri Ca-
nonico dentur de portione non
cantantis caroleni tres, & pro
assistētia caroleni duo pro quo-
libet assistente.

Non est silentio prętereundū,
quod optimē de hac sua Ecclesia
fuit meritissimus, quippe qui de
Cruce magna argentea cum sex
candelabris, de quinque lampa-
dibus, de indumentis Sacerdota-
libus pretiosis ei prouidit, ita vt
expensas tam in his, quā in re-
stitutione, & exornatione Pa-
latij ascendere ad triginta mille
aureorum credendum sit, hic ex-
truxit locum Capituli, & locum
Chori, opus magnę etiam impē-
sę, qui etiam Collegio Societa-
tis Iesu donauit Criminale in
Castro S. Bartholomęi valoris
25. milia aureorum.

2 Nota hic primo, quod Procu-
rator, vt ibi, Camerellę Ecclesię
Beneuentanę, qui habet curam
celebrandarum Missarum, recto
ordine potest leuiter percutere
Clericos inservientes diuinis, &
non incurrit excommunicatio-
nem; idem dic de Clericis senio-
ribus, qui zelo deuotionis, & cor-
rectionis leuiter percutiunt Cle-
ricos turbantes diuina, idem dic
de Prelatis, vel Magistris, e. cum
voluntate, de sent. excom. dum-
modo non excesserint, Abb. in c.
ad audiētiam, de homie. in 1. no-
tab. idē ibi de alijs Clericis per-
cutiendo aliquem de familia.
Clericorum ad correctionem.

4 Nota hic secundo, quod cor-
pus Capituli, seu Collegij moue-
ri debet ad dispositionem illius
capitis, Abb. in cap. significasti,
de elect. col. 2. nam non licet mē-
bris

bris à capite recedere, sed debet illi obedire, c. cum non liceat, de præscript. & c. nō decet, 12. dist.

5 Nota hic tertio, quod regulariter caput Capituli posset ex se, absq; Capitulo explicare aliqua minora negotia, Abb. in c. cum Ecclesia, de elect. col. 3. & 4. vbi etiā dicit, quod in notorijs consilium Capituli non est necessarium, sed Canonicis absque licentia sui Prælati nil agere licet, c. cum omnibus, de consec. dist. 5.

6 Nota quarto, quod Capitulum potest facere suum Superiorem Procuratorem, vel Syndicum, vel actorem in causa ipsius Capituli, sed hoc mandatum procuratoris nō operatur, vt propter ipsum admittatur ille Superior ad agendum, cum id ei competat de iure, Felyn. in cap. edoceri, de rescript. & ibi Abb. in notab. 2. vbi dicit, quod quilibet Prælatus potest, & debet solus procurare negotia sibi, & Capitulo communia, Dec. idem tenet in cap. reprehensibilis, de appellat.

7 Nota quinto, quod Canonicus potest proprio nomine agere, absque mandato pro iuribus præbendæ suæ, dummodo præbenda sit coniuncta Canonicatui irreuocabiliter, & iure perpetuo, sed quando aliquod prædium conceditur ad vsum tantū, tunc Canonicus non posset ex se agere, vel conueniri pro illa præbenda, Fel. in c. ex literis, de probat. col. 11.

8 Nota sexto, quod quilibet Ecclesia intus Ecclesiam Archiepiscopalem, vel alias maiorem potest agere pro manutentione iurium illius, quia interest ei, vt, tam maior Ecclesia, quam membra ipsius conseruentur in sua integritate, Abb. in cap. cum venissent, de instit. col. 2. & hoc est rationabilius, quod vnum membrum aliud conseruet, & eo maius caput.

Meminerint pro fine huius tractatus DD. Canonici, vt quia Canonici vocantur, vt præstiterent, quod vocabulo dicuntur, vt etiā admoniti sunt in Synodo Beneuentana (cuius ego ex præcepto D. Maximiliani de Valubaria, Archiep. Beneuentanæ, compositor fui) decretū fuit, sicut etiam in Synodo Prouinciali sub eodem celebrata habetur de Canonicis in communi.

S Y M M A R I U M.

- 1 Canonici nō possunt lucrari distributionibus quotidianis, valuatione trium mensium, quibus abesse licitum est, & nu. 2. 3.
- 4 Capitulum, neque Episcopus possunt remittere amissionem distributionum, & nu. 5.
- 6 Canonicus potest lucrari distributionibus quotidianis, si infirmus sit, curam animarum, Capitulo, vel si abest pro seruitio ipsius Capituli.
- 7 Penitentiarius dum confessiones

*non audit, censetur pro presen-
te, similiter si Canonicus est
Theologus, vel Lector, eo die,
quo legit non amittit distri-
butiones. Amplia nu. 8.*

1 **N**on dicitur hic aliqua pro Ca-
nonicis ad consulendum
eorum labori, pro reperienda
decisione infra scriptorū. Primo,
quod Canonici non possunt lu-
crari distributiones quotidianas
ratione trium mensium quibus
abesse licitum est: Sac. Cong. vt
refert, & tenet Paris. de resignat.
q. 10. nu. 65.

2 **S**ecundo, quod non lucraretur et si
esset Vicarius Episcopi, vel ipse
met Episcopus, nisi intersit, quia
in hoc habetur vt Canonicus, &
vt talis etiam sedere, vt supra et
dictum est, c. a collatione, & ibi
glos. de appellat. in 6. sed quoad
sedendum vide supra.

3 **T**ertio, quod non lucrantur et si
interessent per modicum tem-
pus, sed omnibus horis interesse
debent, & per omnes horas de-
bet fieri copartitio distributio-
num, Clem. 11. de etat. & qualic.
& ibi gl. verb. certis horis. Card.
ibidem, & ita etiam declarasse
Sacram Congregationem refert
Nauar. de cler. non resid. conf. 9.
ita etiam habetur in Synodo Die-
cesana Beneuenti sub Illustriss.
Iacobo Cardinali Sabello, Ar-
chiepiscopo. Et non video quo-
modo defendi possit in iure, vt
vni horæ inseruiens lucretur

alias, & vnam horam amittens,
censeatur omisisse alias, dum alijs
horis interfuerit, qui abusus ir-
repsit in Reuerendissimo Choro
Beneuentano, nescio cuius con-
filio, ne dicam pertinacia, credo
tamen de breui tollendum.

4 **Q**uarto, quod non potest Capitulum,
neque Episcopus remittere amissionem distributionum, Nauarr.
loc. cit. Menoch. de arbitr. Iudic.
ad casum 429. nu. 9. & habetur
ex Constitutione Bonif. Octau.
vt citati in Synodo Diecesana
Beneuentana sub Illustriss. Ma-
ximiliano Archiep. alias cit.

5 **Q**uinto, quod licet distributiones
amissæ accrescant presentibus, vbi
est consuetudo, id intellige de
antiquis factis ex fructibus me-
sæ communis, sed distributiones
illæ factæ ex tertia parte fructuum
præbendarum, post Conc. Trid.
interessentibus non accrescunt,
sed vel Fabricæ Ecclesiæ, vel al-
teri pio loco applicantur, ex eo-
dem Conc. de refor. sess. 22. c. 3.
Et hæc distinctio non est mea, sed
Nauarr. conf. 30. de verb. signif.
& ita etiam tenuit Reuerendiss.
Zerola Magister meus in praxi
p. 2. ver. ad quartum. Sed alij
Doctores, nempe Card. Imol. in
cit. Clem. & Couarr. J. 3. var. ref.
c. 13. dicunt, attendendam esse
in talibus consuetudinē, Rebuff.
dicit, quod si consuetudo, vel sta-
tutū sit, vt aliqua summa distri-
buatur presentibus, tunc absen-
tium pars accrescit presentibus:

64. De voce Canonicorum in Capitulo.

si verò sit, ut distribuantur, etiam quantitas tunc pars absentium non accrescit presentibus, in praxi benef. de dispens. de non resid. num. 10.

- 6 Sexto, quod lucrari potest distributiones quotidianas Canonici inferuiens curam animarum ipsi Capitulo, vel si abest pro seruitio Capituli, cap. ex parte 1. de Cler. non resid. Nauarr. cons. 81. nu. 1. eodem tit. Couarr. loco cit. & licet dicatur adesse declaratio ne Sacre Congregationis (quam non vidi) quod Canonicus inferuiens curam animarum, amittat distributiones quotidianas, conformando, me principaliter declarationi, antedicta, si extat, dicerem tamen, quando cura non imminet Capitulo, sed ipsi Canonico, & hoc salua correctione, & attendenda est praedicta declaratio,

- 7 Septimo, quod Penitentiarius dum confessiones audit, censetur pro praesente in Choro, similiter si Canonicus est Theologus, vel Lector, eo die, quo legit, non amittit distributiones, Trid. loc. cit. cap. 8. Gonzal. refert ita declaratum.

coram Greg. XIII. super 8. Cane. §. 7. nu. 180.

- 8 Octavo infirmus lucratur duram infirmitate, si dum sanus erat frequentabat Chorum, Fel. in c. Apostolicam, de except. nu. 12. & dum subito recumbat in loco ubi est Ecclesia, Couarr. loco cit. num. 8. De senibus standum est consuetudini. Capitulum Beneuentanum habuit pro presentibus tres Canonicos senes, & longa infirmitate detentos, his proximis temporibus, & ita antiqua consuetudine receptum esse affirmant.

De Studentibus, id est declaratio Sacre Congregationis per haec verba, Inter cetera, quod si omnes fructus Capituli consistant in huiusmodi distributionibus, absentes studiorum causa percipiant eas, de praeterea parte, quae accrescit inferuientibus, sed non lucrantur eas, quae sunt applicatae pro Missis, aut anniuersariis defunctorum, placuit addere haec, quia & de his in capitulo nostro saepe oriri solent altercationes.

De voce Canonicorum in Capitulo finis.

DE OFFICIO CANONICORVM IN CHORO,

Et de recitandis Horis canonicis tam ab ipsis, quàm
à cæteris obligatis.

(649)

*Post expletum officium Canoniconum in Capitulo,
descenditur ad Chorum.*

SVMMARIVM.

- 1 *Officium Canoniconum in Cho-
ro quid sit.*
- 2 *Matutinum, Prima, & Comple-
torium sunt hora nocturnæ,
cætera verò diurnæ.*

1 fficium Cano-
nicorū in Cho-
ro, est recitare
horas canoni-
cas, vñ decet, &
debet quisque

psallere cū alijs, sed alternatim,
qui vero cum alijs non psalleret,
non satisfaceret, nec faceret fru-
ctus suos, & teneretur restituere,
nec remissio, seu condonatio so-
ciorum ei suffragatur, vt ex Con-
stitutione Bonif. VIII. & alijs ca-
nonicis sanctionibus.

Est multum laudabile, & debitę de-
centiæ proximum, vt Canonici
ad Horas recitandas à Capitulo,
deuotē, & processionaliter Cho-
rum ingrediātur, & Sanctum, seu
Sanctam, cuius nomini Ecclesia

dedicata est, eis obuiam factam
ad amplexandum eos, & ad diui-
nas laudes decantandas allicien-
dum, & eis psallentibus assisten-
dū, adesse, sibi proponant, & quò
deuotius muneri incumbāt, præ
oculis hoc habere sibi quisque
persuadeat, hoc enim modo de-
bitę seruitutis obsequiū omnes
ex corde patefacere, & pensum
attentē, & debita humilitate, &
deuotione soluere studerent.

Et huiusmodi Horę canonicę
debent in Choro dici debitisho-
ris: posset tamen qui priuatē di-
cit, ex aliqua causa præuenire,
facit tex. & gl. in l. 11. ff. de verb.
sign. & tex. & gl. in c. 1. de celebr.
Missar. & regulariter est melius
præuenire, quā præueniri, quo ad
occupatum intellige.

- 2 Nota, quod Matutinū, Prima,
& Completorium secundum ca-
nones sunt Horę nocturnę, cæte-
rę diurnę, vide Io. And. & Abb.
in c. 1. de celebrat. Miss. & Horę
canonicę sunt sacrificiū lau-
dis, quod Deo offertur de fructu

E labio-

majorum, itaque sunt dicendæ verbali expressione, & mente habetur sententia S. Cyrjani : Quid postulas te audiri à Deo, cum tu ipsum non audias.

Quæsitum I.

SVMMARIVM.

- 1 *Officium Canonorum in Choro, & quomodo se habeant greges in eo.*

Quid est officium Canonorum in Choro?

- 1 **D**ic, quod est recitare diuinum Officium secundum Rubricas Breuiarij Romani, vt infra dicitur, & ita se exhibere in hoc munere eorum, exequendo, vt populo Angeli pacis videantur, & sint. i. tanquã mediatores populi ad Deum, eorum orationibus deuotis peccatores concilient Redemptori, & à via impia ad veram vitã perducant, & vt facilius hoc exequi eis succedat, regulas recitandi diuini Officij per quæsitã, tã eis, quã cæteris proponuntur.

Quæsitum II.

SVMMARIVM.

- 1 *Hora canonica unde dicantur.*
- 2 *Quare sunt septem.*
- 3 *In recitatione diuini officij quæque debet se conformare consuetudini Ecclesiæ suæ.*

Quare dicuntur Horæ canonicæ diuinum Officium?

- 1 **D**ic, quod dicuntur Canonice, quia à Canonē institutæ sunt (vt infra etiam dicitur) c. 11. 91. distinct. cap. fin. 12. dist. & clem. 1. de celeb. Missis.

- 2 Sunt autem septem, quia, Septies in dies (vt ex psalmo) laudẽ dixi tibi, ideo sunt septem, præterea sunt septem dona Spiritus sancti, 30. q. 1. c. peruenit. septem sunt dies seculi, hinc dicitur orbis volutus septies, signat beata tempora, septẽ sunt ætates mundi, septem Diaconi, per quos designantur septem Candelabra aurea templi Dei, 93. dist. c. Diaconi, septem vicibus aspergitur de sanguine vituli digito contra Propitiatorium ad orientem per Aaron, Leuitic. c. 16. & quia Aaron idẽ est, quod Sacerdos, qui per has septẽ horas protulit memoriam Vituli. i. Iesu Christi crucifixi, ideo septẽ horarũ, per quas singulis diebus debemus passionẽ Domini meminisse, glos. 6. in c. dolentes, de celebr. Missi. & ibi DD. quidam sunt versus de mysterijs numeri, & significatione horarum, ultra ea, quæ infra etiam habentur.

In Matutino damnatur tempore Christus,

Cum surrexit Primam canit ordo fidelis.

Tertia cum canitur, tunc est cruciamina passus.

Sentia

Sexta sunt tenebra, per mundi climata facta.

Emissus Nona diuinus spiritus hora.

Vespere clauduntur Iesu Christi membra sepulchro.

Christi bisseña custodia traditur hora.

Per bisseñā horam intellige horam duodecimam. i. vltimā diei, vide Io. And. in c. i. de celeb. Miss.

- 3 Nota, quod in recitatione diuini Officij, vt. infra etiā dicitur, debet quisque se conformare cōsuetudini Ecclesiæ suæ, c. nouit. 12. dist. & c. sequenti, & qui contra facit, potest puniri vt transgressor legis, cap. in his, 11. dist. Hæc doctrina satis placuit DD. Io. Baptista Capasso Primicerio maiori, & Simoni Basso Canonico Ecclesiæ Beneuentanæ, dum mecū agerēt de Officio SS. Beneuentanorum, quippe qui Chorū nostrum ut nobilitate generis, ira moribus, & doctrina exornāt.

5 *Hora canonica debent dici cum puritate conscientia, & animi deuotione, & modestia.*

7 *In principio singularum Horarum imploratur diuinum auxilium, quia in Dei nomine omnia facere debemus.*

8 *In exequijs mortuorum quid obseruetur.*

9 *In primitiua Ecclesia ministri ter de nocte interpellati surgebant ad recitandum diuinum Officium, & quare.*

Quid sit diuinum Officium, et Horæ canonicæ, et quando incēpit, et quomodo?

1 **D**ic diuinum Officium esse obligationem diuini cultui debitam a ministris Ecclesiasticis, & electis in seruitium, & in sortem Domini, cui seruire regnare est, hinc dicitur regale Sacerdotium, & septē Horæ canonicæ (vltia ea, quæ infra dicētur) dicuntur cōmuniter ab omnibus Ecclesiasticis ad id obligatis, & dicitur diuinū Officium, quia est actio honesta, quæ prodest dicentibus, vel quia illud debent efficere ministri Domini, & dicuntur Horæ canonicæ, quia debent dici orando, & sunt a canone institutæ, vt in c. 1. & c. dolentes, de celeb. Miss. itaque debent dici orando, & contēplando: vel quia dici debent certis, & regulatis horis ex regula Ecclesiæ recitatis, vide Zaba. c. 1. de celeb. Miss.

E 2 Et

Quæsitum III.

SVMMARIVM.

- 1 *Diuinum Officium, & Hora canonica quid sint, & quando incēpit, & quomodo.*
- 2 *Oratio Pater noster, debet præcedere omnes alias, & nu. 6.*
- 3 *Recitans Horas canonicas quid meretur.*
- 4 *Beneficiatus obligatur ad Horas canonicas, vt satisfacias pro Fūdatoribus beneficiorū.*

- 2 Et oratio Pater noster, ante Horas dicenda est, nam rationale est vt illa oratio præcedat, quæ author salutis instituit, & ita post Horas dici debet, vt habetur in c. id semper, de consecr. dist. 5.
- 3 Et qui tenetur ad recitandum Horas canonicas, si fuerit in gratia meretur augmentum gratiæ, & diminutionem pœnæ, sicut qui facit alia opera bona, de pœnit. dist. 3. c. si quis autem, si non fuerit in gratia, tunc non meretur augmentum gratiæ, sed alia plura, vt minus supplicium, bonum temporale, citius cōuersionem, c. quod quidē, de pœnit. & remiss. Adde, quod Diabolus non habet tantam potestatem, quam haberet, si talia non faceret, & valet ad habitationem ad bonum, & hæc intellige de operibus, quæ sūt extra charitatem, tamen ad honorem, & glōriam Dei, nō de illis, quæ fierent propter vanam gloriā, quia de his dicitur, Receperunt mercedem suam, & non mercedem, sed pœnam merentur, de pœnit. dist. 4. c. si quis.
- 4 Et sciatur etiam, quod beneficiatus obligatur ad Horas canonicas, vt satisfaciāt pro Fundatoribus beneficiorum, Card. Sancti Syxti in cap. cantantes, 92. dist. quæ Horæ non possunt dici sine oris expressione, D. Th. 2. 2. q. 83.
- 5 Horæ canonicæ debent dici cum puritate conscientiæ, animi deuotione, & modestia, nā si cor non orat, frustra lingua laborat.
- Et sunt census debitus Deo ab Ecclesiasticis personis, quæ viuūt de patrimonio Christi, idest sunt quasi tributū, DD. & Card. in Clem. 1. de celeb. Miss.
- In primitiua Ecclesia quisque ad libitum cantabat quæ ad Dei laudē pertinebant: sed ab initio obseruabatur ab omnibus pro Officio dici orationem Domineale, & Symbolum Apostolorū, D. Hieronymus postea iussu Damasi Papæ ordinauit Officiū cum psalmis per ferias, deinde D. Gregorius, & Gelasius addiderunt orationes, cantus, & responsoria lectionibus, & Euangelij, & alij DD. & Sancti Ecclesiæ addiderunt alia, diuersis succedentibus temporibus, & ex rationabili causa bene visa Summis Pontificibus pluries est mutata forma recitandi diuinum Officiū: semper tamen credendum est ex Spiritus sancti inspiratione.
- 6 Et laudabili consuetudine introductum est, vt in principio, & in fine dicatur oratio Dominica, & Symbolum Apostolorum ad repellendas malas cogitationes, & in Concilio Gorunt. statutum fuit, vt dicantur non solū in recitatione Officij Domini, sed etiam post singulas Horas Beatæ Mariæ Virginis, & initio præmittatur Saluatio Angelica, & in principio singularum Horarum imploratur diuinum auxi-

auxilium, quia sine eo nihil possumus facere, & quia in Dei nomine omnia debemus facere, quæst. vltima, cap. obseruetis. Et quoniam tribus modis peccatur, corde, ore, opere, ideo ad Completorium dicitur, Conuertere nos, contra peccatum cordis, ad Matutinum dicitur, Domine labia mea aperies, contra peccatum oris, ad alias Horas dicitur, Deus in adiutorium meum intende, propter peccata operis, & quoniam in peccatis cordis, & oris est aliquid operis, dicitur in omnibus Horis, Deus in adiutorium meum intende, Monachi incipiunt à Deus in adiutorium meum intende, quia sine adiutorio Dei nec cor, nec os possunt aliquid boni dicere.

Vel ideo inchoatur Officium à Domine labia mea aperies, signato prius ore signo Crucis, quia minister Ecclesiæ debet aperire os principaliter ad laudem in recitatione diuini Officij, meditando gratiam redemptionis per Crucem factā, & qui diceret ob lucrum tanquam finem principaliter intētum, committeret simoniam mentalem, S. Thom. quod lib. 8. q. 6. art. 1. & alibi diximus.

- 8 In exequijs tamen mortuorū nec Deus in adiutoriū, nec Gloria Patri dicimus, quia in illis Saluatoris exequias imitamur, in quibus hæc cessant, Duran. lib. 4. Rational. c. 2.

9 Et notandum, quod in primitiua Ecclesia ministri ter de nocte interpellatim surgebant ad recitandum diuinum Officium, designātes tria tempora, scilicet ante Legem, Legis, & Gratiæ. Primo enim circa primum somnū, quando vulgus solet ire dormitum, & vocabatur primum. Nocturnum, in quo Pontifex, & ministri Ecclesiæ surgebant, & vocabatur Vigilia. Ad secundum Nocturnum circa noctem surgebant ministri simul cum coniugatis, tam viris, quam mulieribus. Ad tertium surgebant omnes communiter. Duran. lib. 5. c. 3. qui etiam alia huc pertinentia diffusè ponit.

Et in fine Officij, vel Horarum, quando est terminandum, dicitur Antiphona Salue Regina, vel alia pro tempore, vsu Ecclesiæ.

Quæsitum IV.

SVM MARIVM.

- 1 *Recitatio Horarum Canonicarum est de precepto.*
- 2 *Presbyteri ad recitationem Horarum Canonicarum tenentur sub pena peccati mortalis. Amplia nu. 3.*
- 4 *Culpa non debet asferre commo dum delinquenti.*
- 5 *Clerici, vel in prima tonsura constituti non tenentur recitare diuinum Officiū, sed obligantur ad Officium B. M. V.*

An sit præceptum de recitandis 4 & culpa non debet asferre com-
Horis canonicis?

1 **D**ic, quòd sic, vt habetur in
c. Præsbyter, 91. dist. c. 1.
& c. dolentes, de celebr. Miss. præ-
terquàm quod habetur ex san-
ctissimæ Ecclesiæ consuetudine,
& Patrû traditionibus, vt lib. 8.
Constitutionum Apostolicarum
Beati Clementis c. 40. & apud
Beatum Cyprianum de oratio-
ne Domini, serm. 6.

2 Tenentur ad recitationē diui-
ni Officij, seu Horarum canonica-
rû sub pœna peccati mortalis
Præsbyteri, vt in d. c. Præsbyter,
& in c. 1. de celeb. Miss. Ac etiàm
Subdiaconi, & Diaconi, vt d. c.
dolentes, licet Caiet. in verb. Ho-
ra canonica, & Nauarr. de Hor.
can. sentiant Subdiaconum, &
Diaconum non teneri ex aliquo
decreto, vel constitutione Eccle-
siæ expressè, sed ex quadam vni-
uersali recepta cōsuetudine, sed
eos teneri etiàm ex præcepto, est
cōmunis opinio D. Anton. 3. p.
tit. 13. cap. 14. §. 1. Palud. in 4.
dist. 15. q. 5. art. 1. Sil. in Summ.
in verb. hora.

3 Itaque tenentur tam Presby-
teri, quàm alij in sacris ad reci-
tationem diuini Officij, etiàm si
essent excommunicati, suspensi,
depositi, degradati, & interdicti,
DD. d. cap. Præsbyt. d. 28. Sil. &
alij loc. cit. Nauarr. c. 7. nu. 16. &
seqq. de Hor. canon. & ratio est,
quia pœna non debet suffragari,

modum delinquenti, tum etiàm
quia censuræ, & pœnæ, vt supra,
nō tollūt Ordinis characterem,
aut Religionis professionē, qua-
rum occasione tenetur quis ad
Horas canonicas, licet priuent
fructibus, vel etiàm ipso benefi-
cio. Sed ij nō possunt publicè re-
citare, nec in Ecclesia cum alijs,
sed priuatim, ac si essent laici,
nec possunt dicere, Dominus vo-
biscum, sed loco ipsius debent di-
cere, Domine exaudi orationem
meam, & est communis opinio
DD. cit. & aliorum.

5 Constituti in minoribus, vel
prima tonsura non tenentur re-
citare diuinum Officium, & est
communis opinio, quicquid di-
cat glos. in c. fin. dist. 9. 10. And.
& Abb. in c. 1. de celeb. Miss.

Sed aliqui dixerunt, constitu-
tos in minoribus, & prima ton-
sura teneri plusquàm laicos ad
dicendum aliquam orationem in-
determinatā, licet id neget Ang.
in verb. Hora canonica, nu. 3.

Tu dic eos obligari ad Officiū
B. M. V. vel ad canticum gradus,
& hoc vel ex consuetudine ap-
probata à Superioribus, vel ex
præcepto Episcoporum eos ordi-
nantium, Nauarr. de Hor. can.
c. 9. nu. 12. & 17. qui asserit, hanc
obligationem non esse sub mor-
tali, quia nunquam ita fuit rece-
pta, sicut nec consuetudinem
antedictam, sed tantum sub ve-
niali, Nau. loc. cit. nu. 14.

Quæ-

Quæsitum V.

S V M M A R I V M.

- 1 *Beneficiati tenentur recitare diuinum Officium, etiam si sint tantum prima tonsura initiati. Limita nu.2.*
- 3 *Habens plura beneficia non tenetur recitare plura Officia, sed semel tantum.*

An beneficiati teneantur recitare Horas canonicas?

- 1 **D** Ic, quod sic, etiam si sint tantum prima tonsura initiati, & est communis opinio in c. 1. de celebr. Miss. & colligitur ex cap. fin. dist. 92. & c. quod a te, & c. diuersis fallacijs, de cler. con iug. & ratio est, quia beneficium datur propter Officium Horarum canonicarum. Et obligatio hæc quo ad beneficiatos est de iure naturali etiam, non solum ex præcepto Ecclesiæ, Sil. in verb. Horæ, q. 2. Nau. de Hor. can. nu. 3. & ratio est, quia cum beneficiati habeant ab Ecclesia beneficium fundatum, & dotatum non nisi propter Officium recitandi Horas canonicas, tenentur beneficiati iure naturali, & ex debito iustitiæ ad recitandum Officium.
- 2 Secus est de illis, qui non ut Clerici, sed ut laici participant de fructibus ecclesiasticis, ut qui habet fructus beneficii, ut legat Theologiam, & simil. quia ij

pro eorum labore percipiunt.

3 Est hic notandum, habentem plura beneficia non teneri ad plura Officia, sed tantum ad semel recitandum in die, D. Th. quodlib. 1. art. 13. Io. de Rui. de Hor. can. q. 9. Nauarr. in miscellaneo 60. & ita habet consuetudo ubique approbata, & ratio est, quia ex quo quis obtinet plura beneficia, videtur cum eo dispensatum tacite à Summo Pontifice id sciente, & tolerante, & hoc in beneficijs ad collationem Episcoporum, & inferiorum collatis, nam in collatis ab eius Sanctitate est expressa dispensatio, cum exprimantur obrenta, vel dicendum posse etiam Episcopos dispensare, ut licet quis plura beneficia obtineat, unum tamen Officium tanquam vna persona recitet, & ita est receptum vniuersali consuetudine, quæ habet vim legis, nec est tenendum cum Gabr. Parisien. in tra&. de coll. benef. qui contrarium sentit, quod etiam tenuit Dionys. Carthus. de plural. benef. art. 1.

Notandum tamen, quod qui habet beneficium iniusto titulo, & inualido, non tenetur ad Horas canonicas, nisi esset in sacris, vel nisi ratione priuilegij, quo gauderet ob beneficium, tenetur tamen illud resignare, & fructus male perceptos restituere, quicquid dicant Nauarr. & alij loc. citat. aliàs esset in statu peccati. Idem dic de habente plura beneficia inualide ei collata.

Quæsitum VI.

SUMMARIUM.

- 1 *Habentes beneficium tenue, etiã si non sufficiat ad vitæ sustentationem, tenentur recitare Officium.*
- 2 *Habentes Cappellaniã à persona ecclesiastica etiã tenentur.*
- 3 *Item obtinentes Prioratus, vel Abbatias quouis titulo.*
- 4 *Item Clerici seculares constituti in sacris, Beneficiati, Religiosi, & Moniales professi Choro deputata. Ampliam. 5. 6. 7. 8. 9. 11. limita nu. 10.*

An habentes beneficium tenue teneantur recitare Officium, etsi non sint in sacris?

- 1 **D**ic, quòd sic, & est communis opinio, etiam si beneficiũ sit ita tenue, vt non sufficiat eis ad vitæ sustentationem, gl. in cap. cle. distinct. 91. Tabien. & Summist. omnes in verb. Hora. D. Anton. 3. p. tit. 13. cap. 4. §. 1. Nauarr. loc. cit. nu. 22. & in man. cap. 25. nu. 202. Quicquid dicat Sotus in 4. q. 5. art. 3. qui negat teneri, nisi beneficium excedat valorem sex, septẽ, vel octo ducatorum annuorum, quã sententiã approbat Victoria, immò tenentur etiam si nullã perciperent vtilitatem beneficij, contra Sil. verb. Hora. §. 2. Et ratio qua-

re teneantur est, quia beneficium datur, vt Clericus per illud deputetur diuino cultui, nõ vt is sustentetur, quòd si non sufficiet, ei imputetur, qui illud acceperat cum onere recitandi Horas canonicas, & hæc est cõmunis sententiã, vt quis teneatur ad Horas canonicas ratione cuiusunque beneficij, quouis nomine nuncupati, siue sit tenue, siue pingue, siue curatum, siue simplex, quod dicitur præstimonium, vel præstimoniale; siue habeat iurisdictionem, siue nõ habeat, siue administrationẽ Ecclesię, siue non, siue sit omnino simplex, & cũ nullo onere seruitiij, nec requirat residetiã, Nau. de Hor. can. c. 21. num. 9. Sot. de iust. & iur. lib. 10. q. 5. art. 33. Et ratio est, quia beneficiũ quantumvis simplex Clericis tantũ confertur, & inter beneficia ecclesiastica numeratur, Nauar. in man. c. 25. nu. 122. & habetur inc. quoniam, de præbend. in 6. Similiter tenentur ad Officium habentes beneficium, quod vocatur Cappellania collatiua, quæ de iure communi nõ datur nisi personæ ecclesiasticæ à persona ecclesiastica, & obtinens per se, vel per aliũ inseruit.

Sed quando huiusmodi Cappellania non datur à persona ecclesiastica, secus esset, vide Nau. loc. cit. de Hor. can. c. 20. nu. 17.

3 Sed tenentur obtinentes Prioratus, vel Abbatias siue in titulum, siue in commẽdam, siue ad tem-

tempus; siue in perpetuum, cum iure percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem, si haberet, & hoc procedit etiã si non habuerit propriè titulum cum Officio proprio Superioris, Prioratus, vel Abbatia, vt Abbatis, vel Prioris, quia adhuc quo ad onus recitandi Officium dicuntur supranominata beneficia ecclesiastica. Idem dic de habente beneficiũ, quod dici solet manuale, quod est reuocabile ad nutum illius, qui contulit, & hoc non propriè ratione beneficij, sed ratione talis Officij.

4 Et hic sciatur quatuor genera personarum sub pœna peccati mortalis teneri ad recitationem diuini Officij, s. Clericos seculares constitutos in sacris, Beneficiatos, Religiosos, & Moniales professas Choro deputatas ex cõsuetudine, vel statuto Religiosorum, Medin. de orat. q. 7. licet Aliqui assument, nõ teneri ex vi professionis, cũ aliqui Religiosi professi non teneantur, nisi cum sacros Ordines suscipiunt, Nau. in manua. c. 25. nu. 97.

5 Cum his tenentur etiã Monachi professi, deputati ad Chorum, etiam si nõ essent in sacris, & habitu derelicto, siue culpa eorum, siue spontè, vel cum habitu extra Monasterium degant, Nau. c. 7. nu. 20. de Hor. canonicis, sed non tenentur Nouitij Religionis, secundum communem opinionem Nauar. loc. cit. Sil. in verb. Hora,

q. 2. licet Alij, vt Palud. in 4. sentiant contrarium, sed prima opinio est probabilior.

6 Tenentur etiam laici Religiosorum professi recitare Officiũ diuinũ eis præscriptum à regula Religionis, aut constitutione à Papa approbata, vt tot orationes Dominicas, & tot salutationes Angelicas loco Horarum canonicarũ, & omittentes peccant mortaliter, D. Antonin. 3. part. tit. 13. cap. 4. §. 6. Nauar. c. 25. nu. 97. in manua. licet Sotus, & Sil. teneant contrarium, sed melior est sententia D. Anton.

7 Tenentur etiam Religiosi professi Militiæ S. Ioannis Hierosolymitani, S. Iacobi de Spada, S. Stephani loco Horarum canonicarum dicere certum numerũ orationum Dominicalium, & omittentes peccant, iuxta eorum Militiæ institutionem.

8 Tenentur et Religiosi vtriusq; sexus Tertij ordinis, si habet modum viuendi religiosum, à Sede Apostolica approbatum, & si habent Officium determinatum, Tabien. verb. Hora, nu. 9. Felyn. in c. nullus, de for. compet.

9 Tenentur etiam pensionarij, si vt Clerici obtinent pensionem super fructibus beneficiorũ ecclesiasticorum, sed ad Horas B. Virginis tantum, & omittentes peccant mortaliter, & tenentur restituere pro rata ex Constitutione Pij V. Nau. in man. cap. 25. nu. 222. & 108.

Sed

10 Sed non tenentur qui non habent pensiones vt clerici, vt sunt aliqui laici obtinētes pro aliquo facto in bello, vel alia occasione, nam pensio potest etiam laicis concedi, c. possessiones, 16. q. 1. & q. 6. c. illud.

11 Et his adde teneri ad recitationem diuini officij eos, qui vt supra obligati sunt, etiam si peregrinentur, & quò ad beneficiatos, etiam si per Vicariū beneficio inseruiāt, quia onus recitandi diuinū officium est personale, & sequitur personā, Immodò tenentur etiam si non ipsi, sed eorum consanguinei percipiāt fructus beneficij, aliās pecc. mort. Nau. c. 25. nu. 103. Et consanguinei exigentes fructus beneficij, tenentur restituere beneficiato petēti. Abb. in c. tua nos de testam. etiā si fuerint parētes beneficiati, quia pater beneficiati non habet vsum fructuum super redditibus beneficij, qui sunt peci l ū, quasi castrense clericici, vide Affl. decif. 241. Secus si parentes essent pauperes, quia possent exigere, dummodo filij non essent in eadē necessitate, possent etiā parentes compensare alimenta filio prastita super fructibus beneficij, Alex. conf. 210. & Alij.

Quæsitum VII.

SUMMARIVM.

1 Beneficiati, vel in sacris constituti statim obligantur ad re-

citationem diuini officij, & declaratur Concil. Lateran. sess. 6.

2 Coadiutor datus alicui Presbytero ratione Coadiutoria, si non obligetur, tamen tenetur recitare diuinum officij propter defectum principalis, declar. n. 3.

An detur aliquod tempus beneficiato, vel in sacris initiato ad recitandum Officium?

1 **D**ic, quod statim obligatur ad recitandum diuinum Officium, aliās peccat mortaliter, & tempus sex mensū cōcessum beneficiato à Cōc. Lateran. sess. 6. debet intelligi, quod excuset beneficiatos à restitutione fructuum, non autem à peccato mortali, ita vt liceret per sex menses non recitare Officium, Nauar. c. 25. nu. 222.

2 Hic nota, Coadiutorem datū alicui Presbytero etiam ratione coadiutoria, si aliās non obligetur, teneri ad recitationē diuini Officij propter defectum principalis, si ipse suscepisset totum onus Ecclesiæ, Medin. tract. 8. q. 7. de orat. In illis tamē diebus, in quibus ex suo officio tenetur publicè supplere in recitationē Horarum canonicarū pro principali adiuto, & hoc ratione obligationis coadiutorie, Medin. vbi supra, præsупposito, quod coadiutus satisfacere non possit: sed

in

in hoc est attendendus tenor eo
 3 adiutorie, nā si datus est Coadju-
 tor, ut solummodo certis diebus
 festis coadiuvet beneficium in
 Officio persolvendo, tunc in illis
 diebus tenetur, si verò est datus
 solummodo ad alia ministeria,
 Ecclesie, & non ad Horas cano-
 nicas, tunc ad illa tenetur, & non
 ad Horas canonicas.

Quæsitum VIII.

SUMMARIVM.

1 *Horæ canonice sunt septem, &
 declarantur per totum qua-
 situm.*

Quot sunt Horæ canonice?

1 **D**ic, quod sunt septē, partim
 nocturnæ, & distinguuntur
 in tres nocturnas, & dicitur Ma-
 tutinum cum Laudibus, aliqui
 etiā addunt Completorium, quod
 debet dici in crepusculo, vel etiā
 postea, Io. And. in c. 1. de celebr.
 Miss. Reliquæ verò sunt diurnæ.
 Nocturnæ significāt tempus, quo
 humanum genus tenebatur ob-
 sessum à Diabolo, quo tempore
 antiqui Patres laudabāt Deum,
 & precabantur liberationem sa-
 crificijs, & oblationibus, & pre-
 cibus obscurè, & per mysterium
 significantibus. Diurnæ verò si-
 gnificant tempus gratiæ, cū
 Christus redemit nos, Archid.
 dist. 93. d. c. Præbyter.

Et sunt septem, nec plures, nec
 pauciores, ita ab Ecclesia ordi-
 natæ ad memorandum septem
 horas, quibus Passio Christi cō-
 pleta fuit, nam Matutinum signi-
 ficat capturam Christi in tertia
 hora noctis, & omnia, quæ tunc
 illi contingerunt de nocte, ut ap-
 prehendi, ligari, à discipulis de-
 relinqui, ad Pontifices adduci,
 accusari de falso, de blasphemia
 iudicari, velari, conspui, irrideri,
 cædi, & alijs.

Prima, quæ recitari debet di-
 luculo, ut innuit hymnus, Iam
 lucis orto sydere, significat quan-
 do coram Pilato fuit accusatus,
 & ab eo examinatus. Tertia si-
 gnificat, quando fuit crucifixus
 vocibus Iudæorū. Sexta, quando
 fuit præparata Crux pro eo cru-
 cifigendo, & quando fuit spolia-
 tus, & in ea distentus, & cōfixus.
 Nona, quando fuit in Cruce ele-
 natus. Vespere, quādo post mor-
 tem fuit lancea percussus. Hinc
 Ecclesia in principio Vesperum
 vitur Psalmo, in quo fit mentio
 per sessionem à dextris de Filio
 Dei, & de eius æqualitate cum
 Patre. Completorium significat,
 quādo fuit positus in sepulchro.

Præterea septenario numero
 voluit Ecclesia Horas canonicas
 comprehendere, quia satis myste-
 riosus hic numerus est in sacra
 Scriptura, nam septem diebus
 mundus creatus est, septem Sa-
 cramentis Ecclesia ex sanguine
 Christi recreatus est, septē donis
 Spi-

Spiritus sancti illuminatus, septē petitionibus, vt à Domino necessaria sibi quo ad spiritualem, & temporalem vitam petat instructus, præterea septem sunt mundi ætates, & ita septem horis passio Christi completa est.

Quæsitum IX.

SUMMARIVM.

- 1 *Habens Prioratum, vel Abbatiam in titulum, vel commendam cum perceptione fructuum, tenetur ad recitationem diuini Officij.*
- 2 *Renuncians beneficium, reseruatis sibi omnibus fructibus, etiam tenetur. Limita nu. 3.*
- 4 *Habens Canonicatum, & præbendam, si de vno tantum percipit fructus, etiam tenetur.*
- 5 *Item absens causa studij. Amplia nu. 6.*

An teneatur ad Horas canonicas habens Prioratum, vel Abbatiam in commendam, cum perceptione fructuum?

- 1 **D**ic, quod sic, etiam si non habet titulum, & eo magis si habet etiam titulum, quia est beneficium vtroque modo, cap.
- 2 nemo, de elect. in 6. Sicut tenetur etiam qui renunciat beneficiū, reseruatis sibi omnibus fructibus, & hoc autoritate Sedis

Apostolicæ, sicut etiam tenetur, qui nudum titulum habet, dummodo sponte, & non coactè acceptauit resignationem, Nau. de Hor. canonic. c. 7. nu. 30. & ratio est, quia sponte sibi onus imposuit, & licet nō percipiat fructus modò viuente, & nunciante, percipiet post eius mortē, interim habet titulū, & ius in beneficiū, & hoc procedit, dummodo titulari sit liberū inseruire Ecclesiæ ei resignatæ, & pro seruitio aliqua pars fructuum in singulos annos assignata sit, nam alias nō teneretur, nisi post mortem resignantis, cum fructus percipiet.

3 Similiter nō teneretur ad Horas canonicas, qui coactus acceptauit beneficiū sine fructibus, sicut etiā non teneretur quicunque, qui licet obtinuerit beneficium, & possessionem, tamē sine eius culpa non potest percipere vllos fructus, nec, per eum stat percipere, Nauarr. de Hor. can. c. 9. nu. 28. Caiet. & Alij in verb. Hora.

4 Sed teneretur qui habens Canonicatum, & Præbendam, tantūmodo perciperet fructus Canonicatus, & non posset percipere fructus præbendæ, vel aliorum beneficiorum, vel eius culpa amittit.

5 Nec excusaretur ab Horis canonicis, qui abest causa studij, etiam si de licentia superioris, & per alium inseruit beneficio, & ratio est, quia, vt dictum est, hoc

hoc onus est personale, & non potest per alium portari, vt communis est sententia, & præcipue D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 4. §. 1.

- 6 Hinc sequitur teneri etiam non uos Canonicos, seu beneficiatos, qui iuxta Ecclesiæ consuetudinem, aut statuta, vel priuilegia, vt in primo, vel secundo anno nullus fructus percipiant quia conuertuntur in vsum fabricæ Ecclesiæ, aut alium vsum applicati sunt, quia sunt verè beneficiati, fructus postea percepturi, & statuta moderatus sit Ioan. Papa 22. in extrauag. quadam, quæ incipit: Suscepti regiminis, de sedè vacante, vt detur etiam portio, vel dimidia pars, vbi sunt statuta huiusmodi, vel consuetudo.

Quæsitum X.

S V M M A R I V M.

- 1 *Beneficiatus, an teneatur dicere Officium statim post collationem, etiam non capta possessione. Adducuntur multe opiniones.*
- 2 *Possidens beneficium nulliter, non tenetur recitare Officiū. Item nec intrusus nu. 3. Item nec Subdiaconus dispensatus adducendum uxorem. num. 4. Item nec qui non est adeptus possessionem beneficij, num. 5. Item nec cæcus. nu. 6. Item nec aliqui alij. nu. 7. 8.*

An beneficiatus teneatur dicere Officium statim post collationem, etiam non capta possessione?

D Ic, quòd alij dicunt non teneri ante possessionē pacificam, vel ante illud tempus, quo per eum stat, quo minus apprehenderit illam, Palud. 4. dist. 15. q. 5. art. 1. & alij subscribunt huic sententiæ, aliqui dicunt hūc beneficiatum teneri post collationem factam, & ab eo acceptatam, quia erat absens, Nau. c. 7. nu. 29. de Hor. can. & tunc tenetur à die, qua consentit collationi in eius personam factæ, etiam ante possessionem.

Sed in hoc proposito collationem non intelligas præsentationē in beneficio iurispatronatus, vel electionem, quia post hanc requiritur institutio, aut confirmatio Superioris, quæ est loco collationis, & hoc procedit etiā si per eum stat, quo minus postea acquireret possessionē, & ratio est, quia per solam collationem acceptatam, acquiritur plenū ius in beneficio. Hinc si tunc moretur sic beneficiatus ante possessionem, beneficium diceretur vacare. Aliqui dicunt non teneri ante captam beneficij possessionem, & ita probant per Nauarr. lib. 3. de celebr. Miss. conf. 14. & ita esse in praxi Paris. de resig. benef. q. 9. num. 23. sed Nauarr. oppositum dicit de Hor. can.

Nota

- Nota hic, quod regulariter tenetur recitare Officium, qui obtinet beneficium, vel constitutus in sacris. Limita in eo, qui possidet beneficium nulliter, Sayr. decis. 10. de ætat. & qual. quia
- 3 æquiparatur intruso, qui nec tenetur, secundum Fab. in dec. 40.
 - 4 C. de Epif. & cler. Limita in Subdiacono dispensato ad ducendū uxorem, idem decis. 20. de celeb.
 - 5 Missar. Limita in eo, qui non est adeptus possessionem beneficii, idē Sayr. decis. 14. de celeb. Miss.
 - 6 Limita in cæco, Balb. decis. 523. p. 3. & Sayr. loc. citat. decis. 15.
 - 7 Limita in militibus, religiosis, pensionarijs, qui nec tenentur recitare Officiū B. M. V. Limita in obtinente beneficium, cuius fructus fuerunt sequestrati, vel quod est litigiosum, Balb. decis. 22. p. 1. Intellige, si timet fouere malam causam, nec sperat fructus in futurum.

Quæsitum XI.

SUMMARIVM.

- 1 *Quæsitum resolvitur cum distinctione.*

An teneantur ad Officium, qui prætendunt ad beneficium litigiosum, et fructus sunt sequestrati per Iudicem?

- 1 **D** Ic distinguendo, quod ille, qui obtinuit beneficiū li-

tigosum, si certè, vel probabiliter credit se obtenturum victoriam litis, tenetur recitare, quia habet titulum, & sperat fructus, sed si timet se foueri malam causam, & quod priuabitur, non tenetur, si verò dubius est, si est in possessione tenetur, quia ipse potior est altero collitigante, quia est in possessione. Si verò neuter sit in possessione, tutius est, ut vterque recitet, quia in dubio tutior via est eligenda ad euitandum periculum peccandi.

Quæsitum XII.

SUMMARIVM.

- 1 *Obligatio recitandi Horas canonicas est partim de iure diuino, et partim de iure positivo, declara nu. 2.*
- 3 *Condemnati ad triremes, vel ad carceres, vel ad aliam penam corporalem, vel spirituales abducuntur recitare Officium.*

Quo iure mandetur recitari diuinum officium, positiuo, vel diuino, et quo iure Religiosi teneantur ad illud?

- 1 **D** Ic, quod obligatio recitandi Horas Canonicas est partim de iure diuino, quia persona Deo dicata debet de iure diuino persolvere Deo sacrificiū lau-

laudis, & orare pro populo, de cuius bonis sustentatur, c. cum secundum, de præbend. Partim verò est de iure positiuo, vt dicatur illò, vel illo modo, in tali, aut tali tẽpore, & hora, vel loco, &c. & vt dicatur tale Officium, vel aliud, itaque debet persona ecclesiastica obligata ad Horas, illas recitare, prout ei præscribit Ecclesia.

- 2 Quo verò ad Religiosos, si vi religionis, vel quod sunt Choro deputati, aliqui dixerunt teneri de iure diuino eo ipso, quod sunt totaliter diuino cultui addicti, & sustentantur redditibus ecclesiasticis, & Monasterij, Aug. de Ancon. de potest. Eccl. Tabien. ver. Hora, nu. 20. Palud. 4. dist. 15. q. 3. art. 1. Aliqui dixerunt obligari iure ecclesiastico eo ipso, quod Pontifex eos approbavit, vt essent deputati ad Chorum, & professi. D. Antonin. 3. p. tit. 3. c. 4. §. 5. Soc. lib. 10. de iust. & iur. q. 5. art. 3. Nauarr. c. 7. num. 4. de Hor. can. Aliqui dixerunt eos teneri ex sola consuetudine recepta in Religionibus approbatis, quæ habet vim legis, & obligat ad mortale nõ omnes professos, sed illos tantum, qui iuxta Religionis institutum sunt deputati ad Chorũ, & hos teneri recitare sub mortale, & non alios, etiam professos, qui sunt destinati ad alia ministeria Religionis, secundum eius institutum, vt ad legendum, vel prædicandum, & alia,

vel ad militiam, vt sunt Equites Sancti Ioannis Ierosolymitani. Eadem ratione dicas teneri ad Horas etiam Moniales professas ad Chorum destinatas ex eadem consuetudine, Nauarr. loc. cit. nu. 21. Tabien. nu. 7.

Et hic nota, quod si aliquis destinatus ad Chorũ, qui non esset in sacris, de licentia sui Superioris redigeretur in ordinem conuerforum, & fieret extra statum priorem, nõ teneretur ad Horas canonicas, quia cessauit obligatio ex deputatione ad Chorum, ob mutationem status.

- 3 Et nota hic, quod condemnati ad trirèmes, vel ad carceres, vel ad aliã pœnam corporalem, vel etiam aliquam pœnam spiritualem, adhuc tenentur recitare, sic etiam depositi, & degradati.

Quæsitum XIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Omittens recitare totum Officium, vel partem notabilem, puta quãdam horam, vel plures, peccat mortaliter. declara nu. 4. 5.*
- 2 *Omittens recitare Matutinum ex obliuione potest recitare ante mediam noctem diei sequentis.*
- 3 *Omittens recitare horas Canonicas committit vnum peccatum mortale, non septem.*

Quod

Quod peccatum committatur in omissione Horarum canonicarum, et quot modis?

I D Ic, q̄ est communis opinio peccari mortaliter omittere totum Officium, vel partem notabilem eius, puta vnā Horā, vel plures (nisi haberet animum adimplendi eadem die) sine causa legitima, vel ex negligentia, notabili, aut ex industria, etiam citra scandalum, & contemptū, licet Angel. in verb. Hora, nu. 10. & Riccard. in 4. sent. tenuerint non esse pecc. mor. omittere etiā ex industria, & negligentia culpabili, nisi adsit contemptus, & scandalum aliorum, sed tenendum est cum communi.

2 Hinc sequitur omittentem, Horas canonicas, & præsertim Matutinas, peccare mortaliter, & si ex obliuione, potest si recordatur infra tempus, quo in illa die obligatur, recitare, quod est à principio diei, vel à media nocte diei, vsque ad aliam mediam noctem sequentem, sed transacto hoc termino, non tenetur quis sequenti die supplere, quia obligatio recitandi est onus diurnū, quod non transfertur in aliū diē, atque ita, qui ex industria, vel ex obliuione culpabili, seu inculpabili omisisset, si est intra tempus diei potest supplere, immò potest recitare Matutinum cum Laudibus in die præcedenti post Completorium, & hoc est lau-

dabilius, quā postponere, sed rationabilius est recitare horā competentī.

3 Hic sciatur, qui omisit omnes Horas canonicas non septē peccata commisisse, sed vnum, etiā si ex industria, vel negligentia culpabili, ita etiam si omitteret vnā Horam, vel plures simul, vnum peccatum committeret, & est communis sententia cōtra Tabienam tenentem committere tot peccata, quot Horæ omittuntur, ver. Hora, §. 18. & quare cōmittatur vnū peccatum est, quia vnum præceptū omittens transgreditur, sed grauius peccat, qui omnes Horas, vel qui plures omittit, quā qui vnā. Posset tamē quis in omissione Horarum canonicarum plura peccata committere, cum proponit dicere, v.g. Matutinū, & omittere Primam, & deinde proponit non dicere Primam, nec dicit, & omittere Tertiam, & omittit, & sic de alijs, tunc tot peccata cōmittit, quot Horas separatim omittere proponit, & consentit, intellige interruptis actibus, & mediante mora. Ita est, qui in pluribus diebus omitteret omnes Horas, plura peccata cōmitteret, quot sunt dies, quibus prætermisum est Officium, & hæc peccata vocantur peccata omissionis, quando quis sine actu expresso volūtatīs omittit Officiū, sed quando actu expresso volūtatīs proponit nō recitare, tūc cōmittit peccatum com-

commiſſionis, quod idē eſt numero, cum peccato omiſſionis, contra Silu. in verb. Hora, q. 12. & Nauar. loc. cit. nu. 6. & 7. qui dicunt in hoc caſu eſſe diſtinctū peccatum omiſſionis à peccato commiſſionis, itaque tunc tot peccata committūtur, quot Horas ſeparatim diuerſis actibus interruptis, mediāte mora, quis proponit omittere, & omittit, nā in vnoquoque actu tota malitia peccari completur circa transgreſſionem præcepti de recitandis Horis canonicis.

4 Et quoniam ſupra dictum eſt peccare mortaliter eū, qui omitteret partem notabilē, per partem notabilem quò ad omnes Horas intellige vnam, vel plures Horas. Sed in Horis maioribus, vt in Matutino, & Laudibus, & Veſperis, pars notabilis eſſet quarta, vel quinta pars cuiuſcūque Horæ, & nō minor, vt omiſſio longi pſalmi, vel lectionum, ſed omittere partem aliquam minorem, vt Capitulum, Commemorationem, Verſiculum, Reſponſorium, pſalmum breuem, lectionem breuem, & ſimil. peccaret venialiter.

5 In Horis verò breuioribus, vt Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Cōpletorium, pars notabilis eſſet tertia pars cuiuſcūque Horæ, & ſciatur omittentem partem notabilem, vel aliquam Horam teneri infra illum diem ſupplere, alias continuat peccatum mort.

ſed ſi non ſuppleret aliquā partem leuem, peccaret venialiter. Videndus Azor. in ſumm.

Quæſitum XIV.

SVMMARIVM.

- 1 *Recitans Officium ſolus, vel cum alio ita velociter, vt nō poſſit percipere verbum, vel eius ſenſum, non ſatisfacit.*
- 2 *Recitans Officium in Choro, ita ſubmiſſe, vt ipſe ſolus partem ſuam audiat, & ab alijs non audiat, non ſatisfacit præcepto, quo tenetur.*
- 3 *Diuinum Officium dum recitatur, ſi notabili temporis intervallo interrumpatur, peccatum committitur, & interruptio quot modis poteſt contingere. nu. 4.*
- 5 *Matutinum poteſt terminari ad Laudes ex quacunque iuſta cauſa, intellige nu. 6.*

An ſatisfaciat præcepto, qui ſiue ſolus, ſiue cum ſocio malè recitat?

1 **D** I C, quòd ſi quis, ſiue ſolus, ſiue cum ſocio, ſiue cantu, ſiue ſubmiſſa voce ita velociter recitat, ſiue totum, ſiue partem diuini officij, vt alter incipiat, antequàm ipſe finiat, vel ita confuſe, vt recitans, etiam ſi velit, non poſſit percipere verba, vel eorum ſenſum, vel ſi di-

F glu.

glutiendo, syncopando, corrum-
pendo verba, aut male pronun-
ciando, vt nec ab alio, nec à se ip-
so audiri, vel percipi verba pos-
sint, tunc non satisfis præcepto,
similiter si inter recitandū im-
misceantur opera vana, vel ven-
ba vana extranea, vel imperti-
nencia. Idem, si dum Officium ab
alijs recitatur in Choro, ipse
dormit per notabilem partem,
vel ad alia volens, intendit, & re-
medium est, qui ita defecit, intra
diem repetere, alias peccat mor.
Nauarr. c. 10. nu. 9. de Hor. can.
& Alij. Itaque videat, qui cum
alio recitat, vt ille bene recitet,
aliter nec ipse satisfacit.

2. Similiter, qui in Choro ita
submissè recitat partem suam,
vt ipse solus eam audiat, & ab
alijs non auditur, non satisfacit
præcepto, quo tenetur publicè
cum alijs cōmunicando in Cho-
ro psallere, Nauar. c. 10. nu. 47.
de Hor. canon. Caiet. verb. hora,
§. vlt. Et hoc intellige in Choro,
nam extra Chorum, si ita recita-
nerit, satisfaciet præcepto de re-
citādo, sed nō facit fructus suos,
quò ad distributiones Choro in-
teressētibus assignatas. Licet Ta-
bien. dicat recitantem antedictō
modo submissa voce satisfacere
præcepto, si pars, quæ ab ipso
submissè recitatur, pronūciatur
ab alijs, ita vt in Choro ab alijs
ex altera parte audiri possit, &
ita dicetur etiam communicare
cum alijs, verb. hora, §. 36. Sed

non placet hæc sententia, quia
posset dari casus, vt omnes sub-
missa voce dicerent, vel maior
pars, & ita diuinum Officium
non diceretur publicè recitatū
à maiori parte Canonicorum,
vel Choro deputatorum.

3. Et hic nota, dum diuinū Offi-
cium recitatur, si interrūpatur
notabili tēporis interuallo, pec-
catum committi, nam hoc est
prohibitum, c. nihil, & c. illud, 7.
q. 2. & in Clemen. 1. de celebr.
Miss. Nauar. de Hor. can. c. 26.
nu. 64. & seqq. D. Anton. 2. p. rit.
9. c. 12. §. 3.

4. Et hæc interruptio tribus mo-
dis potest contingere, vel quan-
do post inceptam horam aliquis
breui spatio vacet à recitatione,
siue illo intermedio nil opere-
tur, aut dicat, vel faciat aliquod
licitum, vel illicitū, & hoc modo
non dicitur interruptum Offi-
cium, quia modica interruptio,
quæ non vitiat actum, dummo-
do deinde intermissum cōpleat.
Vel si post inceptam horam abs-
que causa legitima, quis notabili
temporis spatio vacet à recitan-
do, & deinde compleat, vt si quis
incipiat Horam vespertinam, &
deinde volens, alijs intendat, hic
peccat mort. cōtra præceptum
de integrè, & sine interruptione
recitando, & tenetur illam Horā
repetere, & ratio est, quia inter-
ruptio illa inter vnā partē Ho-
ræ, & alterā, notabilis, facit (mo-
raliter loquendo) vt illa Hora nō
sit

fit vnum quodam, quod est contra præceptum Ecclesiæ, vt Officium sit vnum, nec sufficeret repetere partem vnā omīssā, nam vtræque pars malè fuit recitata, sed si vnā partem quis benè recitauit, & alterā malè, poterit repetere quā malè recitauit. Vel interruptio siue breuis, siue longa potest esse ex iusta causa, vt pro necessitate, quæ nō prouidebatur corporali, vel spiritali, & hæc excusat à peccato mortali, & veniali, Nauar. de Hor. can. c. 16. nu. 66. & seqq. Licet aliter sentiant Ledesma, & Medina, sed malè, nam & in Missa, vbi maior continuatio, & integritas requiritur, aliquādo ex iusta causa fit interruptio, vt patet ex consuetudine, in concionando post Euangelium, quo tempore interponitur aliquādo spatium vnius Horæ, vel aliquando duarum, Nauar. c. 3. nu. 6. de hor. canonicis.

5 Notandum tamen hic, quod ex quacunque iusta causa potest terminari Matutinū ad Laudes, siue dicatur in ipso die, siue de nocte, siue de sero diei præcedentis, & tūc Laudes possunt dici die sequenti, & hunc vsū testatur Nau. esse in quibusquam strictis Religionibus, & ita obseruatum in primitiua Ecclesia. Et cū etiā absque causa terminatur Officiū ad Laudes, non est nisi veniale, licet aliter habeat Ecclesiæ consuetudo, scilicet, vt post Matutinum

immediatè recitentur Laudes, & ratio est, quia Matutinum nō distinguitur à Laudibus, sicut pars vnius Horæ ab altera parte ipsius Horæ, sed vt pars principalis Officii ab alia parte, quæ partes se habent quodāmodo, vt diuersas, & distinctas, quia distincta habet principia, distinctos fines, & distinctos hymnos, nec Matutinū, & Laudes dicuntur pertinere ad vnā Horam, nisi ex Ecclesiæ consuetudine.

6 Et quando terminatur Matutinū ad Laudes, debet terminari sicut & alię Horæ, videlicet dicto Pater noster, & Antiphona ad Virginem, & quando reassumuntur Laudes, debet præmitti Pater noster, & Ave Maria, vt fit in principio aliarum horarum, Nauarr. c. 3. nu. 14. & ratio est, quia cū Laudes sint hora distincta à Laudibus, debet sicut & alię horæ ipsum Matutinum terminari. Licet alij sentiant Matutinum, & Laudes esse vnā horam, & per consequens Matutinum esse terminandum nō nisi per, Te Deum laudamus, vel per vltimū responsorium, & per vnicam orationē, Laudes verò terminari per Pater noster, & alias Antiphonas, & in eius inchoatione præmitti debere Pater noster, & Ave Maria.

Nota hic, quod qui recitat vel in Choro, vel cū alijs, tenetur attendere, & intendere ad partē socij ea intentione, & attentione ac si diceret solus, D. Anton.

F 2 Quæ-

Quæsitum XV.

S V M M A R I V M.

- 1 *Obligatus ad recitandum officium diuinum, tenetur sub peccato mortali recitare officium B. M. Defunctorum, & septem Psalmos cum Litanij in diebus, quibus in Breuiario annotatur. declarauimus.*
- 3 *In recitatione diuini officij in Choro, debet seruari regula Breuiarij.*
- 4 *Inuertere ordinem in recitatione diuini officij citra contemptum, & scandalum aliorum, est peccatum veniale. Redditur ratio num 5.*
- 6 *Genuflexiones, quæ præcipiuntur in precibus, & alijs obligant præcipue in Choro, sed non extra.*

An obligatus ad recitandum diuinum Officium teneatur etiam ad Officium Beatissimę Marię in illis diebus, quibus in Breuiario notatur, aut si est ex consuetudine, vt est in Ecclesia Beneuentana?

- 1 **D** Ic, quod tenetur sub mortali recitare etiam Officiũ B. Marię, Defunctorum, & septẽ Psalmos, cum Litanij in diebus, quibus in Breuiario annotatur, aut vbi est ex ordinatione, vel consuetudine Ecclesię Matricis,

quæ consuetudo sit approbata, & recepta tanquam lex obligans ad mortale, & non alio modo.

- 2 Sed hoc procedebat antiquitus ante reformationem Breuiarij Romani iussu Pij V. editi, nam postea non obligatur quis ad supradicta priuatim recitanda, nẽ quidẽ sub veniali in diebus præscriptis in Breuiario, vt patet, quia Pontifex ibi hortatur, sed excipit Officium Defunctorum in die vniuersalis Commemorationis, quo die obligatus ad recitandum diuinum Officium, tenetur etiã ad Officium mortuorũ, incipiens à Vesperis diei præcedentis, terminaturus ad Laudes, & non vltra. Excipit etiam Litanias maiores, & minores in eorum diebus, in quibus obligati ad recitandum diuinum Officium, si non interfuerunt Litanij, tenentur priuatim eas dicere.

- 3 Sed in Choro debet seruari regula Breuiarij, vt recitetur etiã Officiũ B. Virginis, & defunctorum, & alia, prout idem Põtifex in eadem Cõstitutione declarauit, & debet quis in Choro sequi Ecclesię cõsuetudinem receptã, & approbatam, quæ habet vim legis, & obligat ad mortale, alijs non recepta non obligaret ad mortale.

- 4 Et hic nota, quod inuertere ordinẽ in recitatione diuini Officij sine causa extra Chorũ, si fiat citra contemptum, & scandalum alio-

allorum etiam scienter, vel ex culpabili incuria, vel ad libitum, & sine causa, non erit nisi peccatum veniale, quamuis graue, vt recitare Tertiam ante Primam, & sic de alijs, & ideo sic recitantes non tenentur repetere, sed tantum supplere quod peruerterunt, Na uarr. c. 3. num. 54. 62. & seqq. & c. 21. num. 30. de Hor. can. Sot. de iustitia, & iur. q. 5. art. 4. & Alij.

- 5 Equare non sit mortale, ratio est, quia mortale esset facere contra substantiam precepti de recitando Officio, vt esset recitare integrè, non autem facere contra accidentalialia, vt est recitare debito ordine, quo sunt in Breuiario dispositæ Horæ canonica, nam hoc cum sit leuis materia non obligat ad mortale, nisi adfit contemptus, vel scandalum, & quod ita sit, videmus in Choro sine vlla culpa id obseruari, vt si superueniat Canonicus dum vna hora cantatur, debet se conformare Choro, & deinde repetere horam, quæ præcedit, & sic de alijs. Immo si quis ex inculpabili obligatione recitasset vnam horam, non recitato prius præcedenti, vbi id meminit intra terminum diei, potest repetere quod omiserat, & satisfacit.

- 6 Nota, genuflexiones, quæ præcipiuntur in precibus, & alijs, obligare præcipuè in Choro, sed non extra illum, Comitulus in suo tract.

Quæsitum XVI.

SVMMARIVM.

- 1 *Missa non potest celebrari, non recitato Matutino cum Laudibus, & est peccatum mortale facere id ad libitum, & sine iusta causa, & adducuntur diuersa opinionis.*

An possit celebrari Missa, non recitato Matutino cum Laudibus?

- 1 **D**ic, quod non, & est peccatum mort. facere id ad libitum, & sine iusta causa, & est communis sententia, & tenenda D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 4. Rosell. verb. Missa num. 4. & Summistæ cod. verb. Nauar. loc. cit. c. 3. nu. 68. & seqq. & c. 21. nu. 38. Licet aliqui dicant id posse fieri ad libitum, etiam sine iusta causa, & non esse, nisi veniale, immò nec veniale, vbi interuenit iusta causa, Silu. verb. Missa 1. q. 6. d. 4. Sot. de iust. & iur. q. 5. art. 3. & 4. sent. dist. 3. q. 2. art. 2. Et hanc opinionem videtur etiam tuere Bellarminus, nunc Illustrissimus, & Reuerendiss. Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ doctissimus, tom. 3. controu. 3. de bonis operibus, c. 18. & ita dieit seruari in Hispania, quamobrem posset ibi Sacerdos sequi sine peccato Prouinciæ consuetudinem toleratam, & eo magis, quod non

F 3 adeſt

adeſt Eccleſie conſuetudo, velius ad id particulariter obligans. Sed primam ſententiam approbât Rubricæ Breuiarij Romani, in principio, & in titulo de deſectibus Miſſæ, & ita habet conſuetudo antiquiſſima in Eccleſia, vt non prius Miſſa celebretur, niſi recitata Matutino cū Laudibus, quæ conſuetudo habet vim legis ad obligandum ad mortale, vt cōmuniter ſentit DD. ſed videtur, quam opinionem probabiliter tenet, & tuta conſcientiâ poſtea facere poteſt, vt ſupra.

De prima dic non eſſe mortale ſiue publicè, ſiue priuatè, niſi tamē in Miſſa maiori ex Eccleſiæ conſuetudine bene obſeruata, quia tunc eſſet peccatum, iuxta Ang. poſt Hoſt. putet, celebrare Miſſam in Eccleſia, non recitata Prima eſſe mortale, ſed prima opinio eſt communis.

Sed vbi eſſet conſtitutio particularis alicuius Eccleſiæ recepta, & obſeruata, vt eſt in Metropolitana Eccleſia Beneuentana ex Synodo Diœceſana ſub Iacobo Cardinali ex clariffima Sabelorum proſapia, Archiepiſcopo olim Beneuenti, de cuius nobilitate vide quæ compilaui in Epistoſta dedicatoria, in tractatu noſtro de ſtatu animarum, vt Miſſa non celebretur ante recitatam Primam, ita deberet obſeruari, aliàs ſi ſine iuſta cauſa fieret, dicerem eſſe peccatum. Sed in caſu neceſſitatis poteſt nō ſolum ſine

mortali, ſed etiam ſine veniali celebrari ante Primam, vt ad cuiusmodi ſcandalum, vel pro communicando infirmo, & ſimilibus.

Quæſitum XVII.

S Y M M A R I V M.

1. *Recitare diuinum Officium ad libitum eſt peccatum mortale, & hoc poſt reformationem Breuiarij Romani.*
2. *Recitans diuinum Officium mente, vel meditando, non ſatisfacit præcepto.*
3. *Officium debet exprimi per verba articolata.*
4. *Exiſtens in peccato mortali, ſi integrè, & attentè recitet, ſatisfacit præcepto.*

An eſſet peccatum recitare Officium ad libitum, non ſeruando formam Breuiarij Romani, vel recitando de Sancto, cum recitandum eſt de feria, et è contra, vel non ſeruando formam Matricis Eccleſiæ ſuæ, ſed conformando ſe ritui, et conſuetudini alterius Epiſcopatus?

D Icreſolutè, quòd hodie poſt reformationem Breuiarij id facere, eſſet peccatū mortale, tam publicè, quàm priuatim. ſ. recitando ſecundum formam
alte-

alterius Breniarij, & non nobis
reformati, exceptis tamen illis,
quos Bulla Pij V. excipit, nempe
qui recitant in Breniariis appro-
bato ab Ecclesia, vel de consue-
tudine, ab eadem recepta per du-
centos annos.

Ante reformationē Breniarij
multi tenebant nō esse mortale,
vt Nauarr. in man. cap. 25. nū. 1. 2.
D. Antonin. 2. p. tit. 9. c. 13. §. 31.
Card. in cap. cum de his, 1. dist.
Nunc autē non licet nec de raro,
nec etiā semel, nec publicē, nec
priuatē, quod aliqui tenebant
posse fieri de raro, & extra solē-
nitates Ecclesiar. Immo etiam si
ad libitum, etiam sine causa, non
esse, nisi vetula, citra tamen con-
temptum, & scandalum. Sec. de
iustitia, & iur. lib. 10. q. 5. art. 4.
Tabien. in verb. hora, §. 10. Silu.
§. 12. Caiet. §. 2. & quos alios idē
sentientes reperies, dicas eorum
sententiam habuisse locum ante
reformationem Breniarij.

Quō rēto ad recitationem de
Sancto, cum sit dicendū de feria,
vel de vna feria, cum sit dicendū
de altera, si id fiat priuatim, & de
raro, vt semel in mēse, aut ter,
vel quater in anno, extra tamen
solebres Ecclesiar. solēnitates, vt
Pasche, Pentecostes, Corporis
Christi, Assumptionis B. Marię,
Omniū Sanctorum, & Sāctissimi
Natalis, si sine causa fiat, esset ve-
niale, citra tamen contemptum,
& scandalum, sed si cū contemptu
Ecclesiar, vel scandalo, vel recita-

do publicē, vel frequenter, vel in
antedictis solēnitatibus, esset
mortale, secus si ex causa legiti-
ma priuatim, vel publicē, vt in
Concionatore, qui necesse habet
præparare se, vel si ex obliuione
non culpabili quis recitasset vnu
Officiū pro alio, etiam publi-
cē, tunc non esset nec veniale.

Nic nota non satisfacere præ-
cepto, qui recitat mente, vel me-
ditando, etiam si parum moueat
labia, vel dentes, vel percurrente
oculis, nā debet distinctē reci-
tare, proferēdo dictiones, verba,
& syllabas, non tamen est necesse
vt alta voce recitet, ita vt à cir-
cumstantibus audiatur, Nauarr.
loc. cit. c. 20. nū. 14. Medin. C. de
oratione q. de necess. vocal. oran.

Et quod Officiū debeat ex-
primi per verba articulata, ratio
est, quia debet esse opus exterius,
& sic non sufficeret, vt quis mēte
reuelueret, vel meditatetur, nisi
exterius exprimendo, vel ita le-
uiter mouendo labia, vel dentes,
vt vox significans non formetur,
sufficit tamen si recitans formet
verba, & labijs etiā voce valde
submissa, vt possit ipsemet distin-
ctē audire, nisi tamen ob impedi-
mentum furditatis, vel alio im-
pediretur, & tunc ei sufficit, vt
pronunciatio ita sit articulata,
ut oratio uocalis, & exterior di-
ci possit, & nō mentalis, D. Anti-
3. p. tit. 1. 3. c. 4. §. 7. m. 1. n. 1. 2.

Nota etiam, existentem in
peccato mortali censurę præ-

cepto, si integrè, & attentè recitet, sed nullam acquirere gratiã, immo posse etiã peccare ratione finis, ut si propter vanam gloriam, aut alium finem mortalem, Sor. de iust. & iure, loc. cit. q. 5. art. 5. Medin. de orat. q. de modo, quibus oratio deprav. solet.

Quæsitum XVIII.

SVM MARI VM.

- 1 *Officium divinum debet recitari intra diem naturalem, & competentibus horis. Quid observabatur antiquitus. nu. 2.*
- 3 *Hora competentes in recitatione divini officij declarantur.*
- 4 *In recitatione divini Officij requisita.*
- 5 *Recitans divinum Officium per alios non lucratur distributiones quotidianas.*
- 6 *Vacantia epini mensis, vel plurimum, ut absentes possint percipere distributiones quotidianas sunt sublata.*
- 7 *Canonicus debet esse in Ecclesia à principio Officij.*

Quo tempore, et loco debent recitari Horæ canonicæ?

- 1 **D**icitur quo ad tempus, quod debet recitari intra diem naturalem, scilicet a media nocte precedenti diem, usque ad mediam noctem sequentis diei, & est communis opinio, & debent Horæ

recitari competentibus horis. Refert de quodam Heremita Jo. Andreas, & post eum Abbas, quod Heremita Angelus portabat aliquando vinas bonas, aliquando vinas marcidas, aliquando acerbis, & interrogati respondit, Vir Dei, competit tibus tuo officio, & modo, & tempore dicendi, c. 1. de celebr. Miss. quia non competentibus horis sanctus Heremita recitabat divinum Officium.

Et hic nota circa tempus recitandi Matutinum cum Laudibus Aliquos sentire esse mediã noctem proprium tempus, Aliquos esse circa finem noctis, aut circa auroram, sed ex causa legitima, ut habet generalis consuetudo recepta, & approbata, proprium tempus est prævenire post Vesperas precedentis diei, ante occasum Solis, aut in diebus brevioribus, etiam per horam prævenire ante occasum Solis, in diebus vero longioribus potest præveniri etiam per duas horas ante occasum Solis, & siue ante cenam, siue post, parum refert, Nanar. loc. cit. c. 31. nu. 56. 57. 60. & seqq. Si vero quis præveniret sine causa instar, sed ut liberius vacaret otio, vel ludo, peccaret non nisi venialiter, ut tenent communiter DD. debet tamen qui obligatus est recitare Horas canonicas ex præcepto Ecclesiæ debitis horis, siue publice, siue private, c. 1. de celeb. Miss. & clem. 1. eod. tit.

2. Antiquitus variè obseruatum est circa tempus recitandi Matutinum, nam recitabatur distinctum in tres nocturnos .i. de nocte in tribus vigilijs noctis, itaq; primum Nocturnum recitabatur tertia hora noctis, & vocabatur prima vigilia, secundum Nocturnum recitabatur sexta hora noctis, & conueniebat secunda vigilia, tertium Nocturnum recitabatur hora nona noctis, & conueniebat tertia vigilia, Laudes vero recitabantur in quarta vigilia, quæ erat duodecima hora noctis. D. Hieronymus in Epistola ad Eustochiû, Rupertus Abb. lib. de diuin. off. Licet aliquando prima, & secunda vigilia fuerint anticipatæ, vt rigor aliquantulum semperaretur, vt supra dictum est. Antiquitus etiam aliqui recitabant omnes tres nocturnos in media nocte, & Laudes circa aurorâ, 6. q. 1. c. Imitare. Aliqui dicebant tres nocturnos cum Laudibus in hora discessus noctis, & in apparitione auroræ, Amalarius in præfatio. lib. de ord. vnde adhuc retinet hoc Officium nomen nocturnorum, quia de nocte dicebatur, vt dicendum etiam est. Modò verò dicitur Matutinum, quia summo mane, & matutino tempore recitari debet, & quò ad horam Matutini standû est consuetudini, vel ordinationi Ecclesiæ.

3. Sed circa tempus aliarum horarû; Prima horæ, est prima ho-

ra diei artificialis, qui incipit ab ortu Solis, ad occasum determinatum, ita, vt, intra spatium dictæ horæ, & latitudinè, quod est inter primam, & tertiam, debeat recitari. Tertia Hora debet recitari intra spatium, quod est intra tertiam horam, & meridiem, quæ est hora congrua recitandæ sextæ Horæ est sexta hora ab ortu Solis, quæ est circa meridiem, vel in meridie. Hora congrua recitandæ Nonæ, est hora nona, quæ est ab ortu Solis media inter meridiem, & occasum Solis ab utroque quasi æquè distans. Vesperæ horæ congruæ recitari debeant duodecima hora ab ortu Solis .i. vltima horæ, & Completorium post occasum Solis in prima hora noctis à crepusculo. Et hæ horæ non considerantur indiuisibiliter, vel in termino indiuisibili, sed diuisibiliter, & quantum ad latitudinem totius horæ, intra quam latitudinem, qui recipit illam horam, dicitur recitare tempore debito, & est communis sententiæ. Immo si quis, vel aliquantulum anticiparet, vel postponeret, adhuc dicitur satisfacere præcepto Ecclesiæ de recitando hora debita, si modo anticipatio, vel postpositio mediam horam non excedat. Nauarr. cap. 3. num. 77. de Hon. can. Alij, Sil. in verb. Hora. q. 9. Ang. nu. 22. Ex causa tamen legitima præuenire, vel postponere, siue publice, siue priuatum.

nullum est peccatum. DD. ex c. Præsb. 91. dist.

Immo licitum est anticipare, vel postponere propter aliquam causam, vt concionem, processionem, studium literarum, vel aliqua hæstia negotia, sed tutius est præuenire, quia ibi saltem indicatur diligentia, sed in hoc debet quisque se conformare ordinationi, vel consuetudini suæ Ecclesiæ, tam in recitatione publicæ, quam priuata, vide Nauarr. c. 3. nu. 74. & 75. de Hor. can.

4 Sed dic resolurè, quod in recitatione diuini Officii, siue quis præuenierit, siue postposuerit sine iusta causa scientor, vel ad libitū, vel ex quauis negligentia nō peccat, nisi venialiter, dummodo recitet intra diem naturalem, & absit contemptus, vt supra dictum est, & allegata est ratio.

Verum si negligentia Episcopi, vel aliorum Chori superiorū notabiliter publicè anticiparetur, vel postponerentur Horæ canonicæ contra statutum tempus, & Ecclesiæ consuetudinem, & hinc sequeretur sacrorum perturbatio, & diuini cultus diminutio, peccaret mort. qui huius mali esset in culpa, & is cui erat ex officio prouidere. Clem. 1. de celebr. Miss. Nauarr. loc. cit. c. 2. nu. 63. summ. verb. hora.

Et quod præcipitur in rubrica Breuiarij, vt Vesperæ dicantur ante prandium in diebus ferialibus Quadragesimæ, intellige de

Vesperis publicè recitandis in Ecclesijs, sed quò ad recitandū priuatim obseruanda est consuetudo. Et hæc quò ad tempus recitandi Horas canonicas.

Quò verò ad locum, dic, quòd solummodo Clerici seculares, vel regulares, qui, vel ratione beneficij, vel ratione regulæ, tenentur ad recitandum publicè in eorum Ecclesijs, alias peccat grauitè, nisi recitent in loco publico, puta in Ecclesia, vel in Choro per se ipsos, & nō per alios, & hoc alta voce, vt communicent cum alijs ibi recitantibus, vt propterea, si priuatim recitent, non satisficiant præcepto, neque si in loco publico, sed submissa voce, ita vt ab alijs non audiatur, cap. dolètes, de celebr. Miss. & Cone. Trid. sess. 24. c. 12. de reform.

Hic notandum, quod est abusus, & non consuetudo, & est contra decretum ante dictum Concilij, vt Canonici, vel alij quicunque siue seculares, siue regulares obligati recitare publicè, tantum assistant Choro audientes alios recitantes, nihil ipsi psallentes.

5 Notandum etiam, in nullo suffragari, qui per alios recitant, vt possint lucrari distributiones quotidianas, nisi talis cōsuetudo fuisset approbata, vel tolerata à Summo Pōtifice solo, qui in hoc dispensare potest, & videbitur dispensasse tacitè, si sciens tolerat, D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 4. §. 1. Nau. c. 5. nu. 14. & seq. & Alij, qui dicunt illos

illos Canonicos peccare mort. si ex eorum silentio, vel absentia notabiliter diminuitur cultus diuinus in celebratione diuinorum Officiorum.

6 Et vacantie vnus mensis, vel plurium mensium, vt absentes possint distributiones quotidianas percipere, sublatae sunt, nisi absint ex causis à iure permissis, seu si ipsae vacantie concessae essent in fundatione Canoniceatum, & dictarum distributionum, quae etiam intelliguntur sublatae, si omnes fructus Canoniceatum sunt distributiones quotidianae, ex declaratione Sac. Congreg. Conc. super c. 2. sess. 24. ver. distributiones, & c. 3. sess. 21. & c. 3. sess. 22.

7 Nota hic, quod Canonicus debet esse in Ecclesia à principio Officij vsque ad finem, Card. in clement. graui. de celebr. Miss. in 8. notab. glos. in verb. censetur, in prag. quo tempore quisque debet esse in Choro.

4 *Hae canonice psalli debent in Ecclesijs Cathedralibus, Collegiatis, & Regularibus.*

Quae attentio requiritur in recitatione diuini Officij?

1 **D**ic, quod requiritur attentio, & deuotio satisfaciendi diuino cultui, non solum exterius legitime recitando cum debita integritate, & reuerentia, sed etiam cum interiori intentione ad diuinas laudes, iuxta praeceptum Ecclesiae, & contrafaciens peccat mortaliter, & est communis sententia, cit. cap. dolentes. Licet aliqui dixerint, sed improbe, nullam requiri intentionem, & deuotionem interius, sed sufficere exteriorem, & ita intelligebant d. c. dolentes gl. in clem. 1. de celeb. Miss. Hostien. d. c. dolentes, & Alij, sed est tenendum cum communi, non tamen est de precepto attentio actualis in tota oratione diuini Officij, vel eius parte notabili, cum id habeatur quasi pro impossibili propter humanam mentis fragilitatem, sed sufficit virtualis attentio, quae oritur ab intentione, quam quis habuit in principio satisfaciendi praecepto Ecclesiae, & vacandi Deo, & haec est necessaria in principio, dicitur autem virtualis attentio, cum quis accepto Breuiario pro recitando diuino Officio, uel si ad Chorum accessit ad hunc finem, & recitando nihil cogi-

Quaesitum XIX.

SUMMARIVM.

- 1 *Recitans diuinum Officium, debet attentè, & deuotè satisfacere diuino cultui.*
- 2 *Distractione mentis in recitatione diuini Officij, quatuor modis potest contingere.*
- 3 *Recitans diuinum Officium sine intentione satisfaciendi, sed ad aliū finem, peccat mortaliter.*

cogitet actualiter de implendo præcepto, & uacandi Deo, adhuc satisfacet, quia in uirtuali includitur actualis, & sic uirtualiter attentio actualis comitatur tota oratione, ut facit uirtualis, dummodo tamen uoluntarie quis se non distrahat ad contraria, id est quousque hanc uirtualem attentionem conuersio uoluntarie ad alia diuersa non expellat in toto, uel in notabili parte, quia tunc sic recitans nec satisfaceret, & peccaret, secus si non auertat distractionem, & recitat cum attentione uirtuali, aut actuali.

- 2 Et notandum quatuor modis posse contingere hanc distractionem in recitatione diuini Officii. Primo ex inaduertentia, & ex solam mentis fragilitate, & hæc non uitiatur, nec inducit peccatum. Secundo ex negligetia expellendi uanas cogitationes, non tamen scienter, & hæc inducit solummodo ueniale. Tertio uoluntarie, & aduertenter, sed nihil cogitando de peccato, aut non satisfacere præcepto, & hoc etiam est ueniale, grauius primo, Nauarr. & Sot. loc. cit. Quarto, quando quis aduertit se distrahi, & peccare, & tunc si distractio hæc contingat in toto Officio, uel in notabili parte Officii, uel alicuius Horæ, peccat mort. & tenetur repetere partem notabilem, quam distractus recitauit. Secus si distractio hæc fuisset in modica parte, quia tunc esset peccatum ueniale, quod

ueniale sicut & illud mortale, augebitur in genere suo, si in distractione uoluntaria recitans adhibebit deliberatè opus exterius, quod est incompatible cum attentione, quæ requiritur in recitatione diuini Officii, ut esset scribere, & similia, & plus augerentur, si uana miscerentur, sed si miscerentur compatiblea, ut lauare manus, calceare se calceis, & simil. esset tantum ueniale, sed si quod misceretur, nihil impediret, ut deambulare, equitare, & simil. tunc nil peccaret.

- 3 Hic nota, recitantem diuinum Officium sine intentione satisfaciendi, sed ad alium finem, puta, ut uideatur bonus, & simil. teneri repetere, si habuit animu[m] repetendi, alijs peccaret mort. & est communis opinio, & ratio est, quia in omni opere attenditur intentio, qua deficiente, opus non dicitur factum ad finem requisitum, & quod principaliter debet attendi in recitatione Officii ultra supradicta, est, ut exterius recitetur, & integrè pronunciatur, & ut interius erigatur mens ad Deu[m], & consideretur quod à Deo postuletur per preces horarias, & ut considerentur quæ conferant ad salutem, & quolibet horum, sufficit circa attentionem in recitatione diuini Officii, quod non posset etiam recitari dum auditur Missa de præcepto, de qua re distinctius supra de Missa responsum est, iuxta uersus illos, qui com-

communiter afferri solent.

Qui binos lepos: una scissabitur hora,

Vno quandoque, & quandoque carereb' utroque.

- 4 Nota hic, quod in Ecclesijs Cathedralibus, Collegiatis, & Regularibus Horę canonice psalli debent, & habetur in clement. quare nimirum, de celebr. Miss. & in cap. quod ea re, de pœnit. & remiss. Immo quilibet Ecclesiasticus debet adesse matutinis, & vespertinis Horis illius Ecclesię ubi residet Capitulum, 92. dist. immo quilibet Pręsbyter tenetur horis debitis recitare Officium in sua Ecclesia, vt in cap. 1. de celebr. Miss.

4 *Enumerantur quatuor causę, quę possent excusare obligatos à recitatione diuini Officij.*

5 *Adducitur casus miraculosus de quodam non recitante Officium attentę, & deuotę.*

6 *Consuetudo, seu statutum, quod qui est pręsens in vna Hora, lucratur distributiones quotidianas pro omnibus alijs Horis, est inualidum.*

7 *Habens plurabeneficia, tenetur vnum tantum Officium recitare.*

8 *Missam nō est de Horis canonicis, sed de officijs ecclesiasticis.*

9 *Canonicus si vadit ad Choram sola intentione lucrandi distributiones quotidianas, committit simoniam mentalem.*

10 *Recitantes diuinum Officium quid debeant obseruare.*

Quęsitum XX.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus recitare Officium, si non recitet, peccat mortaliter toties, quoties, & alias patitur pœnas.*

2 *Canonici, vel Beneficiarij non recitantes Officium statutis horis in Choro non lucrantur distributiones quotidianas.*

3 *Punctor Canonorum, vel aliorum obligatorum absentium à Choro, si malitia, vel odio non rectę exercet Officium suum, committendo, vel omittendo, peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem.*

Quam pœnam incurrit non recitans, vt decet diuinum Officium?

1 **D** Ic, peccat mortaliter qui existens obligatus non recitet vt decet, toties quoties. Secundo non facit fructus suos beneficij pro rata tēporis, si non recitat, vel si non bene recitat, nam est idem, & fructus tenetur vel fabricę Ecclesię ipsius beneficij impendere, vel erogare pauperibus, Nauarr. c. 25. nu. 122. & seqq. in man. & de Horis can. c. 2. nu. 31. & in Conc. Lateranen. sub

Leone

Leone X. sess. 9. & diuifio fructuū in hoc casu fit, vt pro Matutino omiffo quis restituat mediā partem fructuum correspondentem illi vni, vel pluribus diebus, sic etiam mediam partem si omnes alias Horas omiserit præter Matutinum, sed in omiffione Horarum minorum tenetur quis ad sextam partem fructuū pro aliqua Hora correspondentem illi vni diei, & sic de reliquis, vt qui omisit duas, vel tres Horas, teneatur ad duas, vel tres sextas partes fructuum, ita Pius V. in extrauag. quam refert Nau. loc. citato. Idem dic de obligatis ad Officium B. M. V. Et per beneficiū intellige iuxta declarationē dictæ extrauag. quodcunque beneficium, siue curatū, siue simplex, siue præstimoniale, etiam si nullam requirat residentiam, & quicquid percipitur à Clericis vt Clerici, vt pensiones, fructus reservati, vel res Ecclesiæ, licet non titulo beneficij, & dependant ab Ecclesijs, & percipiantur ab ipsis vt tales, & nō vt laici.

- 2 Idem dic de Canonicis, vel Beneficiarijs, qui percipiunt distributiones quotidianas, quod etiā amittūt, vt supra, si statutis horis in Choro nō interfint ad debitē recitādum, nisi excusentur vera necessitate, vel euidenci Ecclesiæ vtilitate, & hoc etiā si priuatim ipsi recitent, sed in hoc casu fructus accrescūt præsentibus, Cōc. Trid. sess. 24. cap. 12. de reform.

Nauar. loc. cit. & c. 1. de cler. non resid. quos fructus Canonici, seu beneficiarij, quibus accreuerūt, nō possunt, præsertim pacto præcedente eos remittere, vel condonare absentibus, sine iusta causa, Archid. d. c. 1. de cler. nō resid. Nauar. c. 5. nu. 20. & 21. de Hor. canon. Immo ex Constitutione Bonifacij VIII. cauetur, vt nullū statutum, seu consuetudo, seu pactio, seu remissio valeat, vt absenti quauis de causa, distributiones quotidianæ dentur, & si datæ fuerint, qui accepit, teneatur restituere inseruientibus, qui in eā absentia non consenserunt, sin verò omnes consenserunt, dictæ distributiones censeantur applicatæ fabricæ Ecclesiæ, exceptis tamē absentibus ex infirmitate, vel alia iusta causa, vel manifesta Ecclesiæ vtilitate, vt dictum est.

Si verò in aliqua Ecclesia esset consuetudo antiqua, & tolerata à Prælato, fieri inter Canonicos absentiam (vt vocant) à Choro, quas licet Canonicis aliquo anni, vel mēis tēpore à Choro abesse, & fructus percipere, dicerem illā excusare, quia præsumitur vel ex dispensatione, vel quia ita à principio in erectione Cathedralis cautum fuit pro Canonicorū aliqua cōmoditate, quod non procedit, quādo omnes fructus sunt distributiones quotidianæ, vt ex declaratione Sac. Congreg. Cōc. vt testatur Paris. de resign. q. 10. nu. 65. & distributionū comparitio

titio debet fieri per omnes Horas, Clem. de etat. & qual. cū gl. ver. certis horis, Card. ibidem, & idem declarasse Sac. Congreg. testatur Nau. de cler. non resid. conf. 9.

3 Hic nota Punctatorē Canonico-
rum, vel aliorū obligatorum,
absentium à Choro, si malitia,
vel odio non rectè exercet offi-
cium suum, committendo, vel
omittendo, peccare mortaliter,
& teneri restituere quantum
quisque eius culpa amisit. Idem
si exculpabili negligētia, & obli-
uione, secūs si obliuione inuinci-
bili, nam tūc tenetur restituere,
sed non peccat, ita etiam excu-
saretur à peccato, si infirmitate
improvisā correptus, deficeret
absentes notare, vel præsentes
notare ut absentes, quo in mune-
re integerrimè se gessit hoc an-
no D. Abbas Decius de Robino
Canonicus ex primarijs ciuibus
huius ciuitatis vir, & doctrina, &
morū suauitate haud dissimilis
D. Abb. Joanni Carolo eius ger-
mano V. I. D. olim Canonico
Metropolitane Ecclesie meo Pa-
tri à confessionibus.

4 Quatuor verò sunt causę, quę
possent excusare obligatos à re-
citatione diuini Officij. Prima
est infirmitas grauis, quę non
permittit recitare sine periculo,
vel nocumento, iudicio periti
Medici, sed non excusaret quar-
tana, vel alia febris, vbi datur
interim tempus, nec excusaret

leuis febris, Nau. c. 25. nu. 100.
in man. & de Hor. can. c. 11. nu. 2.
& seqq. Secunda est carentia
Breuiarij, quando quis nō habet,
nec habere potest illud, sed pec-
cat mortaliter, si illud habendo,
proiecisset in mare, ut non
haberet. Item mutus, vel lingua
aliàs impeditus, ut dicere non
possit vocali oratione, licet si
posset partem dicere, ad illam
teneretur, quia teneretur ad id,
quod potest, non tamen teneretur
illud audire recitari, cum
ipse recitare non potest, nec te-
netur repetere in altera die, quia
hoc est onus diurnum, & perso-
nale, & non transfertur in alte-
ram diem. Tertia, quando quis
tota die esset occupatus, ut omit-
tere sine damno publico non
posset, ut in sedando populi tu-
multu, & similia, vel in prohiben-
do hostem infedelelem ab incurſu
in patriā, & simil. Maior. 4. sent.
dist. 22. q. 3. Tabien. verb. hora,
Nauar. vbi supra. Quarta causa
est, Papę dispensatio de non re-
citādo, vel commutādo in aliud.
Excusaretur etiam beneficiatus,
qui non est in sacris, sed nec ipse
percipit fructus beneficij, nec
percipere potest in præsenti, vel
percipiet in futurum, nec ipse,
nec alius nomine ipsius, cum per
se non stat. Sicut etiam excusa-
retur, qui nondum habet ius in
beneficio, sed tātum fuit electus,
vel nominatus, aut præsentatus,
sed nō cōfirmatus, vel institutus.

Immo

Immo nec teneretur recitare, cui absenti beneficium collatum est, nisi ipse consenserit collationi in eius personam factæ, c. si tibi absenti de præben. in 6. Nauar. lib. 3. conf. 14. de celeb. Miss. ext. sed teneretur beneficiatus etiam si omnes fructus beneficii alteri daret, etiam pauperibus, vel si omnes soluat alteri pro pensione, quia ipse est verè beneficiatus, Nauar. c. 25. num. 103. c. 7. nu. 30. c. 20. nu. 15. de hor. can. sic etiam tenetur qui habet tenuè beneficium, vel qui habet illud sibi collatum in commendam, si habet ius percipiendi fructus.

Hic teneant mente obligati, vel etiam non obligati ad recitandum diuinum Officium, quod debent recitare integrè, & attentè diuinum Officium, aliàs datur locus exercendi eorum officium cuidam Dæmoni nomine Tirintillus, vt fertur, cuius officium est colligere omnia verba, quæ malè recitantur in Officii pronuntiatione: hinc versus,

Præmina sermonum Tirintillus colligit horum,

Atque in die bis mille peram sarcinat ille.

- 5 Retulit mihi D. Camillus Castellanus b.m. Farenfis, qui fuit Auditor in hoc Tribunali Curie Archiep. sub Illustrissimo Maximiliano de Palubaria, & postea Auditor S. Caroli, nunquam à me satis laudatus, vir sine querela, de quodam recitante inde-

notè Officium, quod completo Officio fœtor maximus diffusus est per cameram, & cubile, & hæc vox audita est, Hoc odore, & honore est dignum tuum officium, socie.

- 6 Nota primo, quod non valet consuetudo, seu statutum, quod qui est præsens in vna Hora, lucretur omnes distributiones quotidianas pro omnibus alijs Horis, sed seruitium est comparandum pro lucris totius diei, tam nocturnis, quam diurnis, glos. in verb. vsurpat. §. habet, quo tempore quisque debet esse in Choro in pragm. sanct.

- 7 Nota secundo, si habens plura beneficia, videatur quòd teneatur ad plura Officia recitanda, per Alber. de Ferrarijs in cap. 1. de celebrat. Miss. nisi beneficia essent tenuissima; dicerem tamè, salua meliori sententia, non teneri nisi ad vnum Officium, & ratio est, quia plura beneficia dicuntur vnum sufficiens eius recitantis conditioni, & hæc salua correctione sanctæ Matris Ecclesiæ.

- 8 Nota tertio, quod Missa non est de Horis Canonicis, sed de officijs Ecclesiæ, vt per glos. in clem. 1. de celebrat. Miss. & ita numeratur in Ecclesia Beneuentana.

- 9 Nota quarto, quòd Canonicus (vt alibi etiam dictum est) qui ad Chorum vadit sola intentione lucrandi distributiones quo-

quotidianas, committit simoniā mentalem, vide tex. & DD. in c. cum in Ecclesia, & in c. suam, & cap. ad Apostolicam, de simon. & glos. singularem in c. r. de cler. non resid. & Card. in clem. r. de celebr. Miss. vide etiam Abb. in c. ex parte, de off. deleg.

10 Adde, quod recitantes diuinum Officium tam extra Chorum, quam in Choro debent abstinere ab omnibus impediētib; deuotam, & attentam recitationem, & meminērint, quod ex sententia Chrysost. nugā in ore Sacerdotis sunt sacrilegium, iudica nunc de risu immodera-

to, & irrationabili, & de oculis hūc, & illuc inhonestē discurrentibus, & de miscentibus sacra prophanis, & meminerint etiam quos, & quā Dominus eiecit ē templo. Et eo maxime si sunt Regulāres, qui debent eorum, deuotione alios de Clero edificare, & deuotos reddere eorum recitatione, vt faciūt RR. Patres Capucini, et alij viri religiosi. Idem dic de Canonicis, quia alijs etiam regula, & norma esse debent, quia ipsi vocantur Ecclesię Senatus, & vt diximus in Synodo diocesana Beneuentana, pręstent re, quod vocabulo dicuntur.

De officio Canonicorum in Choro Finis.

DE MISSA IN ECCLESIA.

*Nunc de Missa, in qua Eucharistia perfici debet, ut in Conc. Trid.
sess. 22. c. 2. & est communis opinio.*

Quæsitum I.

SUMMARIVM.

- 1 *Missa quid sit, & unde dicatur,*
- 2 *Quomodo accipiatur.*

Quid est Missa, & unde dicitur?

1 **D**ic, quod Missa est oblatio veri corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi, *Sot. in 4 d. 3. q. 2.*

Vel est sacrificium altaris, quia per eam fidelis populus mittit preces, & vota per Sacerdotem, ut per instantium Deo, c. ipsi Sacerdotes, t. q. 1. Vel Missa est oblatio veri corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi, in qua cruenta illa oblatio in Cruce peracta representatur modo incruento, & est maximum, & solemne sacrificium, quod præcellit omnia, c. nihil, de cons. d. 7.

Et dicitur Missa, quasi missio, idest dimissio, quia completo sacrificio populus dimittitur, & licentiatur per illa uerba in fine Missæ, Ite, missa est. Vel dicitur

Missa, quia oblatio, & preces ad Dominum mittuntur. Vel dicitur Missa, quod Angelus à Deo mittatur, qui sacrificio assistat, uel quod in primitiua Ecclesia dimittebantur. Cathecumeni post Euangelium, ante consecrationem, & post consecrationem dimittebantur populus, ut dictum est. Vel dicitur Missa, quod per hoc sacrificium mittantur preces, uota, & oblationes fidelium. Vel dicitur Missa, eo quod Christus Dominus, missus celestis, gerat etiam personam Sacerdotis ad consecrandum eius corpus, & sanguinem, ipse namque Sacerdos simul, & Hostia appellatur à PP. Vel dicitur Missa, quasi transmissa, scilicet à Deo Patre nobis Hostia, qui est Christus, ut intercessor pro nobis existat. Vel dicitur Missa à verbo missah, quod est oblatio spontanea, quæ Deo mittitur.

3 Sed Missa, ut pertinet ad nostrum tractatum, accipitur pro sacra actione, qua consecratur Eucharistia, præcedentibus multis precibus, & cærimonijs, sic etiam, & subsequentibus. Et tribus linguis celebratur, nempe Hebraica, Græca, et Latina, quia titu-

titulus Crucis his tribus linguis fuit scriptus, unde in Missa harum trium linguarum aliquid apponitur, ab Hebræa Alleluia, quod secundum D. Hieronymum significat laudate Inuisibile, licet aliter ab alijs exponatur Sabaoth, idest exercituum, siue nirtutum, & Osanna, idest salua obsecro. A Greca Kyrie eleison, &c. idest Domine, & Christe miserere.

Quæsitum II.

SUMMARIVM.

- 1 *Missa à qua instituta fuit.*
- 2 *Apostoli addiderunt aliqua Missæ.*

An Christus Missam instituerit?

- 1 **D** Ic, quod sic, & hoc fuit, quando Dominus corpus suum, & sanguinem consecrans in Cæna, communicavit discipulos, dicens, Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis, Vgo de Sancto Victore in 2. lib. de officijs ecclesiasticis.
- 2 Sed Apostoli sancti aliquid Missæ addiderunt, Vgo loc. cit. Sop. 4. sept. d. 13. q. 1. art. 4. & quod habetur apud D. Tho. in 3. q. 73. art. 4. & in canone Iacobus, de consec. d. 1. quod Missa fuerit instituta ab Apostolo Iacobo, & à Basilio Episcopo Cæsariensi, id intellige de aliquibus orationibus, quæ consecrationi adhiben-

tur, unde habetur de consec. d. 1. c. Iacobus, Iacobus frater Domini, Episcopus Hierosolymitanus, & Basilius Episcopus Cæsariensis tradiderunt nobis ordinem celebrandi Missam, quod intellige de celebratione solemniter, Sor. in 4. d. 13. q. 2. art. 4. Itaque ab initio Missa fuit à Christo Domino instituta quod ad consecrationem, & sacrificium, sed quod ad caerimonias, & orationes secundum diversa tempora fuit aucta, tum ab ipsismet Apostolis, tum etiam à diuersis Summis Pontificibus, prout decentius illis visum est ad augendum diuinum cultum. Apostoli addiderunt Missæ orationem Dominicalem, ultra cōsecrationis verba. D. Petrus addidit tres illas orationes, quæ sunt in Canone, scilicet, Hanc igitur, & seqq. quo tempore Missa incipiebat ab oratione antedicta addita à D. Petro, Hanc igitur, secundum Alphonf. de Cast. in lib. 10. de Missa, uide 11. dist. cap. ecclesiasticorum.

Quæsitum III.

SUMMARIVM.

- 1 *Enarratur omnes Summi Pontificis, qui addiderunt Missæ, & omnia, quæ addita sunt, & eorum significatus per totum.*

G 2 Qui

Qui Summi Pontifices Missæ addiderunt, et quæ?

Dic ut infra, Celestinus Papa primus instituit, ut in Missæ principio præmitteretur Psalmus, Iudica me Deus, Duran. lib. 4. c. 27. in Rationali.

Damasus primus, ut præmitteretur confessio. Platina in eius vita.

Celestinus idē primus, ut cātaretur introitus in Missa, qui introitus sumeretur ex Psalmis. Duran. loc. cit. Petrus à Soto de cærimonijs Missæ, lectione 13. Itaque regulariter introitus desumitur ex Psalmis, licet postea secundum aliquorum festorum solemnitatē fuerunt aliqui mutati. Duran. loc. cit.

Sanctus Gregorius primus instituit, ut diceretur uersus in Missæ introitu, qui etiam ordinauit introitum cum cantu.

Damasus antedictus ordinauit, ut diceretur Gloria Patri, Duran. lib. 4. c. 5.

Sanctus Siluester ordinauit, ut diceretur, Kyrie eleison, & Christe eleison. Duran. loc. cit. c. 11. quæ uox Græca est, & significat, Domine miserere, sed ut nouies repeteretur, ordinauit idem D. Gregorius. Petrus à Sor. loc. cit.

Thelesphorus Papa primus instituit, ut diceretur Gloria in excelsis. Duran. loc. cit. c. 13. D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 5. §. 1. licet Alij

uelint Hylarium Episcopū Pytauensem addidisse ad Gloria in excelsis, uerba, quæ sequuntur ab illo loco, Laudamus te, sed id negat Duran. qui dicit omnia fuisse eiusdem Papæ Thelesphori, alij uolunt illa uerba à loco, Laudamus te, fuisse addita à Papa Symmaco, qui etiam præcepit, ut Gloria in excelsis cantaretur in omnibus diebus Dominicis, & festis Apostolorū, & præcipuorum Martyrum.

Salutatio ad populum, quæ fit à celebrante post Gloria in excelsis, est desumpta ex libro Ruth c. 2. cum Booz salutauit Messores, dicendo, Dominus uobiscū, sic etiam Propheta salutauit Regem Asam, & seruos illius, ut habetur in libro Paralipomenon, sic Angelus salutauit Gedeonē, sic etiam Angelus salutauit Beatissimā Virginem, Duran. lib. 4. c. 14. sed quis prius ordinauerit hanc salutationem non est certum apud Sacros Scriptores.

Hanc salutationem sic explicat Durā. loc. cit. Dominus apud uos maneat, præmio uitæ æternæ remuneret, & petitionibus uestri effectum tribuat, ad quam salutationem tot bona pio populo desiderantem, gratus populus, & pro eo Clericus celebranti inseruiens respondet, Et cum spiritu tuo, quæ resalutatio fuit desumpta ex Epistola B. Pauli 2. ad Timotheum, Durand. loc. cit. & est sensus illius, Dominus à quo tu cele-

celebrans , nobis tot bona pre-
 eatuſ es, tecum ſit, vt accepta ſit
 oratio tua. Duran, loc. cit.

Sequitur poſtea breuis illa
 exhortatio celebrantis , qui pa-
 rum confidens de ſua perfectione,
 rogat aſtantes vt ſecum orēt
 pro impetratione dictorum bo-
 norum, dicendo, Oremus, poſt
 quam ſequitur oratio, vel plures
 orationes , per quas celebrans
 orat ſimul cum populo , nempe
 alter animo pro impetratione
 bonorum animabus, & corpori-
 bus ſalutarium, alter vero ore ,
 vt eſt celebrans.

Et hæc oratio dicitur colle-
 cta, vel quia per eam populus, &
 Sacerdos mente colliguntur ad
 Domini, vel quia petitiones il-
 lorum in illa oratione collectas
 in vnum, celebrās ad Dominum
 repræſentat, vel quia dicitur quā-
 do populus eſt collectus, & hæc
 vox eſt deſumpta ex Leuitico ;
 quia collecta fiebat in feſto Sce-
 nophagiæ. Duran. loc. cit. c. 15.

Quis ordinauerit dici oratio-
 nes, non eſt nimis certum. Durā.
 tribuit Gelafio Papæ , affirmans
 quod idem eas cōpoſuerit, Sot.
 tribuit Damafio PP. & D. Gre-
 gorio, qui reſecauit ſuperflua, &
 in breuiorem formam reduxit,
 in 4. ſent. diſt. 13.

Innocentius PP. tertius com-
 poſuit orationem, quæ incipit à
 cunctis. Dur. loc. cit. qui dicit in
 templo D. Mariæ Lauretanæ lo-
 co aliarum orationum dici tan-

tum orationem Dominicalem,
 quod nescio , an modò obſerue-
 tur. Spero tamen, Deo iuuante,
 & ipſa Virgine intercedente,
 quam primum deuotionis cauſa
 templum ipſum me aditurum,
 & id re ipſa experturum .

Poſt orationem, ſeu oratio-
 nes, ſequitur conclusio illa . Per
 omnia ſæcula ſæculorū, quæ ver-
 ba referuntur ad filium Dei, per
 quem impetrare cupimus quod
 petimus, & eſt ſenſus , quod Do-
 minus Ieſus Chriſtus regnat cū
 Patre, & Spiritu ſancto per om-
 nia tēpora tam præterita, & præ-
 ſentia, quam futura ſuccedentia,
 ſæculum enim eſt ſpatium cen-
 tum annorum.

Sequitur illa vox Græcæ ,
 Amen , quæ à Clerico nomine
 populi reſpondetur, quæ vox ſi-
 gnificat deſiderium, vt ita ſit, vt
 petitur, & concluditur, vel affir-
 mationem ita eſſe ſicut celebrās
 concludit, ſcilicet Dominum
 Ieſum regnaturum, & victurum
 eſſe cum Patre, & Spiritu ſancto
 per omnia ſæcula ſæculorum .
 D. Ambroſ. ita exponit, & habe-
 tur in c. re vera de confec. diſt. 2.
 & extra de iureiur. Aliqui dicunt
 eſſe vocem Hebræam, & habere
 diuerſas interpretationes , vel
 eſſe verbum affirmantis, & con-
 ſentientis, & deſiderantis: vel in-
 terpretatur, quod eſt veritas il-
 lud quod dicitur, vnde Dominus
 in Euangelio dicendo , Amen ,
 Amen dico vobis, interpretatur.

est veritas quod dico vobis, & in Apocalypsi cap. 3. Amen testis fidelis. Duran. loc. cit. c. 14. Sot. q. 13. in 4. q. 2. art. 4. D. Thom. in Epist. ad Corinth. cap. 14. & in Esaiam c. 25.

De Epistola, & Euangelio, dic, quod vel statuere Apostoli, vt legeretur in Missa, iuxta quod sentit Vualdenſis de Sacramentis, tom. 5. t. 4. c. 13. vel Anacletus Papa, iuxta quod sentit Vgo de offic. ecclesiast. c. 14. vel alij Apostolorum successores, vt Alexander primus. Vgo de offic. eccles. c. 11. Duran. loc. cit. c. 16. & Epistola est vox Græca, latine supramissio, ab epi, & stolam, quasi quod in Epistola supermittitur aliud, præter ea quæ refert Nuncijs, vel dicitur à Græco vocabulo, quod est mitto, quia ad absentes mittitur.

Alia quæ legitur in Missa, siue ex Testamento nouo, vel veteri, dicitur ordinasse B. Hieronymus ex cōmissione Damasi Papæ, sed cantum ordinauit B. Gregorius Papa, & Gelasius, ac etiam alij, D. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 5. §. 2.

Graduale dicitur à gradibus altaris, in quibus canebatur, Duran. loc. cit. & dicitur etiam responsorium, quia Chorus, quod lectum est, ruminantes correspondet dulci cantu, quasi quod perfecterint in lectione Epistolæ, Sot. loc. cit. & Gradualia, Tractus, & Alleluia statuerunt Gre-

gorius, Gelasius, & Ambrosius, post solet dici Alleluia, quæ vox Hebræa est, potius significans, quam exprimens magnum gaudium, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 5. §. 2. Duran. lib. 4. c. 20. vel Alleluia est vox continens magnum gaudium, vel incitans ad iubilum, Sot. & Duran. loc. cit. vel Alleluia interpretatur, Laudate pueri Dominum, vel Laudate Deum, Innocent. 3. relatus à Duran. loco citato, Hieronymus in epist. ad Macellam, Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 4. vel Alleluia interpretatur, Saluum me fac Domine, id est, al, significat saluum, le, significat me, lu, significat fac, ia, significat Domine, ex sententia D. Augustini relati à Duran. loc. cit. vel Alleluia interpretatur, laudate inuisibilem Dominum, idem Augustinus in glo. Psalterij, & Petrus Comestor super Apocalyp. vel Alleluia interpretatur Pater, Filius, & Spiritus sanctus, hoc modo, alle .i. Pater, lu .i. Filius, ia .i. Spiritus sanctus. vel interpretatur lux, vita, & salus, D. Gregorius relatus à Duran. vbi supra. vel Alleluia interpretatur, Altissimus leuatus est in Cruce, lugabant Apostoli, Antisiodorensis relatus à Duran. vbi supra, & in fine Alleluia nemuatizamus, id est iubilamus, dum finem protrahimus, & veluti caudam ei accinimus, Belet in explicat. diuin. off. c. 38.

Aliquando loco Alleluia, dicitur

ditur Tractus, institutus ex præcepto Thelephori Papæ, qui Tractus dicitur voce flebili, & aspera, significans statum Apostolorum positorum in tribulatione, Duran. vbi supra c. 2. 1.

Post Alleluia, solet dici sequentia ex institutione Nicolai Papæ, quæ consistit quadam ratione metri, Duran. loc. cit. c. 22. & hæc sequentia composuerunt Abb. Nequarius, vel Nogerus Theutonicus, & Germanus: etiā Theutonicus, hic fuit inuentor Antiphonæ, qui Germanus composuit Antiphonam ad Beatam Virginem, Alma Redemptoris, sed Antiphonam, Salve Regina, composuit Petrus Episcopus Compstellæ: Sequentia Veni sancte Spiritus, composuit Robertus Rex Galliarum.

Anastasius PP. Primus iniunxit, ut Euangelium audiretur à stante populo, quasi ad pugandum pro illo intenti, Sot. 4. dist. 13. q. 2. art. 4. & habetur de consecr. d. 1. c. Apostolica, & Euangelium deducitur ab Eu, quod est Bonum, & Angelus, quod est nuncius, quod sit bonus nuncius, D. Tho. in prolog. epist. ad Rom. & Euangelium in Missa canitur à Diacono, non autem ab inferiore, quia significat doctrinam nouæ legis, sed Epistolam, quæ significat doctrinam veteris legis canunt inferiores Subdiaconi, D. Thom. 4. d. 24. q. 3. art. 2. ad quartum, Hinc sequitur, quod

Euangelium non potest legere in Missa mulier etiam monialis, imò si esset Abbatissa, sed in officio potest legere, Duran. lib. 4. c. 24. glos. in c. noua, de poen. & temist.

Sed Epistolam possunt etiam canere in Missa inferiores clerici, dummodo sine solemnitate, & vestibus ordinis subdiaconalis.

Post Euangelium solet cantari Symbolum Nicenum ex institutione Damasi PP. & Synodi Constantinopolitani, vel de ordine Marci PP. primi, Duran. loc. cit. sed dic, quod Marcus præcepit cantari in Missa, cum Damasus, tantum dici humiliter mandauerit.

Post dicitur Offertorium, & nescitur ex cuius institutione, & Offertorium vel dicitur, quia tunc populus offerebat Sacerdoti, & traxit nomen à Serta, quæ est oblatio quædam, quæ offerebatur in altari, & à Ministro benedicebatur, vel dicitur Offertorium, quia tunc celebrans offert consecrando Deo, Duran. loc. cit. c. 27. Sot. ex sentent. Remigij 4. dist. 13. q. 2. art. 2.

Deinde sequitur cōuersio celebrantis ad populum exhortantis illum ad orandum cum eo, ut Deus acceptet illorum sacrificium, dicendo, Orate fratres, hoc ex institutione Leonis PP. Primi.

Post sequitur præfatio ante

consecrationem, & fuit compo-
fita à Dionysio, & ex Græca in
Romanam Ecclesiam inuecta à
Gelasio Papa. Vgo. lib. 2. de of-
fic. Eccles. c. 11. Præfationem de
Virgine composuit Vrbanus PP.
D. Anton. 3. p. 2. 13. c. 5. §. 4. Et
præfationes nunc sunt plures, &
dicuntur tali vocabulo, quia præ-
cedunt sacrificium principale, &
sunt orationes quædam præpa-
ratoriz ad futurum mysterium
consecrationis, & vt in fine præ-
fationis caneretur ter Sanctus,
præcepit Xistus Papa primus,
D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 5. §. 4. Petr.
à Soto lect. 13. de carim. Missæ,
Duran. loc. cit. c. 34. Et Deus
Sabaoth, interpretatur, Deus
exercituum, & Osanna, inter-
pretatur, Salue obsecro, & sunt
Hebræa vocabula, D. Anton. vbi
supra, Duran. loc. cit.

Sequitur postea, Te igitur, &
hic incipit præparatio pro sacri-
ficio peragendo, quæ particula
est coniunctio illatiua, quia ex
præfatione præcedenti inferun-
tur ea, quæ sequuntur, & Canon
Missæ incipit à litera H, quæ est
in modum Crucis, significando
virtutem passionis per Crucem.

Canone Missæ ordinauit Ge-
ladius PP. primus, sed oratione,
Hanc igitur, ordinauit vel D. Pe-
trus, vt dictum est, vel S. Leo pri-
mus, vide Duran. c. 35. & 39. &
Anto. loc. cit. & Sot. in 4. dist. 13.
q. 2. art. 4. qui Leo addidit illa
verba, Sancti, sacrificium, imma-

culatam Hostiam. Vgo. loc. cit.
sicut Gregorius addidit, Die-
que nostros in tua pace dispo-
nas, vsque ad verbum numerari,
Duran. & Antonin. loc. cit.

Clemens PP. adiecit verba,
Vnà cum famulo tuo PP. nostro,
Duran. c. 36. Syricius PP. illam
oratione, Communicantes, Du-
ran. loc. cit. & Anton.

Alexàder PP. primus adiecit,
Qui pridie, quàm pateretur, vs-
que ad verba consecrationis ex-
clusiue, Duran. lib. 4. c. 4. Anton.
loc. cit. Sed id negat Ambrosius
fuisse ab Alexandro, sed esse ver-
ba Euangelistæ ab Alexandro
iussa dici, & hæc est melior sen-
tentia, vide Duran. loc. cit.

Quæ vero sint ex traditione
Apostolica abundè tractat Ste-
phanus Durante de ritibus Ec-
clesiæ lib. . Cardinalis Bellar-
minus lib. .

Sed aduertat Parochus, quod
licet conclusum sit, vt supra, Ca-
nonem Missæ composuisse Sum-
mos Pontifices, & Sanctos Patres,
nò tamen excludendi sunt sancti
Apostoli à Canonis compositio-
ne, qui ante dictos Patres Mis-
sam celebrauerunt, vt in act. A-
post. c. 2. Sed dicendum, quod san-
cti Apostoli composuerunt, sed
Summi Pontifices, & Patres ali-
qua addiderunt. Vualdenfis,
tom. 5. de sacra. tit. 4. cap. 36.
Conc. Trid. sess. 22. c. 4. F. Abra-
ham Bzouius in lib. intitulo
Romanus Pontifex capit.

Canon

Canon ergo Missæ constat ex verbis Domini, ex traditionibus Apostolorum, & ex institutione SS. Pontificum, & licet id in Euāgelio non habeatur expressè, tū fuerūt multa relicta sanctis Apostolis supplēda, & exprimēda, aut eorū prædicatione, aut exemplo, Innoc. in c. cum arte, de celebr. Missæ. vbi habentur hæc verba, Multa de factis, & verbis Domini fuerunt ab Evangelistis omis- sa, quæ futura erant ab Aposto- lis, vel verbo, vel facto expri- menda.

Canon Missæ, dicitur regula Missæ, & est vox Græca, quasi quod regulis Patrum composi- tus sit, vel quod regulariter per Canonem sit consecratio Sacra- menti, Anton. loc. cit.

Verba cōsecrationis tam ho- stie, quam vini non est dubium fuisse à Domino instituta, & sunt ita de essentia, vt sine ipsis ritè, & rectè prolatis non fiat conse- cratio.

Orationem Dominicalem in- cepit dicere in Missa D. Petrus, & deinde cæteri Apostoli, Sot. in 4. dist. 13. q. 2. Duran. lib. 4. c. 5. non est ergo tenēda opinio Vgo- nis tribuentis illam D. Grego- rio, nec Duran. loc. cit. e. 47. & hæc oratio fuit composita à Do- mino ad infantiam Apostolo- rum petentium, vt docerentur orare, vt habetur Luc. c. 11.

D. Gregorius instituit, vt an- te orationem Dominicalem di-

ceretur illa verba, Oremus præ- ceptis, &c. Duran. lib. 4. c. 47.

Sergius Papa primus, vt dice- retur ter Agnus Dei à Clero, & populo, Duran. c. 52. eod. lib. 4.

Innocentius Papa primus, & Leo secundus ordinauerunt dari pacem in Missa, vt habetur de consecr. d. 2. & Duran. loc. cit.

Postcommunio nescitur à quo fuit ordinata, sed dicitur Post- communio vel quia tunc com- munio est completa, vel quia illa Antiphona canitur post commu- nionem.

Ite missa est, est dimissio, quæ fit populo, vt redeat ad propria, & fuit statuta, vt creditur, in Con- cilio Aurelianensi, vbi prohiber- tur populum nō debere exire ab Ecclesia, dum Missa celebratur, nisi prius annunciādum esset per ministrum, Duran. loc. cit. c. 27. & significat, Ite, quia oblatio est missa ad Deum pro populo, vel Ite, quia est missa à Deo pro po- pulo. In eodem Concilio fuit sta- tutum, vt daretur benedictio an- tequam populus exiret, vt habe- tur de consecr. d. 1. c. cum ad cele- brandum.

Et hic notandum, Dominum nostrū primò celebrasse Missam, deinde D. Petrum, Duran. lib. 4. c. 1. Vgo de sacra. lib. 2. p. 8. c. 4. Isidorus c. 15. in lib. de officijs, Remigius in lib. de off. Missæ, & alij, Sot. 4. dist. 13. q. 2. art. 4. & quod Viguerius affirmat de sa- cram. Eucharistia, inter Aposto- los

los primò omnium celebrasse Jacobum Episcopum Hierosolymitanum, id intelligendum de celebratione solemnè, Duran. lib. 4. c. 1. & Viæ de Eucha. na. 99. concordat Petrum primò celebrasse Antiochia in Pontificalibus, Iacobum Hierosolymæ sine Pontificalibus. Sotus dubitat post Dominum quis fuerit primus inter Apostolos, ego teneo fuisse D. Petrum.

His addo, hoc Sacramentum dum in Missa offertur, vocari sacrificium, dum verò consecratur in pyxide, vel deferretur ad infirmos vocari Sacramentum, & Viaticum, & tunc de eo verificari ipsius definitionem, & cùm vocatur sacrificium, offert tamen à sacrificio Crucis, non re, sed modo. Primò, quia illic fuit oblatio cruenta, hic incruenta. Secundò, quia illic oblatio fuit facta à Christo in propria persona, hic in persona ministri. Tertiò, quia hic fit commemoratio passionis, illic verò fuit vera passio. Quartò, quia per illud est effecta satisfactio quantum ad sufficientiam, sed per hoc sacrificium, dum in Missa offertur, applicatur satisfactio quoad efficaciam. Et dicitur etiam sacrificium, nò solum dum offertur in Missa, sed etià dum in altari benedicitur, & cærimoniarum sacrarum circa illud sunt. Hinc habetur in Missa circa materiã consecrandi, Suscipe sancte Pater hæc oblationem,

& deinde, Supplices te rogamus, ut accepta habeas sacrificia nostra illibata. ab Ang. dial. 5. n. 1. t. immò & ipsa sumptio communionis pertinet ad sacrificium, quia per illam sacrificium perficitur, vide Sot. 4. d. 13. q. 2. art. 1.

Nota hic, Missam debere habere quatuor primas literas alphabeticas, nempe a, idest alta voce, b, idest brevis, c, idest clara voce, d, idest deuotè celebranda, sed verè deuotioni audientium nunquam videtur Missa celebratio proluxa, & an Rubricæ Missalis obligent ad mortale, videtur dicendum quod sic, secundum Bullas diuersorum Summ. Pont. sed dic, quoad substantialia obligant, in alijs secus, nisi adsit contemptus, salua meliori sententia.

Quæsitum IV.

SUMMARIVM.

1. *Sacerdos ritè, & rectè ordinatus est minister Missæ.*

Quis sit minister Missæ celebrandæ?

1. **D**ic esse solum Sacerdotem ritè, & rectè ordinatum, qui vocatur eo vocabulo, vel quia sit sacer dux, vel quia sacra doceat, vel quia sacra det, qui appellatur etiam Præbyter, quasi præbens iter, vel Præbyter, idest senex, quia Sacerdotes,

&

& Præbyteri debent alijs Fidelibus esse sacri duces, & rectum præbere eis iter verbo, & exemplo.

Quæsitum V.

SUMMARIVM.

- 1 *Mutus nō potest celebrare Missam, & quare.*
- 2 *Abstemius, idest abhorrens vinum omnino nō potest celebrare Missam.*

An mutus, vel abstemius, idest abhorrens vinum possit celebrare?

- 1 **D** Ic, quod mutus non potest, quia nequit inter alia proferre verba consecrationis, nec posset celebrare mente, percurrendo oculis. Hinc mutus non potest ordinari, & si post acceptum ordinem talis evadat, celebrare non potest, D. Th. 3, par. quæst. 82. art. 10. ad tertium.
- 2 Et quoad abstemium dic, quod si omnino abhorret vinum, non potest celebrare, nec debuit, si tunc ita erat, ordinari, & ratio est, quia nequit perficere Sacramentum, sumendo sanguinem, Nau. c. 27. nu. 294. Sum. Confess. lib. 2. tit. 1. q. 42.

Quæsitum VI.

SUMMARIVM.

- 1 *Credens se esse promotum in ordine sacerdotali, & tamen non est, si celebrat non dicitur consecrare.*

An qui credit se esse promotum in ordine sacerdotali, & tamen non est, si celebrat, verè consecrat?

- 1 **D** Ic, quod pie credendū est, quod cōsecret, ut dicunt Aliqui, virtute Ecclesiæ, cuius ipse ministrū repræsētat in illo actu, & pie credendum esse summum Sacerdotem, qui est Christus supplere, qui ob eius misericordiā non permetteret tantum malum in Ecclesia sua, nihilominus cum communi dicendum est verè nō consecrare, cum non habeat Sacerdotalem characterem.

Quæsitum VII.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos cæcus omnino, non potest celebrare Missam, nec docere Evangelium, seu Epistolam, potest tamen audire confessiones, prædicare, & legere.*
- 2 *Sacerdos cæcus oculo sinistro nō potest celebrare sine dispositione.*

An omnino cæcus Sacerdos possit celebrare?

- 1 **D**ic, quod celebrare non potest, nec dicere Euangelium, seu Epistolam, nec alio modo altaria ministrare, potest tamen audire confessiones, prædicare, legere, vel interpretare sacram Scripturam, Nauarr. c. 27. nu. 200. D. Tho. 3. p. q. 88. art. 10. ad tertium. Sed si cæcus celebrat, verè conficit Sacramentum, sed peccat mortaliter sine dispensatione Apostolica, tum qua celebravit Prælati cæcus in Concil. Trid. ut dictum est, Sot. in 4. d. 9. q. 1. art. 3. Alter autem oculo captus præsertim sinistro, qui dicitur oculus canonis, nec potest celebrare sine dispensatione, alias peccaret mortaliter, Nauarr. c. 25. nu. 72. & c. 27. nu. 199. & ratio est, quia cæcus est irregularis, & non potest ordinari, & consequenter non potest celebrare, Silu. in verb. irregularitas, nu. 1. & omnes.

Quæsitum VIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Habens aliquam deformitatem in oculis, vel vultu, ita quod mouerit risum circumstantibus, non potest celebrare, neque debuit ordinari.*
2 *Carens nasu, vel auribus, aut alio membro, quod inducit*

deformitatem, non potest celebrare sine dispensatione Apostolica.

- 3 *Quis cognoscat de huiusmodi vitijs, latè dissentiat.*

An qui non est cæcus, sed habet aliquam deformitatem, vel maculam in oculis, aut vultu, possit celebrare?

- 1 **D**ic, quod si macula, aut deformitas sit talis, ut generet scandalum, aut risum, aut contemptum apud auscultantes, non debuit ordinari huiusmodi Sacerdos, & promotus non potest celebrare sine dispensatione Apostolica, & hoc standum est iudicio Episcopi ipsius, secus si esset religiosus (ut Aliqui volunt) vel si illa macula in oculis, seu facie non generaret neque scandalum, neque deformitatem, aut alia, ut supra, quia tunc si bene videt, potest celebrare, Nauar. in manual. c. 27. nu. 299.

- 2 De eo, qui caret nasu, vel auribus, aut alio membro, quod inducit deformitatem, aut debilitatem ad tractandum Hostiam, seu Calicem, aut de gibosis, vel de ijs, qui habent nimium humorem in gutture, vulgo *la vozza*, dic, quod non possunt celebrare sine dispensatione, iudicio Episcopi, Nau. c. 27. nu. 200. & c. 31. nu. 71. D. Tho. in 3. p. q. 82. art. 10. ad tertium, Summistæ in ver.

cor.

corpore vitiatu :

3 Et ad iudicandum de huiusmodi vitijs, quibus quis repellitur à celebratione Missæ, immò à susceptione ordinum iudicium erit Episcopi, Nauarr. loc. cit. & Summistæ loc. cit. immò & Canonistæ, vt Innoc. in c. 1. de corpore vitiatu, licet Anton. in 3. p. tit. 28. c. 5. nu. 10. dicat, huiusmodi iudicium spectare ad Archiepiscopum cum consilio Suffraganeorum, fundans se in c. cum de tua extra de corpore vitiatu, sed illud Capitulum intelligendum est ex commissione Papæ, nam ibi Summus Pontifex comisit illi Archiepiscopo, vt cum consilio suorum Suffraganeorum iudicaret de macula subditi, & sic vt Episcopus adhuc, & non vt Archiepiscopus iudicauit.

De deformitatibus, aut vitijs Religiosorum quò ad ordinationes habet cognoscere Episcopus ordinans, Silu. in verb. corpore vitiatu, §. 1. Nauarr. loc. cit. Licet Angelica, Tabien. & Armil. teneant cõtarium in verb. corpore vitiatu, qui dicunt in Religiosis exemptis debere iudicare Prælatus eorum Ordinarium. Sed hoc intellige quoad celebrationem, non autem quoad ordinationem, quia hoc pertinet ad Episcopum ordinantem. Sed hoc parum refert Parochi, ideo ad alia.

Quæsitum IX.

SUMMARIVM.

1. *Sacerdos, si post inchoatam Missam meminit se non esse ritè, & rectè ordinatum, sed validè, quid agere debeat.*
2. *Sacerdos bariticus, schismaticus, excommunicatus, interdictus, irregularis, vel degradatus de iure non potest celebrare, & redditur ratio.*

Quid agendum, si quis post inchoatam Missam meminit se non esse ordinatum ritè, & rectè, sed validè, & de hoc habeat certam scientiam, immò cõscientiæ remorsum?

1. **D**ic, quòd si id aduertat ante consecrationem debet recedere à celebrando, fingens aliquam infirmitatem, vel si id facere non potest, deponat talem conscientiam: sed si id acciderit post cõsecrationem, debet Missam perficere, & complere, quia completa accedat ad consulendum suum superiorem. D. Bonauent. in 4. sent. d. 13. Ang. in ver. Euch. 2. nu. 7.

Idem dic de celebrante coram populo, qui recordetur se esse excommunicatum, si id accidat ante cõsecrationem, & sine scandalo fieri potest, dimittat Missam, sin post consecrationem do-
leat

leat cum humili proposito statim petēdi absolutionem, & procedat complere Missam. Idem dic de eo, qui recordetur se esse irregularem, vel interdictum, aut iuspenſum, aut alia poena spirituali, aut nota irretitum.

- 2 De Sacerdote hæretico, quod absit, schismatico, excommunicato, interdicto, irregulari, degradato, dic, quod nō potest celebrare de iure, quia est priuatus executione ordinis, sed si de facto celebraret, verē cōsecraret, si intendit facere quod facit Ecclesia Catholica, sed peccaret mortaliter.

Quæsitum X.

SUMMARIVM.

1. *Videns solum cum oculo sinistro potest celebrare, sed si caret sinistro, & videt cum dextro non potest, nu. 2.*

An qui videt oculo sinistro, sed oculo dextro non videt, & tamen in dextro oculo nulla appareat deformitas, immo ita apparet apertus, vt sanus, & videns, consideretur posse celebrare?

- 1 **D**ic, quod sic, quia habet sanum oculum canonis, qui est oculus sinister, & hoc intellige, si nulla appareat deformitas,

licet Alij tennuerint contrarium, de quo remitto me saniori iudicio, vide Nauarr. c. 27. nu. 199.

Sed si caret visu oculi sinistri, & videt aliquantulum dextro, sed nimia conuersione ad populum, celebrare non potest, quia generaretur aut risus, aut contemptus, Nauarr. sentite contrarium, sed intelligendus est, quando conuersione ad populum non esset indecens.

Quæsitum XI.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos gibosus, vel claudus, vel mutilatus aliquo membro principali, an possit celebrare, late excutatur.*

An gibosus, vel claudus, vel mutilatus aliquo membro principali possit celebrare?

- 1 **D**ic vltra ea, quæ supra respoſa sunt, quod gibosus, aut alij, vt supra, nisi sequeretur nimia deformitas, vel corporis debilitas potest promoueri, & celebrare, Nauarr. c. 27. num. 199. quæ deformitas, vel debilitas intelligenda est de illa, quæ generaret scandalum apud populum, aut debilitatem ad tractandum tantum mysterium. Sed si debilitas illi accidisset ex propria culpa, tunc non posset celebrare sine

sine Papæ dispensatione, idem dic de claudis, quod non potest celebrare, si appareat notabilis deformitas, D. Anton. 3. p. tit. 28. c. 5. & Summist. omnes in verb. corp. vitiat.

Sed si celebrans habet pedes, sed ita est claudus, ut sine baculo stare possit, admittitur ad celebrandum, si tamen huiusmodi defectus ei evenit ex natura, vel infirmitate, vel alio accidere extra eius culpam, secus si ipsius defectu, vel sponte effectus esset claudus, quia tunc repelleretur a celebratione, D. Anton. 3. p. tit. 28. c. 13. & Summist. omnes.

Concludo ergo, corpore vitiatos propria culpa repellere a celebratione sine dispensatione Apostolica, sed si secus, admitti ad celebrationem, nisi ex deformitate magnum scandalum, seu periculum sequeretur, D. Anton. loc. cit. & Summist. omnes; & addet, quod si defectus in celebrare esset occultus, posset celebrare ex dispensatione Episcopi, Hostien. in appa. qui tantum excipit de castrato, potest etiam Episcopus dispensare in quibusvis irregularitatibus occultis provenientibus ex delicto, præterquam ex homicidio voluntario.

Quæsitum XII.

SUMMARIVM.

1. Abscindens sibi aliquod membrum, etiam si sit occultum,

non potest celebrare. 2. Amputans sibi genitalia, etiam ad vitandum luxuriam, vel credens id placere Deo, non potest celebrare sine dispensatione Apostolica.

An possit celebrare, qui propria culpa incidit in abscissione alicuius membri etiam non principalia, & peccati?

1. Id quod si ipsius culpa acciderit vitium in aliquo membro ipsius etiam occulto, non potest celebrare, ut quia vel abscondit sibi membrum ex sua voluntate, vel ab alio sibi abscondit fecit, & ratio est, quia est irregularis, cum dederit operam rei illicitæ, D. Anton. in 3. p. tit. 28. c. 3. nu. 10. & Summist. Et dare operæ rei illicitæ est cum quis perperat, quod est contra charitatem, vel contra eius professionem, vel contra Ecclesiæ præcepta, & de sui natura malum, & inconueniens sibi, Sor. de iust. & iur. lib. 5. q. 1. art. 9.

2. Hinc sequitur, quod amputans sibi genitalia etiam ad vitandum luxuriam, vel credens id placere Deo, non potest celebrare sine dispensatione Apostolica, nam nemo est dominus sui corporis, D. Anton. 3. p. tit. 28. c. 5. Sili. verb. corp. vit. nu. 3. sed facilius cum hoc dispensatur, quia credebat id sibi licere, Sor. in 4. sent. dist.

dist. 25. q. 1. art. 3. neque potest celebrare, quia amiserit genitalia ex morbo gallico, sine Papæ dispensatione, si esset publicum, si verò esset occultum posset dispensare Episcopus, Host. loc. cit. Ant. loc. cit.

Quæsitum XIII.

SVMMARIVM.

Sacerdos castratus ab alio culpa sua, puta quia dabit operam rei illicitæ, non potest celebrare, si verò ab inimicis, vel consilio Medici ob infirmitatem, bene poterit, & sic non tenetur deferre pulvrem membrorum amissorum, dum admittuntur ad celebrandum.

2. *Sacerdos potest permittere sibi amputari genitalia, aut alia membra pro salute totius corporis, & poterit celebrare, dummodò non causetur deformitas ex tali abscissione.*

An Sacerdos castratus ab alio possit celebrare?

1. **D**ic, quod si fuit castratus, quia dabit operam rei illicitæ, non potest celebrare, sic etiam si esset in alio membro mutilatus, Nauarr. cap. 27. nu. 198. Hostiens. in summ. de corp. vitiat.

Sed si sine ipsius culpa vel genitalia fuerunt ei abscissa, vel in alio aliquo membro mutilatus, ut per vim ab inimicis, vel consilio Medici ob infirmitatem, tunc poterit celebrare, D. Ant. 3. par. tit. 28. e. 5. nu. 10. Sor. de iure. & iure, lib. 3. q. 42. Nauarr. cap. 27. nu. 199.

Nec castratus, vel mutilatus huiusmodi tenetur deferre pulvrem membrorum amissorum, dum ad celebrandum admittitur, ut stulte aliqui opinantur, Nauarr. loc. cit. nu. 200.

2. Et hic nota posse Sacerdotem permittere sibi amputari genitalia, aut alia membra pro salute totius corporis, immò potest ipsemet sibi, si est peritus, & alius absit, amputare, nec prohibebitur celebrare, si deformitas ex membri alicuius abscissione, vel debilitas ad tractandum mysterium nõ sequeretur, Summa Confessorum lib. 2. tit. 1. q. 42.

Quæsitum XIII.

SVMMARIVM.

1. *Sacerdos amputans sibi, vel amputari faciens ab alio aliquod membrum pro evitando periculo vitæ non potest celebrare, intellige ut infra.*

An pro euitando aliquo periculo vitæ possit Sacerdos licitè sibi amputare, vel amputari facere aliquod membrum, vt si est manus illigata, vel pes in aliquo loco infixus, & imminet maximum periculum vite, vt vel ruina vicinæ domus, vel ignis exæstuantis, vel alicuius feræ rapacis incursus.

D Ic, quod tunc licitè poterit amputando membrum illigatum, vel impeditum, euadere, immò posset permittere sibi amputari, Sot. de iustit. & iure, lib. 5. q. 2. art. 5. sed non poterit celebrare, si abscissio sit in membro deseruienti consecrationi, vel si maxima deformitas sequeretur, si autem esset membrum minus principale, vt pars digiti, quæ non deseruit consecrationi, erit arbitrio Episcopi admittendus ad celebrandum, Summa Confess. lib. 2. tit. 1. q. 32. D. Antonin. 3. p. tit. 28. c. 5. nu. 12.

Quæsitum XV.

SVMMARIVM.

1 Sacerdos dans operam rei licitæ, si amittat ungulam pollicis, potest celebrare sine dispensatione Episcopi, dummodo non sequatur deformitas, aut

debilitas ad tractandum diuina ministeria.

2 Quid si dentem sibi excusserit, an possit celebrare.

3 Habens manum aridam, vel paralyticam, vel leprosam, an possit celebrare.

An si Sacerdos dans operam rei licitæ amittat ungulam pollicis, possit celebrare, si non sequitur scandalum, aut generetur deformitas, vel debilitas?

D Ic, quod potest sine dispensatione Episcopi, sed si sequeretur scandalum, aut deformitas, aut debilitas ad tractanda sacra ministeria, nō posset sine dispensatione, secus si amiserit, dans operam rei illicitæ.

2 Sic etiā qui sibi ex ira dentem excusserit, vel seipsum vulnerauerit, dummodo nō in membris deseruientibus ad tractanda ministeria, & deformitas, aut scandalum non sequeretur, posset celebrare, D. Anton. 3. p. tit. 28. c. 5. & Summistæ, sed hic talis si celebraret sine præiua absolutione, quia est excommunicatus, efficeretur irregularis, nam incidit in canonem, si quis seipsum percutiendo.

3 Sic etiam posset celebrare habens manum aridam, vel paralyticam, vel leprosam, dummodo non sit effecta debilis ad tractan-

H da

da sacra ministeria, & non adfit scandalum, Summ. Confess. lib. 2. tit. 1. q. 41. Sot. lib. 4. sentent. d. 25. q. 1. art. 3.

Quæsitum XVI.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos cadens morbo caduco non potest celebrare, declaratur infra.*

An Sacerdos cadens morbo caduco possit celebrare?

- 1 **D**ic, quod regulariter non potest, nisi sit benè liberatus arbitrio peritorum, & expectato concurrenti spatio temporis, ut puta per annum, vel per aliud tempus pensata qualitate morbi, & personæ, ut habetur 7. q. 2. c. si tamen. Et si non liberatus celebraret, peccaret mortaliter, maxime si spumam emitteret, vel alia signa turpia faceret, sed si rarò, & leuiter tangeretur ab hoc morbo, non repelleretur à celebratione Missæ, dummodo ei assisteret alius Sacerdos pro illo adiuuando, quatenus opus esset, nec aliter, aliàs peccaret mortaliter, D. Anton. 3. par. tit. 28. cap. 5. num. 12. & Summistæ.

Quæsitum XVII.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos habens membra superflua, vel obsessus à Dæmone, vel amens, vel patiens fluxum seminis, vel sanguinis, vel stomachi, non possit celebrare, licet discutitur per totum quæsitum.*

An habens membra superflua, vel obsessus à Dæmone, vel amens, vel patiens fluxum seminis, vel sanguinis, vel stomachi possit celebrare?

- 1 **D**E habente membra superflua, ut sex digitos, vel ungues oblongas, quæ amputari nõ possunt sine dolore dic, quod potest, dummodo non appareat impedimentum ad sacrificandũ, immò potest licet membra illa superflua sibi abscidere, si id sine vitæ periculo fieri potest.

De obsessio à Dæmone dic, quod nunquam poterit celebrare, nisi fuerit omninò liberatus, D. Ant. 3. p. tit. 28. c. 5. 33. d. c. communiter, & hæc totalis liberatio est per annũ probanda, iudicio Episcopi, de corp. vit. 5. 5. & Summistæ omnes eodem verbo, Io. de Lapide de dubijs Missæ, c. 2. contra Nauarr. c. 27. nu. 203. qui sentit Sacerdotem dæmoniacum, etiam liberatum non posse unquam

quam celebrare, quæ opinio est rigorosa nimis, nam datur communicatio ijs, qui fuerint obsessi, dummodo sint liberati.

De amente, vel furioso dic, quod si actu fuerint in tali passione, vel frequenter eam patiantur, non possunt celebrare, Nau. loco proxime citato, & prius eo Summ. Confess. lib. 2. tit. 1. q. 47. & Summistæ in verb. corp. vitiat. Sed si sint à tali infirmitate liberati, quod probandum est arbitrio Episcopi per aliquod temporis spatium poterunt admitti ad celebrandum.

De patiente verò fluxum seminis, vel sanguinis, vel fluxum stomachi, ita ut statim per secessum emittat quod in stomachum receperit, dic quoad fluxum seminis, vel sanguinis posse celebrare, nisi sint impedimento in celebratione, vel scâdalo, & quoad fluxum stomachi, dic, quod patiens huiusmodi fluxum non potest, nec debet celebrare, nec communicare, Ioannes de Lapide de dubijs circa celebrat. Missæ, c. 2.

Et nota hinc, quod si Sacerdos patiens fluxum stomachi celebraret, vel alius quisvis communicaret, & statim per secessum emitteret indigestas illas sanctas species, adhuc, saluo meliori iudicio, adesse sub eis sanctissimum corpus Christi, quousque integre permaneret, & in hoc est admiranda, & laudanda misericordia, & patientia Domini no-

stri, qui pro nobis, & alia indignissima pati voluit; & talis celebrans, vel communicans peccaret grauissimo peccato sacrilegij.

Quæsitum XVIII.

S Y M M A R I U M.

1. *Sacerdos leprosus, dummodo non impeditus ex corrosione huius morbi, potest celebrare in occulto, & in publico coram alijs leprosis tantum.*
2. *Nauarræ opinio circa hoc declaratur.*
3. *Hermophrodytus an possit celebrare.*
4. *Patiens vomitum frequenter, non potest celebrare quousque non fuerit sanus.*

An Sacerdos leprosus, hermophrodytus, vel patiens vomitum possit celebrare?

1. **D**E leproso dic, quod si non sit impeditus ex corrosione huius morbi potest celebrare, in occulto tamen, vel etiam in publico coram alijs leprosis, D. Tho. 3. p. q. 82. art. 10. ad tertium, & Summistæ omnes.

2. Nauarr. tenet, leprosum esse irregularem, quia lepra inducit irregularitatem, ut non possit celebrare, in c. cū percussio, 7. q. 1. & in c. de Rectoribus, & ex parte, de cler. egrot. Sed hæc Nauar.

sententia est intelligenda de leproso facto omnino inhabili, & impotente ad celebrandum, quod etiam senties de qualibet alia infirmitate reddere Sacerdotem impotentem, c. 27. nu. 202. & cum his solus Papa dispensat, arg. in c. at si clerici de iudicijs, §. 1. & Villat. colum. 48. de irregular. Vel dic Nauar. sententiā intelligi debere de publica celebratione leprosi, & sic non videtur contrarius Angelico Doctore.

- 3 De hermophrodyto, qui est ille, qui habet utrumque sexum, dic, si fuerit ordinatus, & magis præualet in sexu masculino, suscepit quidem ordinem, sed non potest celebrare, si autem magis vergat ad sexum femininum, vel si æqualiter in utroque præualet, nec ordines suscepit, & per consequens celebrare non potest, D. Anton. 3. p. tit. 28. c. 6. §. 5. & omnes Summis. in verb. hermophrodytus, & hæc est optima sententia contra Sotum in 4. sent. d. 25. q. 1. art. 2. tenentē, hermophrodytum, in quo virilis sexus præualet, posse & suscipere ordinem, & celebrare, & ratio contra Sotum est, quia hermophrodytus est monstrum, & esset scandalum, si ordinaretur, vel si ordinatus celebraret. Posset tamē id facere cum dispensatione Papæ. Nauar. c. 27. nu. 203. Vel sententia Soti intelligi posset de hermophrodyto secreto, in quo præualet virilis sexus.

4 De patiente vomitum frequenter, dic, quod non debet celebrare quousque sanetur, & si id audeat, peccat mortaliter, quia exponit se periculo, Io. de Lapi. loc. cit.

Quæsitum XIX.

SUMMARIVM.

1. *Sacerdos qui tarda hora comedit, & non digessit cibum, vel quia non dormiuit, qua hora de mane celebrare debet.*
2. *Celebrans si recordatur se non esse ieiunum, ante consecrationem debet cessare à celebratione, si sine scandalo poterit.*

An Sacerdos, qui tarda hora comedit, & non digessit cibum, vel quia non dormiuit, vel quia id ei ex infirmitate euenit, possit de mane hora conuenienti celebrare?

- 1 **D**ic, quod si videtur sibi non perturbatus ex antedictis causis, potest celebrare, verum si reddatur indispositus, debet abstinere. Glos. in c. nihil, 7. q. 1. vbi habentur hæc verba, Si quis comederit ante mediam noctē, & sentiat cibi exaltationem, quia cibus adhuc non est digestus, debet abstinere à celebratione, quamdiu sentiet cibum esse indigestum. Idem facere debet qui non dormiuit in nocte, non tamē

peccat

peccaret, si celebraret sine periculo, & ex deuotione, Ioan. de Lapi. d. c. 2.

- 2 Vbi nota, quod si celebrans recordetur se non esse ieiunum, si id erit ante consecrationem, debet cessare, si sine scandalo potest, sed si post consecrationem, debet, sequi Missam. Idem dicit si recordetur se esse in peccato mortali, & non habet copiam Confessoris, & hoc intellige remoto scandalo, nam si esset scandalum, debet sequi Missam, Io. de Lapi. ubi supra, qui addit celebrantem in mortali, verè consecrare, sed duo admittere peccata sacrilegij grauissimi, alterum in celebrando indignè, alterum indignè sumendo, & addit etiam putantem se esse in peccato mortali, cum verè non sit, debere abstinere à celebratione, vel depoenere cōscientiam scrupulosam, aliàs peccare mortaliter. Sed dubitans an mortaliter deliquerit, necessarium esset vt confiteretur etiam quantumcunque contritus.

Quæsitum XX.

SUMMARIVM.

- 1 Sacerdos non impeditus legitimo impedimento non peccat, si quotidie non celebrat, dicitur ut infra.

An Sacerdos, qui non impeditur legitimo impedimento, teneatur quotidie celebrare, aliter peccet?

1 D I C, quod non tenetur quotidie celebrare, nec etiam in diebus festiuis, vt habetur in c. quotidie de cōsec. d. 2. exceptis Curatis, qui debent celebrare, per se, seu per alios in Ecclesia Parochiali in omnibus diebus festiuis, in quibus tenentur ex præcepto Parochiani eius audire Missam.

Sed in festis solemnibus quilibet Sacerdos debet celebrare, aliàs peccat mortaliter, & per festa solēnia intelliguntur festa, in quibus solebat populus Fidelis communicare, vt in Paschate Resurrectionis, in Pentecoste, & in Natiuitate Domini, sed legitime impeditus non peccat, itaque est de præcepto etiam simplicibus Sacerdotibus celebrare in his tribus solemnibus.

Et si celebraret solū in Paschate, vt præcipit Ecclesia, & postea infra annum aliquoties, sed non in alijs diebus solemnibus, vt supra, adhuc satisfaciet, Sor. in d. 3. q. 1. art. 10.

Tutius est ergo, vt quotidie, vel quāuis frequentius potest, Sacerdotem celebrare, iuxta illud Ambrosij, quia quotidie peccō, quotidie debeo accipere medicinam, & refertur de cōsec. d. 2.

Quæsitum XXI.

S V M M A R I V M.

- 1 *Sacerdos an possit sine peccato per totam vitam cessare à celebratione, secluso impedimento; latè declaratur per totum quæsitum.*

An Sacerdos possit sine peccato per totam vitam cessare à celebratione, secluso impedimento?

- 1 **D** Ic resolutè, quòd etiam si obligatus non sit curæ animarum, vel stipendio, non debet cessare à celebratione per totum eius vitæ cursum, ne in vanū gratiā Dei recepisse videatur, quod non placet Apostolo Paulo 2. ad Cor. c. 6. & D. Ambrosius, graue (inquit) est immūdis manibus ad mensam accedere, sed grauius est, si dum peccata metuimus, sacrificium non reddamus. Licet Alij senserint contrarium, vt Alensis 4. q. 51. membro 2. Caiet. in 3. p. q. 82. art. 10. Viā. de Euch. nu. 93. cum Silu. & Rosell.

Sed aduertendū Sacerdoti pro frequenti, seu rara celebratione Missarum, quod quando quis ex quotidiana celebratione sentiat sibi augeri amorem erga Deum, & reuerentiam, & feruorē, debet quā sapius potest celebrare; verū si ex frequenti celebratio-

ne reuerentiā minui, & amorem non augeri sibi aduerterit, poterit licitè aliquando abstinere, vt maiori postea reuerētia, & amoris feruore redire possit, D. Tho. 3. p. q. 80. art. 10. & 4. sent. d. 12. q. 3. art. 1. & alij quam multi.

Sed si Sacerdos æqualiter se haberet ad vtrunque, vt scilicet posset & celebrare laudabiliter, quia est dispositus, & possit laudabiliter abstinere à celebrando ob reuerentiā Sacramenti, debet potius celebrare, quā abstinere, & è contra, D. Thom. 3. p. q. 80. art. 10. & in 4. d. 12. q. 3. art. 2.

Quæsitum XXII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Sacerdos non nisi semel debet in die celebrare.*
2 *Enumerantur decem casus, in quibus antiquitus poterat bis à Sacerdote in die celebrari.*
3 *Redditur ratio, cur in die Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi ter celebratur.*

An liceat Sacerdoti pluries in die celebrare, præsupposito quod sit bene dispositus, & ieiunus?

- 1 **D** Ic resolutè, quod non, nisi semel licet, exceptis quibusdam casibus, D. Thom. 3. par. q. 83. art. 5. ad quintum, D. Ant.

3. p.

3.p. tit. 23. c. 6. §. 5. Nauarr. c. 25. num. 87.

- 2 Primus casus est in Natiuitate Domini nostri Iesu Christi, in qua ter celebratur, non tamen de præcepto, nam qui semel, vel bis celebraret, non peccaret, seclusa negligentia culpabili, aut cōtempnū ritus Ecclesiæ, quia tunc peccaret mortaliter.

Secundus est, quando celebrata prima Missa, adueniret persona aliqua insignis, cui de præcepto incumbit audire Missam, vel celebrare, vt Episcopus in absentia aliorum Sacerdotum, Nauarr. c. 25. nu. 87. Raymun. & Palud. in 4. d. 12. q. 2. art. 4. & Summist. omnes.

Tertius est, quando esset sepe liendus mortuus, & de consuetudine loci nō sepelitur sine Missa, Raymund. Palud. & Nauarr. loc. cit. Viēt. de Euchar. nu. 95: & hoc intellige cū non adesset alius Sacerdos.

Quartus, pro communicando infirmo in casu necessitatis, Nauarr. & Palud. loc. cit. Io. de Lapide loc. cit.

Quintus, quando quis teneretur inseruire duabus Ecclesijs æqualiter, quia vnā habet in titulum, & alterā in commendam, vel ambas commendatas, & per consequens in vtraque debet celebrare, Host. in summ. de celeb. Miss. D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. nu. 5. Ioan. de Lapide d. c. 2. Viēt. nu. 95. de Euchar.

Sextus, quando benedicendæ essent nuptiæ, & non possent differri, & laudabilis cōsuetudo sit vt in Missa benedicantur, Nauarr. & Viēt. loc. cit. Palud. loc. cit. Panorm. in c. consuluisti, de celebr. Miss.

Septimus est, quando occurreret, vt in eadem die debeat dici Missa de festo occurrenti, & de ieiunio, vt accidere solet in Quadragesima, Palud. & Viēt. loc. cit. D. Ant. 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 5. & Summist. in verb. Missæ.

Octauus, quādo in aliquo loco essent pauci Sacerdotes pauperes, & plures Ecclesiæ etiam exiguorum reddituum, Angel. verb. Missa, nu. 46. Silu. verb. Missa 1. nu. 7.

Nonus est, quando in aliqua Ecclesia esset consuetudo, vt in eadem die dicerentur duæ Missæ, altera pro viuis, & altera pro defunctis, & non adesset alius Sacerdos, Glof. de celebr. Miss. Viēt. Angel. & Sil. loc. cit.

Vltimus casus est, quando occurreret vrgens necessitas arbitrio boni viri, Silu. & Viēt. loc. cit. Nauarr. c. 25. nu. 87.

Sed bene aduertatur, quod in omnibus his casibus, celebraturus debet esse ieiunus, aliās non poterit iterū celebrare, & quod sit in absentia aliorum Sacerdotum, & quod non fiat, nisi bis in die.

Sed aduerte melius huiusmodi permissionem fuisse antiqui-

tus ob Sacerdotum raritatem, nunc autem non esse in usu, nisi in solemnitate. Natalis Domini. Idemque qui nunc celebraret his, ubi non est consuetudo in eadem die, peccaret mortaliter, ab Angelo de Missa, nu. 229.

- 3 Sed in sanctissima Domini Natiuitate permittitur ter Missarū solemnitas celebrare propter mysterium, vel ad significandum tres Christi Natiuitates, scilicet æternam à Patre, temporalem à Matre, & spiritualement in animabus fidelium, D. Tho. 3. p. q. 83. art. 2. ad secundum, D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 6. nu. 5. Viguer. de Sacram. Euchar. ver. 14. & in 4. d. 13. q. 2. art. 2.

Vel ad significandum tria tempora, scilicet, legis naturæ, legis scriptæ, & legis gratiæ, vide Riccard. in 4. d. 13. art. 2. quæst. 4. Sed hæc parum refert Parochi scire.

Quæsitum XXIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos potest celebrare in omnibus diebus anni, exceptis feria sexta, & Sabbato maioris hebdomada, & non obstat consuetudo in contrarium.*
- 2 *Iacobus Cardinalis Sabellus memoratur.*

An liceat Sacerdoti celebrare in omnibus diebus anni?

- 1 **D**ico, quod sic, c. vltim. de consecr. dist. 1. exceptis feria sexta, & Sabbato maioris hebdomada, c. Sabbato de consecr. d. 3. & hoc ob multas rationes. Primo, vt semper sit medicina parata contra peccata. Secundo, vt semper sit arbor vitæ in medio Paradisi. Tercio, vt semper vniamur Christo sacramentaliter. Quarto, vt sit nobis iugis memoria passionis. Et semper Missa debet dici in Ecclesia Dei.

Et consuetudo illa celebrandi in Sabbato Sancto non obstat huic responsioni, quia Missa illa non est Sabbati, sed noctis Resurrectionis, quæ præuenitur propter humanæ imbecillitatis impatiētiam, & ideo in oratione Missæ dicitur, Deus, qui sacratissimam Noctem, &c. & ideo debet celebrari hora tarda, c. quando de consecr. d. 1. Nauar. c. 25. nu. 88. in manual.

- Et celebratur vna Missa solemnitas, sicut etiā in feria quinta, & celebrare Missam priuatim non esset tutum a culpa absque licentia Superioris, ubi viget consuetudo semel celebrandi. Iacobus Cardinalis trigessimus sextus post sex Pontif. Max. ex nobilissima, & prisca familia Sabellorū
- 2 Vicarius Papæ prohibuit Romæ celebrari pluries in feria quinta maioris

maioris Hebdomadae, vt videre est in Cathec. Neap.

Et in hoc est contrarius Nauarro, Sagu, nam dicit licere celebrare priuatim feria quinta, & Sabbato de licetia superioris, quod negat Nauarrus, & ipsius sententia est magis rationabilis, vbi non est consuetudo contraria. Hic Beneuenti solet in feria quinta etiā priuatim pluries celebrari, sed in Sabbato non nisi semel Missa solemnis hora competenti, & in ea pulsatur campana prima omnium, nec licet alijs praeuenire, etiā Regularibus ex prohibitione Synodi Diocessanae sub b. m. Illustrissimi Maximiliani de Palumbaria Archiepiscopi annis retroelapsis celebratae, cuius Secretarius fui, licet indignè, & compositor, vt etiam & Prouintialis.

Quaesitum XXIV.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos non potest celebrare nō recitatis prius Horis canonicis. Declaratur nu. 2.*

An liceat Sacerdoti celebrare nō recitatis Horis canonicis

- 1 **D**ic, quod non, & peccat mortaliter qui celebrat non dicto prius Matutino cum Laudibus, & est communis tam Theologorum, quam Summist.

vid. Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 2. Sed si vrgens esset necessitas, puta pro vitando scandalo, seu damno, liceret, nec peccaret, vel venialiter, Nauarr. 25. nu. 83. Silu. verb. Missa x. nu. 6.

- 2 De recitatione Primae dic, quod vbi esset consuetudo, vel statutum loci nō celebrandi, nisi ea recitata, vt in Synodo Beneuentrana sub ante D. Iacobo Cardinali Sabello, peccaret celebrās celebrando sine necessitate, Sot. de iust. & iur. lib. 10. q. 5. art. 4. Silu. loc. citat. Nauarr. cap. 25. nu. 83. Sed vrgente necessitate poterit celebrari non recitata Prima, immò nec Matutino, vt dictum est, sic etiam poterit celebrare non adimpleta poenitentia iniuncta, dum non sit in mora adimplendi, Abb. in c. de homine de celeb. Miss. sed est tutius adimplere, quando adest commoditas.

Quaesitum XXV.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos non potest celebrare sine vestibus sacris, seu benedictis. Declaratur nu. 2.*
 2 *Item non potest celebrare in altari, in quo illa die celebrauit Episcopus, nisi ex dispensatione Episcopi, vel necessitate.*
 4 *Vestes sacrae debent teneri munda, & ibi datur consilium celebrantibus de modo tenendi dictas vestes.*

An

An liceat Sacerdoti celebrare Missam sine vestibus sacra-
tis, seu benedictis?

- 1 **D** Ic, quòd si quis ex ignoran-
tia crassa, vel scienter sine
Manipulo, aut sine Stola, vel Ca-
sula benedicta celebraret, pecca-
ret grauiter, idem dic de Cingu-
lo vbi est consuetudo illum be-
nedici, aliàs non peccaret, Ric-
card. in 4. senten. d. 15. art. 4. Sed
- 2 Sacramentum conficeretur, qui
subiungit, quòd celebrare in casu
necessitatis sine vestibus benedi-
ctis, non esse peccatum, sed id au-
dere absque necessitate esse gra-
uissimum mortale.

- 3 Nota, quod nò licet celebrare
in altari in quo illo die celebra-
uit Episcopus, c. final. de consecr.
dist. 2. nisi ex dispensatione Epi-
scopi, vel necessitate urgente, gl.
d. cap. Specul. de dispens. §. 5. &
Io. de Selua de benefic. par. 4.

Sed etiam hic annexendū est,
quòd celebrare omninò sine ve-
stibus Sacerdotalibus, aut sine
Vasis sacris, esset grauissimum
sacrilegium, sed in graui necessi-
tate, vt in India, vel in Anglia
liceret, si tamen abesset contem-
ptus Religionis, & vestes sacræ,
& vasa haberi nullo modo pos-
sent, Silu. verb. Missa 1. q. 2. nu. 2.
cui còtradicit Nauar, & Couarr.
lib. 3. de celeb. Miss. quòd non li-
ceat, etiam metu mortis, quæ opi-
nio est nimis rigida, & ideo pri-
ma tanquam mitior est sequenda,

quia pia Mater Ecclesia non
solet obligare tanto rigore, cum
non fiat contemptu fidei, & reli-
gionis. Et hic teneant mente Pa-
rochi, & corde figant, Vestes sa-
cras debere teneri mūdās, & qui
eas sordidas, & immundas tenet,
vt essent vestes Macellariorum,
peccant mortaliter, vt habetur
40. q. 1. c. quod principaliter.
Mundæ enim debent esse vestes
Sacerdotales in tanto mysterio
còficiendo, vt habetur in c. relin-
qui nolumus, de Custodia Eucha-
stie. quæ munditia vestium, munditiā
interiorem, quæ præcipuè requi-
ritur in celebrante, significat.

Quæsitum XXVI.

SUMMARIVM.

- 1 *Vestes sacerdotales si iterum ac-
commodentur, quia erant con-
sumptæ, debent iterum benedi-
ci, vt possit cū eis celebrari.*
- 2 *Parochus potest vti Stola loco
Cinguli, & è contra, Decla-
ratur ibid.*
- 3 *Missæ sicca, quæ fit, & ibi dici-
tur si potest celebrari.*

An liceat celebrare cum vesti-
bus sacerdotalibus, quæ quia
consumptæ erant, fuerunt
refectæ, & accommodatæ, si
iterum non benedicantur?

- 1 **D** Ic, quòd si refectio, aut ac-
commodatio ipsarum mu-
tauit

tauit illarum formam, vt si partes principales, vt manica, vel pars principalis superior remoueat, quia in isto casu forma prima soluitur, & mutatur, opus est, eas iterum benedici, & qui secus faceret cum eis celebrando, peccaret, Summ. Confess. lib. 3. tit. 24. q. 162. & Palud. relatus per D. Anto. 3. p. tit. 13. c. 6. Itaque habet regulam in mutatione formæ pristinæ requiri iterum benedictionem, sed vbi forma non mutatur, non requiri benedictionem, D. Anton. loc. cit. Angel. verb. benedictio §. 3. Silu. ibidem, §. 6. & alij Summistæ. Itaque si ex Stola fieret Manipulus, vel ex Manipulo longus fieret Stola, vel si ex Casula dupla fierent duæ, posset Parochus secundum hanc datam regulam se gerere; & vbi vestis sacra esset polluta luxuria, non posset cum ea celebrari, sed deberet rebenedici, gl. in c. ad nup. de celeb. Miss. Silu. ver. vestis, nu. 5.

- 2 Et an posset Parochus loco Cinguli vti Stola, & illa se cingere, vel loco Stolæ vti Cingulo pro Stola, maxime si erit latus, & longus? dic, quod sic, quia vsus ipsorum in hoc casu necessitatis (alias non liceret) attenditur, D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 5. & Summistæ loc. cit. Palud. loc. cit. & si celebrans omitteret aliquas caerimonias solitas, vel orationem, aut alia, aut Manipulum, vel Stola, si absit malitia, vel contemptus, sed ex inaduertentia, vel animi pertur-

batione, & necessitate, non esset mortale, sic etiam si ex obliuione, Adria. in 4. sent. de Euch. in ver. quæ incipit, Viso de impedimento, Nauarr. loc. cit.

Sed si adesset cōtemptus, esset grauissimum peccatum mortale, quia velles sacræ, & vasa, secundum ritum Ecclesiæ in celebratione, sunt de præcepto Ecclesiæ, & ommittere regulariter esset peccatum mortale, nisi excusaret obliuio, inaduertentia, vel necessitas, Nauarr. c. 25. nu. 83. & prius eo D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 5. Silu. verb. veste, nu. 2. & alij tam Theologi, quam Summistæ.

- Et hic nota obiter, quod licet Sacerdoti celebrare Missam, quæ vocatur sicca pro deuotione aliquius, quia non adest Sacerdos, qui poterit celebrare cum sacrificio, Duran. in Rationali, lib. 4. c. 1. & Missa sicca est, quando dicuntur omnia, præter verba sacra canonis. Itaque id liceret, secundum Duran. etiam non ieiuno, sed hodie hoc ab vsu recessit, & deuoto id petenti sufficeret eius deuotio, iuxta illud Augustin. Quid acuis dentem, & paras ventrem? crede, & manducaſti.

Quæsitum XXVII.

SUMMARIVM.

- 1 Sacerdos non potest celebrare sine vestibus sacerdotalibus, nisi urgente necessitate, & sine

ne contemptus Religionis.

2. *Item neque potest celebrare sine calciam, & is. Declaratur ibid.*
 3. *Vestes sacre, & sacerdotales etiā consumpta non possunt conuerſi in vsum prophanum, nec vendi ad illum vsum.*

An liceret celebrare sine Stola, vel Casula, idest Planeta, vel Manipulo in casu necessitatis, vt si immineret festum, in quo Sacerdos teneretur celebrare, & populus audire Missam; vel pro communicando infirmo; aut alia necessitate?

1. **D**ic, quod si necessitas vrigat, potest sine peccato, dummodo non in contemptum religionis, ab Angel. de Missa, num. 285.

Et Sentientes contrarium debent intelligi secluso casu necessitatis, quia tunc peccaret maximo peccato sacrilegij, & potius deberet mori, quam celebrare sine vestibus Sacerdotalibus, Caiet. 1.2. q. 96. art. 4.

2. Et de celebrante sine calceamentis dic, quod si non habet ea, & absit contemptus, potest sine peccato celebrare discalceatus, sed si habet, debet cum calceis celebrare, immo religiosi, qui ex eorum instituto solent incedere discalceati, debent in celebrando assumere calceos, vel aliud eius-

dem generis loco calceorum.

3. Et hic nota, quod vestes sacre, & Sacerdotales etiam consumptæ, non possunt conuerſi in vsu prophanum, nec vendi ad illum vsum, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 6. Sil. verb. benedictio. nu. 7. Pisan. ver. conse. 5. sed debent comburi cum ita consumptæ sunt, & cineres in sacrum, vel in alium honestum locum reponi, ne pedibus terantur, c. altaris, de conse. dist. 1. D. Tho. 3. p. q. 83. art. 3. ad tertium, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. num. 6.

Quæsitum XXVIII.

SVMMA RIVM.

1. *Vestes mulierum apte fieri Planetas, vel Pallia altaris, & Palliola Custodia Sanctissimi Sacramenti, conceditur ex vniuersali consuetudine, & ex priuilegio Xpsi 14.*

An liceat ex vestibus mulierum, alias aptis, fieri Planetas, vel Pallia altaris, aut Palliola Custodię Sanctissimi Sacramenti?

1. **D**ic, quod sic, ex vniuersali consuetudine, immo adest priuilegium Sixti Papę quarti ad fauorę Fratrum Minorum, licet aliqui id negent non licere, fundantes se in glosa c. ad nuptiarum de consec. d. 1. & est Archidia. & Vgo,

Vgo, vt refert D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 1. Tabien. ver. confe. 2. §. 11. Silu. verb. corporal. & verb. vestis, §. 4.

Quæsitum XXIX.

SUMMARIVM.

- 1 *Vafa sacra poffunt vendi, & in alios vſus conuerti, dummodo urgeat neceſſitas, & vendantur alteri Eccleſia.*

An vaſa ſacra poſſint vendi, vel in alios vſus conuerti?

- 1 **D** Ic, quod poſſunt vendi alteri Eccleſiæ ob neceſſitatem, non ſolum perſonis Eccleſiaſticis, ſed etiam ſecularibus, quando emerent pro alia Eccleſia, ſecus non poſſent vendi ſecularibus, niſi fracta, & execrata, nõ autem integra, & cõſecrata, quia tunc eſſet maximum ſacrilegium, Piſan. ver. confe. §. 2. Summ. Confeſſo. lib. 3. tit. 24. q. 160. Tabien. ver. confe. §. 35.

Quæſitum XXX.

SUMMARIVM.

- 1 *Vafa ſacra non poſſunt tangi ab alijs, quàm à perſonis ſacris. Amplia num. 2. & 3. Limita nu. 4.*

An vaſa ſacra poſſint tangi ab alijs, quàm à Sacerdotibus?

- 1 **D** Ic, quòd regulariter non poſſunt tangi, niſi à perſonis ſacris, vt præſbytero, Diacono, vel Subdiacono de confe. d. 14. c. Altaris, qui mortaliter peccant, ſi tãgerent corpus Chriſti, vel res ſacras in peccato mortali, excluſo calu neceſſitatis, in quo etiam laicis liceret, D. Tho. 4. ſent. d. 24. art. 3. Nau. in man. c. 25. nu. 7. Silu. verb. ordo 4 §. 2.
- 2 Solent DD. Vicarij Epiſcoporum concedere licẽtias etiam alijs in minoribus conſtitutis ob neceſſitatem aliorum habilium.

- 3 Et de tangentibus ex inaduerſentia, vel deuotione dic, nõ peccare, vel leuiſſime venialiter. Si quis verò id auderet in vſu profano, vt, ſi quis biberet in Calice in mēſa profana, vel vteretur veſtibus ſacris in torneamentis, aut alijs profanis vſibus, peccat mortaliter, tã perſona illa ſecularis, ſiue vir ſit, ſiue mulier, quàm perſona Eccleſiaſtica, quẽ ea accommodat; & ſciatur hic, quòd laici, etiam mulieres, poſſunt execrare Calicem conſecratum, vel frangendo animo execrandi, vel remouendo formam Calicis, vt forma Calicis tollatur, vel Patena, Sil. & Alij in ver. Calix. Summ. Confeſſ. lib. 3. tit. 24. q. 160. Armilla dicit non eſſe clarum in iuremodus execrandi per ictus, vt faciunt Fabri, verb. Calix nu. 4.

Quæſ.

Quæsitum XXXI.

S V M M A R I V M.

1. Celebrari non potest in Calice ligneo, seu vitreo, vel stanneo, vel ex alia materia, quàm ex auro, vel argento.
2. Zepherini Papæ pulchrum dictum refertur.

An possit celebrari in Calice ligneo, seu vitreo, vel stanneo, vel ex alia materia, quàm ex auro, vel argento?

Ic, quod nō, sed olim in primitiua Ecclesia consecrabatur in vasis ligneis, & tempore Zepherini Papæ in calice vitreo, quod postea vtrunque fuit prohibitum, ne in ligneo Calice propter poros ligni, quia sanguis imbibetur in poris ligni, nec in vitreo, vel christallino propter fragilitatem, & periculum, nec in ferreo, propter ineptitudinē, aut ex alijs materijs propter eruginem. D. Th. 3. p. q. 87. art. 3. ad tertium. D. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 5. Duran. lib. 1. Rationalis. c. 3. litera ypsilon. Itaque ab vsu recessit, quod in primitiua Ecclesia ob iustas causas permissum fuerat, nunc autem debet consecrari in vasis argenteis, vel aureis, quod vel instituit Siluester. Papa primus, vel Urbanus, quod fuit statutum in Concilio Romano, vt

scilicet consecraretur in Calice argenteo, vel aureo, siue etiam in stanneo propter pauperatē, sed hoc etiam ab vsu recessit.

Et hic nota pulchrum dictum Papæ, vt voluit Zepherini, licuisse tunc in vasis ligneis consecrare, quando ministri aurei ipsi erant, sed effectis ipsis ligneis. Imunditiaz vitæ, non licere nisi in vasis argenteis, vel aureis, vt saltem, vel ex hoc magis mysterium sacrum ornetur.

Quæsitum XXXII.

S V M M A R I V M.

1. Calix fractus indiget consecratione, si ei est ablata prima forma.
2. Corporalia lota non indigent noua benedictione, & ibi refertur quis habeat ea lauare.

An Calix fractus indiget consecratione, sic etiam quando deauretur desuper?

Ic, quod quando nō est ablata prima forma Calicis, nō est opus iterum consecrari, secus si esset ablata forma, quia tunc esset execratus, & iterū deberet consecrari, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 5. Silu. in ver. Calix.

De Corporalibus lotis dic, quod Corporalia lota non indigent noua benedictione, quia nō amit-

emittunt primam formam, & lauari debent, & possunt, sed prima locutione per sacrum ministrum altaris, & non per alios inferiores, neque per Moniales. Aliqui dicunt, id nec licet Subdiaconis, quia ij habent tantum potestatem super vasa sacra, non autem super Corporalia, D. Th. 4. sentent. d. 24. q. 2. art. 3. ad tertium.

Sed id licet tantum Diaconis, & Sacerdotibus, D. Anton. 3. p. tit. 13. art. 6. §. 5.

Ufus in Diocesi Beneuentana, ut animaduerti in Visitatione, habet, quod etiam Subdiaconi tangunt, & lauant Corporalia.

Regulares verò Mendicantes ex priuilegio Xysti quarti, & Calisti tertij etiam laici possunt illa tangere, & lauare. Tabien. verb. conl. 5. §. 2. Armill. §. 2.

Quæsitum XXXIII.

SUMMARIVM.

- 1 Sacerdos celebrans super altare portatile, peccat mortaliter. Limitatur in Episcopo.
- 2 Tobalea quot esse debent pro celebratione.

An Sacerdos peccet celebrans super Altare portatile, cuius lapis ita est paruus, ut non capiat Hostiam, & Calicem?

- 1 **D**ic, quod peccat mortaliter: & idē dic de celebran-

te super Altari fracto enormiter, & in magna ipsius parte, Nauarr. cap. 25. nu. 83. Episcopus habet priuilegium Altaris portatilis, immo potest celebrare etiam de nocte, & post meridiem.

2 De tobaleis dic, quod debent esse tres, ut docent statuta Synodalia in Diocesi Beneuentana, vel iuxta vsū Matricis Ecclesiæ: & peccaret grauitur qui malitiosè, vel in cōtemptum minori numero tobalearum celebraret, licet conficeret Sacramentum, secus si inaduertentia, vel ob necessitatem celebrandi, ut pro vitando scandalo, vel pro communicando infirmo, & similibus, vel si ob paupertatem.

Quæsitum XXXIV.

SUMMARIVM.

- 1 Ecclesia si execretur, non dicitur execratum altare in ipsa positum.

An si execretur Ecclesia, dicatur etiam execratum altare, seu altaria in ipsa Ecclesia posita, & consecrata, ita ut indigeant re consecratione?

- 1 **D**ic, quod non, & ratio est, quia cōsecratio Ecclesiæ, & consecratio Altarium sunt ad inuicē distincta, & vna ab altera non

non pendet, itaque valet regula, quod vna execrata, alterum execratum non dicatur, & è contra, D. Anton. 3. p. tit. 12. cap. 6. §. 9. Duran. in Ration. lib. 1. c. 6. Abb. in c. proposuisti de consecr. Ecclesiz, Summist. in verb. altare.

Quæsitum XXXV.

SVMMARIVM.

- 1 *Ecclesia polluta, dicitur etiam pollutum altare in ipsa existens. Redditur ratio nu. 2.*
- 3 *Ecclesia polluta, non dicuntur polluta altaria ipsius portatilia.*

An si est polluta Ecclesia, intelligatur & pollutum Altare ipsius Ecclesiz?

- 1 **D**ic, quod sic, Silu. in verb. altare, §. 8. Tabien. ibidem nu. 9. Armilla nu. 12. Pisan. casu 3. Et ratio diuersitatis est, quia consecratio Ecclesiz consistit in parietibus, & est separata à consecratione altaris. Hinc sequitur, quod diruta Ecclesia, & ipsius forma penitus ablata, adhuc restat ibi altare, quod erat consecratum, sic etiam si diruatur altare cōsecratum, & remaneat Ecclesiz forma integra, ipsa Ecclesia non dicitur execrata ob altaris ruinam.
- 3 Non ita se habet casus in pollutione, nam pollutio respicit

totum corpus Ecclesiz nō solum parietes. Itaque polluta Ecclesia, dicitur pollutū & altare ipsius Ecclesiz, quia corpus Ecclesiz est quoddam vnum, & altaria concurrunt ad ipsius integrationem, Abb. d. c. proposuisti de consecr. Ecclesiz, Silu. verb. altare, §. 8. Ang. §. 4. & alij Summist. d. verb.

- 3 Et an polluta Ecclesia dicantur polluta etiam altaria portatilia, dic, quod polluta Ecclesia non intelliguntur polluta altaria portatilia, & mobilia, cū hæc sint separata, & separari possunt ab Ecclesia, sed altaria fixa, & stabilia sunt de corpore ipsius Ecclesiz. Itaque iniuria facta ipsi Ecclesiz, intelligitur facta etiā ipsis altaribus, Silu. & alij loc. cit. vt supra.

Quæsitum XXXVI.

SVMMARIVM.

- 1 *Sacerdos non potest celebrare siue aliquo sibi inferuiente, aut Clerico, vti offe debet, aut laico defectu Clerici. Ampliatur in Sacerdote Heremita, qui neque potest. nu. 2.*
- 3 *Minister Sacerdotis non potest offe famina.*
- 4 *Sacerdos incipiens Missam cum Clerico sibi inferuiente, & relinquatur inter celebrandum, quid agere debeat, latè explicatur.*

§ Sa-

3 *Sacerdos non potest celebrare in altari, in quo eadem die celebravit ipſus Episcopus, ſine licentia, & ibi adducitur obſervantia Beneventi in hoc.*

An Sacerdos poſſit, aut debeat celebrare ſine aliquo ſibi inſerviente, & in Miſſa reſpondente, ſive Clericus ſit ille, uti eſſe debet, ſive laicus, ut permittitur defectu Clerici?

1 **D**ic, quòd non, quia debet ad eſſe ſaltem vnus, qui reſpondeat celebranti in perſona Eccleſiæ, & totius populi, D. Anton. 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 5. Silu. verb. Miſſæ 1. §. 2. Ioan. de Lapi- de c. 5. art. 3. d. 3. Fœmina uerò nullo caſu poteſt deſervire cele- branti.

2 Hinc ſequitur nec poſſe Sa- cerdotem Heremitam ſolitariũ, aut in alio loco incluſum cele- brare, niſi ſaltem vno præſente, D. Tho. 3. p. q. 23. art. 5. Et hæc eſt melior ſententia, quam gloſæ in c. hoc quoque de consecr. d. 1. & Io. de Lapi- de c. 5. art. 3. dub. 7. & Sot. d. 13. q. 20. art. 1. qui id concedit in neceſſitate vrgenti, & cum diſpenſatione. Et aduer- tatur, quòd licet vnus ſit præ- ſens, adhuc verè dicit Sacerdos, *Dominus vobis cum*, in plurali numero, quia verificatur etiam de Angelis aſſiſtentibus celebrā- ti. Hic tamen miniſter Sacerdo-

tis non poteſt eſſe fœmina etiam monialis, quia fœmina eſt inha- bilis ad miniſtrandum altari in tanto ſacrificio, c. cit. hoc quo- que de confe. d. 3. & Ioan. de La- pide loc. cit.

4 Si verò Sacerdos incœpiſſet Miſſam cum Clerico ſibi inſer- uiente, & relinqueretur inter cele- brandum, nec adſit alius, qui ſup- pleat, dic, quòd ſi id accidat ante conſecrationem, debet potius relinquere Miſſam, vel expectare aliquantulum ſpatio conuenien- ti, ſi forſan aliquis adueniat, ab Ang. dial. 5. nu. 411. Sed ſi incœ- pit Canonem, debet procedere ſolus ad celebrationis perfectio- nem, tunc enim neceſſitate com- pulſus, videtur hic poſſe facere, Io. de Lapid. loc. cit. Et hic no- ta, quòd ex decreto Papæ Soteris non debet celebrari Miſſa ſolē- nis, niſi ſaltem duobus præſenti- bus, ut habetur de consec. d. 1. c. hoc quoque. Sed in Miſſis pri- uatis ſufficit vnus nomine totius populi abſentis, D. Th. 3. p. q. 83. ar. 5. ad duodecimum, D. Anton. 3. p. tit. 23. c. 6. §. 5. Duran. in Ra- tio. c. 1. Piſan. in verb. Miſſa §. 5. & alij Summiſt. Nota etiā non poſſe Sacerdotem (& hoc regula- riter) celebrare in altari, in quo eodem die celebravit Episcopus ipſius ſine licentia ob reuerentiā ſui Pontificis, poſſet tamen fini- re Miſſam incœptam ab ipſo Epl ſcopo impedito aliquo acciden- ti, Ioan. de Lapi. c. 3. art. 2. dub. 4.

I

Silu.

Silu.verb.altare, §.5. Tabic. §.12. Sed Beneuēti obseruatur vt Canonici celebrent in altari, in quo eadem die celebrauit Illustrissimus Dominus Archiepiscopus, eo sciēte, & tolerante, & obseruatur etiam vt in altari maiori non possint celebrare alij Sacerdotes, nisi sint Canonici, vel Hebdomadarij, & alij non admittuntur sine licentia Reuerendissimi D. Vicarij.

Quæsitum XXXVII.

SVMMARIVM.

- 1 *Sacerdos an possit celebrare corā excommunicato, & quid agere debeat si excommunicatus est persona potens, & ipse debilis, nu.2.*

An Sacerdos possit celebrare coram excommunicato ?

1 **D** Ic, quod non, si est excommunicatus notorius per cedulaones, vel publicus percussor Clerici, vel etiam si est notorie criminofus, sed debet expelli, si fieri potest sine scandalo, quod si nequit, debet Sacerdos, si non incœpit Canonem, introire in Sacristiam, sed si incœpit Canonem Missæ, debet perficere cum vno tantum Ministro, cæteris exclusis, ne incurrant in excommunicationem participando in diuinis cum ex-

communicato, & ita permittitur perficere Missam præsentē excommunicato nolente exire de Ecclesia, Nauarr. cap. 27. nu.34. D. Anton. 2.p. tit.4. c.6. §.4. & 3.p. tit.25. c.2. §.8. Armill.ver.excommunicatio. §.39.

2 Et si excommunicatus cogeret Sacerdotem ad celebrandum, quia est persona potens, & Sacerdos debilis, tunc dic, quod aut cogeret illum ad celebrandum in contemptū Ecclesiæ, & legum Ecclesiasticarū, & tunc Sacerdos potius mori debet, quā corā eo celebrare, sed si cogeret illum ad celebrandum, vel ob deuotionē, vel ad ostendendum se non esse excommunicatum, tunc excusaretur Sacerdos, si coram ipso celebraret, ob timorem ei incussum, Nauarr.c.27.nu.36. Sot.4. sentent.d.22.q.1.art.4. Silu.uer.excommunicatio.5. §.23.

Quæsitum XXXVIII.

SVMMARIVM.

- 1 *Sacerdos non potest celebrare sine lumine, vel cum certo candelarū numero, vel sine libro.*

An liceat celebrare sine lumine, vel cum certo candelarum numero, vel sine libro ?

- 1 **D** Ic, quod mortaliter peccat qui celebrat sine lumine, ac etiam deponitur, & est communis

munis opinio, & habetur in c. finali de celebr. Miss. & debet esse lumen cerei, vt est antiquissima Ecclesiæ consuetudo, & contrafacere esset mortale, non autem est decens lumen olei, vel alterius liquoris, sed si quis ob inopiam, secluso contemptu deuotione motus, celebraret cum lumine alterius liquoris, forsitan non peccaret, ab Angelo dial. 5. sub nu. 425. P. Hieronymus tenet esse mortale, celebrare sine Cruce, sine luminibus, sine tobaleis, vel cum corporalibus valde immundis.

De candelarum certo numero, quod est prohibitum a Sac. Conc. Trid. sess. 22. & in hoc Sacerdos debet se conformare consuetudini Ecclesiæ, quæ regulariter est, vt sint duæ, & possunt etiam esse plures, dummodo absit superfluitas, quæ candelæ debent ardere vsque ad finem Missæ, vt consuetum est, & aliàs facere supererit vitium auaritiæ.

Celebrare sine Missali, dic, quod non licet, & contrafaciens peccaret mortaliter, quia exponeret se periculo errandi in re tam graui, maximè si monitus non se corrigeret, ab Ange. d. Dial. nu. 429. & si, vt dictum est, Episcopus cæcus celebrauit Tridenti sine Missali, id fuit ex dispensatione Apostolica, Sot. in 4. sup. cit. Et nota, quod non est obseruandum quod præcipiebatur 11. q. 8. c. sæpe continens, quia vt

ait gl. ab vsu recessit, vt celebretur Missa per probationem furti inter Monachos.

Quæsitum XXXIX.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos debet in celebratione Missæ secreta secretè proferre, & aliter faciendo peccat.*
- 2 *Item non potest ex deuotione dicere in Missa aliqua, quæ non sunt in Missali, posset tamen aliqua deuotè cogitare, & meditari.*
- 3 *Item non potest omittere de his, quæ dicenda sunt, nam si omiseret aliqua de forma consecrationis, Sacramentum non consecratur, & ipse grauissimè peccaret.*
- 4 *Item si recordetur se in Missa aliqua non dixisse, non debet repetere. Declarat nu. 5.*

An Sacerdos debeat dicere verba Canonis, & consecrationis secretè, & cætera alta, & intelligibili voce, vel si possit addere, vel omittere?

Dic, quod debet secreta secretè proferre, & aliter faciendo peccat, quia non sine mysterio ab Ecclesia ita præceptum est, Ioan. de Lapi. c. 6. art. 2. dub. 3. & 4. Conc. Trid. sess. 22. c. 5. de sacrif. Miss. quæ verba consecra-

I 2 tionis

tionis debent proferri, nec nimis lentè, nec nimis properè, sed decenti quadam gravitate, nec memoriter, licèt memoria teneri debeant. Cætera verò debet dicere alta, & intelligibili voce, vt consuetum est.

- 2 Nec posset Sacerdos etiam ex deuotione dicere in Missa aliqua, quæ nō sunt in Missali, posset tamen aliqua deuotè cogitare, & meditari, Ange. verb. Miss. §. 11. Io. de Lapi. c. 6. ar. 2. dub. 2. Silu. verb. Missa 1. Rosell. Euch. 3. nu. 4. nec posset obseruare, & adhibere in Missa alias cærimonias, & ritus, quam qui ab Ecclesia sunt approbati, & in vsu in Missæ celebratione, Conc. Trid. loc. cit.

- 3 Nec posset omittere Sacerdos de his, quæ dicenda sunt, nam si omitteret aliqua de forma consecrationis, Sacramentum non conficeretur, & ipse grauissimè peccaret, si ex proposito omisisset, secus si ex inaduertètia, si verò omitteret de his, quæ nō pertinent ad consecrationem, tunc Sacramentum teneret, sed grauiter peccaret omittendo, maxime si esset pars notabilis, vt Euāgeliū, vel Epistola, vel Introitus Missæ, & similia, secus esset si omitteret vnum, vel duo verba, quia leuis peccaret, si ex negligentia, sed si ex malitia, peccaret mortaliter grauissimè, Io. de Lapide c. 6. art. 2. dub. 14. Silu. verb. Missa 1. §. 2. & 3. D. Anton.

3. p. tit. 13. c. 6. §. 6.

4 Et hic nota, quòd si Sacerdos recorderetur se in Missa aliqua nō dixisse, non debet repetere, vt si v. g. dixit Euangelium, & recorderetur non dixisse Epistolam, nec per hoc peccat, sed si incœpisset: Kyrie eleison, & recorderetur non dixisse Introitum, tunc poterit repetere, quia in tam paruo spatium populus non aduerteret, & nisi replicaret in hoc casu ex negligentia, peccaret grauiter.

- 5 Sed si omisisset ex verbis consecrationis, tunc deberet omninò replicare, dummodo certus esset omisisse, etiam si ulterius in celebratione processisset, Sil. Missa 1. nu. 3. Armill. Missa vltimo, nu. 8. post benedictionem nil est repetendum, vt infra.

Quæsitum XL.

S V M M A R I V M.

- 1 Celebrans necessariò debet habere attentionem actualem, vel saltem virtualem in celebrando, & ibi explicatur quæ sint hæ attentiones. Amplia nu. 2. & 3.

An in celebrante requiratur attentio necessariò.

- 1 **D**ic, quòd sic, vel actualis, vel saltem virtualis, quæ oritur ex actuali, & actualis attentio est, cum quis intendit actualiter

liter consecrare, & facere quod facit Ecclesia, & Christus instituit. Virtualis verò est, cum quis primò habuit intètionem actualem consecrandi, & cum ea adiuit altare, & tunc licet in consecratione non habeat actualem intentionem, idest non cogitet actualiter de consecratione, adhuc conficit Sacramentum, & sufficit intètio illa virtualis, quia virtualiter est in eo prima intentio actualis, dummodo post habitam primò actualem intentionem non habuerit omninò contrariam intentionem non consecrandi; quia in hoc casu non consecraret, nec diceretur habere intentionem virtualem, quæ esset interrupta per intentionem contrariam.

- 2 Sed debet studere celebrans, vt habeat actualem intètionem, alioquin est in periculo peccandi grauissimo peccato sacrilegij, D. Thom. 3. p. q. 64. art. 8. ad tertium, D. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 2. Ioannes de Lapi. d. c. 2. art. 3. dub. 3.

Adde, quòd requiritur etiam in celebrante attètio in eis, quæ dicit, vel agit, & hæc optimū est si sit actualis, sed ea deficiente sufficit etiam virtualis, & est communis opinio, & hæc virtualis attentio interruptitur, & tollitur per voluntariam vagationem ad alia contraria, & diuersa.

Et si celebrans dubitat se non posse habere actualem intentio-

nem, & tamen celebrat, non peccat, dummodo doleat, & vellet habere, quia in hoc casu sufficit attentio virtualis, ita tamen vt ex sua culpa non euagetur eius mens, quia tunc peccaret, sed si ex defectu naturæ id ei accideret, & doleret, non peccaret nec venialiter, Silu. verb. Missa §. 3. licet Riccar. aliter sentiat, sed nimis rigorosè.

- 3 Adde etiam, quòd in celebrante necessariò requiritur deuotio actualis, vel saltè virtualis, D. Tho. in 4. senten. d. 8. in expositione literæ, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 3. Sil. in verb. Missa 1. §. 3.

Quæsitum XLI.

S V M M A R I V M.

- 1 *Missæ de congruitate, non de necessitate debet conformari officio.*
- 2 *Sacerdos Latinus debet latina lingua celebrare, Græcus græca, & non vulgari, & aliter afferens est excommunicatus.*

An Sacerdos teneatur dicere Missam de eo, quod recitauit officium, & secus faciendo peccet?

- 4 **D**ico, quòd non peccat, quia de congruitate, non de necessitate debet Missa conformari officio, D. Anton. in 2. p.

I 3 tit.

etiq. v. 10. §. 1. Rosell. in verb. Miss. n. 14. Sed si sine causa v. p. d. id faceret, esse reprehensibilis, D. Anton. loc. cit.

2. Et debet celebrare, vt supradictum est. Latius Sacerdos latina lingua. Grecus Greca, nō tamen vulgari, sed lingua apud eos archica, vt vocant, vel etiam extra vulgum, & asserens Missam debere dici tātum lingua vulgari, est excommunicatus ex Conc. Trid. sess. 22. Canone nono.

Quæsitum XLII.

SUMMARYM.

1. Missa debet celebrari pro omnibus Christi fidelibus vivis, & defunctis. Amplia num. 2. 3. Limita num. 4. 5. 6. Declara num. 7. 8. 9.

An liceat celebrari pro omnibus indifferenter, etiam infidelibus?

1. **D**ic, quod Missa debet generaliter celebrari pro omnibus Christi fidelibus vivis, & defunctis, vt habetur de conse. d. 1. c. visum. Nec licet celebrare pro infidelibus, quia nō sunt mēbra Christi, D. Thom. 3. p. q. 19. art. 7. ad secundum, Ang. in verb. Miss. §. 49. Silu. in verb. Missa 1. §. 8. Vnde D. August. ad Renatū, pro infidelibus offerri corpus Christi non valet.

2. Adde, quod licet celebrare pro parvulis defunctis, baptizatis tamen, licet sine reatu culpæ, & pœnæ decesserint, cum ob solatium vivorum ab eis cōcedendum eos esse membra corporis Christi mystici, tūm ad extollendum mysterium passionis, quod in sacrificia Missæ commemoratur, per quod parvuli ipsi sine proprio merito eternam salutē consequuti sunt, non tamen celebratur pro augmento gloriæ ipsi, vel pro remissione alicuius culpæ, aut pœnæ, D. Thom. 4. sent. d. 12. q. 2. & 3. art. 1. Pisan. verb. Missa §. 10. Silu. verb. Missa 1. §. 8. Angel. §. 8. Tabien. §. 57. & Pisan. sacrum §. 19.

3. Immo licet etiam celebrari, immo & debet pro sanctis, qui sunt in Paradiso, id est pro eorū honore, & gloria, vt eorū gloria accidentaliter augeatur, quia sancti gaudent de eo quod fecerit fieri ad laudē Dei, maxime eorū causa, Silu. verb. Missa 1. §. 8. Arment. §. 38.

4. Sed an liceat celebrari pro excommunicatis, id est, quod non, quia sunt separati ab unione corporis Christi mystici, sed potest Sacerdos orare pro eis, vt persona priuata, & extra Missam in sacramento, vt Deus eos convertiat, & resipiscere faciat, sed publice in generali potest Sacerdos orare pro excommunicato, vt persona priuata, non ex persona Ecclesiæ, vt Deus eos convertat, D. Thom.

4. sen.

Digitized by Google

3. *Celebrans habens respectum, & mentem ad eos, quibus applicat Missæ valorem, debet expresse nominare Summum Pontificem, & eius Antistitem, & quid si haberet plures Antistites, latè explicatur.*

An celebrans possit ad sui libitum applicare Missæ valorem cui voluerit?

1. **D**ic, quod si hic Sacerdos non est vili obligatus poterit applicare valorem Missæ cui voluerit, siue viuus, siue defunctus, sed si esset alicuius conuentus, vt sunt Fratres, vel Capituli, debet hic celebrans applicare valorem Missæ benefactoribus conuentus, seu Collegij, vel Capituli pro legatis factis, vel beneficijs vnitis, & incorporatis, vel alijs elemosynis, Silu. verb. Missa 1. §. 12. & Armill. §. 16.

2. Sed licet Frater Conuentus, vel Canonicus Collegij, seu Capituli teneatur applicare valorem Missæ benefactoribus Conuentus Collegij, seu Capituli, poterit tamen tuto conscientia, & sine praiudicio benefactorum applicare amico, vel consanguineo, vel cui voluerit illam partem valoris Missæ, quæ est specialiter debita, Nauarr. c. 25. §. 97. Maior in 4. distinct. 45. quæst. 2. art. 4. Sed applicans Missæ valorem,

debet referre se Dei voluntati, optimè consulenti, Nau. c. 21. num. 3.

3. Et hic nota, quod celebrans habens respectum, & mentem ad eos, quibus applicat Missæ valorem, debet expresse nominare Sanctissimum Papam, & eius Antistitem, & si haberet plures Antistites, est nominandus Antistes ratione domicilij, vt habetur in c. nullus de tempo. ord. in 6. quia subiectio ratione domicilij est maior, quàm alia ratione beneficij, vel originis, Nau. loc. cit. Itaque celebrans, & applicando, & orando, debet exprimere Antistitem Summum, & Antistes inferior, vt est Episcopus, qui Episcopus si esset excommunicatus, non esset memorandus a celebrante, quia est exclusus ab huiusmodi oratione.

Quæsitum XLIV.

SUMMARIVM.

1. *Quæsitum resolutur negatiue.*
2. *Qui viuit, ac elemosynas obtinet, pro Missis celebrandis, non potest elemosynam sibi datam retinere, sed illam in communem massam reponere.*
3. *Valor Missæ triplex est.*
4. *Notabile exemplum. De Gregorio offertur circa valorem missarum.*

An qui accipit eleemosynam, ut celebret Missam votiuam, v.g. de Sancta Maria, si postea celebrat de mortuis, satisfacit obligationi?

Dic, quod non, & iniustitiam facit, sed si erat celebraturus ex obligatione Conuentus, Collegij, vel Capituli dicere Missam pro defunctis, & accipit eleemosynā, ut dicat Missam etiam pro defunctis, nō satisfacit vtriusque obligationi.

Sed hic aduertendum, quod qui vivit ex eleemosynis oblatis pro Missis celebrandis, nō potest eleemosynam sibi datam retinere, sed debet in communem massam illam reponere, ut Patres alijque Conuentus, vel Hebdomadarij Metropolitanae Ecclesiae Beneuentanae, quos nuper pro augmento diuini cultus, ost Ecclesiam ipsam magnificentissime exornatam, & pretiosissimis donis donatam Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Pompeius Cardinalis Arigonus Beneuentanorum Archiepiscopus introduxit. Hi enim si eleemosynā accipiunt pro Missa celebranda in ipsa Ecclesia, debent in communem massam, ut omnes participant, redigere, & secus faciendo peccāt mortaliter, & furtum committunt obnoxij restitutioni, ab Ant. dial. 5. tu. 907.

Nec esset extra mortalem cul-

pam, qui nō applicaret ualorem Missae cui esset ex eleemosyna accepta obligatus, si tamen ex malitia id facit, & ex intento, secus si ex inaduertētia, & sciatur triplicem esse ualorem Missae, ex sētētia Scoti quodlib. 20. scilicet generalem, qui debetur toti Ecclesiae secundum illius intentionem, medium, qui debetur ei, pro quo Missa celebratur, & specialem, qui debetur ipsi celebranti. Itaque qui non applicaret medium ualorem facienti celebrare Missam, si ex intento, peccaret mortaliter, sicut si non applicaret generalem toti Ecclesiae, quia ageret cōtra Iustitiam, quae reddit cuique, quod suum est, Nauar. c. 25. nu. 92. sicut etiā peccat mortaliter, qui non celebrat tot, & tales Missas, quot, & quales, & in loco, quo tenetur, si iusto impedimento nō excusetur, Nauar. loc. cit. nu. 184.

Nota obiter de Missis, quas uocant S. Gregorij, quae sunt numero triginta. Ait D. Gregor. 4. Dialog. quod fecit sepeliri in Sterquilinio Monachum nomine Iustum, qui mortuus est cum proprietate quatuor aureorū, quos etiā sepelirificit, sed praecepit celebrari pro eo usque ad spatium 30. dierum, qui trigesimo die apparuit eius fratri, dicens se in ultimo die communionem accepisse, dixit, & hoc uirtute sacrificij, hinc laudabilis usus Missarum S. Gregorij.

Qua-

Quæsitum XLV.

SYMMARIUM.

- 1 *Parochus, seu Procurator Conuentus, Collegij, vel Capituli si accipit elemosynā pro Missa celebranda, potest celebrari facere ab aliquo eius familiari. Declarauit. 2.*
- 3 *Qui accipit decem carolenos in elemosynā pro celebratione decem Missarum, si soluit pro illis tantum quinquē carolenos, non peccat, & adducuntur diuersæ opiniones.*

An peccet Parochus, seu Procurator Conuentus, Collegij, vel Capituli, si accipit elemosynam pro Missa celebranda, si postea faciet celebrare ab aliquo eius familiari, qui nō vult accipere elemosynam?

- 1 **D**ic, quod cessante frando, si Sacerdos, qui uoluit gratis celebrare, erat liber, & nullū obnoxius ad celebrandum, non peccauit, quia nulli facta est iniustitia, uel iniuria, ab Ang. dial. 5. num. 115.
- 2 Sed si erat Religiosus, non potuit, quia debebat celebrare pro oneribus suæ Religionis, & qui cepit elemosynam, tenetur constituit, uel celebrari facere.
- 3 Nota hic, quod qui accipit,

u.g. decem carolenos in elemosynam pro celebrandis decem Missis, si postea soluit celebrantibus pro decem Missis tantum quinque carolenos, & reliquos sibi retinet, non peccat, & ratio est, quia cum sit suum onus, uel celebrare, uel celebrari facere, sufficit offerenti decem carolenos, si celebrantur decem Missæ, & nulla ei fit iniuria, Sot. lib. 9. de iust. & iure, q. 3. art. 3. Licet Maior teneat contrarium in 4. sent. d. 4. n. q. 3. Implet quoddam peccet, & tenetur restituere, sed Nat. hanc. 9. h. n. 9. concordat has opiniones, quod tunc peccet, quando ille, qui accipit plus, quam erogat, nō habet officium, quo ex lege, uel ex consuetudine, potest procurare, quam habet, ut faciat celebrare, aliquid sibi retinere, idummodo satisfiat numero, sed si ex officio, & onere faciendi celebrare sibi, accipit aliquid plus, non peccat, uid. Nat. uarr. loc. citat.

Quæsitum XLVI.

SYMMARIUM.

- 1 *Confessores Regulares, seu Collegiati, non possunt sibi retinere elemosynas proinde officio celebrandis, sed debent illas assignare superiori, vel Procuratori, & illi curantur solutum in Beatisse Beneficium.*
- 2 Con-

2. *Confessor pro penitentia potest*
in iungere penitentiam facias
celebrare eos. Missas, & hoc
in iungente fraude. Dictatam.
 4. *Superior, seu Prælatus in sua*
Diocesi potest statuere cer-
tam quantitatem pro Missis
celebrandis, & enarratur so-
litum in Ecclesia Beneuen-
tana. IX. m. 1260

An Confessores Regulares seu Collegiales possint sibi retinere elemosynas pro Missis celebrandis, quas accipiunt inter audiendum confessiones?

Dico, quod non, sed debent assignare Superiori, vel Procuratori, quia huiusmodi celebrantes non sunt liberi ad celebrandum pro eorum libito, sed debent celebrare secundum intentionem suorum Superiorum, quæ est, ut celebrent iuxta intentionem offerentium elemosynas, ab Ang. dial. cit. num. 516. & sic Confessor ex Hebdomadariis Ecclesiæ Beneventanæ debet elemosynam sibi datam pro Missis celebranda in eadem Ecclesia assignare Procuratori, quod respondit super in Congregatione habita coram Illustrissimo Domino Cardinali, super constitutionibus Hebdomadariis, adherentibus sententiæ meæ DD. Augurino Ursulino Archi-

presbytero, & Casare Canale, Thesaurario eiusdem Ecclesiæ, Doctoribus eximijs, & religiosis viris, sub anno 1681. m. 1260.

Et hic nota, Confessorem posse pro penitentia inungere penitentiam, ut faciat celebrare tot Missas, & hoc cessante omni fraude, & simonia labe, habita ratione delicti, & personæ penitentis, sed tutius est abstinere ad evitandum scandalum, in quod possit incurere penitens, Summ. Confess.

lib. 3. tit. 34. §. 127. q. 2. m. 1260.

3. Sed si iungat Confessor Missas celebrandas penitenti, non potest, nec debet ipse hoc bonus accipere, sed remittere penitentem ad alium Sacerdotem optimæ opinionis, nec ad consanguineum, vel amicum, pro evitanda suspitione avaritiæ, sed si cessaret scandalum, nec suspitio avaritiæ, aut admiratio inde sequeretur, posset accipere sibi, & retinere sponte oblatam elemosynam, maxime si non fuerit imposita pro penitentia, Angelic. over. oblatio. §. 1. Silu. verb. decimæ, §. 6. Sed tutius est, ut non imponentur huiusmodi penitentia, sed si videntur iniungendæ, ut villo modo sibi Confessor attribuat, sed ad alium Sacerdotem mittat, ut dictum est, Silu. verb. decimæ, §. 11. Summ. Confess. loc. cit.

4. Et hic obiter addendum est, posse Superiorem, seu Prælatum in sua Diocesi statuere certam aliquam

quàm quantitatem pro Missis celebrandis in sustentatione Ministri in illa die, D.Tho. 2.2. q. 100. art. 3. ad secundum, Nauarr. c. 23. nu. 108. Sed licet possit statuere certum quid quod sufficiat pro victu diei celebranti, v.g. carolenum vnum, tamen nō potest statuere, vt nil minus accipiat. In Beneuentana Synodo fuit statutum, vt elemosyna vnus caroloni detur pro Missa celebranda, quod etiam dum Visitatore agerem, inter decreta visitationis adiunxi, quæ elemosyna non est ea intentione accipienda à celebrante, quasi quod temporale detur pro celebratione Missæ, vt pretium ipsius, sed accipiendum est pro labore Ministri, & sustentatione ipsius, secundum approbatam Ecclesiæ consuetudinem, D.Tho. 4. sent. d. 25. q. 3. art. 3. D. Ant. 2. p. tit. 1. c. 5. nu. 16. Nauarr. c. 23. nu. 101. & hanc elemosynam debitam pro Missarum celebratione, eodem modo, quod dictum est, licet exigere etiā auctore Prætoris, hæc sententia D. Thomæ 2.2. q. 100. art. 30. vbi inquit, gratis spiritualibus exhibitis, licet possunt statui, & consuetæ oblationes, & alij quicunque prouentus exigi à nolentibus, & valētibus soluere, auctoritate Superioris interveniente.

Sed ea est hominum malitia, vt ad euitandas lites cum personis, cū quibus verisimiliter cre-

ditur esse litigandum, vt antequàm spiritualia præstentur, licet prius petatur, & accipiat quod laudabiliter dari consuetum est, Caiet. in summa verb. Simonia, Nauarr. c. 23. nu. 106. Sed hoc intellige absque scandalo, & vicio auaritiæ.

Quæsitum XLVII.

SUMMARY.

1. *Sacerdos excommunicatus, interdictus, vel suspensus, si celebrat an fiat irregularis, vel incurrat aliquam penam, adducuntur multe opiniones.*
2. *Ignorantia iuris, & facti, atque inuincibilis quæ sint, & adducitur exemplum nu. 3.*

An Sacerdos excommunicatus, interdictus, vel suspensus, si celebrat, fiat irregularis, vel incurrat aliquā aliam poenam?

1. **D**iceresolutè, quod Sacerdos excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus, & intellige de interdicto participante in diuinis, si celebrat sit irregularis, & quoties celebrat, peccat mortaliter, sicut peccat mortaliter quoties celebrat irregularis. Et fieri irregularem excommunicatum celebrantē affirmat Summ. Confess. lib. 3. tit. 33. q. 41. Nauarr.

narr. c. 25. nu. 93. De interdicto dicunt supra citat. DD. idem, & est communis. De suspensio affirmat Sot. 4. d. 15. q. 1. art. 3. Silu. irregularitas 1. §. 15. Nauarr. c. 25. nu. 96. De irregulari affirmant Sot. in 4. d. 25. q. 1. art. 3. & Nauarr. c. 27. nu. 194. cum Armill. verb. Irregularitas, §. 86. Alij autem aliter sentiunt, uide Didacum Nunnez in 3. p. q. 82. art. 5.

Cōcludendum est ergo antedictos incurrere irregularitatē si celebrent, immò incurrunt similiter si exercent solemniter actum ordinis, ut cantādo Euangelium, uel Epistolam cum Manipulo, Stola, & Dalmatica, secus esset, si priuatē, ut simplex secularis solet, decantaret, quia tunc, ut persona priuata non ut ex officio, uel ex ordine faceret, D. Anton. 3. p. tit. 24. c. 76. Palud. in 4. d. 18. Nauarr. c. 27. nu. 244. Irregularis autem semper peccat mortaliter exercendo, ut dictum est, & hoc procedit tam de excommunicatis, suspensis, uel interdictis publicē, quā priuatim, quia constitutio Conc. Constantin. non est fauore ipsorum, sed aliorū de populo, ut possint participare cum excommunicatis secretē.

Sed si Sacerdos excommunicatus, suspensus, uel interdictus dicat orationem in Choro, uel benedicat aquam aspergendam, adhuc sit irregularis, si, ut Sacer-

dos in Choro dicat orationem, uel Capitulum, uel si solemniter benedicat aquam, quia uidetur exercere actum ordinis, secus, si priuatē talia exerceret, Nauarr. c. 27. nu. 244. idē dicit de Subdiacono, & Diacono si solemniter exercent, secus si priuatē.

De constitutis in minoribus, dic quod nō incurrunt, & hæc est melior opinio, Tab. irregular. 4. §. 1. Pisan. ibi nu. 3. & ita uidetur colligi ex cap. si quis Episcopus, qui tex. non loquitur de Clericis minoribus, & pēnæ sunt restringendæ: alij tamen dicunt, quod incurrunt.

Si verò Sacerdos ignorans se esse excommunicatum, uel suspensum, uel interdictum, & exerceret aliquem actum ordinis, nō efficeretur irregularis, nec peccaret mortaliter, si ignorantia eius esset inuincibilis, D. Anton. 3. p. tit. 24. c. 76. num. 10. Sot. 4. d. 22. q. 1. nu. 2. Nauarr. c. 27. nu. 241. & est communis opinio.

Et ignorantia inuincibilis dicibilis dicitur quando quis aliquid non potest scire omnino ex grossitia intellectus, vel ex maxima rei difficultate, vel quia non habet quem consulere possit, vel quia non tenetur illud scire, ut habetur in cap. si verò, de sent. excom. & est communis opinio.

Et hoc intellige tam de ignorantia iuris, quā facti, & ignorantia iuris inuincibilis est, quando quis omnino non potest scire, quia

quia non tenetur scire quòd ius illud vetet, quod ipse còmisit, vel quia non poterat ex grossitia intellectus, vt supra. Ignorantia facti inuincibilis, est quando quis omnino non poterat scire, quia illud factum est malum ex grossitia intellectus, quia aliqua prohibetur, quia mala, aliqua sunt mala, quia prohibentur. Hinc sequitur, quòd tam ignorantia iuris, quàm facti potest esse inuincibilis in aliquo, licet regulariter ignorantia iuris non soleat excusare.

- 3 Exemplum sit pro faciliiori intelligentia, aliquis percussit Clericum, quem omnino nesciebat esse Clericum, quia eum non nouerat, vel quia non incedebat in habitu, & tonsura, vel quia omnino non poterat, nec tenebatur scire, hæc ignorantia appellatur inuincibilis, & sic percussiens excusatur à censura in foro conscientie, vide text. in c. vt animarum de const. in 6. & c. si verò de sent. excom.

Quæsitum XLVIII.

SUMMARYM.

- 1 *Pralati, seu Parochi occultè excommunicati, qui non sunt in mora petendi absolutionem, si coguntur administrare Sacramenta eorum subditis petentibus, non incurrunt irregularitatem, neque peccant, sed*

cessante necessitate sient. Amplianu. 2. Declaranu. 3.

An Prælati, seu Parochi occultè excommunicati, qui nō sunt in mora petendi absolutionem, si cogantur administrare Sacramenta eorum subditis petentibus, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter?

D Ic, quod non, si contriti, & ex necessitate administrāt, quia subditi opus habent eorum officio, excepta tamen celebratione Missæ, quam possent subditi audire ab alio, vbi adeest commoditas, secus quando aliquis alius non adesset, & subditi ex præcepto tenerentur audire Missam, vel si infamia notaretur Sacerdos, nisi celebraret, dummodo esset contritus, & non esset in mora petendi absolutionem, Nauar. c. 27. num. 239.

Sed si administrarent sine necessitate subditorum, incurrerēt, Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 4.

- 2 Immo incurrerent, si facerent coram se celebrari ab aliquo non ligato censuris, sicut etiam incurrerent, si cum ipsi non essent ligati aliqua censura, facerent coram se celebrari ab aliquo ligato censuris, Nauar. c. 27. nu. 244. Glos. in Clemen. 2. de priuileg. verb. celebrare.

His adde, quod si quis ex antedictis

dictis effectis irregularibus ob celebrationem, si iterum celebrarent, non incurrerent in nouam irregularitatem, sed peccarent mortaliter quoties exercerent actum ordinis, Nauar. c. 27. & est communis opinio. Quis autem posset dispensare dicemus, Deo dante, cum de censuris agemus, & de dispensatione.

Quæsitum XLIX.

SVMMARIVM.

- 1 *Sacerdos si celebrando incidit in aliquam infirmitatem, ut non possit perficere Missam, vel si moreretur, quid agendum, distinguatur.*
- 2 *Item si Missam inceptam sine iusta, & urgente causa dimitteret, peccat mortaliter.*

Quid faciendum si Sacerdos incideret, celebrando, in aliquam infirmitatem, ut non posset perficere Missam, vel si moreretur?

- 1 **D**ic, quod si id accadat ante consecrationem, potest dimitti Missa imperfecta, & hæc est communis opinio.

Sed si accideret post consecrationem debet perfici Missa per alium Sacerdotem, qui ita procedet, ut si defecerit primus Sacer-

dos ante consecrationem, quo casu potest Missa dimitti, & ante inceptum canonem, tunc secundus Sacerdos debet à principio Missam incipere, & totam Missam celebrare, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6 §. 3. Silu. verb. Missa 2. §. 12. Tabien. §. 30.

Sed si defecit post inceptum canonem, sed nondum facta consecratione, tunc debet secundus Sacerdos proseguire à loco, ubi primus defecit, D. Anton. Silu. & Tabien. loc. cit. & si nesciretur ubi prior per defectum dimisit, tunc secundus debet incipere à principio Canonis.

Et hic sciatur, quod si quis Missam inceptam sine iusta, & urgente causa dimitteret, peccat mortaliter, & subibit poenam suspensionis, ut habetur in cap. nullus, de conse. d. 1. Silu. verb. Missæ 1. §. 2. Nauarr. c. 21. nu. 86. & est communis opinio, Conc. Tolera. 7. q. 1. can. nihil, dicit, quod talis excommunicationis sententiam sustinebit, ex Sot. 4. d. 13. q. 2. art. 6.

Quæsitum L.

SVMMARIVM.

- 1 *Sacerdos celebrans, si deficiat post consecrationem Hostia, nondum consecrato Calice, quid agendum, laudè discutitur per totum quæsitum.*

Quid

Quid faciendum si Sacerdos deficiat post consecrationem Hostiæ, nondum consecrato Calice?

I Dico, quodd alius Sacerdos debet prosegui consecrationem Calicis, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo, &c.* & prosequi usque ad finem ipsam Missam, & sumere Hostiã ab alio, & Calicem à se ipso cõsecratũ, D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 3. Io. de Lapide c. 6. art. 2. dub. 2. Silu. Eucha. 2. nu. 12. & alij.

Aliqui dicunt, quodd deberet accipere aliam Hostiam secũdus Sacerdos, & incipere à principio Missam, & in fine sumere illam Hostiam consecratam ab alio Sacerdote, & aliam à se ipso cũ Calice, huius sententiæ fuit Riccard. 4. senten. d. 8. art. 2. q. 2. Sed primæ sententiæ magis adhæreo.

Si verò celebrans deficeret, dũ profert verba cõsecrationis Hostiæ, & dum incœpit consecrare, tũc debet per alium Sacerdotem compleri Missa, & incipere a verbis, *Qui pridie, &c.* & consecrare eãdem Hostiam nondum consecratam, & prosegui usque ad finem, Silu. Eucha. 2. §. 12. Armill. Miss. §. 11. & hoc intellige, quando nõ fuit perfecta cõsecratio illius Hostiæ, nam si fuisset perfecta consecratio, non esset iterum consecranda, esset enim immane sacrilegium, sed Sacerdos præsens, si

est in peccato mort. non tenetur supplere, nam peccaret mortaliter, sed si esset periculum corruptionis specierum, tũc ad evitandum scandalum, teneretur conteri, & causas peccati abscidere, & supplere, ab Ang. dial. 5. n. 613. quia ob necessitatem vrgentem censetur ei dispensatũ, vt dictum est.

Aliqui dicunt accipiẽdam esse aliam Hostiam, & incipiendum à verbis, *Qui pridie, &c.* & sequendum usque ad finem, & in fine sumendam vtramque Hostiam cum Calice, D. Anton. 3. p. tit. 13. cap. 16. §. 3. Tabien. Missa §. 30. & huius sententiæ videtur fuisse Inn. in c. Presb. de Sacra. iteran. Sed prima opinio est probabilior.

Si deficeret in prolatione formæ super Calicem, & moreretur antequam perficeret, dic, vt dictum est supra de Hostia, secundum duas opiniones.

Si deficeret post consecrationẽ Hostiæ, & Calicis, tunc esset cõplenda Missa per alium Sacerdotem, & incipiendum à loco, in quo prior defecit, si sciatur, & si nesciretur, debet secundus Sacerdos incipere ab illis verbis, *Hæc quotiescumque, &c.* Navar. c. 25. n. 86. Io. de Lapi. c. 6. art. 2. dub. 2. Riccar. in 4. d. 8. art. 2. q. 2. & alij.

Et si deficeret Sacerdos, sumpra Hostia, & non Calice, alter Sacerdos debet accipere aliam Hostiam, & alium Calicem, & incipere a *Te igitur, &c.* & prosegui usque
ad

ad finem, seruatō Calice consecrato, & post sumptionem Hostiæ, & Calicis à se consecrati accipere illum priorem Calicē relictū ab alio Sacerdote, & hoc ante abluionem, Tabien. Missa, §. 30. Armill. §. 11. Et si deficeret celebrans post sumptionē Hostiæ, & sanguinis, tunc posset, si vellet supplere alius Sacerdos, sed non esset necesse, quia sacrificium, iam completum est, Tabien. & Armill. loc. cit.

Et sciatur, quod tenetur Sacerdos præsens, deficiente Sacerdote celebrante, si defectus accidat post consecrationem, prosequi Missam, etiā nō ieiunus, vt sacrificiū perficiatur, deberet enim in hoc casu statim indui vestibus sacris, & confiteri, si habet copiam Confessoris, sin autem solum cōtritū, & hoc ad euitandum scādalum, & perfectionem sacrificij, ab Ange. dial. 5. nu. 575. Sed deficiente celebrante ante cōsecrationem, non tenetur alter Sacerdos complere, sed si complet, bene facit, nisi sequeretur scandalum, quia tunc teneretur omninō complere.

Sed si non adesset alius Sacerdos, qui posset complere, nō potest compleri per laicū, aut per alium inferiorem vllō modo, quia laicus non potest esse Minister Eucharistiæ, sed solum Sacerdos, & nullus illo inferior, Nauarr. c. 25. nu. 86. Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 6. Deberet in hoc ca-

su clericus præsens, vel etiā laicus reuerentia decenti curare, vt species consecratæ asseruaretur in crastinum sumēdæ ab alio celebrante, nec posset ipse laicus communicaturus sumere, tum quia laicus sanguinem sumere nō potest, nec Hostiam, tūm etiā quia Missam cōplere non potest, Sot. 4. dist. 13. q. 2. art. 6. & si sequenti die alius Sacerdos non adsit, & imminet periculum corruptionis, tunc illæ species essent projiciendæ in piscinam, & pro piscina intellige sacrarium, Sot. loc. cit. sed an possint sumi tunc à laico communicaturo? quia in hoc casu necessitatis videtur verisimiliter dispensatū, saluo meliori iudicio, dico quod deficiente Sacerdote post consecrationē, non potest laicus, etiam si aberit Sacerdos alius, & periculum imminerit corruptionis specierū, supplere etiam paratus ad communicandum, sed debent species consecratæ asseruari, Hostia in Pyxide, & sanguis in Calice sumendæ in crastinum ab alio Sacerdote, vt dictum est.

Quæsitum LI.

SUMMARIVM.

1. Celebranti non licet ylla causa, vel excusatione cōsecrare Hostiam sine Calice, vel noutrum. Amplia nu. 2.

K

An

An liceat aliquando celebrari consecrare Hostiam sine Calice, vel neutrum, & fingere se consecrare, ad evitandum scandalum, & ad evitandum peccatum, quia esset celebrans criminolus?

I D I c, quod nullo pacto licet consecrare Hostiam sine Calice, quia sacrificium nō esset perfectum, namque Dominus instituit illud sub specie panis, & vini, nec significaretur mysteriū sanctissimæ Passionis, in qua sanguis fuit separatus à corpore, & qui aliter faceret, tanquam gravissimè peccans esset maxime puniendus, & est communis opinio, D. Th. in 4. d. 11. q. 2. art. 1. 10. de Lapide c. 7. dub. 13.

2 Nec liceret vilo pacto ad evitandum scandalum, vel peccatū, fingere cōsecrationem, nam plus peccaret sic criminolus, fingēdo consecrare, quā si verè consecraret, D. Th. 3. p. q. 80. art. 6. ad secundum, & in quodlib. 5. art. 12. D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 11. & Summist. omnes, Silu. Eucha. 2. §. 11. Maximum enim nefas esset admiscere mendacium, in quo adest ipsa Veritas, quæ est Christus. Et si ex tali Missa accepit eleemosynam, tenetur restituere, vltra peccatum sacrilegij, & idolatriæ materialiter.

Quæsitum LII.

S Y M M A R I U M.

1 Celebranti si erumpat sanguis, debet pausare, & sedere, quousque cesset, si vero fluxus corporis violentus imminet, si aliter facere non potest, debet introire Sacristiam, vel alium locum aptum ad serviendum commoditati corporis, nu. 2.

Quid faciendum si celebranti erumpat sanguis e naribus, vel si fluxus corporis violentus imminet?

I D I c, quoad sanguinem, quod debet pausare, & sedere, quousque cesset sanguis, sin autē sequatur, vt Missam finire non possit, tunc debet cessare, & in hoc casu esset faciendum, vt supra responsum est de similibus defectibus, 10. de Lapide cap. 6. art. 4. dub. 13. De fluxu corporis, dic, quod debet, si aliter facere non potest, introire Sacristiam, vel alium locum aptum ad serviendum commoditati corporis. In hoc enim excusaretur, nec quisque deberet scandalizari, aliter esset Pharisaica scandalizatio, & ad evitandum periculum hoc, vel simile, deberet celebraturus abstinere, nisi sit bene compositus corpore, & animo.

Qua-

Quæsitum LIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Celebrans semper cum celebrat, tenetur sumere Hostiam, & sanguinem, alias peccat mortaliter, nisi tamē impediatur morte violenta, vel infirmitate, vel alio iusto, & legitimo impedimento excusaretur. Limita nu. 2. 3.*

An celebrans teneatur semper sumere Sacramentum corporis, & sanguinis, idest Hostiam, & sanguinem?

- 1 **D**ico, quod semper cum celebrat, tenetur sumere, aliter peccat mortaliter, nisi tamen impediatur morte violenta, vel infirmitate, vel alio iusto, & legitimo impedimento excusaretur, D. Tho. 3. p. q. 82. art. 4. Summ. Confess. lib. 3. tit. 24. q. 122. Sil. verb. Euch. 3. p. 17. & habetur in cap. relatum de consec. d. 2. & est communis. Debet igitur celebrans sumere utrumque, scilicet Hostiam, & Calicem, nec potest, nec debet sumere vnum sine altero.

- 2 Non tamen tenetur celebrans sumere omnes Hostias, quas ipse consecravit, ut sunt quas consecravit pro Viatico infirmorum, vel pro dispensandis populo petenti, vel pro asseruandis in Cu-

stodia, sed tantū tenetur sumere Hostiam, quam ipse eleuauit, & quam consecrauit ab eo sumendā, verum si necessitas esset, posset sumere omnes, dummodo esset ieiunus.

- 3 Nota hic, quod posset celebrans ex Hostia, quam consecrauit sumere partem pro communicando infirmo in casu necessitatis, vel extra illum pro comunicando aliquo deuoto petente, dū non adest alia commoditas, & absit superstitio respectu petentis, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 3. D. Th. in 4. d. 12. q. 3. art. 2. Io. de Lapide c. 7. art. 2. dub. 1. Siluest. Euch. 2. §. 15. Angel. Mifs. §. 27.

Quæsitum LIV.

SUMMARIVM.

- 1 *Hostia particula si remanserit in sumptione sanguinis, quid agere debeat celebrans.*
2 *Sacerdos post celebrationem an possit statim comedere, vel bibere. Et an possit post communionem, ante sumptam ablationem, expuere, vel tussire, nam. 3. Declara nu. 4.*

Quid faciendum si in sumptione sanguinis remanserit in Calice particula Hostiæ?

- 1 **D**ico, quod illa particula esset digito labijs Calicis ad-mouenda, & deinde commodius

sumenda antequā sumatur ablutio, quia aliter sumens, non esset ieiunus, Scot. in 4. d. 8. q. 3.

Sed dic melius, quòd esset infundendum vinum, & cum eo sumenda, nec impediret, quia vinū citius in stomachū penetraret, quā illa particula, quia hec actio cum fiat tali modo, dicitur fieri simul, Nauar. c. 25. nu. 90. Caiet. 3. tom. de celebr. Miss. q. 1. Silu. Euch. 2. §. 13. Angel. verb. Miss. §. 20.

- 2 Sed aduertendum, quod post celebrationem nō debet statim Sacerdos comedere, vel bibere, iuxta dispositionem c. tribus de consec. d. 1. vbi habetur, Si mane Dominica portio editur, vsq; ad sextā ieiunent Ministri, qui eam sumpserūt, & si tertia, vel quarta hora sumpserint, vsque ad vespas ieiunent. Sed hoc hodie de consuetudine non seruatur, debet tamen decenter, qui celebrauit tamdiu à comestione abstinere quousque verisimiliter credatur species sacramentales in stomacho esse consumptas, & quousque egerit Domino debitas gratiarum actiones, D. Tho. 3. p. q. 80. ar. 8. lo. de Lapide c. 6. art. 3. dub. 4.

- 3 Nec licet expuere, post communionem ante sumptam ablu-tionem, nec tussire, ne contingat expui species sacramentales, forsā adhuc integræ, sed debet Sacerdos quantum potest, & spiritum, & quod mouet ad tussim-

retinere, & transgignere, Ioan. de Lapide c. 7. art. 6. dub. 4.

Verū si violenter vrgeretur Sacerdos ad tussendum, vel ad euomēdum, tunc poterit expuere, tussire, ac etiā euomere, quod aliqua passione expellitur à stomacho, sed id debet facere, vel in Calice, vel in aliquo vase mūdo, vel in panno, & si ibi appareant species sacramentales, seruentur in Pyxide quousque corrumpantur, & postea deiciantur in sacratio, ex Rubr. Sed qui non est bene dispositus, debet abstinere tam à celebratione, quā à communione.

- 4 Sed si post ablu-tionem celebrans, vel qui communicauit, cogeretur aliquantulum tussire, vel expuere, tunc licebit, sed in loco decenti, & mūdo, vbi vestigijs hominum, vel animalium non conspiciatur quod appuit, vel in panno mūdo, lo. de Lapide loc. cit. & hoc intellige tam de celebrante, quā de laico, qui communicauit.

Quæsitum LV.

SVMMARIVM.

- 1 Celebrans, si ex studio non eleuaret Calicem, vel Hostiam, peccaret mortaliter.
- 2 Hostia quon sit eleuanda, redditur ratio mysterosa.

An peccaret celebrans, si non eleuaret Hostiam, vel Calicem, vt moris est?

IC, quòd si id accideret ex inaduertentia, non peccaret, sed si ex studio, peccaret mortaliter, quia discederet ab antiqua, & obseruata Ecclesiæ cōsuetudine, maximè de Hostia, licet de Calice non sit antiquus mos, vnde apud Cartusienſes nō eleuatur, peccaret igitur quicumque aliorum, tam Secularium, quàm Regularium nō eleuando Calicem, vide Sot. in 4. sent. d. 13. q. 2. art. 5. Sed an debeat eleuari coopertus, vel discoopertus, attendenda est loei, & Ecclesiæ Matricis consuetudo, Sot. vbi supra testatur eleuari discoopertum, esse morem antiquiorem in tota Ecclesia.

2 Sed quòd sit eleuanda Hostia, adest mysteriosa ratio (licet etiā de Calice adsit antiquus mos in Ecclesia, vt dictū est) nam significat eleuationē Domini nostri in Cruce, & ideo, quando eleuatur velocius, aliquantulum eleuanda est, ad significandum velocem eleuationem crucifigentiū, quando verò deponitur tarda quadam maturitate, ad significandum deponentium pietatem deponenda est, quæ eleuatio fuit prophetizata in psalmo septuagesimo primo sub illo versiculo, *Erit firmamentum in terra in*

summis montium: & licet dixerit Tyrānus debere legi, *Erit frumentum in terra in summis montium*, & errore Impressorū legi firmamentum, tamen quia Hebraicæ vocis assecuti sunt notationes septuaginta Interpretes, (legēdo firmamentū, quæ lectio habetur in vulgata editione) non potest, nec debet hæc lectio ab illo infringi; & firmamentum exponi posse prò frumento, docent Genebrardus in hunc locū, & Lucas Burgenſis in annotationibus. Vulgata editio Bibliæ à Sixto V. recognita habetur vt textus, reliquæ translationes vt interpretationes, & expositiones. Versiculus ille ad literam significat abundantiam in aduētū Messie, vnde Hebraicè legitur, *Erit abundantia frumenti*, & in translatione Hieronymi dicitur, *Erit memorale triticum*, quod de Christo verificatur, qui est granum frumenti cadens in terra, quem versiculum falsò interpretati sunt aliqui Hebræi eorum modo, & contra eos adest Hebraica veritas, & Caldeæ translatio, vbi habentur hæc verba, *Erit pulenta, seu pulentula frumenti in capitis Sacerdotum*, per quæ clarissimè significatur eleuatio Corporis super capitis Sacerdotum. Eleuanda ergo est Hostia, & Calix sup. a capite, sed ita vt à celebrantis oculis aspiciantur, & adorentur.

Quæsitum LVI.

SUMMARIUM.

- 1 *Celebrans an debeat semper benedicere populum in fine Missæ, & quid præstet Episcopo*
- 2 *Item an ei liceat salutare populum circumstantem, finita Missa.*

An celebrans debeat semper benedicere populum in fine Missæ?

- 1 **D** Ic, quòd celebrans præsentè Episcopo, debet illi innuere, si velit ille benedicere, quod si nolit, debet ipse benedicere simplici benedictione, excepto tamen in Missis defunctorum, in quibus non datur benedictio, quia celebrantur pro defunctis, qui iam sunt in statu benedictionis, & securi de salute, licèt & alia ratio afferatur à pijs Scriptoribus, D. Ant. 3. p. tit. 14. c. 16. §. 9. Siluest. benedictio §. 6. Tabien. ver. Sacerdos, & ver. benedicere §. 10. & alij Summist. Et hoc non solum de Episcopo proprio, sed etiam de extraneo, si fuerit præsens, dicendum est, ab Angel. dial. 5. §. 600. & hoc quæsita licètia ab Episcopo per inclinationem capitis versus eum, & ita est praxis.

- 2 **E**t an liceat salutare populum circumstantem finita Missa, vt v. g. versus illum inclinare se-

illi, vel dare illis bona festa? dic, quòd esset boni moris id facere, sed in Synodo Beneuentana celebrata sub Maximiliano de Palubaria Præsule, cuius memoria in benedictione sit, prohibitum est: dicerem tamen, quòd ubi adest còsuetudo, vt post celebrationem celebrans versus populum, illi verba pacis diceret, non damnamus, debet tamen omnino post celebrationem celebras, si adest Reuerendissimus Episcopus, vel Illustrissimus Cardinalis illis se inclinare, nam de his non intellexit Synodi prohibitio.

Quæsitum LVII.

SUMMARIUM.

- 1 *Locus celebranda Missa sunt Ecclesia, & Oratoria regulariter. Limita nu. 2. 3. 4. 5.*
- 6 *Missæ non potest villo modo celebrari in mari, ob periculum effusionis sanguinis, licet multi teneant contrarium.*
- 7 *Missæ non potest celebrari in Ecclesia polluta, & quod modis violetur Ecclesia, nu. 8.*
- 9 *Ecclesia quando incipiat esse polluta.*

An liceat celebrare extra Ecclesiam?

- 1 **D** Ic, quòd locus celebranda Missæ sunt Ecclesiæ, & Oratoria regulariter, & licèt ante Conc.

Conc. Trid. Fratres Mendicantes expriuilegio, etiam sine licentia Episcopi celebraret extra Ecclesiam, cum tamen Altare portatilis & idem facerent Sacerdotes seculares de licentia Episcopi, ut habetur c. concedimus de consec. d. 1. & D. Tho. 3. p. q. 83. in corp. & in respon. ad primum. Tamen post Conc. Trid. non licet Episcopis id concedere Sacerdotibus secularibus, nec Mendicantibus id facere, Nauarr. c. 25. num. 83. Est itaque celebrandum in Ecclesia, seu Oratorio ab Episcopo consecrato, ut est vniuersalis consuetudo.

2 Sed si vrgentissima immineret necessitas, posset celebrari extra Ecclesiam, & Oratorium de licentia Episcopi, sicut poterat ante Conc. sine licentia Episcopi, ab Ang. dial. 5. §. 619. Nauarr. c. 25. num. 82.

3 Et secundum hanc rationem cum multitudo maxima populi adesset in campo, & vellet, & tenerentur audire Missam, nec adesset locus capax, posset in campo erigi Altare, & in eo celebrari de licentia Episcopi, Nauarr. loc. cit. Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 3.

4 Idem dic de primis Missis, cum ad audiendum maxima populi frequentia confluxit, Nauarr. l. c. cit. Ut euenit Beneuenti in celebratione primæ Missæ Illustriss. & Reuerendiss. Domini Pompei Cardinalis Arigoni, Archiepiscopi Beneuentani, cum Indul-

gentijs amplissimis, ad quã tam magna populi multitudo in Ecclesiam Cathedralẽ, licet amplissimam, cucurrerit, ut magna pars extra illam permanferit.

Idem dic tempore belli, quod licet in tentorijs, vel sub diu celebrare etiam sine licentia Episcopi, vbi ob distantiam queri non potest, quæ debet de facili concedi in hoc casu. D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 4. Nauarr. c. 25. nu. 82. Silu. ver. Missa 1. §. 5.

6 Sed in vlllo casu licet celebrari in mari, vel in flumine, tum ob periculum effusionis sanguinis, tum ob agitationem nauis, D. Anton. loc. cit. Silu. & Nau. loc. cit. sed si in mari, vel in flumine firmaretur Altare in terra, vel in scopulo, posset in eo celebrare. Duran. lib. 4. c. 1. sentit licere in necessitate celebrare in naui cum Altare portatili, sed prima opinio est melior, & communior, & sequenda. Itaque solum in Ecclesia, vel Oratorio debet celebrari.

7 Non tamen in omni Ecclesia, nam non licet celebrare in Ecclesia polluta, aut violata, aut interdicta, nisi magna vgeret necessitas, & de licentia Episcopi, D. Th. 3. p. q. 83. art. 3. ad secundum, Sot. dist. 13. q. 2. art. 3. nam vrgente necessitate potest de licentia Episcopi celebrari in omni Ecclesia, siue sit consecrata, siue non, vide Nauarr. c. 27. nu. 251. D. Antonin. 3. p. tit. 12.

c. 6. §. 4. Silu. verb. consecr. §. 3.

- 8 Et quia facta est mentio de pollutione, seu violatione Ecclesie, sciatur Ecclesiam violari tribus modis, scilicet per effusionem sanguinis, & seminis humani, & per sepulturam publici excommunicati, Victoria de Euchar. num. 99.

Sed sciatur huiusmodi delicta tunc inducere pollutionem in Ecclesijs, cum sunt publica, non autem cum sunt occulta, & publicum in hoc proposito dicitur saltem per famam, vel delinquentes ipsi, aut alter eorum publice id confiteatur siue in iudicio, siue extra, c. significasti, extra de adult. Glof. 1. de consec. Ecclesie in 6. D. Ant. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 4.

- 9 Itaque tunc incipiet esse polluta Ecclesia, ita ut indigeat reconciliatione, cum scitur delictum aliquod ex tribus, ut supra, fuisse in Ecclesia commissum, & non antequam sciatur, Nauarr. c. 27. nu. 252. & qui celebrasset in Ecclesia polluta antequam sciretur, nullam poenam incurreret, & licet per effusionem seminis, seu sanguinis publicam Ecclesia polluat, non tamen per omnem sanguinis, seu seminis effusionem, sed per effusionem hominis tantum, siue Fidelis, siue Infidelis, & quoad effusionem seminis, siue ipsius solius, siue cum alio, siue per mollitiem, siue per coitum cum foemina, siue per nefandum, siue, & eo fortius cum bruto,

D. Anton. 3. par. tit. 12. c. 6. §. 4. Nauarr. c. 27. nu. 252. & prius eo Silu. verb. consecr. 2. §. 2. Modica tamen, & inuoluntaria seminis effusio non inducit pollutionem, sed effusio seminis, siue modica, siue magna, cum fuerit voluntaria inducit pollutionem, ab Ang. dial. 5. n. 226. licet Sil. ver. consecr. 2. §. 5. & Asten. 2. p. lib. 6. tit. 29. art. 3. dicat, per modicam seminis effusionem non impediri celebrationem in Ecclesia, sed prima opinio, in iudicio meo, saluo meliori, est probabilior, & Authores antedicti sunt intelligendi de parua quada humectatione, quae improprie dicitur effusio; hinc sequitur per pollutionem in somno sequutam in Ecclesia, non pollui Ecclesiam, quia non est voluntaria, D. Ant. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 4. Sil. ver. consecr. 2. §. 7. Nauarr. c. 27. nu. 252. Angelica tenet contrarium, sed prima opinio est melior.

Quaestitum LVIII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ecclesia pollutio an inducatur per copulam matrimonialem in ea habitam; diuersae adducuntur opiniones.*

An per copulam matrimonialem in Ecclesia habitam inducatur pollutio Ecclesiae?

- 1 **D**ic esse diuersas opiniones, D. Anton. tenet quod sic 3. p.

3.p.tit.12.cap.6.§.4. & cum eo Sum.Confess.lib.3.tit.24.q.154. & Alij Summisſe verb.conſecra-
tio;& Nau.c.27.nu.212. ac etiā Ricc.4.fent.d.32.q.1. incorpor.
Vgo de conſe.d.1.tenet,nō viola-
ri Eccleſiā per actum matrimo-
niale,quia dicit ipſe,eſt licita,
& nō prohibita,idē tenet Aſtenſ.
par.2.lib.6.tit.29.q.1.

Sed prima opinio eſt verior,&
cōmunior, & ratio eſt,quia licet
copula matrimonialis ſit licita,
tamen ratione loci ſit illicita, vt
de effuſione ſanguinis dicitur,
quod licita ſit, ſi à ludice fiat, ta-
mē ſi ſit in Eccleſia, redditur illi-
cita, quod bene pōderat Tabien.
ver.matrimonium 3.nu.101.

Quæſitum LIX.

SUMMARYM.

*Eccleſia an polluat per actū
matrimoniale, tempore bel-
li, adducuntur diuerſe opi-
niones.*

An polluat Eccleſia per actū
matrimoniale habitum ex
neceſſitate, puta tēpore belli,
vt ſi vir, & vxor ſint incluſi
in aliqua Eccleſia, & timere-
tur de pollutione, quia non
poſſunt, vel dubitant poſſe
contineri?

Riccardus tenet, non pollui
Eccleſiam in hoc actū ma-

trimonialī, & licere coniugibus
incluſis in Eccleſia, longo tñ tem-
pore duraturis, ad inuicē petere,
& reddere debitū, D.Th.4.fent.
d.32.art.3.q.1. ſecus ſi paruo tē-
pore futuri eſſent ſic incluſi, quia
tunc deberent contineri, & in
tali tribulatione poſiti rogarēt
Deum, vt eos eriperet, & aliās
pollui Eccleſiam eorum concu-
bitu.

Angelica tenet, licere petere,
& reddere debitū in tali neceſſi-
tate incluſis, ſed pollui Eccle-
ſiam etiam per licitam copulā,
verb.debitum §.35. Silu. tenet
eſſe peccatum petere, & redde-
re debitū in Eccleſia, & violari
illam, ſi ex libidine id fiat, vel
cauſa ſanitatis, aut cauſa ſuſci-
piendæ proliſ, non autem ſi fiat
pro euitanda corruptela, & ad
euitandum peccatum in ſe, vel
in vxore ſua, & ſic in hoc caſu
non pollui locum ſacrum.

Petrus de Palude affirmat in
omni caſu eſſe illicitum in loco
ſacro exigere, & reddere debi-
tum, & pollui Eccleſiā, ſi ibi exi-
gatur, vel reddatur debitum.
4.fenten.d.32.q.3. cui adhæret
Nauarr.c.16.nu.32.

Diuus Tho.Doctor Angeli-
cus aduocatus meus idem tenet.
4.fent. d.32. q.1. art.1. & cum
eo D.Anton. 3.p.tit.1.c.20.n.2.
& hæc ſententia eſt melior, &
ſequenda.

Quæsitum LX.

SUMMARIUM.

- 1 *Ecclesia violatur per omnem sanguinis effusionem, dummodo effusio sit magna, & quod sit iniuriosè facta.*
- 2 *Ecclesia non violatur per effusionem sanguinis animalis occisi in ea.*
- 3 *Ecclesia polluitur etiam si non effundatur sanguis, dummodo gravis ictus, vel vulnus in ea datus fuerit. Amplia nu. 4.*

An per omnem sanguinis effusionem factam in Ecclesia, violetur ipsa Ecclesia?

- 1 **D**ic, quod non violatur per modicam sanguinis-effusionem, sed effusio debet esse magna, quod denotat uocabulum ipsum, & quod huiusmodi effusio sit iniuriosè facta, hinc sequitur effusionem sanguinis, quæ fieret per nares in rixa puerorum, & similibus non uiolare Ecclesiam, nec si esset ex casu, uel naturaliter, uel ictu lapidis, uel tegula, & similibus decedentibus, quia sine iniuria fieret effusio, etiam si esset in magna quantitate, D. Anton. 3. p. tit. 12. c. 16. §. 4. Silu. uerb. conse. 2. §. 4. Nauarr. c. 27. nu. 251. & Alij multi.
- 2 Et hic obiter repetendum, Ecclesiam non pollui per effusionem

sanguinis animalis quantumvis magnam, quia animali non fit iniuria, posset autem esse peccatum mortale ratione contemptus, si occideretur animal in Ecclesia cum aliter occidi posset, & esset peccatum sacrilegij, vide Nauarr. loc. cit. & Duran. sui Rationa. lib. 1. c. 6.

3 Polluitur autem Ecclesia etiam si in ipsa sanguis non effundatur, dummodo gravis ictus, uel vulnus in ea datus fuerit, etiam si sanguis recipiatur in uase, ita ut in terram non decadat, uel manu teneat uulnus, quousque de Ecclesia exeat percussus, Nauarr. c. 27. num. 251. Silu. conf. 2. §. 5. Tabien. cōf. 2. §. 4. & alij Summ. Vbi uero percussio fieret extra Ecclesiam, & perensio confugiēte ad Ecclesiam, effusio sanguinis in ea fieret, non uiolaretur Ecclesia, quia vulnus, & iniuria facta fuit extra Ecclesiam, D. Anton. 3. p. tit. 12. cap. 6. §. 4. Silu. conf. 1. §. 5. Tabien. conf. 1. §. 6. & Alij.

4 Sed si quis in in Ecclesia fuisset uulneratus, & nulla ibi facta fuisset sanguinis effusio, sed percussus extra Ecclesiam moriretur, uel sanguis, ut dictum est extra effunderetur, sine dubio polluitur, quia in Ecclesia dicitur esse mortuus, ubi causa mortis accepit, ita DD. cit. & Summ. Confess. lib. 3. num. 24. q. 151. Alten. par. 2. lib. 6. tit. 29. art. 3. q. 3. Angel. conf. Ecclesia §. 5. Quæ-

Quæsitum LXI.

SVMMA RIVM.

- 1 *Ecclesia an violetur si quis aliū extra Ecclesiam manentem , ex Ecclesia ic̃tu , vel alio modo vulnerat , latè declaratur.*
- 2 *Ecclesia polluitur , licet sanguis non effundatur , si percussio erit mortalis , sed si non erit mortalis secus . Amplia nu. 3 . Limita nu. 4. 5 .*

An violetur Ecclesia si quis alium extra Ecclesiam manentem , ex Ecclesia ic̃tu , vel alio modo vulnerat ?

1 **D** Ic, quòd non, sed bene violetur Ecclesia si quis existens extra Ecclesiam alium ibi manentem vulneraverit, vel percusserit, & sanguis effundatur modo quo supra dictum est, Nauarr. c. 27. nu. 25 1. Tabien. verb. conse. 2. §. 7.

2 Ethic notandum, quod licet sanguis non effundatur, si percussio erit mortalis, siue percussus in Ecclesia, vel extra ipsam moriatur, Ecclesia polluitur, si verò percussio non erit mortalis, Ecclesia non polluitur.

3 Sed polluitur si in ea suffocetur, vel sepelliatur viuus, & ibi moriatur, etiam si sanguis non effundatur, & idem dic de omni homicidio violenti, & iniurioso facto in Ecclesia, etiam si fieret

decreto Iudicis, non autè si erit casuale, vel si in sui defensione, cum moderamine inculpatæ tutelæ quis alterum occiderit in Ecclesia, in hoc casu Ecclesia nō violatur, Silu. & Tabien. verb. conse. 2. §. 5. Nauarr. c. 27. nu. 25 1. Aſen. p. 2. lib. 6. tit. 29. art. 3. q. 2.

4 Sed non polluitur Ecclesia si percussio, vel homicidium in ea fuerit commissum à puero, uel fatuo, quia puer, & fatuus carent ratione, & eorū factum, non est iniuriosum, nec per contentionem, immo nec punibile pœna ordinaria, immo si fatuus, & puer se ipsos occiderent in Ecclesia, non pollueretur, sed si quis sanæ mentis ipsum occidat in Ecclesia, violatur ipsa Ecclesia, D. Anton. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 4. Silu. conse. 2. §. 5. Nauarr. c. 27. nu. 25 1.

5 Si verò aliqui pro fide Christi in Ecclesia martirizarentur, & sanguis effunderetur, ipsa pollueretur ex effusione actiua sanguinis facta à Tyranno, licet ex effusione passiua ipsius Martyris Ecclesia ipsa sanctificaretur, hinc posset dici, Actio displicuit, passio grata fuit, locus tamen sanguinis non esset lauandus, D. Anton. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 4. Silu. & Tabien. verb. conse. 2. §. 1. Nauarr. c. 27. nu. 25 1.

Aliqui sine distinctione tenent Ecclesiam in casu antedicto non pollui ex iniuria Tyrāni, sed potius

rius sanctificari, & consecrari sanguine Martyris, Pisan. conf. 2. §. 6. Summ. Confess. lib. 3. c. 24. q. 254. & Asten. loc. cit. Sed prima opinio est melior modo, quo dictum est.

Quæsitum LXII.

SUMMARIVM.

- 1 *Ecclesia non polluitur, si sanguis, vel semen effundatur supra tectum ipsius.*
- 2 *Ecclesia polluta, censetur pollutum etiam Cæmeterium illi contiguum, & nemo debet in eo sepeliri.*
- 3 *Celebrantes in Ecclesia polluta, vel interdicta à Iudice, peccant mortaliter, & efficiuntur irregulares.*
- 4 *Quis possit Ecclesiam reconciliare, declaratur cum distinctione.*

An Ecclesia polluat, si sanguis effundatur supra tectum?

- 1 **D**ic, quòd non polluitur, si sanguis effundatur supra tectum, & idè dic de semine humano, & ratio est, quia non censetur factum in Ecclesia, quod extra ipsam factum est, nel subter ipsam, Nauarr. loc. cit. Silu. conse. 2. §. 5. Tabien. & alij Summist. conse. Ecclesiæ, §. 5.

- 2 Et cum Ecclesia polluta fuerit, censetur etiam pollutum Cæ-

meterium, si est illi contiguum, aliis si Cæmeterium non esset contiguum, non censetur pollutum.

Sed si effundatur sanguis, vel semen in Cæmeterio, censetur pollutum ipsum Cæmeterium, & antequàm recõcilietur, nemo debet in eo sepeliri, D. Anton. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 6. Tabien. Cæmeterium, §. 1. Summ. Confess. lib. 3. tit. 24. q. 157. & Alij.

Et hic notent Parochi, quòd celebrantes in Ecclesia polluta, vel interdicta, si Ecclesia fuerit interdicta à Iudice, peccant mortaliter, & efficiuntur irregulares, si verò Ecclesia tantum fuerit polluta, peccant mortaliter, sed non incurrit irregularitatem, etiam si scienter hoc faciant, quia irregularitas incurritur si celebratur in Ecclesia interdicta à Iudice, non autem interdicta à iure, ut est in effusione sanguinis, vel seminis humani, Nauar. cap. 25. nu. 83. Silu. verb. consec. 2. §. 9. & Theologi in 4. sentent. d. 13. q. 2. sed Sot. q. 2. art. 3. D. Anton. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 5. Lapus relatus à Siluestro verb. consecraf. 2. §. 9. addunt, celebrantem in Ecclesia polluta esse suspensum ab ingressu Ecclesiæ, & si celebraret in hac suspensione, effici irregularem.

- 4 **Q**uis autem possit Ecclesiam recõciliare? dic, quòd si Ecclesia est consecrata, simplex Sacerdos ex se non potest, bene verum poterit ex commissione Papæ cum aqua

aqua benedicta ab Episcopo, D. Anton. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 5. Sil. consec. Ecclesie §. 5. Tabien. §. 1. sed Episcopus Dioecesanus ex officio potest reconciliare Ecclesiam pollutam.

Cum verò Ecclesia non fuerit consecrata poterit eam reconciliare simplex Sacerdos cum simplici aqua benedicta, non autem cum illa aqua benedicta, vino, & cinere, qua Episcopus solummodo reconciliat Ecclesiam consecratam, D. Ant. 3. p. tit. 12. c. 6. §. 6. Summ. Confess. lib. 3. tit. 24. q. 58. Silu. & Tabien. loc. cit.

Possunt etiam ex privilegio Sanctissimi Domini Papæ reconciliare Ecclesias sui ordinis Generales Mendicantium, & aliorum Ordinum, immo & simplices Sacerdotes, extensionem videlicet privilegiorum Mendicantium habentes.

Quæsitum LXIII.

SUMMARIVM.

1. Celebrari non potest de nocte, nisi in nocte Sanctissimi Natalis, & cum dispensetur à Summo Pontifice.
2. Episcopus itinerans, & Sacerdos peregrinans, an possint de nocte celebrare, latè declaratur.
3. Celebrans ante diem, excusatur a peccato mortali.

4. Consuetudo celebrandi de nocte valet. Declaratur.
6. Hæc celebrandi in Natali D. N. Iesu Christi, qua sint.

An possit celebrari qualibet hora diei, vel de nocte?

Dic, quod excepta nocte sanctissimi Natalis, peccat mortaliter celebrans de nocte, nisi dispensaretur à Summo Pont. vel Superiori ob aliquam necessitatem, & in hac materia omnino servetur Rubrica Missalis Romani.

Hinc sequitur, Episcopum, itinerantem posse celebrare, vel celebrari facere de nocte. i. valde mane, paulò ante aurorà, ne impediatur in via, vel ne deferatur à comitibus per loca non tuta, & periculosa, D. Ant. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 4. Nauar. c. 25. nu. 85. lo. de Lapi. c. 4. art. 1. dub. 2. Sequitur etiam, Sacerdotè peregrinantè de licentia sui Episcopi, vel alium Sacerdotem de licentia sui Superioris posse de nocte ob causas antedictas celebrare, & censetur cum eo dispensasse Episcopus, vel Superior, qui peregrinandi licentiam concessit.

Sed qui celebraret ante diem, credens tamen esse auroram, vel diem, excusaretur à peccato mortali, maxime qui devotione magis celebravit, D. Ant. ubi supra, Balud. 4. d. 13. q. 2. cõcl. 11. art. 2. lo. de Lapi. loc. cit.

4 Vbi autem esset consuetudo celebrandi ante auroram, quæ ab aliqua synodali cōstitutione, aut aliis non esset prohibita, fore deberet observari, maxime si pro commoditate populi ad labores euntis, vel pro famulis, qui de die occupati sunt, & pro pauperibus feminis, quas de die ob laceras vestes exire puderet, & similibus id fieri solet, talis consuetudo esset observanda, & nullum esset peccatum celebrare ad talem finem, Nauarri c. 25. num. 85.

5 Sed tamen cum sit conclusum, celebrandum esse de die, non tamen licet celebrare, nisi ab initio auroræ usque ad meridiem, posset etiam post meridiem ex dispensatione Sanctiss. Domini Papæ, sicut etiā anticipari, Sor. 4. sent. d. 13. q. 1. art. 2. Vel etiam ob necessitatem, ut supra dictum est, Nauar. c. 25. nu. 83. Et celebrans vel post meridiem, quia non credebatur transactā horam, vel ante auroram, credens esse auroram, non videtur peccare, maxime si ex deuotione, secus si inaduerteret, & grossitie quadam exponit se huic periculo, quia, ut dixit Sapiens, *Qui amat periculum, peribit in illo.*

6 Quod verò ad Missas celebrandas in Sanctissimo Natali D. N. dic; quod prima Missa tantum debet dici mediā nocte, secunda verò in aurora, tertia hora diei tertia, quamuis qui omnes dice-

ret de die non peccaret, sed de nocte non debet dici, nisi prima, & reliquæ duæ de die, ut etiam alibi dictum est, Nauar. cap. 25. nu. 87. Sil. ver. Missa 1. nu. 6. & 7. Angel. ver. Missa §. 46.

Quæsitum LXIV.

SUMMARIVM.

- 1 *Missæ est infiniti valoris ex parte sacrificij, & Christi in eo oblatis, Declaratur perbellius eius valor, nu. 2. 3.*
- 4 *Commemoratio defunctorum à quo instituta.*

An Missa sit infiniti valoris?

1 **D**ic, quod Missa ex parte sacrificij, & Christi in eo oblatis est infiniti valoris, & est communis opinio omnium, precipue D. Thomæ 4. sent. d. 5. q. 3. art. 4. q. 3. ad secundum, Silu. ver. Missa 1. §. 9. Viguer. de sac. Euch. §. 15.

2 Et licet Missa ex parte sacrificij sit infiniti valoris, quia in ea offertur Christus, qui est infinitus, tamen quia hoc sacrificium operatur per applicationem celebrantis, qui est creatura finita, & cum sit creatura finita, non operatur infinite, hinc sequitur effectum eius esse determinatum, & limitatum, ad quem Sacramentum illud ordinatur. Concluditur ergo, breuiter hanc oblationem ex sui virtute sufficere pro tota poena

potius illorum, pro quibus offertur, sed non satisfacere pro tota poena, sed secundum quantitatem deuotionis; qua sacrificiū offertur pro illis, quibus offertur, D. Th. 4. sent. d. 45. q. 2. art. 4. & 3. p. q. 79. art. 5. Sil. ver. Miss. §. 9. Sot. 4. d. 11. q. 2. art. 5. Viguer. de Euch. nu. 15. & de valore Missæ.

3 Sequitur ergo, q. licet Missa sit infiniti valoris, & virtutis in se, & posset eius virtus expiare totam poenam debitam, nō solū in hac vita, sed etiam in Purgatorio alicui, qui illam celebrare facit pro eius anima, vel pro aliorum animabus, etiam plurimorum, tamen, vt dictum est, eius effectus est determinatus secundum deuotionem, qua offertur, quæ quia est finita, & determinata, finitum, & determinatū operatur effectum, & ideo cum vna Missa tota poena Purgatorii alicui debita non semper expiatur, sed aliquando plures dicuntur pro satisfactione vnius, & hoc non defectu sacrificij, sed creatura offerētis, vel offerre faciētis.

4 Nota, quod Petrus Damianus dicit, quod Commemoratio omnium defunctorum habuit originem à S. Hodibeo Monacho, quē audiens in monte Siciliæ Vulcanus, quod Demones conquerebatur animas iuuari orationibus, & elemosynis, instituit in tali die Commemorationem omnium Defunctorū fieri, qui vsus postea fuit amplexus à tota Ecclesia.

Quæsitum LXV.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Missæ dictæ pro anima alicuius defuncti, qui nihil ordinauit, ab aliquo celebrante male vitæ, valet.*
- 2 *Missæ pro defunctis, an plus proficit uni, quam alteri, declaratur remissæ.*

An si dicatur Missa pro anima alicuius defuncti, qui nihil de hoc ordinauit, & celebras sit malæ vitæ, vel mandans celebrari, sit nullius deuotionis, & per consequens Missa illa non limitatur deuotione offerentis, nec offerri facientis, liberet tamen illius animā à tota poena Purgatorii ei debita, cum valor Missæ sit infinitus, & non imitatur in hoc casu deuotioni personæ finitæ?

1 **D**ic, quod adhuc valor, & effectus Missæ est finitus, quia limitatur intentione Ecclesiæ, quæ intentio est finita, deficit etiam ex deuotione aliorū offerentium immediatè, quorum deuotio si concurrat, videtur augeri effectus Missæ, Siluest. ver. Missa §. 9.

2 Notabis tamen hic ex D. Ant. 1. p. tit. 10. c. 2. de Purgatorio, verum

utrum Missa pro anima plus proſit vni, quàm aliæ, & qui promittit ſigillatim diuerſis vnam Miſſam, & quomodo valeat Miſſa ſimul pro pluribus, & alia ibi curioſa, vide quaſo.

Quæſitum LXVI.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos ſi celebrat pro anima alicuius, quem odit, iuſſu Superioris, celebratio valet, & redditur ratio.*

An ſi Sacerdos celebret pro aliquo, quem odit, ſed id facit iuſſu Superioris, vel pro aliquo, quem non nouit, vt pro benefactore Collegij, proderet illi, pro quo celebrat, cùm Miſſæ oblatio ſatisfaciat ſecundum deuotionem offerentis?

- 1 **D** Ic, quòd Miſſa operatur nò ſolum ex deuotione celebrantis, & celebrare facientis, ſed in hoc caſu operatur etiam ex deuotione Eccleſiæ imperantis id fieri, quæ deuotio Eccleſiæ operatur idem, ac deuotio offerentis, D. Thom. 4. d. 45. q. 2. art. 1. Viguer. de ſac. Eucha. ver. 15.

Quæſitum LXVII.

SUMMARIVM.

- 1 *Miſſa valet tam ſi eſt celebrata à bono, quàm à malo Sacerdote. Amplia nu. 2. 3.*
 4 *Miſſa ſi celebratur pro anima, quæ eſt in Paradifo, quæ non indiget, valebit pro alijs indigentibus, ex diuina miſericordia.*

An plus valeat Miſſa boni Sacerdotis, quàm mali?

- 1 **D** Ic in Miſſa duo cõſiderari, ſcilicet ipſum ſacrificium, & orationes, quoad ſacrificium tam valet Miſſa boni, quàm mali celebrantis, ſed quoad orationes dic, quòd aut orationes dicuntur à celebrante in perſona Eccleſiæ, & hoc modo tam valent orationes boni, quàm mali Sacerdotes: aut cõſiderantur orationes prout dicuntur à celebrante, vt perſona priuata, & tunc maiorem efficaciam habent orationes boni, quàm mali Sacerdotis, quia ſunt Deo magis gratæ. Itaque orationes boni ex duplici cauſa, plus valent, & ſunt meritoria, & Miſſa boni, dum pro aliquo dicitur, tam ex parte Sacramenti, quàm ex parte orationum, quæ dicuntur à celebrante in perſona Eccleſiæ, quàm etiam ex parte orationum, quæ dicuntur à celebrante vt perſona priuata, dum deuotè celebrat, D. Th. 4. d. 13. q. 1. art. 1.

Soc.

Sot. ibid. q. 1. art. 6. Nauar. c. 25. nu. 79. & alij Summist.

- 2 Sed quoad essentialia Missæ. i. quoad cōtinentiam realem corporis, & sanguinis Domini, & quoad effectum operis operati, tam valet Missa boni, quàm mali celebrātis, quo verò ad effectum operis operantis est multò efficacior Missa boni, quàm mali, & indigni Sacerdotis, Nauarr. loc. prox. cit.

- 3 Et intelligendum orationes dictas à celebrante in persona Ecclesiæ tam valere si à bono, quàm si ab indigno ministro dicantur, quia cum ipsa Ecclesia præceperat dici, quæ est in charitate, ipsa dicere videtur, & per consequens à quocunque dicantur, meritoria sunt, D. Thom. 4. d. 45. q. 2. art. 1.

- 4 Hic nota, dū celebratur Missa pro anima, quæ est in Paradiso, & nō indiget sacrificio, vel in Inferno, & non prodest ei valor sacrificij, & Missæ, non erit frustra, nam diuina misericordia, & piissima Dei providentia dispensat valorem illius Missæ alijs illo indigentibus, licet pro eis non sit celebrata illa Missa, D. Thom. loc. prox. cit. art. 4.

Quæsitum LXVIII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Missa pro defunctis an tantum valeat de requie, quantum de feria, vel Sæcto latè explicatur.*

An pro defunctis tantum valet Missa de requie, quantum de feria, vel Sæcto?

D Ic quoad sacrificium tam valet Missa pro defunctis de requie (vt dicitur) quàm de Sæcto, seu feria celebrata, sed quoad orationes, quæ in Missa dicuntur, plus iuuat animas defunctorum Missa, quàm Ecclesia specialiter pro defunctis celebrare solet. Sed tanta potest esse deuotio eius, qui de Sæcto celebrat pro mortuis, vel eius, qui celebrare facit, siue etiam intercessio illius Sancti, qui orat pro defunctis, vt intercessor sit, vt valeat ac si Missa de requie celebrata esset.

Quæsitum LXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 *Missa continuata plus valet, quàm alia interpellatim dictæ.*
2 *Hymnus Dies ira, &c. à quo compositus, remissiuè.*

An tantum profint pro defunctis Missæ continuatè dictæ. i. vna post aliā in pluribus diebus, quàm si vna die dicātur, v.g. si dicantur Missæ quadraginta in tot diebus, vel si omnes in vna die à quadraginta Sacerdotibus?

D Ic resolutè plus valere acceelerata suffragia, quàm si
L fiant

fiant lentè, & in pluribus diebus. Itaque plus valent ad celeriorè liberationè animæ à pœnis Purgatorii, si Missæ dicantur plures in vna die, quàm si in pluribus diebus: quod ego charitatis memor, pro parentibus meis adimplenti, D. Anton. 3.p.tit. 10.c.2. §.5. qui refert Petrum de Palud.

- 2 Hic scias, quod Hymnus, Dies iræ, dies illa, &c. fuit compositus ab Adm. R. P. F. Latino Frangipane Ordinis Prædicatorū, & Cardinali, vt ait Fr. Marcus Langella eiusdem Ordinis in explicatione dictæ Sequentiæ, & Leander Albertus lib. de viris illustribus Ordinis Prædicatorum.

Quæsum LXX.

SVMMARIVM.

- 1 *Missæ si celebratur pro pluribus, an valeat tantum cuique, quantum si pro vnoquoque celebraretur, adducuntur varia opinionis.*
- 2 *Sacerdos debet esse cautus, vs nō accipiat elemosynam à pluribus pro vna Missa celebranda.*
- 3 *Sacerdos, qui accepta elemosyna promissit alicui celebrare Missam de S. Antonio, vel alio Sancto, si postea celebravit de feria, vel Spiritu sancto, non satisfacit deuoto, ad cuius deuotionem Missa fuit celebrata.*

Enumerantur duo alij casus, in quibus Sacerdos non satisfacit, nu. 4.5.

An Missa si celebratur pro pluribus tam valeat cuique, quàm si pro vnoquoque celebraretur?

D Ic resolutè, omiſſis difficultatibus, quod vna Missa si dicatur pro pluribus, valor ipsius non valet tantum pro vno solo, ac si pro ipso solo celebraretur, quia quādo Missa celebratur pro pluribus, valor diuiditur inter illos, effectus enim sacrificij, & precum, quem Sacerdos, vt minister Ecclesiæ applicat, est certus, & taxatur, & ideo diuisus inter plures diminuitur, ab Ang. nu. 744. de Miss. Et hæc inter diuersas opiniones, vt infra, est melior, & securior, quam tuetur D. Th. 4.d. 45.q.2.art.4. D. Ant. 1.p.tit. 20.c.2. §.4. Sot. d. 13.q.2. art. 1. Scot. quodlib. 20. Nauarr. c. 25. nu. 92. & Alij.

Caeteranus tenet, Missam tam prodesse pro pluribus celebrata, quàm si pro vno, & ratio ipsius est, quia Missa nō amittit vim satisfactionis pro quocūque numero offeratur sacrificiū, in 3.p.q. 79. art. 5. & to. 3.q. 2. de celeb. Miss.

Siluester tenet, Missam celebratam pro pluribus in genere, non facta applicatione illi, vel alij, non prodesse æquè singulis, sed si facta fuisset applicatio particu-

ticularis Ioanni, & Laurentio, & alijs omnibus, tunc prodesse vni cuique, ac si pro vno sigillatim celebratum fuisset, etiam si pro pluribus celebratum esset in genere, verb. Missa §. 9.

Armilla, & Angelica tenent, si Sacerdos nulli promissit totum, valorem Missæ specialiter, sed respōdit, Rogabo pro te, vel pro mortuis tuis, tunc vnā Missam valere æquē pluribus, secundum tamen deuotionem offerētium, ver. Miss. §. 53. & ver. Miss. §. 33.

2 In hoc verò, vt monet Armilla, debet esse cautus Sacerdos, vt nulli promittat totum valorem Missæ, vel dic melius, vt nullus Sacerdos acceptet à pluribus eleemosynam pro vna Missa celebranda, nam aliàs deuotus populus deciperetur, quisque enim cupit pro seipso solo celebrari, vt plurimum, licet etiam charitas Christiana nō deberet alios excludere.

3 Et hic nota, quòd Sacerdos, qui accepta eleemosyna promissit alicui celebrare Missam de S. Antonio, vel alio Sancto, si postea celebrauit de feria, vel Spiritu sancto, non satisfacit deuoto, ad cuius petitionē Missa fuit celebrata, sicut nec satisfaceret qui promittens celebrare in tali Ecclesia, vel tali Altari, celebraret postea de alio Sancto, vel in alia Ecclesia, vel in alio Altari, quia decipitur deuotio petentis pro tali Sancto eius deuoto, vel

in tali Altari, Armill. ver. Missa §. 36. Angelica eodem ver. §. 52.

4 Nec satisfacit Sacerdos, si promissit celebrare pro vno, & hoc vel accepta eleemosyna, vel etiā ex liberalitate, si postea celebrauit pro alio, nisi ille, cui promissit, cōsentiet, vel sciat ita esse consuetudinem, vt vnus pro pluribus celebret, & sic contentatur, vel exprimat ita sibi satisfactum esse, Nauarr. c. 25. nu. 22. D. Antonin. 1. p. tit. 10. c. 2. §. 4.

5 Nec satisfacit qui promissit celebrare alicui vnā Missam pro eius anima, & alteri aliam Missam pro eius anima, si postea dixit vnā Missam pro omnibus, quia intentio petentium, & promissio celebrantis fuit de tota Missa, D. Antonin. 1. p. tit. 10. c. 2. §. 4. Armill. ver. Missa §. 35. Angelica §. 36.

Sed qui darent eleemosynam eodem tempore alicui Sacerdoti pro eadem Missa celebranda, & haberent specialem actum circa illud sacrificium, non priuaretur quisque suo fructu ob societatem aliorum, Sor. 4. dist. 13. q. 2. art. 1.

Quæsitum LXXI.

S V M M A R I V M.

1 Sacerdos, qui promissit celebrare tres, vel quatuor Missas, si postea celebrat vnā, excusatur in quatuor casibus. Declaram. 2.

L 2 An

An qui promissit celebrare tres, vel quatuor Missas, si postea celebrat vnā Missam, posset excusari?

I Dc, quòd sic in infra scriptis casibus. Primo, si oportuit ipsum celebrare ex præcepto Superioris illius Ecclesiæ, cui est adscriptus, vel si est Religiosus, & ex præcepto sui Superioris celebrauit.

Secundo, si talis est consuetudo Religionis, quam dantes eleemosynam pro Missis celebrandis sciunt, vel scire possunt.

Tertio, si Sacerdos ille satisfacit, & supplet cum aliis orationibus illis benefactoribus, quibus promiserat Missam.

Quarto, si fecit ex conuentione, puta, quia dixit, rogabo pro te (& hæc est bona cautela) namque quicumque contractus ex promissione attenduntur.

2 Sed hoc intellige, quando dans eleemosynam audiuit talē promissionem, & contentatus est; nam si celebrans accepit eleemosynam pro Missa celebranda, nō excusatur, & tenetur celebrare, sed si cogitur celebrare secundum intentionem Superioris, tenetur eleemosynam illam præsentare Superiori Ecclesiæ; vel conuentus, vt notificata ipsius obligatione, satisfiat benefactori, vt obseruatur in Metropolitana Ecclesia Beneuentana, vbi Canonici, seu Hebdomadarij,

qui coguntur satisfacere obligationi Ecclesiæ circa Missas celebrandas, si aliquam eleemosynā pro Missa celebranda accipiunt, statim illam Procuratori consignent, aliās fraude notarentur, quod nunquam meo tempore accidit, & tenerentur ad restitutionem, nec satisfacerēt pro orationibus priuatis, nam qui dedit eleemosynā pro Missa celebranda, valorem Missæ voluit pro se, & non orationes priuatas, & sic intellige excusationem tertij casus, vt supra, quando Sacerdos non acceptauit eleemosynam pro Missa celebranda.

Quæsitum LXXII.

S V M M A R I V M.

- 1** Sacerdos peccat mortaliter, si promissit tribus personis dicere singulis vnā Missam, si postea dicat vnā pro omnibus.
- 2** Valor Missæ quæplex est.
- 3** Sacerdos celebrans, debet applicare valorem generalem Missæ vniuersali Ecclesiæ, medium ei pro quo celebratur, & specialem sibi debitum, cui melius sibi videbitur.

An peccet mortaliter Sacerdos, si promissit tribus personis dicere singulis vnā Missam, si postea dicat vnā pro omnibus?

Dc peccare sine dubio mortaliter, quia fraudulentè egit,

egit, & iniustitiam commisit, & tenetur, vel restituere, vel supplere, nam applicauit diuisum valorem Missæ, & non totum illis tribus sigillatim, quibus accepta elemosyna promiserat, Nauar. c. 25. nu. 92.

2 Et hic sciatur, quòd valor Missæ est triplex, scilicet generalis, qui debetur vniuersali Ecclesiæ, iuxta intentionem ipsius, specialis, & hic debetur ipsi Sacerdoti celebranti, & medius, qui debetur ei, pro quo celebratur.

3 Sacerdos ergo celebrans debet applicare valorem generalē Missæ vniuersali Ecclesiæ, secundum illius intentionem, & valorem medium ei, pro quo celebratur, & aliter faciēdo, male facit, sed valorem specialem, sibi debitum potest celebrans applicare cui ei melius videbitur, vel sibi, vel alij, Scot. quodlib. 20. Nauar. c. 25. nu. 92. & 100. Sot. 4. d. 13. q. 2. art. 2.

Quæsitum LXXIII.

SUMMARIUM.

1 Sacerdos pauper accipiens plures elemosynas pro vna Missa celebranda, excusatur à peccato mortali, & redditur ratio, nu. 2.

3 Elemosyna pro celebranda Missa, non accipitur ut pretium, vel merces, sed pro sustentatione Ministri.

4 Episcopus in Synodo Diocesana potest statuere, ut aliqua certa elemosyna detur pro celebranda Missa.

An Sacerdos pauper accipiēs plures elemosynas pro vna Missa celebranda excusetur à peccato mortali ob eius paupertatem, si accipit saltem quantum sufficiat ad victum pro vno die?

1 Solutus tenet, hunc talem excusari ob eius paupertatē, 4. sent. dist. 13. q. 2. art. 2.

Nauar. tenet non excusari, & peccaret mortaliter, & probat per plures textus, & rationes c. 25. n. 92. & eius opinio est magis cōformis sacris Canonibus, ideoque tenenda.

2 Sed ex priuilegio Apostolico potest aliquis Sacerdos vna Missa satisfacere pro pluribus, vt cōcessū fuit à Leone Decimo, & Iulio Secūdo Fratribus Minoribus, vel Fratribus Minimis, & p extēsiōē etiam alijs ordinibus Mendicantium, vbi Pontifex intellexit, quādo elemosyna pro Missa celebranda non ascendit ad valorem vnus Iulij, quod tūc licet accipere tot elemosynas, quousque ad summam vnus Iulij perueniatur, & vna Missa censetur satisfactum omnibus.

3 Sed cum sit tractatū de elemosyna pro celebranda Missa,

L 3 dic,

dic, quòd illa eleemosyna non accipitur, vt pretium, & vt merces pro Missa celebràda, vel pro consecratione Eucharistiz, nam esset simonia, sed accipere aliquid pro sustentatione Ministri, .i. Sacerdotis celebrantis, nò est simonia, dummodo sit secùdum Ecclesię ordinationem, & approbatam consuetudinem, & tunc non sumitur, vt pretiũ mercedis, sed vt stipendium necessitatis, iuxta illud, Qui Altari seruit, &c. & D. August. Accipiet, inquit, Sacerdos sustentationē necessitatis à populo, sed mercedem dispensationis à Deo, D. Th. 4. d. 25. q. 3. ad quartum, D. Anton. 2. p. tit. 1. c. 5. §. 16. Riccard. 4. sent. dist. 25. art. 3. q. 1. ad secundum.

4 Et Episcopus potest statuere in Synodo Diocesana, vt aliqua certa eleemosyna detur pro celebranda Missa, vt in Synodo Beneuētana decima pars aurei statuta est, non tamen debet statui re, vt minus nò accipiatur, quia Missa non est pretio æstimabilis, D. Th. loc. cit. art. 2. Nauarri c. 23. nu. 106.

Quæsitum LXXIV.

SUMMARIVM.

- 1 Sacerdos, qui vni promisit dicere Missam de B. V. alteri de S. Antonio, & tertio de defunctis; si dicat Missam de B. V. cum commemoratione Sancti

Antonij, et pro defunctis, non satisfacit omnibus, licet Angelicæ contrarium.

An Sacerdos, qui vni promisit dicere Missam de B. V. alteri de S. Antonio, tertio verò de Defunctis, satisfaciat omnibus, si dicat Missam de B. V. cum commemoratione S. Antonij, & pro defunctis?

1 D Ict, quòd non, quia quilibet illorum intendebat habere pro se totam Missam, & non commemorationem.

Angelica tenet, hunc satisfacere, maxime vbi est cōsuetudo, & Sacerdos intendit in alijs sacrificijs postea, & orationibus satisfacere pro illis, ver. Missa §. 52. sed est melior prima opin.

Quæsitum LXXV.

SUMMARIVM.

- 1 Missa celebrata ab excommunicato est meritoria, & satisfactoria, & adducitur ratio.
- 2 Adducitur opinio in contrarium D. Thom. quæ est probabilior.

An Missa excommunicati habeat aliquem valorem?

1 D Ict esse meritoriam, & satisfactoriam, quatenus offertur ab illo excommunicato in per-

persona Christi, cuius meritum tollit malitiam Ministri quantumvis pessimi, D.Th.loc.citat. Vi&.de Euchar. §.92.

Sed orationes, quæ dicuntur ab excommunicato, ut à persona priuata, quia est ingratus Deo, nil profant, sed quæ dicuntur ab eo in persona Ecclesiæ valent, secundum sententiam Soti 4.d. 13.q.1.art.2.

- 2 D. Thomas tenet, non valere, & ratio ipsius est, quia ille Sacerdos per excommunicationem, cū sit ab Ecclesia separatus, eius orationes efficaciam non habet. Optima ratio est mei Doctoris Angelici 3.p.q.82.art.7. ad 3.

Quæsitum LXXVI.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacrificium Missæ non prodest animis positis in Inferno, sed illis positis in loco purgatorio.*
- 3 *Valor Missæ cui applicatur.*
- 3 *Item quomodo prodest Sanctis.*
- 4 *Angeli boni non possunt consecrare Sacramentum Missæ.*

An sacrificium Missæ prodest iam mortuis?

- 1 **D**ic, non prodesse mortuis positis in inferno inferiori, immò pro damnatis non esse celebrandum, & celebrare pro illis esset sacrilegium, sicut nec

prodest Sanctis, qui sunt in Paradiso quò ad gloriam essentialem, quia amplius merere non possunt, licet, si dicatur Missa in honorem Sanctorum, augetur eorum gloria accidentalis, namque Beati gaudent de omni opere bono, quod videt fieri ad laudem Dei, D.Anton. 3.p. tit. 13. c.6. §. 13. Silu. verb. Missa 1.q.8.

Sed prodest animabus positis in loco purgatorio, c. cum mater de celeb. Missæ & hoc ex opere operato per modum suffragij, quia hoc sacrificio suffragamur illis, soluendo pro illis per applicationem valoris huius sacrificij applicabilis, Couarr. in c. Alma mater, 1.p. §.5. nu. 21, Nauarr. lib. 2. conf. 1. nu. 321.

Et hic sciatur, quod valor, seu effectus, vel fructus sacrificij Missæ, non applicatur æqualiter concurrentibus ad eius celebrationem, nam maior pars applicatur ijs, qui fuerunt potiores causæ, & maiorem habent deuotionem cæteris paribus.

2 Hinc primo applicatur illi pro quo specialiter offertur sacrificium. Secundò participabit ipse celebrans. Tertiò participabit procurans, ut sacrificium offeratur, dans eleemosynam, vel alio modo. Quartò ministrans Altari, & adiuuans. Quintò circumstantes, pro quibus specialiter offertur, qui participant, ut membra Ecclesiæ, & offerunt per Sacerdotem, & deuotione appro-

bant. Sextò sunt absentes, vt Sanctiss. PP. Antistes, Imperator, & alij, quos Sacerdos specialiter commendauit in Memento, vel oratione. Septimò participant etiam omnes fideles existentes in charitate, quia sunt membra corporis Christi mystici.

Sed nota, quòd ex multitudine horum participantium non diminuitur fructus singulorum, stante eadem deuotione, omnes participant pariter, vel secundum eorum deuotionem.

3 Adde pro complemento hoc sacrificium nõ prodesse Sanctis ad remissionem pœnz, vel culpæ, cum illis carèat, nec ad augmentum gratiæ, vel gloriæ essentialis, sed solum gloriæ accidentalis, & offerri debet Deo pro Sanctorum memoria, & honore pro eorum victorijs hic in Mundo reportatis, vt dictum est.

4 Et hic etiam est notandũ, quòd Angeli boni non possunt consecrare hoc Sacramentũ, quia hoc est officium solius hominis Sacerdotis, vt habetur Lucæ 22. *Accipite, & diuidite inter vos,* & ibi glos. Accipite vos homines Sacerdotes, & diuidite, & date. & in hymno festi Corporis Christi, *Solis Presbyteris committi voluit, &c.* & ratio esse potest, quia Angeli non sunt membra homogenea cum Christi capite, & quod dicitur à Gregorio in homil. Pascali, est intelligendum,

quòd Angeli assistent in celebritate huius Sacramenti non conficiendo, sed precantes, vt nostra munera sint Deo accepta, ita Alex. de Ales, & Turrecremata loco citato. Hoc dictum intellige, de potetia ordinaria, nam de potentia absoluta Dei disputatur à Doctoribus, à S. Th. in 3. p. q. 64. & suis Interpretibus, quos lege.

Quæsitum LXXVII.

SUMMARIUM.

1 *Celebrans quid agere debeat, si omisit dicere aliqua in Missa ex obliuione.*

Quid faciendum, si celebrans omisit dicere aliqua in Missa ex obliuione?

1 **D**ic, quòd si pertransit locum debitũ illius, quod dicere omisit, & non posset sine nota replicare, tunc debet omittere, & sequi Missam, sed si posset replicare sine nota, quia locum nõ pertransit multo spatio, debet replicare. Verum si omissa esset de pertinentibus ad formã consecrationis, tunc essent omnino replicanda, etiam si locum pertransisset, vt supra etiam dictum est. Et addẽ, quòd quando potest replicari sine nota, intellige de aliqua parte notabili, nõ autem de minima, & si esset in dubio an ali-

aliqua omiserit in Missa, si constat ei probabiliter omisisse de pertinentibus ad consecrationem, debet incipere ab illa forma, quam dubitat omisisse, sed si non sint de pertinentibus ad formam Sacramenti non est opus, ut repetat, D. Thom. 3. q. 73. art. 6. ad quintum, Tabien. in verb. Missa §. 38. Silu. §. 3.

Quæsitum LXXVIII.

SVMMARIUM.

- 1 *Celebrans si communicauit, & statim per sumptam communionem euomat, quid agere debeat.*

Quid faciendum si quis communicauit, & statim per sumptam communionem euomat?

- 1 **D** Ic, quod si discerni possunt species sacramentales, debent diligenter, & reuerenter colligi, & vel reponi in sacrario, vel ab alio, qui posset sine nausea sumi, & cætera, inter quæ inuentæ fuerunt dictæ species, seruari, & in custodia reponi, donec corrumpantur, & postea in sacrarium mittantur, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 5. Io. de Lapide c. 7. art. 3. dub. 4. Idem dic de emittente per alias vias, ob stomachi relaxationem statim post sumptum Sacramentum, & peccaret mortaliter, qui patiens has infirmitates celebraret, vel communicaret. Idem

dic de patiente vomitum, D. Antonin. loc. cit. §. 3. & Io. de Lapide c. 2. art. 4. dub. 6.

Quæsitum LXXIX.

SVMMARIUM.

- 1 *Sacerdos dum celebrat, si superuenerit excommunicatus, & vult Missam audire, quid agere debeat.*

Quid agendum, dum Sacerdos celebrat, superuenerit excommunicatus, & vult Missam audire?

- 1 **D** Ic, quod si Sacerdos sciat illum esse excommunicatum publicum, & notorium per cedulonem, vel per publicam, clerici percussione, non debet coram eo celebrare, & si noller exire, debet cessare à Missa, nisi incepisset Canonem *Te igitur*, & tunc procedere, & sequi, ut supra responsum est quæsito.

Et si discesserit Clericus inseruiens, & expectato conuenienti spatio, non reuertitur, nec alius adit, potest celebrans solus sequi, & ipse supplere vicem ministrantis.

Quæsitum LXXX.

SVMMARIUM.

- 1 *Sacerdos quid agere debeat, si aduertit, Hostiam non esse existit.*

*tritico, vel alio liquore, quàm
alia aqua naturali confectâ,
& nu. 3. 4. 5.*

2. *Item quid agere debeat, si ante
canonem viderit nō fuisse ap-
positam Hostiam, vel esse de-
perditam, vel vinū sparsum.*

Quid agendum, si Sacerdos
aduertit, Hostiam non esse
ex tritico, vel ex alio liquo-
re, quàm alia aqua naturali
confectam?

1. **D**ico, quòd si aduertit ante
cōsecrationem, debet ap-
ponere materiam aptā, & pro-
cedere in Missa à loco, quò ad-
uertit ante consecrationem, sit
post consecrationem id euenit,
apponat materiā aptā (retrōta
tamen, & reuerenter conservata
illa materia indebita) & incipiē-
do à verbis consecrationis su-
per materia debita, sequatur
Missam, & post sumptionē san-
guinis sumatur etiam, & ille pa-
nis, vel Hostia, vt supra confer-
uatus, super quam prolata fue-
runt verba cōsecrationis, ab ip-
somet celebrante, vel ab alio
volente sumere, D. Thom. 3. p.
q. 73. art. 6. ad quartum, D. Ant.
3. p. tit. 13. c. 6. §. 14. Io. de La-
pide c. 7. art. 1. dub. 3.

2. Similiter debet se gerere Sa-
cerdos, si ante Canonem viderit
nō fuisse appositam Hostiam,
vel esse deperditam, vel vinum

sparsum, debet aliam debitam
materiā apponere, & sequi Mis-
sam, sin id accadat post cōse-
crationem, vt si deperdatur Hostia
vento mota, vel alio accidenti,
(in quo nimium debet esse cau-
tas celebrans, ne accadat, & nū-
quam oculos, quantum fieri po-
test ab Hostia, & Calice auerte-
re) vel si sanguis effundatur, de-
bet aliud vinum apponere, & in-
cipere à loco, *Qui pridie*, in con-
secratione Hostiæ, vel à *Simili
modo*, in consecratione Calicis.

3. Et si in prædictis casibus non
adesset materia Hostiæ, nec vini,
vt suppleri posset, & procedi ad
perfectionem sacrificij, in tali
casu celebrans deberet totum
dimittere, Io. de Lap. c. 7. art. 1.
dub. 11. Tabien. Missa, §. 33. Ro-
sell. Euch. 3. §. 48. & hoc intelli-
ge si nondum sumpserit, quia si
post sumptionem Hostiæ aduer-
tat illam nō fuisse ex tritico, nec
habet aliam, qua suppleat, de-
bet nihilominus sumere sangui-
nem. Ita etiam si post consecra-
tionē panis aduertat defectum
vini, nec habet aliud, quo sup-
pleat, debet sumere corpus, ne
remaneat inassumptum, Rosell.
& Tabien. loc. cit.

4. Et si celebrans post sumptam
Hostiam, & sanguinem aduertat
defectum Hostiæ, quòd non fue-
rit debita materia, debet sume-
re aliam debitam, & aliud vinū,
& incipere, vel à Canone, vel à
loco, *Qui pridie*, & sequi, & con-
se-
se-
se-

secrare, & sumere postea omnia, ne sacrificium remaneat imperfectum, & nil refert, quod non sit ieiunus, quia est maius preceptum, ut sacrificium sit perfectum, quam ut sumatur à ieiuno, & concurrentibus duobus preceptis, maius attenditur, D.Th. 3.p. q.83. art.6. ad quartum, D.Anton. 3.p.tit.33.c.6.§.5. Tabien. Missa §.34. Quicquid dicit Riccard. in 4.da.1. art.2.q.6. & Alij ibidem.

- 5 Et si celebrans in celebrando aduertat panem esse dispositum, & in viam ad corruptionem, & vinum ad aciscendum, sed nec panis est corruptus, nec vinum acetum, vel si Hostia fuerit fracta, aut maculata, aut non rotunda, dico, quod ob reuerentiam Sacramenti deberet mutari, sed si non haberetur alia materia apta, debet in illa perfici, nisi esset graue scandalum.

Si verò id perciperet celebrans in ipsa consecratione, vel post consecrationem, debet proseguire, & perficere Sacramentum, Io.de Lapi. c.7.art.1.dub.11. Tabien. ver. Missa §.41. Summ. Confess. lib.3.tit.24.q.1.

Quæsitum LXXXI.

SYMMARIVM.

- 1 Sacerdos quid agere debeat, si species consecrata ceciderint super tobaleis Altaris, vel super

aliud pannum, vel in terram, vel super lapidem, vel tabulam.

Quid agendum si species consecrata ceciderint super tobaleis Altaris, vel super aliud pannum, vel in terram, vel super lapidem, vel super tabulam?

- 1 Dico, quod si ipsa Hostia, vel pars, quæ ceciderit est statim cum maxima reuerentia leuanda, & reponenda in locum, unde ceciderat, & diligenter inspiciendum si aliqua fragmenta ibi remaserint, quæ etiam essent leuanda. Locus verò ille ubi iacuit Sacramentum radatur, & abrasa comburantur, & cineres in sacrarium immittantur.

Et si locus non posset diligenter radi statim, debet circumsignari, & cooperiri, donec commodè radi possit, ne interea pedibus conculetur, sed si super pannum ceciderit, debet panis ille excuti super Corporale, vel super Patenam, & deinde lauari, & aqua lotionis immitti in sacrarium.

Vbi autem Hostia ceciderit in terram, & Sacerdos non posset sine graui scandalo leuare, vel cum maxima irreuerentia, & esset periculù, ut vel animal deuoraret, vel pueri sumerent, vel quod pedibus conculetur, vel aliud imminet.

mineret periculum, & indecētia, tunc poterit cōuenienter lenari à ministrante, vel etiam à laico, si non adsit Sacerdos, & porrigi Sacerdoti celebranti, Io. de Lap. c. 7. art. 2. dub. 5. Immo dicerem, saluo meliori iudicio, posse in hoc casu, etiam fœminas leuare, & porrigere celebranti.

Quæsitum LXXXII.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos quid agere debeat, si celebrando tetigerit Hostiam consecratam cum barba, vel cum naso, vel cum vestibus.*
- 2 *Item quid agere debeat si stillauerit sanguis extra Calicem in totum, vel in parte, & nō.*
3. 4. 5. 6. 7. 8.

Quid agendum si celebrans tetigerit Hostiam consecratam cum barba, vel cum naso, vel cum vestibus?

- 1 **D** Ic, quod si, verisimiliter cre datur remansisse aliquam particulam, & fragmenta etiam minima Hostiæ consecratæ in barba, vel naso, vel veste, vbi tetigit, debet statim celebrans, vel post sumptionem cum extremitate Patenæ fricare super Corporale partem illā membrorū, in qua tetigit Hostia consecrata, & si pannus fuerit, excutiaturs pars illa panni super Corporale,

& si aliqua fragmenta appareāt, ponātur in Calice, & simul cum sanguine sumātur, & deinde post ablutionem digitorum discretè lauetur, vel humectetur digito pars illa tacta ab Hostia sacra, & abstergatur panniculo abstersivo Calicis, Io. de Lapi. loc. cit. dub. 6.

- 2 Sed si sanguis in totum, vel in parte stillauerit extra Calicem, si totum stillauerit, debet Sacerdos apponere aliud vinum, & incipiendo à verbis, *Simili modo*, de nouo consecrare.

- 3 Sed si stillauerit aliqua pars, debet meliori modo, quo potest recolligi, & reponi iterū in Calicem, & sumi, si potest sine nausea, si uerò timeretur uomitus, illæ species consecratæ conseruentur in loco decenti intus tabernaculum quousque corrumpatur, & reliqua pars sanguinis, quæ remanserat in Calice, debet sumi à celebrante.

- 4 Locus uerò ubi stillauit, si fuerit tabula, uel lapis, seu terra, & similia, debet radi diligenter, & quod abrasum fuerit, comburi, & cineres recondi in Sacrario, uel intra ipsum Altare.

- 5 Si ceciderit sanguis supra lintheamina Altaris, uel super corporale, fiat trina lotio cum aqua munda in loco, qui fuit tactus à sanguine subterposito Calice, in quo recipiatur ablutio illa, quæ ablutio, uel sumatur à celebrante, uel recodatur prope Altare,

tare, uel in sacrariū reponatur, si cum periculo nausæ sumeretur. Idem dic, si ceciderit super uestem, uel si uestem tetigerit, D. Tho. 3. p. q. 83. art. 6. ad septimū, D. Anto. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 3. Nauarr. c. 25. nu. 39: Et si ceciderit sanguis super uestem sacram, uel illa tetigerit sanguinem, post trinam ablutioem, ut supra, rescindatur etiā illa pars uestis, & conseruetur inter reliquias, uel in alio loco in altari, uel comburatur, & cineres in sacrarium reponantur, uestis uerò illa esset in usu sacrorum conseruanda, & destinanda secundum eius aptitudinem, Ioan. de Lapide loc. cit.

6. Et si sanguis ceciderit super capillo capitis, uel barbæ, debet pars illa barbæ, & capillorum, ablui trina lotionē, quæ lotio reponatur in sacrario, & capilli illi abradi comburi debent, & cineres reponi in sacrarium, ut supra, similiter si sanguis ceciderit super faciem, uel aliam partē corporis nudā, debet trina lotio de lauari, & lotio reponi, ut supra, Ioan. de Lap. loc. cit. dub. 7. Et in casu, quod totus sanguis effluerit, debet diligēter colligi, si potest, & reponi in Calicem, & sumi, si line nausæ potest, uel conseruari, ut supra dictum est, & si colligi nō potest, debet lambi, uel sugi, & forberi ab ipso Sacerdote statim, ante quā a terra absorbeat, etiam si non-

dum corpus sumperit, quia in hoc casu ordo sumptionis potest peruari, ubi autem timeretur nausæ, debet excuari tota illa pars terræ sanguine madefacta, & conseruari in loco decenti, uel inter reliquias, donec corumpatur, &c.

7. Et cū non potest lambi, uel forberi, nec colligi ullo modo, debet sumi aliud uinum, & consecrari de nouo, incipiendo à *Simili modo*, uel si sumperit corpus, debet sumi alia Hostia, & uinum, & de nouo consecrare, ne sacrificium remaneat imperfectum, & sic procedi ad completionem Missæ, & addit Ioan. de Lapide loc. cit. locum terræ, in quo sanguis fuisset abortus, debere cooperiri, ne pedibus conculcetur, quod cenfeo faciendum esse post excuatam, & extractam illam partem terræ sanguine infusam, ut supra dictum est.

8. Et ubi non posset Sacerdos sanguinem effusum colligere, uel forbere, uel esset graue scandalum, si ille hoc faceret, posset id supplere minister Altaris, si esset saltem dispositus per contritionem, cum voto continentis, maximè si ei nutu signet, uel precipiat celebrans, uel eo desiciente, poterit etiam laicus fortasse supplere in hoc casu necessitatis, Ioan. de Lapide loc. cit.

Quæsitum LXXXIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos quid agere debeat, si in sumptione sanguinis, remanserit particula Hostia consecrata in fundo Calicis.*
- 2 *Item quid agere debeat si post sumptionem sanguinis adhareat particula Hostia in palato.*

Quid agendum si in sumptione sanguinis remanserit particula Hostiæ consecratæ in fundo Calicis?

- 1 **D** Ic, quòd est infundendum vinum, & cum illo sumenda, Nauarr. c. 25. nu. 9.

Vel debet, & melius, cum digito consecrato deduci ad labia Calicis, & sumi à celebrante, & deinde abstergi ille digitus, & lotio etiam sumi, Ioan. de Lapi. c. 7. art. 3. dub. 1. Scot. 4. d. 3. q. 3. Sed est bona prima sententia, meo iudicio, nec obstat, quia vinum prius descenderit in stomachum, & sic videretur sumi à nō ieiuno, quia quod fit tali modo, dicitur fieri simul, Angel. verb. Missa §. 2.

- 2 Et si post sumptionem sanguinis adhæreat particula Hostiæ in palato celebrantis, dic, quòd debet lingua dimoueri, & degluti, sed si id non sequitur, debet vi-

nam sorberi quousque deglutatur, & id est decentius, quàm si digito dimoueat; legite Rubricam de defectibus in Missali Romano.

Quæsitum LXXXIV.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos quid agere debeat, si Hostia consecrata transportaretur à vento, vel alio modo fuerit amota, & ibi adducitur admonitio, & pœna, quam meretur.*
- 2 *Item si post ablationem reperis aliquas reliquias Hostia consecrata super Corporale, vel alibi, quid agere debeat, latè declaratur.*
- 3 *Item quid agere debeat, si super particulis consecratis superuolet alia non consecrata.*

Quid agendum si Hostia consecrata trāsportetur à vento, vel alio modo fuerit amota?

- 1 **D** Ic, faciendam esse maximā, & reuerentem diligētiam pro illa inuenienda, & inuenta, reuerenter reponi debet in loco suo, & perfici sacrificium, sed si reperiri non potest, debet sumi alia Hostia, & reincipi à Canone, & consecrari, ut moris est, & perfici sacrificium, Ioan. de Lapide loc. cit.

Verum Sacerdos, cuius negligentia

gentia id accidit, maximam meretur punitionem, ut Parocho, quem noui, inflata est, cuius incuria similis casus accidit.

Ideo debet esse cautus celebrans ad evitandum periculum, ut Hostia Patena cooperiat, maxime tempore hyemali, & in Ecclesijs expositis, & uetorum impetum patientibus, & nunquam, quantum fieri potest auertere oculos ab Hostia, & Calice.

Si uero accidat, ut Hostia consecrata, uel pars eius ceciderit intus Calicem, & manibus celebrantis, dum dicitur, *Per ipsum*, & hoc uel propter frigus, uel ob aliam causam accidentalem, debet tunc celebrans sequi Missam, & in sumptione sumere simul cum sanguine Hostiam, si pars tantum ceciderit in Calicem, & pars remanserit in manu celebrantis, tunc cum illa parte sequatur secundum ritum Missæ 3 usque ad finem, scilicet frangere, & partem in Calicem more solito dimittere, ac si esset integra, & in fine sumere simul cum sanguine tam partem, quæ ceciderat, quàm eâ ab ipso immixtam, D. Tho. 3. p. q. 83. art. 6. ad sextum, Ioan. de Lapid. c. 7. art. 2. dub. 4. Tabien. Missa, §. 39.

2 His adde, quod si post ablu- tionem celebrans reperit aliquas reliquias Hostiæ consecratæ super corporale, uel alibi, debet illas reliquias sumere in Calice, si erunt minimæ & corporale im-

missas, si uero erunt grandiores, debet eas sumere cum Hostia, Ioan. de Lap. c. 2. art. 2. dub. 3. Si autem erit Hostia integra, ut potest accidere in communione populi, debet consecrari, & non sumi, nisi à ieiuno, Ioan. de Lapide loc. cit. dub. 1. Sed de particulis minimis, quæ ceciderint de Hostia consecrata, dic, quod si statim sumantur, & non ex interuallo temporis, etiam post ablu- tionem possunt sumi, & non pec- catur, Caiet. 3. tom. de celebr. Miss. q. 1. quia censetur unum, conuiuium, ut alibi etiam dictum est, & quæ incôrinenti fiunt, inesse videntur. Si ex interuallo tem- poris aduerterit celebrans dictas reliquias, debet conseruare, uel alteri ad communicandum dare, non autem ipse sumere, Nauarr. c. 25. num. 89. Angel. verb. Missa §. 47.

Et quid si super particulis consecratis superuolet particula non consecrata, & nescitur discerni quæ illa esset, dic, quod oportet, ut binæ partiæ porrigerentur, & ita non consecrata sumeretur cum consecrata.

Quæsitum LXXXV.

SUMMARIVM.

1 Sacerdos quid agere debeat, si ante consecrationem, uel post reperit super Corporale in Altari, uel extra ex plicato aliqua

qua fragmenta Hostiæ, vel Hostiam integram, vel partem calicis, vel particulas pro communicando dicit.

alias hostiolas.

2 *Item adducuntur pulchre admonitiones Sacerdotibus celebrantibus.*

Quid agendum, si Sacerdos ante cōsecrationem, vel post reperit super Corporale in Altari, vel extra eo plicato aliqua fragmenta Hostiæ, vel etiam Hostiam integram, vel particulam, seu particulas, vt vocant pro communicandis, & dubitat, an fuerint consecratæ?

Quid agendum si Sacerdos, vbi apposuit in Altari plures hostiolas, seu particulas pro communicando populo, & cum peruenerit ad verba cōsecrationis, profert illa dirigendo intētionem actua-lem solummodo ad Hostiam, quam videt supra alijs, & nō ad alias hostiolas?

1 **D** Ic, quod huiusmodi reliquix, vel Hostias, seu particulae debent reuerenter tractari, & sumi post sumptionem sanguinis ante ablu-tionem, hac tamen intentione, quatenus sint consecratæ, & non aliter, Ioan. de Lap. c.7. art.5. dub.3. Riccard. in 4.d.8. art.1.q.2.

1 **D** Ic, quod in hoc casu omnes debent tractari, ut consecratæ, & sufficit intentio uirtualis cōsecrandæ, & hoc uerū est, quia à principio intendit omnes velle consecrare, secus esset, si tēpore cōsecrationis habuit intentionem tantum ad vnā solam Hostiam, & ceteras intenderet excludere, quia tunc illa vna sola esset cōsecrata, Nau. c.25. n.91. Io. de Lapid. c.8. art.1. dub.14. & Scot.4. sent. d.12.

Quæsitum LXXXVI.

SUMMARIUM.

1 *Sacerdos quid agere debeat, si ubi apposuit in Altari plures hostiolas, seu particulas pro communicando populo, & cum peruenerit ad verba cōsecrationis, profert illa, dirigendo intētionem actua-lem solummodo ad Hostiam, quam videt supra alijs, & non ad*

2 *Et dictis adde, celebrantem, si post sumptionē sanguinis aduertat aliquā guttam sanguinis in orificio Calicis, vel alia parte ipsius, debet sumere, si consideret, quod illa sit consecrata, quia in appositione vini bene extenderit Calicem, & per consequens non potest esse nisi consecrata. Ideo sumenda ante ablu-tionem, si du-*

si dubitat, an sit cōsecrata, debet sumi sub conditione, si sit consecrata, etiam ante ablutionem, si verò est certus non esse consecratam, debet sumere cum ablutione. Sit igitur cautus Sacerdos, vt bene abstergat, pro cuius tando inconuenienti, Io. de Lap. c. 7. art. 6. dub. 2. Et si inueniatur aliqua gutta in pede Calicis, dic, quòd non est consecrata, quia nō potuit esse intentio celebrantis illam consecrandi, Angel. & Siluest. ver. Misfa nu. 21. Secus si effluerit post consecrationem. Et si post consecrationem aduertat, guttam in Planeta, vel Manipulo, vel Stola, vel alia parte, debet lambere, si est certus, quòd sit consecrata, si dubius, lambat sub cōditione, & lauet, vt supra, Io. de Lapi. loc. cit.

Quæsitum LXXXVII.

SYMMARIVM.

- 1 *Hostia consecrata si esset comesta à Mure, vel alio animali, quid agendum latè declaratur, & nu. 3.*
- 2 *Adducitur pulcher casus de quodam Sacerdote, qui species consecratas sputo leprosi eiecit, sumpsit.*

Quid agendum, si Hostia consecrata esset comesta à Mure, vel ab alio animali, & an dictum animal comederit Sacramentum?

Dic primo, quòd si animal potest apprehendi, debet aperiri, & si in ore, vel in intestinis reperiantur species cōsecratæ, debet reuerenter eligi, & conseruari in tabernaculo, quousq; naturaliter consumuntur, & animal comburi, & cineres in sacrum reponi, D. Thom. 3. p. q. 83. art. 6. ad secundum, D. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 3. Io. de Lapide c. 7. art. 3. dub. 7.

Et esset laudabile, & maximè pium, si aliquis bene dispositus, & ieiunus non abhorreret species sic inuentas sumere, vel etiam ex vomitu eiecit, vt refert D. Antonin. loc. cit. de quodam Goderano deuotissimo, qui species consecratas, sputo leprosi eiecit, collegit reuerenter, & & sumpsit. O maximam pietatem, & charitatè per omnia tempora celebrandam in hoc seculo, in futuro autem maxima retributione dignissimam.

Dic secundò, quòd si animal deuorasset illas species, non nisi naturaliter, & realiter, vt alias res humanas, corpus tamen Christi tandiù esset sub illis speciebus, quamdiù corruptæ, vel digestæ non essent.

M

Quæ-

Quæsitum LXXXVIII.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos celebrans admonitur quomodo se gerere debeat in consecratione, & maxime si intendit cōsecrare numerum determinatum particularum pro communicandis.*

Quid agendum, si celebrans intendit consecrare determinatum numerum particularum, ut puta viginti, & non plures, pro communicandis viginti personis, si postea reperiantur plures, vel pauciores?

- 1 **D** Ic, quod si intentio celebrantis fuit determinata solummodo ad numerum determinatum, puta ad viginti hostiolas, & non plures, nec pauciores, nulla est consecrata. Debet tantus sacerdos non restringere intentionem ad numerum, sed dirigere ad omnes appositas, quia aliis exponeret se huic periculo, lo. de Lap. loc. cit. dub. 15. & omnes scribentes de Missa.

Et hoc adeo verum est, ut si ex centum hostiolis apposis ante eius oculos intendit tantum consecrare decem, & non plures, quas bene designavit oculis, & mente ab alijs distinxit, tunc illæ decem,

& non aliæ essent consecratæ.

Sed dum non distinxisset, nec determinasset, quas vellet ex eis decem cōsecrare, sed in consilio consecrauit, nulla est cōsecrata, quia nescitur super quas directæ fuit ipsius intentio in prolatione verborum consecrationis, & non est maior ratio de una, quam de alia, lo. de Lap. loc. cit. dub. 16. Et sic faciens esset maxime puniendus, & suspendendus à celebratione Missæ. Immo examinandus quid sentiret de hoc Sanctissimo Sacramento.

Quæsitum LXXXIX.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos celebrans quid agere debeat, si celebrando acciderit ei nausea.*
2 *Item si non apposuerit vinum in Calice.*
3 *Item si apposuerit in eo vinum corruptum.*

Quid agendum, si celebranti acciderit nausea inter celebrandum, & abominatio vini, ut omnino nec videre, nec odorare quidem posset, nedum sumere?

- 1 **D** Ic, quod in hoc casu si nondum cōsecrauit, debet dimittere Missam, sed si id acciderit ei post consecrationem corporis,

is, & ante consecrationem sanguinis, non debet cōsecrāre sanguinem, sed tantummodo consecret Hostiam, & suppleatur ab alio Sacerdote, & perficiat sacrificium in vtraque specie, verū ubi id accidat post consecrationem vtriusque speciei, & maxime si hæc infirmitas eueniet celebrāti circa tempus, quo sumere habet, & timet rationabiliter, & certo moraliter nauseā, & vomitum si sumat, tunc si non adsit alius Sacerdos, non debet sumere sanguinem, sed solummodo Hostiam consecratam, & conseruet sanguinem ad proximam diem, in qua ipse, vel alius celebrans post sumptas species ab eo consecratas, sumat, Ioan. de Lap. c. 7. art. 5. dub. 3.

Abstemius autē naturaliter, qui abhorret vinum etiam tenuis quantitatis, & qualitatis, non debet ordinari, & ordinatus non debet celebrare.

2 Et qui non apposuerit vinum in Calice, siue ex ignorantia, siue ex obliuione, vel quauis causa ubi aduertit, statim debet apponere, aut ante consecrationē, aut post id percipiat, & illud debet consecrare, & incipere à *Simili modo*, D. Tho. 3. p. q. 83. art. 6. ad quartū, Tabien. verb. Missa, §. 34. Et si aduertit ante consecrationem nō miscuisse aquam, debet statim commiscere, secus si id aduertit post consecrationem.

Si verò aduerteret celebrans post consecrationem Calicis nō esse vinum, sed loco ipsius alium liquorem, vel aquam, si hoc percipiat, antequam sumat corpus, debet illum liquore modo, quo potest secretiori, ne populo scandalum oboriatur, de Calice ei accere, & apponere vinum cum aqua, iuxta ritum Missæ, & consecrare illud, incipiendo à *Simili modo*, D. Tho. loc. cit.

Sed si percipiat post sumptionem corporis, tunc debet sumere aliam Hostiam non consecratam, & vinum, & consecrare Hostiam, & vinum, apponenda etiā aqua more solito, & incipere à verbis, *Qui pridie*, & idem esset faciendum post sumptionē aque positæ in Calice per errorem, D. Tho. loc. cit. Summ. Confess. lib. 3. tit. 24. q. 93. Victo. nu. 100. & Alij. Scot. tenuit non esse consecrandam aliam Hostiam, sed tantummodo vinum, 4. sent. d. 8. cui adheret Nauarr. c. 25. nu. 91. & Ang. verb. Missa, §. 26. Sed est melior sententiā Doctoris Angelici.

Sed in sumptione aquæ per errorem in Calice positæ, si Sacerdos potest sine scandalo, debet expuere illam in Calice, & extrahere inde particulam consecratam, aquam verò reponere, in aliquo vase, & consecrare de nouo Hostiam, & vinum, & in sumptione sanguinis sumere, etiam illam particulam ab aqua

extractam in Calice prius positam, aquam verò illam si nō potest sumere sine nausea, in sacrarium mittat, D.Tho. vbi supra, Tabien. verb. Missa §. 34.

- 3 Cū verò acciderit, vt in Calice positum sit vinum corruptum (quod poterit percipi ex odore, sapore, uel colore) ita ut non sit consecrabile, si id euenit ante consecrationem, debet apponi aliud vinum aptum, electo illo primo, sin haberi non poterit, potius Missa dimittatur, si uerò percipiatur post consecrationem panis, debet celebrans sequi Missam, & sumere tantum Hostiam consecratam, & nō vinum corruptum, ut supra, ubi aptum haberi non possit, & id intellige, quando vinum omnino est corruptum, ut non sit consecrabile, quia si est in uia ad corruptionem, sed cōsecrabile, poterit consecrari, si aptius haberi non potest, etiam si ante consecrationem id percipiatur.

Quæsitum XC.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos celebrans, quid agere debeat, si vinum fuerit congelatum in Calice.*

Quid agendum, si vinum est congelatum in Calice?

- 1 **D** Ic, quòd debet, uel per pannorum calefactorum ap-

plicationem, uel per manuum calefactorum circa Calicis copam appositionem, uel aliquo quouis modo calida applicatione circa Calicem liquefieri, imò poterit etiam apponi uinū calidum, sed in parua quantitate.

Sin minus id fieri posset, deberet sumi sic congelatum, quia per congelationem non amittit naturam uini, sed si congelatio fiat post consecrationem, possunt adhiberi prædicti modi, sed non potest apponi vinum calidum, sed petenda esset resolutio & liquefactio, vt supra.

Quæsitum XCI.

SUMMARIVM.

- 1 *Sacerdos celebrans quid agere debeat, si venenosum animal inueniatur in vino posito in Calice.*
2 *Item si aduerterit esse venenum in eo.*

Quid agendum, si venenosum animal inueniatur in vino posito in Calice?

- 1 **D** Ic, si id percipiatur ante consecrationem, debet vinum effundi, & Calice bene abluo apponi aliud vinum, sin post consecrationem, debet celebrans illum sanguinē infundere in alio Calice, vel vase, & acceptū aliud vinum,

vinum, illud consecrare, & sumere, & procedere ad finem Missæ. Animal verò comburi, & cineres in sacrarium reponi. Et si id acciderit post sumptionem corporis, debet accipere aliam hostiã, & aliud vinum, & consecrare, & sequi Missam, vt supra.

Illud verò vinum, in quo erat animal venenosum, nullo modo nec ipse Sacerdos sumere, nec alteri sumendum tradere debet, sed ita conseruare quousque naturaliter consumuntur species, vel mutantur, D. Th. 3. p. q. 83. art. 6. ad tertium, D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 3. Io. de Lapide c. 7. art. 3. dub. 7.

- 2 Idem dic, si celebrans aduerterit esse venenũ in Calice, siue ante consecrationem, siue post. Et si Sacerdos in sumptione sanguinis deprehenderit se in illius sumptione esse venenatũ, debet sibi procurare vomitũ, maxime si accedat consilium Medici, sed in aliquo vase mundo, & cũ apparerent aliquæ species sacramentalis, essent recolligendæ, & in tabernaculo conseruandæ, reliquæ uerò materiæ essent cõburendæ, & cineres in sacrariũ reponendæ, D. Th. loc. cit. Io. de Lap. loc. cit.

Quæsitum XCII.

SVMMARIVM.

- 1 *Sacerdos celebrans quid agere debeat, si oblitus est apponere aquam in Calice.*

2 *Aqua villo modo est apponenda post consecrationem, & redditur ratio.*

3 *Celebrans non potest emendare defectus hostiæ, vel vini post datam benedictionem, quia esset Missam iterum celebrare.*

4 *Enumerantur pœnæ omnes sacrorum Canonum impositæ celebranti pro defectibus in Missa, ultra peccatum.*

Quid agendum, si celebrans oblitus est apponere aquam in Calice?

1 **D**ic, quod si recordetur ante consecrationem tam Hostiæ, quàm Calicis, debet apponere aquam, & similiter si recordetur ante consecrationem sanguinis, & post consecrationem corporis, debet etiam apponere aquam, & consecrare, & sequi Missam, si uerò recordetur post consecrationem utriusque, debet ommissa aqua procedere, quia aqua non est de essentia Sacramenti, sed peccaret mortaliter si ex malitia omisit celebrans, quia fecit contra præceptum Ecclesiæ, uel etiam grauissimò uenialiter, si ex quadam crassa ignorantia, & negligentia.

2 Et notandum ultra ea, quæ superius in hoc proposito dicta sunt, quòd aqua nullo modo est apponenda post consecrationem, quia corrumpentur species consecratæ, & sequeretur, ut pro

M 3 sup.

supplendo uno defectu minimo, sequeretur maximus. Græci ap-
ponunt aquam calidam, & in-
terroganti mihi in Visitatione,
Casalis Græcorum huius Dico-
cesis, nesciuit respondere Græ-
cus Sacerdos, qui celè bravit, cre-
derem ego, calorem illius aquæ
significare populos, qui per Fi-
dem cum charitate Christo v-
niuntur.

Aduertendum uerò est gene-
raliter, remedia supplendi defe-
ctus in Missa occurrentes, nullo
modo adhibenda esse post datam
benedictionem populo, ut si v.g.
vellet celebrans post benedictio-
nem reparare defectus hostiæ,
uel vini, nō esset emendare defe-
ctus, sed esset Missam iterum
celebrare, & ideo eo casu cele-
brans pœnitentiā agat, & finiat
Missam, quæ iam benedictione
terminata est.

Sed defectus erunt emendandi
ante benedictionem; aliàs pecca-
ret mortaliter celebrans, nisi ex-
cusaretur impossibilitate, uel ali-
quo inopinato casu, uel ignoran-
tia inuincibili, nā uincibili igno-
rantia non excusatur, Adrian.
4. de sacr. Euch. col. 23. Navarr.
6. 25. nu. 91.

- 4 Non erit ab re hic inferere
pœnas sacrorum Canonum im-
positas celebranti pro defecti-
bus in Missa, ultra peccatum, ut
infra.

Sacerdos, cuius negligentia de
sanguine effluxit super Altare,

non interposita Palla, debet pœ-
nitere tribus diebus.

Si de sanguine stillauerit su-
per prima tobalea, & penetravit
ad secundam, debet pœnitere
quatuor diebus.

Si ad tertiam, nouem diebus,
si ad quartam, viginti diebus.

Si usque ad terram, vel in sca-
bellum, seu bradellam, quadra-
ginta diebus, D. Tho. 3. p. q. 83.
art. 6. ad septimum, D. Ant. 3. p.
tit. 12. c. 6. §. 2. Angel. ver. Missa
§. 19.

Si per ebrietatem, vel voraci-
tatem quis euomerit Eucharis-
tiam, si est laicus pœniteat qua-
draginta diebus, si Clericus, vel
Monachus septuaginta, si Episco-
pus nonaginta.

Si per infirmitatem, quia non
debit sumere, & exponere se pe-
riculo, pœniteat septem diebus
ad cautelam, D. Th. & D. Anton.
loc. citat.

Sacerdos, cuius negligentia
Mus, vel aliud animal comede-
rit species consecratas, debet
pœnitere quadraginta diebus,
D. Th. loc. cit. & D. Antonin. 3. p.
tit. 13. c. 6. §. 3. Tabien. ver. Missa
num. 40. Et si eius culpa amissa
fuerit Hostia, vel pars eius, de-
bet pœnitere triginta diebus,
D. Th. & D. Anton. loc. cit.

Sed hoc intellige, nisi fuerit
miraculosè factum, ut accidit
Diuz Catharinæ Senensi Aduo-
cata meæ, referente D. Anton.
loc. cit.

Si

Si Sacerdos clares Custodiæ dimittat in Custodia, vel Custodia aperta remaneat eius culpa; etiam si nihil mali accadat, debet per tres menses suspendi ab officio, ut cantior sit in posterum: si verò aliquod sinistrum acciderit Sanctissimo Sacramento, grauiori pœna puniendum esse docet Hostien. de Custodia Eucha. cap. 1. D. Antonia. loc. citat. Et si negligentia Sacerdotis particule consecratæ putrescunt, debet pœnitere triginta diebus, D. Thomas, & Tabien. locis citatis.

Quæ pœnæ sacrorum Canonum sunt taxatæ ad cautelam, & negligentia caueatur in ministerio tanti Sacramenti. Sed etiam negligentes posse imponi, & alias pœnas arbitrio Ordinarij, qui potest minuere, & augere, consideratis personis, & defectibus, D. Thom. 4. sent. d. 13. in exposit. literæ, D. Anton. loc. citat. Tabien. verb. Missa §. 40. Et per pœnitere, intelligatur, vel quod debet ieiunare tot dies, prout ieiunatur, vel aliter pœnitere, prout videbitur Superiōri pœnitentias imponenti.

SUMMARIUM.

1 Enumerantur omnes significatus in Missa per totum.

De significatis in Missa, ex Enchyrid. Religiosissimi P.

Fr. Gregorij, Ordinis Capuccinorum.

Primo, Missa significat Passionem Domini nostri Iesu Christi.

Secundo, Sacerdos indutus pro Missa celebranda, significat Christum in passione.

Tertio, Amictus significat Coronam spineam, uel velum, quo fuit eius facies uelata.

Quarto, Alba significat vestem albam, qua Christus fuit indutus in domo Herodis.

Quinto, Cingulum, significat funem, qua Christus fuit ligatus in Horto.

Sexto, Manipulus significat funem, qua fuit tractus ad crucifigendum.

Septimo, Stola significat funem, qua fuit ligatus ad Columnam.

Octauo, Altare significat Montem Caluarium, in quo fuit crucifixus.

Nono, candelæ accensæ significant lumen cognitionis sacræ Scripturæ in cordibus nostris.

Decimo, Clericus inseruiens significat Ioannem Baptistam, Præcursorem Domini.

Vndecimo, Missale significat sacram Scripturam plenam mysterijs veri Messie.

Duodecimo, signacula significant mysteria clausa in ipsa

M 4 sacra

sacra Scriptura.

Decimotertio, aperitio Missalis in Altari, significat aperitionem sensus sacrae Scripturae Apostolis, & per eos nobis. Et cum in fine Missae Missale clauditur, significat, quod in fine Mundi omnes Prophetiae, & mysteria complebuntur.

Decimoquarto, Aufer à nobis, significat orationem Christi secretò in Horto.

Decimoquinto, deosculatio Altaris significat pacem, quam Christus posuit inter Patrem, & genus humanum.

Decimosexto, quando recipitur turribulum in Missis solem-nibus, per turribulum significatur cor hominis, & per ignem feruor deuotionis, & per incensum, orationes, quae per Angelum ad Deum transferuntur.

Pro intelligentia aliorum significatorum, nè videar transcribere, remitto Lectorem ad praenarratum libellum, plusquam prima facie videtur, vtilem.

Vel dic secundum Riccard. quod Introitus significat desiderium Sanctorum Patrum de aduentu Domini, & ideo in Missa solemni non debet introire Sacerdos ad Altare, nisi prius incipit à Choro. Introitu Missae, & ratio est, quia Christus fuit prius desideratus, quam venit, & quia hic Aduentus fuit ex misericordia, & ideo sequitur Kyrie eleison, id est Domine miserere,

quod repetitur novies, ad significandum, quod mediante misericordia Dei speramus introire nouem Choros Angelorum, sequitur Gloria in Excelsis, & significat hymnum Angeli in Natiuitate Domini. Oratio significat orationem Domini pro salute electorum. Duo cornua Altaris significant duos populos, nempe Iudaicum, & Gentilem, & quia Christus prius venit ad populum Iudaicum, ideo Sacerdos incipit à dextro cornu, postea dicitur Euangelium ad sinistrum, quia Angelica veritas transit ad populum Gentilem, & in fine redit ad dextrum, quia in fine Mundi saluabitur Iuda, & conuertetur ad Dominum Iesum Christum. Epistola significat praedicationem Ioannis, vel legem Moysis. Graduale significat lamentationem Ioannis praedicantis poenitentiam.

Quaesitum XCIII.

SUMMARIVM.

1 *Missa in quot partes dividatur.*

Quot sunt partes Missae?

1 **D**ic esse tres, nempe primam ab Introitu vsque ad Canonem, & significat aduentum Domini, & vitam, vsque ad Passionem. Secundam à Canone vsque ad

ad Communionem, & significat Passionem Domini. Tertiam à Communionem vsque ad benedictionem, & significat Christi sepulturam, & Resurrectionem, Benedictio verò significat Ascensionem Domini.

Vel dic diuidi in quatuor partes, scilicet in obsecrationes, orationes, postulationes, & gratiarum actiones. Obsecrationes incipiunt ab Introitu, vsque ad Canonem. Orationes à Canone, vsque ad orationem Dominicalem. Postulationes ab oratione Dominicali, vsque ad Communionem, & gratiarum actiones vsque ad finem Missæ.

Vel dic essetres partes, nempe Oblationem, Consecrationem, & Sumptionem, & oblatio propriè incipit ab illis verbis, *De tuis donatis, ac datis*. licet Alij dicant incipere ab *Quod offeruntur sacrificand.*

Gloria in Excelsis, non dicitur in Aduentu, quia illud tempus significat statum Sanctorum Patrum, qui stabant in spe, & tunc non erat pax annunciata, vt fuit in Natali Domini, nec dicitur in Septuagesima, quia eo tempore Ecclesia recordatur de lapsu nostrorum primorum parentum. Symbolum Nycenum non cantatur in Missis Martyrum, quia Martyres ipsi facto, quam voce Fidem confessi sunt.

Quæsitum XCIV.

SUMMARYM.

- 1 *Fideles tenentur audire Missam in diebus Dominicis, & festis de præcepto. Amplia nu. 2.*
- 3 *Datur modus audiendi Missam, & satisfaciendi præcepto.*

An Fideles teneantur audire Missam?

- 1 **D**ic, quòd sic, & hoc in diebus Dominicis, & festis de præcepto, ex constitutione Ecclesiæ fundata in tertio præcepto Decalogi, & dimittens audire, nisi vt infra excusaretur, peccaret mortaliter, cap. Missas de consecr. d. 1. & c. vt Dominicis de Parochijs, & ibi Abb. & c. Apost. omnes fideles, 17. q. 1. Sot. 4. d. 13. q. 1.
- 2 art. 1. Itaque omnes fideles, siue masculus, siue femina, siue laicus, siue clericus, siue monachus, nisi ipsi celebrauerint, c. omnes, & c. Miss. de consecr. d. 1. siue senes, si possunt ire, siue pueri, si peruenierint ad annos discretionis, tenentur audire, siue videre Missam. Nam videre, & audire in hoc proposito, Nauar. c. 20. nu. 1. Et non audientes peccant mortaliter, nisi excusentur, Caiet. verb. fest. viol. Silu. verb. Missa 2. §. 1. Tabien. §. 46.
- 3 Et audire, seu videre Missam pro adimplemento præcepti est adesse

adesse corpore, ubi Missa celebratur, & mente attendere, immo vacandi Deo, ita, vt audiens Missam voluntariè non distrahatur per notabile tempus ad diuersa. Hinc sequitur satisfacere præcepto, qui audies Missam eleuatur mente ad meditandum mysteria Passionis Christi, aut Sanctorum, aut gloriæ Paradisi, vel si in alijs pijs meditationibus occuparetur, quia cogitauit ea, quæ sunt conformia auditioni Missæ, nempe respicientia diuinum cultum, & honorem, & non vagatus est circa diuersa, vt profana negotia, & similia. P. M. de audit, Miss. ad 4. q.

Sed tamen vagari mētē ad diuersa per aliquod paruum temporis spatium, vt dū legitur Epistola, vel Euangelium, adhuc dicitur satisfieri præcepto, quia, vt ex Arist. in Metaph. modicum, & nihil æquiparantur, Caiet. verb. festos dies.

Et sciatur, quod adhuc dicitur satisfacere præcepto, qui interest Missæ mente, & corpore, vt dictū est, sed non percipit sensum verborum, immo nec audit verba, nec cæremonias videt, nec eleuationem Hostiæ, quia de longinquo est. Immo, si nec videt ipsum Sacerdotem, nam ob multitudinem introire in Ecclesiam non potuit, sed ante forem existit, attentè tamen, & ratio est, quia, vt dictū est, audire Missam, seu videre (nam idem est) const-

at in his duobus, scilicet adesse corpore, & mente celebrationi, & non voluntariè diuagari, & sic non est necesse, vt percipiatur verba, vel sensus ipsorum, aut cæremoniæ, aut eleuatio, & alias, vt supra, licet bene sit, vt quis ad prædicta attentus sit, dummodo non impediatur, Nauarr. c. 2. i. nu. 6. Sot. in 4. dist. 1. 3. q. 3. art. 4. Sed qui malitiosè non attēderet antedictis, nec diceretur adesse Missæ celebrationi, & per consequens, nec satisfaceret.

Quæsitum XCV.

SVMMARIVM.

- 1 *Fidelis, an satisfaciēt præcepto de audienda Missa, si ex proposito se offert ad Ecclesiam, ubi eius Amasia audire solet Missam, & cum ea audit, & adducuntur diuersæ opiniones.*
- 2 *Mulier patiens menstrua, credēs peccare, si vadit in Ecclesiam ad audiendum Missam, quid agere debeat.*

An satisfaciēt præcepto de audienda Missa, qui ex proposito se confert ad Ecclesiam, ubi eius Amasia audire solet Missam, & cum ea audit?

- 1 **D**ic, quod non, ex sententia D. Anton. 2. p. tit. 9. c. 11. §. 1.

S. r. quod declarat Nauarr. procedere in eo qui respiceret illam mulierem ad concupiscentiam, nam (inquit ipse) peccaret mortaliter mente, & corde suo, vel si mente diuagaretur in mulieris contemplatione per notabilem Missæ partē, quia cessaret ab auditione Missæ, alias D. Anton. non procedere. Sed parcat mihi Nauar. nam D. Antonini sententia intelligenda est de eo, qui data opera ad contemplandā Amāssiam, illuc se contulit, & propterea voluntariē mente vagatur, secus si colligeret mentem per maiorem partem Missæ, & mutato proposito in melius vagatio aliquam partē absorbuisset minorem, & min⁹ notabilem, respiciendo vanē mulierem, quia licet tunc peccasset mortaliter, tamen audiēdo postea reliquum Missæ, vt decet, satisfaceret præcepto.

Et hic nota pulchrum casum, quod mulier patiens menstrua, & credēs peccare si vadit in Ecclesiam ad audiendum Missam, formans conscientiam, quod si vadit peccat, & si non vadit etiā peccat, non debet ire, quia est maius peccare contra talem conscientiam, quam de non audiendo, vel debet deponere conscientiam, P. Hieronymus Pecorarius Societ. Iesu doctissimus.

Quæsitum XCVI.

SUMMARIVM.

1. *Surdus, cæcus, vel mutus tenetur de præcepto audire Missam, alias peccant mortaliter. Intellige vt infra.*

An tenetur surdus, vel cæcus, vel mutus audire Missam?

1. **D**ic, quod tenetur huiusmodi, alias peccant mortaliter, intellige in diebus festiuis, licet non valeant, nec videre Sacramentum, aut elevationem Sacramenti, nec audire verba, quia, vt dictum est, auditio Missæ pro satisfaciendo præcepto consistit in illis duobus, scilicet adesse corpore, & mente, & non in visu, vel auditu.

Quæsitum XCVII.

SUMMARIVM.

1. *Fidelis, qui in die festo de præcepto audit Missam, an satisfaciatur, si eam audit de feria, vel de requis, vel aliam non correspondentem officio diei.*
 2. *Qui potest audire Missam de festo currenti, & audit de requis, peccat mortaliter, licet satisfaciatur præcepto.*

An

An satisfaciat præcepto, qui in die festo de præcepto audit Missam de feria, vel de requie, vel aliam Missam non correspondentem officio diei?

Dic, quod satisfacit, quia qualitas Missæ non est sub præcepto. Itaque satisfacere etiam si in die Natiuitatis, vel Resurrectionis Domini quis audiret Missam de requie, si diceretur, & hoc de rigore, Nauarr. c. 2. l. nu. 2. Tabien. verb. Missa nu. 49. Sot. 4. dist. 13. q. 2. art. 1. & est communis opinio. Licet Abbas videatur sentire contrarium in c. 1. de vita, & honest. cler. nu. 2. & videatur etiam ob stare textus in c. 2. de celeb. Miss. quia ibi loquitur de celebrante, quod debeat celebrare Missam conformem officio, alias peccat venialiter, sed audiens satisfaciet audiendo quilibet Missam.

2 Nota tamen, quod qui posset audire Missam de festo currenti, & potius audiret de requie, peccaret mortaliter, licet satisfaceret præcepto, ita habetur in textu supra allegato c. 2. de celeb. Miss. & hoc ob malitiam, quam quis adhiberet in tam pio, & mysterioso opere.

Quæsitum XCVIII.

SUMMARIVM.

Missa debet audiri integra, vel maior pars, & quomodo sit audienda, declaratur.

An præceptum sit de audiendo Missam integram, vel sufficiat, si maior pars audiatur?

Dic præceptum esse regulariter, ut integra Missa audiatur, c. Missas, de consec. d. 1. Sed intellige ciuili, & morali modo, non more mathematico, & sic concludimus, quod sufficit etiam audire maiorem partem Missæ, & non omittere partem notabilem, unde qui omitteret Introitum vsque ad Epistolam, non diceretur omittere notabilem partem, sed si omitteret initium Missæ, vsque ad Euangelium inclusiue, diceretur omittere notabilem partem, & consequenter peccare mortaliter, & non satisfacere.

Sic si quis adesset Missæ ab initio vsque ad elevationem Sacramenti, & postea discederet, omitteret notabilem partem, & præcepto non satisfaceret. Sed si adesset vsque ad Communionem Sacerdotis inclusiue, & deinde discederet, satisfaceret.

Si verò omitteret ab initio vsque ad Euangelium exclusiue, & deinde

deinde cetera audiret, & postea
omitteret à Benedictione vsque
ad finem Missæ, hic omittens has
duas partes, videtur omittere
partē notabilem in illis duabus
partibus iunctis, & sic non satis
facere præcepto, P. M. de audi-
tione. Miss. ad 6. quæst.

Quæsitum XCIX.

SUMMARIVM.

1. *Audienti mediā Missam in vna Ecclesia, et mediā in altera, vel in eadem, seclusa malitia, an satisfasset præcepto, addu-
cuntur diuersæ opiniones.*
2. *Sacerdos post inceptam Missam ad cuiusvis aduentum, etiam magni Principis non debet re-
inspicere illam.*

An satisfaceret præcepto, si
quis audiret mediā Missam
in vna Ecclesia, & mediā
in altera, vel in eadem Eccle-
sia, seclusa malitia?

1. **D**ic, quod sic, Maior. 4. sent.
d. 45. q. 2. Nau. c. 11. nu. 2.
Sil. ver. Missa 2. Sor. 4. d. 13. q. 2.
art. 1. P. M. de audit. Miss. ad 6. q.
Et idem dic de eo, qui partem
Missæ, quam omisit, per se legit,
vel legi ab alio sibi facit, Nauar.
loc. cit. & Pater Marius loc. cit.
Sed hoc intellige, vt recto ordi-
ne audiat, & nō inuerso, & ratio

est, quia audientes dicuntur &
offerre, & debent ritui offerentis
Sacerdotis se conformare, & qui
mediā Missam in vna Ecclesia,
idest vltimam partem, & deinde
iniquam in altera, non se con-
formaret celebranti, & ideo non
satisfaceret, salua doctiori sen-
tentia.

Sed in Ecclesia vbi est nisi vni-
ca Missa, & quis adueniret post
Euangelium, & reliquum Missæ
audiret, hic ex Ecclesiæ benigni-
tate dicitur satisfacere, dummo-
do de per se legat, vel sibi legi fa-
ciat illam partem, quam omisit.

Et hic mente tenendum est à
Sacerdotibus, post inceptā Mis-
sam, ad cuiusvis aduentum etiā
magni Principis, reincipi nō de-
bere, namque in illo actu fungi-
tur vices Dei, vnde maximus
omnipotens est, de qua re dicebat
D. August. de dignitate Sacerdo-
tis, solo Deo est inferior Sacer-
dos, & in historijs B. Francisci
Seraphici habetur se, si Angelo
simul, & Sacerdoti obuius fie-
ret, prius Sacerdoti, & deinde
Angelo assurrecturum, & in quo-
dam Cōcilio Aphricano memi-
nistratum fuisse, vbi Sacerdos
federit, non posse propè laicos
sedere, & equitantes laicos, de-
scendere ex equo obuij facti Sa-
cerdotibus, quæ omnia Sacer-
dotis dignitatem arguūt. Et hæc
obiter dicta sint, cum alibi fu-
sius, Deo dante, res ista maxima
tractabitur.

Qua-

Quæsitum C.

SUMMARIVM.

- 1 *Audiens Missam extra propriam Parochiam, an satisfacias præcepto, & nu. 2.*
- 4 *Episcopus, vel alius Superior non potest, etiam per censuras cogere populum, ut in propria Parochia audiat Missam, & in hoc excommunicationis obnoxio.*
- 5 *Ecclesia Mendicantium habens privilegium, ut qui in eis Missam audiunt, satisfaciunt præcepto de audienda Missa.*
- 6 *Conc. Trid. sess. 22. de obs. & quitan. in Missa, cap. quanta, declaratur.*

An audiens Missam extra propriam Parochiam dicatur satisfacere, & an teneatur quis audire in propria Parochia?

- 1 **V** Idetur dicendum, quod non satisfacit, qui audit extra Parochiam, & quod tenetur audire in propria Parochia, per textum extra de Parochijs, ubi habentur hæc verba. Si quis contempto proprio Sacerdote, Missam in alia Ecclesia audiat, debet expelli, & remitti ad Ecclesiam propriam. Tu tamen dic, quod regulariter Missa debet audiri in Parochia propria, quia sibi publicantur matrimonialia, & excommunicationes, & dies festi

populo, vetus Ecclesia Episcopali, aut Matrici, quæ mater, sed tum per consuetudinem firmata sit, ut audiat in omni Ecclesia, seu Sacello, dic, quod qui audit etiam extram Parochiam satisfacit, nisi hoc fiat ob contemptum proprii Parochi, quia tunc haberet locum textus allegatus. Vide Nauar. c. 21. nu. 3. Silu. verb. Miss. 2. §. 1.

- 2 Excusaretur à dispositione præallegati textus, qui contempto proprii Parochi, audiret in alia Ecclesia, quia ille est publicus concubinaris, vel alias scandalosus, & sibi timet scandalum, si ab illo audit Missam in propria Parochia.

- 3 Excusatur etiam, si in aliena Parochia simul audit Missam, & concionem, vel vtiliorem concionem, & deuotionem, modo sine contemptu proprii Parochi, D. Anton. 2. p. tit. 9. c. 10. §. 1. Nauarr. c. 21. §. 5. Angel. Miss. §. 59. & Alij.

- 4 Vbi notandum, non posse Episcopum, vel alium Superiorem, etiam per censuras cogere populum, ut in propria Parochia Missam audiat, & hoc stante generali consuetudine audiendi ubique locorum, poterit tamen admonere, & exhortari, sed si id præciperet sub pœna excommunicationis, excommunicatio esset nulla, & malè faceret Episcopus, sed esset ei obediendum, secundum D. Anton. 2. p. tit. 9. c. 10. §. 3. 1.

Sed

Sed non esse ei in hoc obedi-
entiam, & p̄communicationē esse
nullam, in hoc casu, tenet Nau-
arr. l. 1. c. 1. ver. Missa. 2. §. 5.

& hæc est communior opinio.

5 Hic sciatur, Ecclesias Mendi-
cantium habere Priuilegium d̄
fals. record. Leone X. Julij III.
Pio V. & alijs, vt qui in eis Mis-
sam audiūt, p̄cepto de audiēda
Missa in die festiuo satisfecisse
censeantur, Nauarr. loc. cit.

6 Erunt itaque exhortandi, &
monendi populi, vt Missas in
propria Parochia audiāt in die-
bus festiuis, ex Conc. Trid. sess.
21. de obseru. & euitan. in Mis-
sa. c. quanta, & licet in fine illius
capituli dicatur, quod sub pœ-
nis, & censuris compellere de-
bet Episcopus ad obseruanda in
eo disposita, id intelligitur, quod
ad p̄cedentia in illo capitulo,
in quibus Concilium locutū est
p̄cipiendo, non monendo, vt
bene inspicienti clarum esse po-
terit, P. Marius de auditione,
Missa ad 7. quæst. quia Concil.
per verba admonitionis, dum
dicūt, moneantur, non autē p̄-
cepti, vt videre in eo est. Aliqui
dicunt Rectorem Ecclesia posse,
& debere expellere alienum
Parochianum tempore Missa, &
si non vult exire, etiam posse per
alterum expellere, etiā per ma-
nuum iniectionem, & si sit Cleri-
cus, eū non incurri excommunicationem,
nec ille qui iniecit, nec
qui p̄cipit, Innan c. vt Domi-

nicis, & ibi Abbas de Parochijs,
secus est de consuetudine. Quī
turbat diuina potest impūne ex-
pelli, sine metu excommunica-
tionis, etiam si sit Clericus, cap.
veniens de sent. excomm.

Quæsitum CI.

SUMMARIVM.

1 *Licet audire Missam à quocun-
que Sacerdote ministrante, et
satisfacit p̄cepto audiēdi
Missam.*

An liceat audire Missā à quo-
libet Sacerdote, ita vt sep-
seatur satisfactum p̄cepto?

1 **D**ic, quod licet audire Mis-
sam à quocūque Sacerdo-
te ministrante, etiam scelestissi-
mo, exceptis excipiendis infra,
quia pessima vita Sacerdotis nō
tollit sanctitatem d̄ sanctis re-
bus, licet ipse peccet mortali-
ter, c. sciscitantibus, 15. q. vlti-
ma, & c. vestra de cohabi. Cleric.
& mulierum, nam ex opere opo-
rato idem erit sacrificium mali,
atque boni Ministri, c. infra Ca-
cholicam, 1. q. 1. Sed ex opere
operantis, iuxta Ministri inno-
cētiam, & amicitiam, quam ha-
bet cum Deo, & largitur Deus,
aut plures, aut pauciores gra-
tias celebrare faciēti, & hoc in-
tellige cum distinctione, iuxta
superius responsa.

Qua-

Quæsitum CII.

SUMMARIVM.

1. *Audiens Missam à concubinario publico, notorio, & denunciato, peccat mortaliter, & nõ satisfacit præcepto de audienda Missa, & adducitur declaratio Concil. Mantuani sub Papa Alexandro celebrati.*
Amplia nu. 2. 3. 4. 5. 6.

An liceat audire Missam à Sacerdote concubinario publico?

1. **D**ic, quòd audiens Missam à concubinario publico, notorio, & denunciato, peccat mor. nisi ignorántia excusaretur, D. Tho. 4. sent. d. 13. q. 1. art. 3. & in 3. p. q. 82. art. 9. ad tertium, D. Anton. 2. p. tit. 9. c. 10. §. 1. Nauarr. c. 25. nu. 79. Silu. verb. Missa 2. §. 3. & Alij. Et quòd dictum est excusari à peccato audientes Missam à concubinario, ex ignorantia legis id prohibentis, intellige, si quis nescierit, & non tenebatur scire, vt exponit DD. supra citati, & ita fuit decretum in Concil. Mantuan. sub Papa Alexandro per hæc verba, *Nullus audiat Missam Presbyteris concubinarij, qui publicè tenet concubinam, aut superintroductam mulierem, 32. dist. 6. propter hoc.*

2. Nec itidem Diaconi, aut Sub-

diaconi exerceant, & habeant portionem in eum, qui tenet concubinam.

Sed qui audiunt Missam à Sacerdote concubinario, non tamen notorio, seu denunciato, adhuc peccant, si sunt causa, vt ille celebret, quia sunt causa, vt ille peccet, qui alias non erat paratus ad celebrandum, & intellige id, si sine causa audiunt Missam talis Sacerdotis, Nauarr. c. 25. nu. 78. D. Tho. 2. p. q. 82. art. 9. & ratio est, quia inducunt illum ad peccandum mortaliter, quòd est pecc. mor. & amplia id procedere, cã si inducitur publicus concubinaris, quàm si secretus ad celebrandum, sed non peccatur audiendo Missam Sacerdotis concubinarij, iam parati ad celebrandum, quia non inducetur ad peccandum, cum ex se iam paratus erat.

3. Hic notandum, & mente tenendum, non esse audiendam Missam publici concubinarij denunciati, vt gente quacunque necessitate, etiam si in aliquo Oppido omnes Sacerdotes essent tales, quia dato hoc casu (quod absit) ciues Oppidi excusarètur ab auditione Missæ, si alia nõ esset audiendum de audiente Missam à fornicario publico, notorio, denunciato, quòd scilicet audientes peccarèt mortaliter, Nauarr. c. 25. nu. 77. Silu. verb. concubinaris, nu. 1. Excusarètur tamen à pec.

4 peccato, qui nescirent hanc legem, nec scire tenerentur, Nauarr. c. 25. nu. 79. & 80.

Nota hic dispositionem Concil. priuantem cōcubinatio tertiam partem fructuum extendi etiam ad distributiones quotidianas, & ita fuisse decisum testatur Sayr. de verb. sign. dec. 7. Nota etiam supradictum Concil. habere locum etiam in simplici incontinentia, Sayr. in decis. 4. de adulterijs.

- 4 Non tamen est prohibitū audire Missam Sacerdotis vsurarij, vel latronis, aut blasphemij, aut alijs peccatoris, vt est concubinarij, & fornicarij publici, nisi, quando quis esset causa, vt talis peccator celebraret, quia non erat paratus, quia eo casu peccat mortaliter inducens ad celebrandum talem Sacerdotem, D. Thomas 4. sentent. dist. 13. quæst. 1. art. 3. & 3. par. q. 82. art. 9.

- 5 Sed audire Missam excommunicatorum, vel Hæreticorū, vel Scismaticorum est omnino prohibitum, quia, qui cum ipsis cōmunicat, peccat mortaliter, D. Tho. loc. cit. *Intellige* tamen de excommunicatis publicis per sedulones, denūciatis, vel de publicis percussoribus Clericorū, sic etiam de Hæreticis publicis, qui nullā tergiversatione celari possunt, prout in Concil. Constant. declaratū fuit, nam prius de iure antiquo erat prohibitū

na.

audire Missam cuiuscunque excommunicati.

- 6 Hinc sequitur audire Missam ab excommunicatis occultis, & toleratis ab Ecclesia, & ab Hæreticis occultis, non esse peccatum mort. nisi in casu, quo quis eos non paratos induceret ad celebrandum. Sequitur etiā non esse prohibitum audire Missam Sacerdotis irregularis suspensi, seu depositi, vel interdicti, vel quantumuis peccatoris, occultati tamen, & tolerati ab Ecclesia.

Quæsitum CIII.

SVMMARIVM.

- 1 *Missæ audiri potest à Sacerdote illiterato, & idiota.*
- 2 *Auscultans Missam non ieiunus, peccat venialiter, seclusa malitia, vel contemptu.*

An liceat audire Missam ab illiterato, vel non ieiuno?

- 1 **D**ic, quod audire ab illiterato, & idiota non est prohibitum, dummodo rectè proferat verba consecrationis, nec sollemni, seu barbarissimi in legendo vitiant Missam, c. sedulo 38. d. Sed optimum erit consiliū, vt bonus, & doctus Sacerdos eligatur ad celebrandum.
- 2 De non ieiuno auscultante, dic peccare venialiter, & satifacere

N

facere

facere præcepto, seclusa malitia, vel contemptu, quia tunc esset mortale, decentius tamen est, ut Missa audiat stomacho ieiunio, & maxima deuotione, fide, & attentione, nam inter ceteros fructus vberrimos, & maximos, quos cōsequitur qui Missam audit, est (ex diuina misericordia, & beneplacito) à periculo mortis repentinæ liberari, ut testatur D. Anton. fuisse liberatum quendam ab ictu fulminis, quia *Verbum caro factum est*, audierat, quæ verba sunt in fine Evangelij S. Iohannis, quod legi solet in ultimo Missæ, 2. p. tit. g. c. ultimo, §. 2.

Quæsitum CIV.

S V M M A R I V M.

- 1 *Missæ offertur specialissimè pro illis, pro quibus Sacerdos tenetur celebrare, vel ex promissione, vel ex elemosyna accepta.*
- 2 *Missæ pro aliquibus offertur generaliter.*

An plus participat de Missa, si quis audiat solum ipsam Missam, quàm si cum alijs?

Videtur dicendum, quod cum fructus Missæ ex parte celebrantis, & assistantis participetur limitatus, & variatus, quod

vbi sunt pauciores auscultantes, plus participent, quàm vbi sunt plures, quia aliqua res finita diuisa in plures dispertitur, & minor pars cuique cōtingit, quàm si paucioribus diuideretur, dic tamen resolutè omisissis antedictis apparentibus rationibus, quòd Missa offertur specialissimè pro illis, pro quibus Sacerdos tenetur celebrare, vel ex promissione, vel ex elemosyna accepta.

2 Pro aliquibus verò offertur generaliter, ut pro Papa, pro Episcopo, pro Imperatore, & pro circumstantibus. Hi enim generali instituto Ecclesiæ non defraudantur propter numerum assistantium, maiori fructu satisfactionis, & meriti, nā applicatur singulis secundum eorum gradum, & præminentiam. Itaque siue Missa celebratur vbi frequentissimus populus sit, siue vbi pauci sint auscultantes, idem est, Soc. 4. d. 13. q. 2. art. 1.

Quæsitum CV.

S V M M A R I V M.

- 1 *Qui tenetur audire Missam, an satisfacias præcepto, si simul recitas horas canonicas, vel aliam orationem. Adducitur diuersa opinio per totum quæsitum.*

An

An qui tenetur audire Missā,
satisfaciat præcepto si simul
recitat Horas canonicas, vel
aliam orationem?

Aliqui dicunt, quòd qui au-
dit Missam de præcepto,
& simul recitat Horas Canoni-
cas, ad quas tenetur etiā ex præ-
cepto, vel ex voto, non satisfacit
præcepto de audienda Missa, &
quod peccat mortaliter, & ratio
horum est, quia (inquiunt) sunt
duæ obligationes, quæ requirunt
separatam attentionem, nam in-
tentio vnius obligationis diri-
gitur ad diuersa, putà intentio
audientis Missam est dirigenda
ad contemplandam Passionem
Christi, & intentio recitantis Ho-
ras, est dirigenda ad laudes Do-
mini, Silu. verb. Missa 2. §. 6. Ar-
mill. festum, §. 11. Angelus, fe-
ria, §. 46.

Caiet. tenet posse recitari di-
uinum officium in Missa, dū Sa-
cerdos non auditur, quia secre-
ta profert, & consequenter pos-
se dici omnes alias orationes, ad
quas quis tenetur ex voto, uel
ex præcepto Confessoris, & sa-
tis fieri præcepto de audienda
Missā, sic etiam, dū organa pul-
santur, vel dum Chorus cantat,
quia tunc Sacerdos non auditur,
in summula festi uiolat. 2. alias
non licere.

Nauarrus tenet posse simul,
& audiri Missā de præcepto, &

persolui obligatio officij, uel al-
terius orationis de præcepto,
uel uoto, licet dicat esse melius,
ut dum Missa auditur, illi solum
uacetur, c. 21. nu. 8. & prius eo
Sot. 4. d. 11. q. 2. art. 1. & horum
sententia est melior, quia inten-
tio audientis Missam & recitan-
tis officium diuinum, non est di-
uersa, sed est circa idem, scilicet
circa spiritualia, & circa laudes
Domini, & ipsius cultum, & sic
non diuersæ, nec incompatibi-
les actiones, quia utraque Deo
uacat, Nauarr. c. 21. nu. 8. & de
Horis canonicis, c. 19. nu. 178.

Si tamen quis, dū audit Mis-
sam ex præcepto, & recitat eo-
dem tempore diuinum officiū,
attenderet solummodo diuino
officio, & non Missæ, & è contra
peccaret mortaliter, ratione il-
lius, cui non attendit, quia non
satisfacit debito, quia debet utri-
que pariter attendere eo modo
quo potest, & est communis opi-
nio, vide Nauar. loc. cit.

Et aduertendum, quòd pec-
cat, non quia non potest utrun-
que præstare, cum id facile sit,
quia dū quis recitat Horas, po-
test etiam attendere Missæ, sed
peccat, quia non adhibet debi-
tam attentionem, quam adhibe-
re potest auditioni Missæ, dum
recitat diuinum officium, & è
contra.

Qui uero nullo attenderet,
nec præcepto de recitando diui-
no officio, nec de audienda Mis-

sa satisfaceret, & duplici peccato mortali omissionis peccaret, Glos. in leg. nemo C. de assess. Nauarr. loc. cit. nu. 8. Idem dic de alijs orationibus priuatis, quod possunt dici, dum Missa auditur, & satisfieri tam præcepto de audienda Missa, quam deuotioni, dummodo attentè dicantur, ab Angel. de Missa, nu. 816. ex mente Nauarr. loc. cit.

His adde audientem Missam ex præcepto, & simul recitatem diuinum officium, si solum attendit diuino officio, & nihil de Missa cogitat, animo tamen audiendi aliam Missam eodem die, & illi, vt debet attendere, non peccare, & satisfacere præcepto de recitando diuino officio, dummodo postea adimpleat, ab Angel. num. 118.

Quæsitum CVI.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Colloquentes, aut cachinnantes in Missa, si satisfaciunt præcepto, tamen malè faciunt, dummodo non sit tantum colloquium, quod esset peccatum scandalum, quia non satisfacerent.*
- 2 *Philippum III. dum vivebat, & IV. eius filium Reges Catholicos Missam audientes, tanquam immobiles, et deuotè in ea assistere, offertur.*

An qui audit Missam de præcepto, & simul colloquitur, vel cachinnatur, satisfaciat præcepto de audienda Missa?

Dic, quod satisfacit præcepto, sed malè facit. Immo tantum posset esse colloquium, & cachinni, vt esset peccatum scandalum, & non satisfaceret, Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 1.

Cum verò in cachinnis, & colloquijs, vel in oculorū peruagationibus ad lasciuiā (quod pessimum est) totam Missam, vel maiorem partem transigeret, nō satisfaceret, Silu. verb. Missa 2. §. 6. Caiet. festi dies violat. Ang. feri. §. 48.

Sic etiam nō satisfaceret, qui dum Missam audit, occupat se diuersis negotijs distrahentibus mentem à Missa, & attentioni Missæ repugnantibus, vt dormiendo, vel scribendo semper, & similia. Hi namque non satisfacerent, & peccarent mortaliter. Qui tamen aliquantulum loquerentur, & submissa voce, vel aliquantulum se occuparent, vel qui inaduertenter mente vagarentur, utique satisfacerent, si à principio attendebant, vel attendere volebant, cum iuerunt ad audiendam Missā, quia tunc sufficit attentio virtualis. Dominus Iacobus Terragnolus vir insignis, qui in Lusytania Collectoris, & in Hispanijs Nuncijs Apostolici per multos annos Audi-

tor

tor fuit, & nunc est Reuerendiss. Locumtenens, & Vicarius Generalis Beneuenti, retulit se vidisse Philippum III. piissimū Regem Catholicum (cuius memoria in benedictione sit) ita deuotē, & attentē Missæ auditionis astare, vt immobilem diceres.

Idem scribit Maximilianus Nepos meus Cappellanus Illustrissimi Patriarchæ de Sangro Nuncij Apostolici, de Serenissimo eius filio Philippo IV. sicuti Regnorum, ita Progenitorum heroicarum virtutum dignissimus hæres, quem Deus diu conseruet felicem, & incolumem.

Quæsitum CVII.

SUMMARIVM.

- 1 *Missæ potius audiri debet, quàm prædicatio in die festo, ad finem satisfaciendi præcepto Missæ, dummodo nõ esset de præcepto audire prædicationem, quia secus esset.*
- 2 *Contemnens audire prædicationem, peccat mortaliter.*
- 3 *Recedens à Missa ante benedictionem, an satisfaciat præcepto, & sic à prædicatione.*

An potius debeat audiri Missa, vel prædicatio in die festi de præcepto, cum vtrumque audiri non possit?

- 1 **D**IC, quod potius debet quis eligere audire Missam,

quàm prædicationem, quæ non est sub præcepto, sed si etiã prædicatio esset ei sub præcepto, & non posset vtrumque persolvere, deberet potius dimittere Missam, & audire prædicationem, vt esset is, qui valde ignarus est de necessarijs ad salutem, & de his, quæ quis tenetur credere, vel operari, hic tenetur potius audire prædicationem, & aliter faciendo, peccaret mortaliter, quia uideretur contemnere salutem propriam. Sic etiam peccaret mortaliter, qui ex contemptu non vellet audire prædicationem, Silu. verb. prædicatio §. 7. D. Anton. 2. p. tit. 9. c. 11. §. 2. Armill. verbo prædicatio §. 9. Qui verò recedit à Missa ante benedictionem, vt post cõmunionem, aliqui voluerunt, quod non satisfaceret, sed melior est opinio dicendum, satisfacere, maximè, si aliqua causa necessitatis discesserit, D. Anton. 2. p. tit. 9. c. 16. §. 2. Tabien. ver. Missa 2. §. §. 1. Silu. ver. Missa 2. §. §. 1.

Sed qui id haberet in vsu discedere ante benedictionem, nõ careret culpa, Angel. verb. fer. §. 42. Idem dic de recedentibus ante finem prædicationis in prædicto casu, quo excluso, quod satisfaceret, docet Sor. in 4. d. 13. quæst. 2. art. 2. Nauarr. cap. 2. l. num. 2.

Quæsitum CVIII.

SUMMARIUM.

- 1 *Enumerantur omnes casus, in quibus excusantur qui non audiunt Missam in die festo de præcepto.*
- 2 *Enumerantur omnes utilitates, quæ consequuntur ab his, qui audiunt Missam.*
- 3 *Missæ est audienda de nota assuetudine corporis, & mentis, & non debet esse nimis proluxa, & breuior media hora.*
- 4 *Anniversarium, si occurrat die Dominico, celebrari debet die precedenti, scilicet in Sabbato, & non die sequenti.*
- 5 *Si quis moritur in die Paschæ, debet tumulari in crastinum.*

An sit aliqua causa, quæ excuset ab auditione Missæ in die festo de præcepto?

- 1 **D**IC, quòd sic, vt impotètia, gravis infirmitas, carceratio, longa navigatio, & similia, nam impossibile nulla est obligatio, l. possibilem digest. de reg. iur. Hinc, qui sunt in mari, non tenentur audire Missam (quam vocant) siccam, nec qui sunt infirmi tenentur construere Sacellū domi, vt audiant Missam, nec possunt supplere audiendo postea plures Missas in vna die, vel præueniendo audire plures antea, quia ad id non tenen-

tur, nec eo modo satisfacere, vt nec satisfaceret, qui ex negligentia, omitteret Missam in die festo animo supplendi alijs diebus, Innoc. & Abb. in c. 1. de celebrat. Miss. Nauar. c. 1. nu. 7. & c. 10. nu. 51. Et ratio est, quia auditio Missæ est obligatio, & pensum illius diei festi, quo tractato non suppletur alio die, vt etiam de recitatione diuini officij, vt suo loco, Deo duce, dicemus, D. Thom. in quodlibet. 3. art. 29.

Qui verò ex leui quadam negligentia, vel inaduertentia, quæ caret lata culpa, omitteret audire Missam, excusaretur à mort. Caiet. fest. dies in principio, Abb. in c. 1. de vit. & honest. cler. num. 1. & in c. Dominicis de Parochijs, potest quis partem, quæ omisit in audienda Missa, legere, vel sibi legi facere, & adimplere præceptum, vt dictum est, Nauar. c. 2. 1. nu. 1.

Excusantur etiam ab auditione Missæ excommunicati, & interditi, etiam occulti, immò audiendo peccarent mortaliter, Nauar. vbi supra. Adde, quòd si quis non esset excommunicatus verè, sed ab alijs reputaretur, vt talis, excusaretur, & non deberet audire ad evitandum scandalū, & audiendo peccaret mortaliter, Couar. in reg. pecc. 3. p. nu. 14.

Excusantur puellæ virgines, ob periculum, si adesset, aliàs

non, item & matres earum ob periculum puellarum, matribus euntibus ad audiendam Missam, Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 19.

Excusantur personæ honestæ carentes vestibis convenientibus secundum earum statum, & conditionem, sed intellige, dum modo non se exerceant in alijs negotijs peragendis extrinsecis.

Excusantur etiâ mulieres uiduæ, ubi loci consuetudo esset, ut per tot menses uiduæ non egrediantur de domo, quæ consuetudo mihi non placet.

Excusantur etiâ mulieres puerperæ per triginta, uel quadraginta dies, sed hæc consuetudo est sublata, ut cap. 1. de puri, post partum, ubi tamen uigeret, posset obseruari.

Excusantur puellæ nobiles per totum tempus uirginitatis, ubi piget hæc consuetudo, & hoc ad euitandum periculum honestatis. Sed si eadem postea exirent ad conuiuia, uel ad profana festa, non excusarentur ab auditione Missæ, Sot. 4. d. 13. q. 2. art. 1. Nauarr. loc. cit.

Excusantur imbecilles corpore, nec tenentur adire in sella gestatoria, uel in curru, similiter excusantur, qui timent sibi ab inimicis, Sot. & Nauarr. loc. cit.

Excusantur seruientes infirmis, si ob absentiam eorum, infirmi incurrerēt periculum corporale, uel spirituale, Nauarr. loc. cit. etiam si seruientes essent

Religiosi, quid praualeat in hoc opus qualitatatis.

Excusantur qui iter factum nescirent uiam, & comites eorum scientes nollent expectare, & non expectantibus, illi uiam aberrarent, uel esset periculum incidendi in latrones.

Excusantur laboratores, qui longo spatio ab Ecclesia distāt, puta, ad tria miliaria, uel ultra, nam nō dicitur posse fieri, quod commodè fieri non potest, l. ne, pos procul ff. de verb. sign. Nauarr. cons. 2. de fer.

Excusantur matres, uel nutrices habentes filios lactentes, quos sine periculo non possent relinquere.

Excusantur custodes animalium, & quorumcunque bonorum, si eorum absentia damnum temporale timeretur, nec teneretur deferre gregem, Nauarr. cons. 7. de fer. secus si possent alios custodes in eorum locum relinquere.

Excusantur mulieres cōiugatæ, & aliæ, quarum cura est parare domi necessaria familie, nec possunt alio modo supplere domesticis necessarijs, uel quia uiri, uel Domini exire prohibent, D. Anton. 2. par. tit. 9. c. 12 §. 2., Nauarr. c. 21. nu. 3. Siluest. verb. Missa 2. §. 2.

Serui, si a Dominis prohibentur, uerum si id negaretur eis in contemptum Religionis, non tenerentur eis obedire, immo tene-

tenerentur omnino ab eis discedere, Silu. verb. Missa 2. §. 2. 398. in 4. dist. 13. q. 2. art. 1. Armill. & Tabien. verbo Missa §. 30. & 37.

Denique excusantur ab auditione Missa omnes, qui iusto impedimento detinentur, D. Anto. & Nauart. ubi supra, & etiam excusantur, qui bona fide putant eos esse impeditos, Caiet. fest. viol. nu. 1. Et advertendū, quod in omnibus anteceditis casibus excusationis, debet esse vera causa excusationis, vel saltem putata, alias non excusatur, & eo tempore, quo quis legitime excusatur, & impeditur ab auditione Missa, debet saltem eleuare mentem ad Deum, & dicere alias orationes, nam si vacaret ludis alea- rum, dicerem eum non excusari, cum Secoto in 3. sent. d. 9. & 171 q. vnica, & Angeliber. feriz §. 461 Aliqui tamen dicunt, id non esse de praecepto, sed de cogruo, quibus respondeo (salua meliori sententia) quod cum quis in die festo de praecepto teneatur audire Missam, & in ea contemplari beneficium redemptionis, & propterea per illud paruum spatium saltem in diuinas laudes se occupare, quae est ratio, ut cum Ecclesiam adire impediatur, & possit domi Deum laudare, & supplere, ut potius in ludis se exercent, & excusetur, nullam ego agnosco rationem.

2 Debet ergo quicunque Fidelis

in die festo, nisi excusetur, ut supra, audire Missam, immo confecto & in profectis, nam maximas consequitur utilitates, qui audiunt Missam, & prima est utilitas, quod assistunt Deo, & quantum sit Deo assistere, ipse considerat. Secunda magis illustratur radijs gratiae, tanquam Deo propinquior. Tertia exercet actum virtutis, qui est maximi meriti. Quarta, si qui audiunt Missam, sunt in peccato mortali, Deus interdum ex misericordia illos mouet, adiuuat, illustrat, & disponit ad contritionem. Quinta, si sunt in gratia, datur eis augmentum gratiae, & remissio venialium. Sexta datur eis remissio ex maxima parte peccatorum pro culpis debitatum. Septima liberat a multis periculis corporalibus, ut testantur SS. Augustinus, & Antoninus, & etiam spiritualibus, ac Daemoni ligamen imponit, vide Diuum Antoninum 2. par. tit. 9. cap. 10. §. 15.

3 Est igitur Missa audienda deuota affectu corporis, & mentis, quae Missa non deberet esse nimis prolixa, nec breuior media hora, ut concludit lucidissimum Sydus Religionis Iesuitarum P. Marius de Andri Magister meus, in lectionibus de auditione Missae, ad 3. quaesitum, & hoc ob multorum indeuotionem hisce nostris temporibus, licet non desint, qui huius mysterio sacratissimo,

&

& augustissimo, vt decet, attendant, & intendāt, & astantes corpore, & mente, fructus capiunt vberrimos, & suauissimos spiritualis augmenti.

- 4 Nota hic obiter, quod si anniuersarium pro defunctis occurrat in die Dominico, debet celebrari die præcedenti, scilicet in Sabbatho, & non die sequenti, vt citius succurratur pœnis defunctorum. Et si quis moriatur in die Paschatis, debet tumulari in crastinum; & quod in die festo non debet dici Missa pro defunctis, nisi præsentē cadauere, sed hoc fallit in die Parasceue, vide Io. de Selua in tract. de beneficio 3. p. q. 5.

Quæsum CIX.

SUMMARIVM.

- 1 *Sumptio Sanctissimi Sacramenti vocatur communio, quia per ipsam unimur Christo.*
- 2 *Quare Summus Pont. in Missa solemni consecrat ad Altare, & folio communicet, latè exponitur.*
- 3 *Diuus Thomas composuit Officium Corporis Christi, iussu Urbani IV. Summi Pontificis.*
- 4 *Berengarius bareticus ab heresi se emendauit, ob processiones Sanctissimi Corporis Christi.*

Quare sumptio Sanctissimi Sacramenti appelletur Cômuniô, & Summus Pontifex in Missa solemni consecrat ad Altare, & in folio communicet?

1 **D**ico, quod licet susceptio omnium Sacramentorū posset dici communio, quia per ipsam unimur Christo, vt ait Ihsd. lib. 1. epist. 228. tamen susceptio Sanctissimæ Eucharistiæ modo quodam insigniori vocatur Communio, quia vnica, & perfecta Hostia, fide existimanda, nō specie, nec exteriori visu censenda, sed affectu interiori, si dignè sumatur, cōciliat nobis cum Deo cōiunctionem, & nos sibi incorporat, dicitur etiam græcè Synaxis, id est vnio, quia omnium Fidelisū communis est vnio, D. Dionys. in lib. de Angel. Hierarch.

2 Quando verò in Altare consecrat, & in folio communicat, significat Christum cœnantē cum discipulis in Cœnaculo, & significat eundem affixum Cruci, & coram omnibus passum, & representat eundem, quasi reclinatē in Cruce; & vno, & eodem actu representat utrūque sacrificium, nempe cruentum, et incruentum.

Dum autem communicat, sumit Hostiam ad sinistrum latus sedis Pontificalis, et sanguinem ad dextrum, tunc representat sanguinem cum aqua è latere Christi

Christi effluxum, sed Hostiam, sumit ad sinistrum, & diuidit, cū sanguine inter Diaconum Cardinalem, & Subdiaconum Apostolicum, vt insinuet Communionem in Cœnaculo illo institutā, & ita illic subministratam presentibus Apostolis.

Et sumit cum calamo in Calice, vt calamum Christo in Cruce affixo, porrectum ad potandum repræsentet, & significat amaritudinem passionis, & cum Ministri sumant partem sanguinis, insinuat Ministros communicare partem eiusdem Passionis. Qui vult mysteria hæc fusius nosse, legat doctissimum tractatum Admod. R. P. F. Angeli Rocchæ Apost. Sacrarij Præfeci.

- 3 Additur hic pro curiosis, quod Officium Sanctissimi Corporis Christi fuit compositum à B. Thoma Doctore Angelico iussu Urbani IV. qui festum instituit, à quo in præmiū retulit columnam argenteam, ita Nauclerius, referente Genebr. in suis Chronicis, sed post centum annos Papiæ cepit illustrari Sanctissim. Sacrament. qua Corpus Christi fertur per Vrbes, & loca in ferculum, ita Chron. Bassij, atque à Papiæ in reliquis Occidētis partes manauit vsus Processionis, & solemnitas, præsertim Andegauum, vbi Berengarius fuerat hæreticus, qui ab hæresi se emendauit, & solemnem cōfessionem veritatis emisit.

Summi Pontifices, qui Missa aliquid addiderunt, & ordinauerunt, ut ex uitis illorum colligitur.

M Arcus Papa primus ordinauit, vt in Missa cantaretur Symbolum Nycenum, & Cæreum Paschale.

Anastasijs Papa constituit, vt staretur, dum Euangelium cantatur, vel legitur.

Innocentius, vt in Missa detur osculum pacis.

Zosimus ordinauit benedictionem Cerei.

Celestinus ordinauit cantari Psalmos, & Antiphonas, idest Introitum ante sacrificium, nam prius solum Epistola, & Euangelium dicebatur.

Diuus Gregorius Papa iussit cantari, & dici in Missa Kyrie eleison; vt Gloria in excelsis Thelesphorus; Collationes Gelasius; Epistolam, & Euangelium Hieronymus; Alleluia sumptum est ex Ecclesia Hierosolymitana; Symbolum in Concilio Nyceno; Mortuorum in Missa commemoratiōe Pelagius ordinauit fieri sæpius.

Thelesphorus ordinauit ieiunium ante Pascha per septem hebdomadas, & vt tres Missæ in Natiuitate Domini dicerentur, c. nocte sancta, de consecrat. dist. 1. & c. consuluiſti de celebr. Miss.

Leo

Leo III. iussit thus in Ecclesia
adoleri .

Sergius, vt cantaretur Agnus
Dei .

Vrbanus I V. iussit fieri à D.
Thoma Officiū Corporis Chri-
sti, & Sanctus habuit in præmiū
columnam argenteam, ita Nau-

cleus, referente Genebr. vt dixi
supra quæ sit. 109. in fine . Extrat
hoc Officiū cū Missa, & Hym-
no, *Lauds Zion*, in opusculo 37.
inter opuscula S. Thomæ.

Submitto omnia correctioni
Sanctæ Matris Ecclesiæ .

Ego Antonius Ragusius.

F I N I S .

Imprimatur .

Alexander Bosch. Episc. Carinolæ, Vic. Gen.

Marfilus Merula S. Th. D. Canonicus Neap. Dep.

M. Fr. Dominicus Graulina Ord. Præd. Cur. Archiep. Theol.

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

Prof. M. & G. SILLITTI
RESTAURO BIBLIOGRAFICO
Via E. Marconi (Sutico, 10)
C.C.P. 10,2047 - Tel. 44027 - LATINA
1968

